

MEMORIA OLTULUI ȘI ROMANAȚILOR

Revistă de istorie și cultură

Anul VII, nr. 12 (82), decembrie 2018

Editată de Asociația Culturală
MEMORIA OLTULUI

Director: Ion D. Tîlvănoiu

Comitetul de redacție:

Dr. Aurelia Grosu, Mircea Șerbu, dr. Nicolae Scurtu, Ion Andreiță, Dumitru Botar, Ioan Smedescu, Cornel Manolescu, Floriana Tîlvănoiu, col. (r.) Dumitru Matei, Vasile Radian.

Planșele noastre

1. Scriitorul romanațean Mircea Damian (1899-1948), directorul revistei *Vitrina literară* (fotografie din colecțiile Muzeului Literaturii Române din București);
2. Sus: Profesorul Pătru Crăciun, directorul Muzeului din Caracal, studiind inscripția sarcofagului lui Iulianus (1952);
Jos: Profesorul Pătru Crăciun și poetul Virgil Carianopol la o șezătoare literară care a avut loc în sala bibliotecii Liceului Ioniță Asan din Caracal la 8 noiembrie 1970;
3. Sus: Gheorghe Dioșteanu, ultimul birjar din Caracal, fotografiat în gara orașului la 21 martie 1961;
Jos: Profesori ai Liceului Ioniță Asan din Caracal: Victoria Preda (lb. rusă), Crăciun Pătru (director), D. Rădulescu (biologie), Mariana Petrescu (biologie), Ștefan Mihăilescu (chimie), Anton Gheorghe (lb. română), Ștefan Marin (fizică)- iunie 1968;
4. Profesorul Nicolae Delcescu, unul dintre cei 5 profesori ai Gimnaziului Clasic din Caracal în primul an de funcționare (1888-1889).

Fotografiile de pe copertele 2, 3 și 4 fac parte din fondul personal Pătru Crăciun de la S.J.A.N. Olt.

ISSN 2284 – 7766

Tiparul executat la Editura Hoffman

www.EdituraHoffman.com

Tel./fax: 0249 460 218; 0740 984 910

Cuprins

1. Ion Andreiță- <i>Tineri și subțiri sub sărutul lunii</i>	/3
2. Ion Lazu- <i>Amințirile unui scriitor slătinean (XXVIII)</i>	/4
3. Cornel Manolescu- <i>Prefecții județului Olt (IX)</i>	/9
4. Ion Tîlvănoiu- <i>Răsfoind Vitrina Literară- revista lui Mircea Damian</i>	/19
5. Ioan Smedescu- <i>Pagini despre Gimnaziul-Liceu „Radu Greceanu” (I)</i>	/31
6. Jeana Pătru- <i>Restituiri. Familia Constantin Neamțu- mărire și decădere (I)</i> ..	/41
7. Floriana Tîlvănoiu- <i>Virgil Carianopol în corespondență cu profesorul Pătru Crăciun (I)</i>	/49
8. Aristotel Cristian Zorzoliu- <i>In Memoriam. Genialul Traian Zorzoliu- constructorul cetății geto-dace de la Drăgănești-Olt și fondator de muzee</i>	/54
9. Florin Laurențiu Comănescu- <i>Patrimoniul arheologic, urbanismul și erori materiale din lista monumentelor istorice</i>	/60
10. Ioan Smedescu, Ion Tîlvănoiu- <i>Cu Grigore Vieru la Slatina</i>	/66
11. Dumitru Nica- <i>O viață închinată școlii</i>	/72
12. Ion Tîlvănoiu, Floriana Tîlvănoiu, Dumitru Botar- <i>Teatrul Nostru. Contribuții la istoricul Teatrului Național din Caracal (1940)</i>	/82
13. Ioan Smedescu, Ion Tîlvănoiu- <i>Dosarele Pan M. Vizirescu (IV)</i>	/93
14. Col. (r.) Dumitru Matei- <i>Profesorul universitar Onisifor Ghibu în lagărul de la Caracal pentru deținuți politici</i>	/97
15. Marin Petran-Vlădila- <i>Două documente despre pășunea comunei Vlădila</i> ...	/107
16. <i>Calendarul Memoriei Oltului și Romanașilor. Decembrie</i>	/110
17. Ioan Smedescu, Ion Tîlvănoiu- <i>O scrisoare necunoscută a dramaturgului Eugen Ionescu</i>	/112
18. Nicolae Scurtu- <i>Inscripții. Poetul Virgil Carianopol într-o antologie rarisimă</i>	/114
- <i>Câteva completări la biobibliografia lui Damian Stănoiu</i>	/116

Tineri și subțiri, pe sub sărutul lunii

Ion Andreiță

În urmă cu 34 de ani (ne aflăm, astăzi, în 2018) Liceul „Radu Greceanu” din Slatina devenise un tânăr centenar, pregătit să-și sărbătorească jubileul. Brusc însă inițiativa a fost stopată – măsură venită de „sus de tot”; poate pentru că acel „sus de tot” nu se putea lăuda să fi stat în banca acestei școli – și sărbătoarea a fost interzisă. Ca fost elev al acestei glorioase școli, cu tristețe am văzut atunci, în 1984, într-o magazie, portretele dascălilor sortite abandonului.

...Am și acum în fața ochilor un mare panou aniversar – deconspirat discret de către profesorul-director (de atunci) Ioan Georgescu – pe care erau reproduse (după fotografii) chipurile dascălilor. Văd, uneori recunosc, portrete sub care se aștern nume ca: Ion Lăzărescu, Ștefan Cosma, Alexandru Popescu, Teodor Georgescu, Ilie Tudor, Dumitru Nica – toți foști directori; profesorul de fizică Victor Biltz, surăs sfios, după multele dioptrii; marele istoric Nicolae Popescu-Optași; reputații profesori de română George Botez, Maria și Gheorghe Ungureanu; Angela Cruceru, profesoară de chimie și diriginta clasei mele; imbatabilii matematicieni Mihai Popescu, Marin Stegaru, Ștefan Predescu...

Dar nu înșiruirea de nume contează cu orice preț – acum, când le privesc chipurile – ci altceva, mult mai impresionant. Primii dascăli nu-și aveau chipul desenat pe panou; în locul lui, se înfățișa un dreptunghi gol, sub care era scris un nume: Proca (nici acesta știut întreg!). Alături: Augustin Crainic. Și: Gheorghe Micescu. Până pe la 1910-1920, numai dreptunghiuri văduvite de ochi. Ca mai toți oamenii simpli – ca țărani, mai ales, din mijlocul cărora proveneau cei mai mulți – dascălii nu prea se duceau la fotograf pe vremea aceea.

...Peste puțin timp – pe 5 și 6 iunie 2009 – Liceul „Radu Greceanu” din Slatina – devenit, în semn de apreciere, *colegiu național* – avea să aniverseze 125 de ani de la înființare. La capătul dinspre început al acestei frumoase vârste se află un document descoperit în Arhiva Muzeului Județean Olt – grație directoarei de atunci a așezământului, Aurelia Grosu, doctor în Istorie – și anume, Scrisoarea adresată lui Iuliu Rațiu, președintele Partidului Național Român din Transilvania, trimisă de locuitorii Oltului, pentru încurajarea Mișcării Memorandiste. (În paranteză fie spus, la Slatina a luat ființă una din primele secții ale Ligii pentru Unitatea Culturală a Românilor). Între semnatarii Scrisorii se numără și: Augustin Crainic și Simion Crainic, profesori gimnaziali; profesorul Iuliu Moșil, secretarul Secției Olt a Ligii amintite; profesorul de desen Rolla Vitold Piekarski, cel care a scris atât de frumos, adevărată operă de artă, documentul; alți dascăli. Gestul lor, la mai puțin de un deceniu de la înființarea liceului, exprimă limpede înalta conștiință națională ce-i anima.

Acestui eveniment îi țin tovărășie numeroase alte pilde de dăruire și conștiință, menite să-i asigure liceului o tinerețe perpetuă, care îl aduce până în clipa prezentă nu doar ca pe o importantă instituție ce-a iradiat lumina înțelepciunii peste atâtea și atâtea generații, ci și ca pe un organism viu, luminos, care s-a întrupat în toate aceste generații.

...Mă duc cu gândul la timpul când eu însumi eram tânăr, elev al acestui liceu, alături de colegii mei de generație. Eram tineri și eram îndrăgostiți și eram frumoși. Și era un decembrie peste care ninge cu lerui-ler – și noi treceam subțiri pe sub sărutul lunii, ca niște siluete decupate din aurora boreală. Grădiștea era un munte și o pădure imensă, căreia nu-i dădeam niciodată de capăt. Eram înveșmântați în haine subțiri, sărăcăcioase –

tremuram gros și râdeam cu zgomot mare, să nu se audă cum ne clănțăneau dinții de frig și să se sperie, doamne ferește, fetele de lângă noi. În haine subțiri erau îmbrăcate și fetele...

...Astăzi cobor din răbojul aceluși timp o scrijelitură – și o însemn în acest colț cald de pagină. O fac cu gândul nu la eternitate, ca atunci, dar cu încrederea că mă povestesc unor prieteni apropiați: actualii elevi ai bravului nostru liceu. O fac cu iluzia că, măcar astfel, prin paralelism – eu, cel de atunci; ei, cei de acum – voi trăi sentimentul că suntem de-o seamă. Iat-o:

*Rătăceam pe sub sărutul lunii
Fără a ne da vreun sărut –
Două gânduri albe-n calea lumii
Ce se căutaseră-n neștire
Și-abia astăzi s-au recunoscut.*

*Rătăceam pe sub sărutul lunii
Și sărutul lunii ne-a durut –
Fără a ne da vreun sărut
Înflorisem toți copacii lumii.*

Lor, acelor tineri de atunci, vouă, celor de azi și liceului nostru drag – la și mai multe, minunate aniversări: anuale, centenare, milenare.

Amințirile unui scriitor slătinean (XXVIII)

Ion Lazu

28 iulie 07, la Snagov, pentru înmormântarea lui Mihai Bradu, prieten geofizician și scriitor cu ștate în regulă. Tumoare la creier.

1 august 07. Ieri o zi foarte eficientă. Duc cele două texte corectate la *Ideea Europeană*. Aura fusese două zile la Fundata, se cam prăjise... La ASB aflu că H. Gârbea s-a întors din vacanță, dar va lipsi vreo lună. La Uniune nu a sosit nicio aprobare pentru plăci. Asociațiile de locatari anchilozate, autiste. Merg la patrimoniu și las cele 5-6 aprobări, Șt. Damian lipsește. Revin acasă. Lidia are întâlnire la 16:00 cu dna Ileana Costea. Când se întoarce îmi spune că i s-a propus-promis un turneu mai lung în USA, inclusiv Chicago și NY. Deie Domnul!

Vorbesc cu pietrarul, așteaptă să se întoarcă fiul lui de la mare, vrea să completeze un lot de 50 plăci. Deja mă gândesc să întocmesc o a doua listă de 50 texte. Din socotelile de aseară reiese că vor fi în cauză cam 180 de scriitori. Aș putea deci renunța la cei pentru care nu am reușit să obțin adresele. Voi continua să identific imobilele în chestiune.

2 august 07. Ieri, telefon pentru ziua aniversară a lui Radu Cange, care se bucură. Iar Titus Vâjeu nu e de găsit, probabil plecat la Breaza lui.

Tam-nisam, telefon de la directorul Patrimoniului, secretara mi-l dă pe director. Care imediat se repede la mine. De ce i-am adus un vraf de acceptări, el le-a înregistrat și acum musai să răspundă oficial. Lucrăm cu acte, suntem funcționari tâmpiți etc. Când numai trei aprobări trebuiau aduse. Îl rog să o ia mai ușor, dar îmi declară de câteva ori la rând că este „furios la culme”! Le-am lăsat într-un plic, fără trimitere de la USR, de ce? Dar îi spusese că USR mi-a dat mână liberă. În numele USR i-am trimis cele două e-mailuri, nu? Da, și el le-a rezolvat de mare urgență, într-o zi sau două! Nu ați făcut caz

---

că nu e Uniunea, ci sunt eu, Lazu. Da. Dar de ce am venit eu cu un vraf, ce să facă el cu astea? Biroul lui geme de acte și dosare. Dați-le la coș pe-ale mele. Și de fapt care sunt actele cele multe lăsate de mine, unde este vraf? V-am adus în total 5 sau 6 accepturi, nu? Dar trebuie rezoluția lor. De exemplu, administratoarea din blocul Bușulenga mi-a spus că imobilul lor e de patrimoniu. Figurează nu pe Grivița, ci pe Semicercului nr. 1. Se uită și vede că într-adevăr, adresa corespunde cu Griviței 46, care e imobil de patrimoniu. Dar, o întoarce el, cum e cu Zefirului 5? Theodor Mazilu. Păi, zic, soția lui a pretins că și acel imobil e de patrimoniu. E ditamai realizatoare Radio. Or, eu de unde să știu dacă are sau nu dreptate? Am eu tabelul cu imobilele de patrimoniu din capitală? Ei îl au, pot face confruntarea, iar dacă nu e cazul de aprobare din partea lor, îmi pot păstra hârtia... Ah! Nu poate face el asta, etc. Atunci dați-le la coș pe cele netrebuitoare, zic, le am în mai multe exemplare, nu e nicio pierdere... Ce, să-mi facă el ordine în hârtii? S-a pomenit așa ceva?! Deci nu a înțeles lucrul simplu că am cerut aprobare de patrimoniu la 6 imobile despre care mi s-a spus că... Și continuă să-mi facă scandal, anume ca să lase impresia celor din birou că el, șeful lor, de! a avut dreptate din start; în fapt 4 cereri erau valabile și două inutile, foarte simplu să le fi ignorat, Îi spun: Tot în mine dați? Care de bună voie mi-am pus grumazul în jug și de 4-5 luni alerg să identific cele cca 150 de adrese procurate tot de mine și să obțin aprobări de la comitetele de bloc, acordul proprietarilor etc?! Loviți tot în cei care trag? Și apoi, suntem scriitori, noi doi, nu niște inși de pe stradă. Eu vă cunosc încă de la debut, sub patronajul lui Barbu, am fost în sală. El: Mai bine nu debutam!

Mult tapaj, probabil ca să o dea gata pe secretară - sau poate pentru că nu-i cade bine acțiunea mea? Nu mă înjură propriu-zis și nu mă insultă, dar continuă să se umfle la mine și să-mi frece ridichea. Și rezultatul? a rămas... că problema se va rezolva, voi avea aprobarea de la Patrimoniu...

Iar seara dau telefon lui Pan Izverna, pentru cei 70 de ani împliniți, vârstă foarte frumoasă. Sunt bolnav, îmi pare rău că nu pot spune altceva bun despre mine, zice poetul, foarte amărât. Îi spun că l-am văzut cu un text în *Oglinda literară*. Da, cel din rubrica lui Gh. Istrate, mi-au trimis revista. Acel domn Gh. Neagu, îl cunoști? Nu, zic. Am trimis texte, colaborări. El nu are, nu dă; gândul la apariția în reviste îi face rău. Și așa se încheie această foarte descurajantă discuție cu poetul medic Pan Izverna, prietenul meu de altădată, despre care am scris atâtea în jurnalele mele.

3 august 2007. Aseară vorbesc cu d-na Manu, aflu datele și compun textul pentru placă. În acest bloc au stat doar în ultimii 7 ani, înainte locuiseră pe Oslo, dar cu retrocedările...

Peste noapte mă visez cu pietrarul, mergând spre una dintre carierele lor și anunțându-l că am mai întocmit o listă de 21 texte. „Căci îl urma adânc în vis...”

Lumina unui dreptunghi de marmoră să perpetueze numele unei minți care a gândit frumosul, arta, adevărul...

7/8 august 2007. Duc textul Traian Chelaru la *Ideea Europeană*. Ca prin minune se combină acțiunea plăcilor memoriale cu publicarea, după o tăcere îndelungată, pe cât de vinovată, a unor texte esențiale ale acestor prea urgisiți scriitori. Jurnalul acestui scriitor care promitea, în care se puneau mari speranțe... Închis apoi, ani mulți, de comuniști... Și-mi iau de la editură o pauză de 3 săptămâni, bine-meritată. Pe vineri vin pietrării și vom începe montarea plăcilor, pe cartiere.

Vreau să iau *Veneticii* pe dischetă de la Nicu Țone și să mă apuc de ediția definitivă. Și să-i propun aceluiași noua carte a Lidiei. Țone vrea să-mi dea noua lui carte de poezii. Promite să mă ajute în obținerea adreselor celor trei scriitori evrei-avangardiști.

Azi l-au înmormântat pe Florian Pitiș. Noaptea, la TV se relansează Adrian Păunescu. Numai în acest an a scos 4-5 cărți. Două împotriva raportului lui Vladimir Tismăneanu. Zice: ...Acest homuncu nu are o țară de iubit. Și tot el: Dacă n-aș spera în revenirea Basarabiei la Țara mună, n-ar mai avea rost să trăiesc. Apoi citește o poezie foarte slabă, gen romanță de mahala. Le dă un telefon părinților și ei nu-i răspund. Dar în curând etc, etc..

Diana Iepure mă anunță că și-a făcut blog. Azi e ziua de naștere a lui Cezar Ivănescu. I-am trimis prin poștă Ilenei Costea *Poemul de dimineață*, cu autograf, iar Lidia cele 2 CD-uri.

9 august 07, joi. Ies din metrou la Unirii și merg la Apolodor 13-15. Norocul meu că la scara A intrau-ieșeau niște muncitori care tot cărau niște instalații, la nu-știu ce etaj. Consult cutiile de scrisori, căutând numele Buzinschi, Serebreanu etc. Îmi notez și o iau pe scări în sus. Trec pe la V. Băran, rătăcitor prin hol, incoerent, încă de la această oră, așa că renunț. De la soția lui aflu de Cristina Petrescu, n. 18 dec. 1926, m. 26 oct. 2005. Sun la Buzinschi, nu răspunde, dar simt că a venit cineva la ușă; bat din nou, sun, întreabă cine sunt și de unde vin; mi se deschide. Dl I.L.? a auzit (probabil în legătură cu plăcile memoriale?), dar, continuă doamna, nu semăn cu felul de a scrie (?!), ci sunt un bărbat prezentabil, frumos. Ca să evit complicațiile, spun: Da, am scris o povestire intitulată *Un bărbat urât*. Mă invită înăuntru, îmi spune că a vrut să mă caute la Uniune, dar e timidă. Zic: Nu sunt de găsit la Uniune, nefiind angajatul lor... Reiese că V. Băran a sfătuit-o să nu mă caute: ce rost are?! Ba da, zic, are. Știu ce impact a avut poezia Antei. Iar cu Corneliu B. ne-am cunoscut destul de bine, în prezența lui Pan Izverna. Da, a îngrijit-o pe Anta în repetate rânduri. Vine des pe-aici, la cumnata lui Irina Mavrodin. Îmi spune datele pentru cei doi, le notez, sună cineva la ușă, e o profesoară, prietenă. Continuăm să vorbim, îmi oferă o carte-antologie din poezia Antei, cu autograf. Apoi aveam să observ că scrisul mamei seamănă cu al poetei. Soția lui Buzinschi e și ea bucovineană. Iar Cornel B., îmi precizează, s-a născut în Regat. Pe la URSS nu prea vine, i-a spus secretara Adriana S. să vină și să facă cerere de ajutor. O îndemn eu însumi să meargă, e un drept de-al urmașilor, bani sunt, ca de altfel și pentru plăci memoriale, trebuie fructificați, altfel se întorc la buget.

Urc la Serebreanu, despre al cărui apartament aflu că a ajuns la niște rude din Basarabia. Bat, acolo o pereche de tineri care nu au auzit de scriitor, ei stau aici în gazdă de trei luni. N-ar trebui puse niște indicatoare?, întreabă tânărul. Bat alături, la Nicorovici, vine cineva la ușă: Cine e? De la Uniunea Scriitorilor... Plecați! Nu ne interesează! Bat alături, nu știe nimic despre situația de la Vasile Nicorovici. Deci într-un bloc numai de scriitori, colocatari care se ignoră reciproc, dacă nu și mai rău de-atât. Să merg deasupra, la Elis Bușneag. Bat la fosta mea redactoră de carte, nu răspunde; bat alături și abia acolo era doamna Elis. Se bucură de apariția mea, mă invită înăuntru. Să-mi facă o cafea? Nu. Un pahar cu apă? Asta da. Îmi arată un aragonit pe care-l ține în vitrină, la mare cinste; a scris sub el: „cadou de la geologul I.L.” Un cadou deosebit, la care se uită cu drag. Văd că are un perete cu icoane pe sticlă, toate remarcabile. E meșterul Faur, din Ardeal, îmi spune. Dna Elis B. trebuie să fi trecut bine de optzeci de ani, după socotelile mele. A citit despre o carte a mea, mult lăudată. Probabil *Veneticii*, zic, deja la a doua ediție. Ea scrie ceva despre scriitorii pe care i-a cunoscut. Deci a urmat sfatul pe care i l-am dat cândva, la chioșcul de ziare din Unirii. Îi spun: V.B., mereu beat. Aflu că Anta B. era o tânără smeadă și cu ochii verzi, fascinanți. S-a aruncat pe fereastră. Ca și Gabriela N., zic. Nu cunosc milă mai mare decât pentru acești oameni disperați. Îmi confirmă că la Nicorovici locuiesc rude de-ale lui. Necooperanți, retractili, sperioși. Da, Eugen B. era fiul lui N.

Crevedia. Mai are un frate și o soră. Stau acolo, ciudați oameni. De care, îmi zic, scriitorii se deosebesc doar prin aceea că la intervale se prezintă cu scrierile lor... Teribilul bir plătit pentru talent...

Despre Adr. P.: nebun, mitoman, un versificator impenitent, un escroc sentimental, om laș, pe care și ea l-a văzut ieri seară la TV. O îndemn să dea înainte cu amintirile despre scriitori, astfel de cărți se citesc acum cu predilecție. Vrea să-i prezinte așa cum i-a cunoscut, în limitele adevărului, fără să cruțe pe nimeni. Mulți fac pe eroii, zice. Nicorovici era cam comunist, a apucat să vorbească cu el după revoluție. A avut o moarte cumplită. Probabil inima. Atacul s-a produs în baie, apoi apa fierbinte l-a opărit. L-au luat într-un sac, a fost îngropat la Străulești II, dar nu mai știe anul. I-a fost inundat apartamentul. După două zile a simțit mirosul de mort...

Să vorbesc cu soția lui Vasile Băran și cu Costache Anton, de la scara cealaltă. Merg acolo, îmi deschide doamna Eugenia Tudor Anton, apare și soțul, ambii troieniți de ani, fragilizați. Vorbim, îmi dau datele despre Maria Rován, brăileancă. Cei de acolo au scos un Dicționar de autori. Iar Aurel S. e un bou, nu a trecut-o în dicționarul lui. Nici pe Nicorovici, zic. Ea: Niște oameni de nimic. Ardeleni sectanți, face doamna...

Trec bulevardul, sun la Țone, cu greu vine. Plete umflate pe umeri. Așteaptă pe cineva, un moment foarte important, o să citească din noua lui carte. Probabil o înregistrare video, la ora 14:00. Vrea să se mute cu editura. L-a părăsit familia. Geta are serviciu, din aprilie. L-a părăsit și legătoarea Silvia, cu 2 săptămâni înainte de Târg... A cumpărat un digital cu 2000 euro, s-a zgârcit, aparatul nu merge. Bani nu are. Își fierbe niște ouă, îl doare stomacul... Îmi scrie autograful. Văd multe coperte de cărți noi. Nea Petre Anghel a vândut tipografia, de 2 ani deja, ăia au cumpărat nu atelierul, ci aveau nevoie de spațiu pentru cu totul altceva. Îi făcea coperte rele. Văd o carte frumoasă de Nina Cassian. Mi-o dă pe loc. A lansat-o la ultimul Târg. Și o carte de Mihai Minculescu. Alte câteva, de poeți foarte tineri. Zice că în continuare caută textul scris de mine despre *Nicolae magnificul*, un text esențial. Să scriu și despre această *Capodopera maxima*. S-a certat cu Mihaela Ș., a lucrat 3 luni la scanarea desenelor ei, le-a mărit de 3 ori... Niki M. l-a părăsit și el, fără vreo explicație. Zic: Fiecare vrea să și câștige cât de cât din munca lui... Știe prea bine ce vreau să spun cu asta. La metrou răsfoiesc noul op, văd că m-a trecut redactor de carte. Tot e ceva.

11 august 07. De dimineață, telefon de la Mihaela Roco – convenim să o chemăm și pe Victoria Dragu la fixarea plăcii. Îi explic de ce am amânat pentru săptămâna viitoare. Spune că atunci când am anunțat-o, s-a nimerit să fie 8 august, ziua morții lui Charles Adolph Cantacuzino. Foarte emoționată. Mă gândeam că astfel de coincidențe nu se întâmplă decât pe tărâmul generozității.

Ieri după amiază, drumuri la adrese care n-au răspuns la telefon sau m-au refuzat. Iau un autobuz până la stația Roma. Ajung la colțul cu str. Washington, la vila Mihai Ralea poarta încuiată, la etajul I storurile trase. Sun. Nu răspunde. Trece o doamnă cu câțelul, crede că d-na Ralea e la altă casă din apropiere, de-a părinților ei. Îi spun de plăcile memoriale și i se pare că merită efortul. Un astfel de bărbat. Însă un ton ambiguu, ai fi putut crede că sunt aluzii la trădările lui, cât au fost împreună; dar mi-e teamă că de fapt vorbește despre fiica lui Ralea, de Catinca, și de soțul ei Emanoil Petruț. Oricum, nu pare dispusă să precizeze despre ce e vorba. Trec pe str. Belgrad, să văd ce și cum; noua construcție de pe locul casei lui Ioan Alexandru e în același stadiu. Ajung pe str. Paris 40, la Ahoe, intru în curte cu precauții, sun la cele două uși de pe partea dreaptă, apoi mă aventuraz pe ușa din spate, urc abrupt până la mansarda acestui imobil cu alură elvețiană-montană, cu acoperișuri în pantă și cu turnulețe-lucarne. O casă boierească, s-ar fi zis, pe

vremuri, acum aflată în avansată degradare. Uși încuiate cu lacăte. Când să cobor, apare un omuleț fără vârstă, care tocmai înghițea ceva, molfăind, fără dinți. Vreun homeless? Pare să locuiască în chichineața vecină. Îmi confirmă că aici a locuit Poetul, îmi arată ușa, acum baricadată, spune că înăuntru avea o chiuvetă și un WC, altfel o cămăruță mai mică decât orice garsonieră. Stăm pe un palier îngust, de aici scara se face de două ori mai îngustă și se avântă spre podul vilei, urcând abrupt. Mi-l închipui pe Poet investigând cotloanele podului, lucarnele, păsările zburătăcind, cuibărite la căldura acoperișului...

Aflu că proprietăreașă Nina Dimiu stă în stânga intrării principale. Acolo găsesc poarta încuiată cu două lacăte, iar în grădiniță un câine priponit cu sfoară, care mă latră. La poartă, o mașină străineză. În fine, apare o matroană la etajul II, discutăm la nivel de strigăte. În final, aflând de placa memorială pentru Tudor George, spune că noua proprietăreașă este o falsificatoare, aflată în proces pentru această casă. Și că nu are rost să punem placa, din moment ce vila este în dărâmare. O percepție dinăuntru, să zic așa... Sigur, Ahoe n-avea cum să facă bună impresie colocatarilor, venind acasă doar la ore mici și pe mai multe cărări.... Cum va fi urcat pe scările abrupte, până la III? Deh!, fost faimos jucător de rugby, în vremurile lui bune, apoi și antrenor. *Armura de sudoare*. La înmormântare, s-a prezentat un lot masiv de foști rugbiști, cu care apoi am fost la nu-știu ce restaurant ...

Prin Aleea Alexandru până la Statuia Aviatorilor și apoi în Câmpia Turzii, actualmente Emanoil Porumbaru (cum se numise înainte de comunism), intru la nr. 3, ușa de jos fiind deschisă, ca niciodată; deci urc la II ca să chestionez pe cei din fam. Sădeanu despre o fostă locuire temporară a lui Noica aici; nu răspund la cele două sonerii, se adeverește ce mi se spusese: că lipsesc șase luni pe an, plecați în Italia; sun și la vecin, cineva poate știe de Noica, urc la II, sun la vecinii lui Neagu, dușmanul meu de altădată, pe care aș vrea să-l evit. Nu răspunde, cobor la parter, niște firme (fantomă?), aceeași situație, urc din nou la II, de data asta sun direct la Neagu, cu întârziere răspunde o femeie. Ce vreau? Îi spun. Nu a locuit aici niciodată C. Noica. Dar niște vecini de peste drum mi-au spus că... De unde să știe ei? S-au mutat aici de câțiva ani, eu locuiesc aici din copilărie! Dar Sădeanu? Nu sunt acasă vara. Dar despre Mihai Drumeș ? A stat alături, la 3A? Nu răspunde. Aștept, degeaba. Cobor. Și mi-e teamă că trebuie să-l tai de pe listă pe Noica. Curios ce-ar fi răspuns dacă întrebam de scriitorul Ion Lazu. Când mă îndepărtez pe trotuar, simt că inamicii mă pândesc de după perdele...

Merg pe o stradă apropiată, Gh. Brătianu 14, unde mi s-a spus că a locuit Laurențiu Fulga în ultimii ani de viață, după spitalizare; ce păcat că nu-mi amintesc denumirea acestei străzi de pe vremea când locuiam la subsolul din C. Turzii, patru ani într-o boxă... Un nene în curticică; îi spun. Să vorbesc cu proprietarul, la telefon. Are numărul lui? Nu mi-l poate da. Îl sună el, nu se știe cu ce rezultat. Am mai fost pe-aici, zic, am vorbit cu cineva, am trimis poștal adresă oficială. Indiferent de decizie, civilizată era să ni se răspundă.

Trec Șoseaua Kiseleff, ajung pe Barbu Delavrancea, caut numărul 20, dau de o vilă cochetă, are trei porți, două sunt inaccesibile, blocate. La a treia văd o luminiță la demisol. Sun, se stinge lumina, sun din nou, dau glas, răspunde o doamnă: nu poate discuta, e grăbită să facă mâncare pentru soțul internat la Urgență. Aștept să-și ia ceva pe ea, vine la ușă, o femeie trecută de 75 de ani, încă în formă; discutăm, e din Avrig, dintr-o familie de 12 copii, a plecat de-acolo la 14 ani, are patru frați răspândiți în Europa, unii sunt profesori universitari. Nu știe de familia Jugăreanu, numeroasă și ea, la care am stat în gazdă patru campanii. Gh. Lazăr e din Avrigul ei, avea sânge de Brukental, a contribuit și ea la monumentul de la mormântul lui Gh. Lazăr, preot fiind un Constantinescu. L-am

cunoscut și eu. Îi spun că Paul Everac face parte din acea familie. Doamna recunoaște: alde Pandrea au fost dați afară din casă, noaptea, aruncați în stradă, au venit alți locatari, s-au folosit de mobila domnoasă a lui Petre Pandrea. Ei au venit în locul acelei familii, prin 1957, apoi s-au băgat gaze în imobil. Soțul e la transfuzii, la Urgență. Îi las telefonul meu, promite să-i pună problema peste câteva zile, când speră să se refacă.

Iau pe 300 până la sala Onești, cobor spre Brezoianu și acolo constat că imobilul în care a locuit pe vremuri Mircea Cojocaru este dezafectat, dărăpănat, nelocuit de ani... Renunț. Intru pe moment în Cișmigiu. Miros de petunii, dar pe alee s-au grupat trei țișănci tinere punând la cale noi strategii: să nu mai fie fraiere, să piardă timpul cu de-ai lor, care nu au bani – și ele cu ce se aleg?!

Prefecții județului Olt (IX)

Cornel Manolescu

OSICEANU, CONSTANTIN C.

*1936, martie 1 – 1937, decembrie 28, prefect de Olt.

Avocat. Fost magistrat. Numit în locul lui N. Răducanu-Popescu, pensionat prin D.R. 327 din 1936, februarie 28 [M.O., 1936, nr. 51, martie 2, pag.1797; M.I.1934, DOS.2, pag. 46].-Demisionat în 1937 decembrie 28 [M.I., 1934, dos.2, pag. 46 v].

Născut în comuna Titulești-Olt, la 19 septembrie 1885, C. C. Osiceanu a urmat cursul primar la școala Șt. Protopopescu din Slatina, iar cursul secundar la Liceul din Craiova pe care l-a terminat în 1907. După satisfacerea serviciului militar, a fost funcționar la Ministerul de Finanțe și în acest timp a urmat și cursurile facultății de drept.

Obținând licența în drept, la 1 mai 1911 a fost numit magistrat stagiar la Corabia-Romanați.¹

Prin D.R. No. 1.987 dela 31 Maiu 1911, în urma propunerii făcute prin raport de domnul ministru al justiției, sunt numiți, înaintați și permutați:

-D. C. C. Osiceanu, licențiat în drept dela Fac. din București, se numește magistrat stagiar la judecătoria ocolului Grojdibodu, din județul Romanați, în locul d-lui Nicolae I. Grigorescu permutat.²

La 1 septembrie 1913 este numit ajutor de judecător la judecătoria ocolului Calafat-Dolj, iar apoi Hurezani-de-Sus (Gorj).

¹Anuarul județului Olt-1936, pag.8

² Monitorul Oficial al României nr. 47 / 2 Iunie 1911, pag.2076.

A făcut campania din 1913 și cea din 1916, cu gradul de locotenent și a fost avansat la gradul de căpitan.

Pe 13 octombrie 1918, prin D.R. nr. 2340, de la Judecătoria ocolului Hurezaniide -Sus a fost mutat cu titlu provizoriu, la judecătoria Dumitrești-Olt³ unde a funcționat până în 25 octombrie 1922, când a fost mutat la Tribunalul Olt.⁴

Prin D.R. nr.1352, din 5 aprilie 1924 „D. Constantin C. Osiceanu, judecător de ședință cu titlu provizoriu la tribunalul Olt, se permută judecător în clasa VII, gradul I la tribunalul Deva , în locul d-lui Dimitrie G.Manolescu, demisionat.”⁵

În septembrie 1924 demisionează și imediat se înscrie în Baroul Olt, unde a profesat neîntrerupt până la 1 martie 1936, când a fost numit prefect. În acest timp, a fost consilier comunal și prim ajutor de primar, de la 1924 până la 1927.⁶

A fost decorat cu următoarele ordine și medalii:

-Medalia jubiliară Carol I ,
-Avântul Țării, 1913,
-Crucea comemorativă de război, 1916, cu baretele: Dobrogea, Pervely, Argeș, Neajlov,

-Victoria Aliaților,

-Coroana României, în gradul de Ofițer.

În perioada cât a fost prefect (1.03.1936 – 28.12.1937), s-au realizat o serie de activități:

-*Construiri și reparări de poduri, podețe și diguri, lei 217.800,*

-*Aprovizionare cu pietriș și întreținerea șoselelor, lei 471.000,*

-*Procurare de material lemnos, construcție poduri, rețea telefonică, lei 1.130.000,*

-*Terminarea localului de constructive la judecătoria Negreni, lei 100.000,*

-*Fundația localului la pretura Spineni, lei 50.000,*

-*Subvenții pentru pregătirea premilitară, soc. Principile Mircea, Camera Agricolă și alte instituțiuni lei 89.000.⁷*

În 27.5.1953 a fost „dislocat” și i s-a fixat domiciliu în com. Pojorâta -Suceava.

Motivul internării- Membru P.N.L-Brătianu și membru în Comitetul județean Olt și prefect de Olt.⁸

VOICULESCU, ZENOBIE

*1937, decembrie 30 – 1938, februarie 10, prefect de Olt.

Numit prin D.R. 4333 din 1937, decembrie 30 [M.O.,a.CVI, 1938, nr.5, ian.6, pag. 86; M.I., 1934, dos. 2, pag. 46 v].-Demisionat în 1938, februarie 10 [M.I.,1934, dos. 2, pag. 46 v.].

Prin D.R. 1366, din 31 martie 1920, se instituie o comisie interimară la primăria Slatina, până la alegerea și instalarea unui consiliu communal, compusă din :

-**Zenobie Voiculescu-președinte**; Alexandru Georgescu, vicepreședinte, I.Cotică, Aureliu Ionescu, Dumitru Delescu, Constantin Georoceanu, Maior Mihăiescu Dumitru, Nae G. Bădulescu și Gheorghe Bulbeș-membri.⁹

---

³ Ibidem nr. 166 / 16 octombrie 1918, pag. 2878.

⁴ Anuarul jud.Olt-1936, pag. 8.

⁵ Monitorul Oficial al României, nr.78 / 9 aprilie 1924.

⁶ Anuarul jud.Olt-1936.

⁷ S.J.A.N.Olt, Fond Prefectura jud.Olt, dos.149 / 1949, pag. 7-12.

⁸ WWW.cnsas.ro / documente

Născut în 30 octombrie 1885, în comuna Mogoșești, județul Olt a fost fiul țăranului Niculae Voiculescu¹⁰.

A fost absolvent al Gimnaziului real din Slatina, promoția 1901 – 1902.

În 1921, Z.Voiculescu, era membru în Consiliul de administrație al Băncii populare orășenești de credit „Înfrățirea”, iar în 1922, membru în Consiliul de administrație al „Băncii Agrare”.

„Gazeta Oltului”, din 15 februarie 1923, nota:

„Averescanii și-au alcătuit comitetul”. Zenobie Voiculescu a fost ales ca secretar al acestui comitet. În numărul din 1 iunie 1924, același ziar, anunța la rubrica „Informațiuni”: „Comitetul executive al Partidului Naționalist al Partidului s-a constituit, Zenobie Voiculescu, fost farmacist, fost primar, a fost ales, secretar al P.N.P.”

Pe 2 noiembrie 1926 este înlocuit de către Prefectura județului Olt din funcția de Consilier comunal „întrucât având calitatea de membru în delegațiunea permanentă județeană Olt, numai poate figura în consiliul acelei comune”.

În perioada 1926 – 1929 a fost președintele Consiliului Județean Olt, iar în 1929, era membru al Consiliului județean al Partidului Poporului.¹¹

Pentru alegerile complementare județene fixate pentru 30 martie 1937, a fost primul pe lista electorală a Partidului Național Creștin¹², iar pentru alegerile parlamentare din decembrie 1937 a fost candidatul Partidului Național Creștin, filiala Slatina, la Senatul Universal.

Pentru o perioadă foarte scurtă, (30 decembrie 1937 – 10 februarie 1938), a fost prefectul județului Olt, fiind înlocuit cu colonelul Mihail Lascăr.

În această funcție a avut ca realizări:

-Așternerea a 1170 m.c. pietriș pe șoseaua județeană Slatina – Perieți – Potcoava.

-Construirea podului Jitaru – Văleni.

-Construcția podului de lemn Colonești – Râjlețu – Vieroși.¹³

În ultimul an de Facultate, s-a căsătorit cu Irina OGREZEANU (n.10. 07.189), originară din Cheia – Olănești (Vâlcea), cu care a avut doi copii:

***Dan Voiculescu**, n. 30. 01. 1919, în Slatina, farmacist. Bun jucător de fotbal.

A fost arestat și condamnat la 5 ani de închisoare, cu începere de la 05.XI.1959. Fiind grațiat a ieșit pe 14.01.1963. La data arestării, era farmacist în Pitești și lucra la O.F.R. Căsătorit cu Ana.¹⁴

⁹ Monitorul Oficial, nr. 5, din 6 aprilie 1920, p.260.

¹⁰ „Democrația Oltului”, din 10 aprilie 1920.

¹¹ Anuarul Partidului Poporului pe anul 1929, pag.62.

¹² S.J.A.N.Olt, fond Prefectura jud.Olt, ds.56 / 1937.

¹³ S.J.A.N.Olt, fond Prefectura jud.Olt, dos.149 / 1949, pag.7-12.

*Florica,

căsătorită cu avocatul Albert Ion (Colegiul de avocați Slatina).

În aprilie 1942, Z.Voiculescu era președinte al Colegiului Farmaciștilor.

A decedat pe 28 decembrie 1943 (ora 20), din cauza unei hemoragii cerebrale masive.

Soția, Irina Voiculescu, a trăit mulți ani în urma soțului. În 1958 figura în listele electorale.

Casa Zenobie Voiculescu, din strada Lipscani a fost construită în stil modernist, în anul 1927, de către arhitectul Mihăilescu.

Azi, la parterul casei, funcționează biroul notarial al d-nei Buicescu.

Farmacia Voiculescu din Slatina (după Anuarul județului Olt, 1936). Astăzi biroul notarial Buicescu.

LASCĂR, MIHAIL

*1938, februarie 10 – decembrie 5, prefect de Olt.

Colonel. Numit de către Ministrul de Interne, Armand Călinescu, prin D.M. 4623-P, din 1938, februarie 10 [M.O.a. CVI, 1938, nr.39, februarie, 17, pag. 921; M.I., 1934, dos. 2, pag. 46 v].-Încetat delegația în 1938, decembrie 5 [M.I., 1934, dos.2, pag.46].

Generalul de armată **Mihail Lascăr** s-a născut la 8 octombrie 1889, la Târgu Jiu și a decedat pe 24 iulie 1959, în București.

A urmat Școala de Ofițeri de Infanterie între 1908-1910, primind gradul de sublocotenent. În timpul celui de al doilea război balcanic era locotenent, iar în 1916, când România a intrat în Primul Război Mondial, avea gradul de căpitan.

Promovat maior în timpul anului 1917 , peste 10 ani va urca treapta următoare a ierarhiei militare

În 1934, devine colonel. În perioada 1936 – 1937 a îndeplinit funcția de comandant al Regimentului 3 dorobanți-Olt. Prin decizia ministerială nr. 4623 P din 10 februarie 1938 *este delegat a îndeplini în mod provizoriu funcțiunea de prefect al județului Olt.*¹⁵ Funcționează ca prefect până la 5 decembrie 1938, când îi încetează delegația. În locul său este numit cu delegație colonelul Constantin Iulian.

G-ral Mihail Lascăr

¹⁴ „Fișa matricolă penală.”

¹⁵ *Monitorul Oficial al României*, nr. 39 / 17 februarie 1938, pag.220.

Dintre realizările col. Mihail Lascăr, pe timpul prefectoratului său amintim:

-*Construirea podului de lemn peste apa Cungrisoara pe șoseaua județeană Urluiasca-Topana, lei 150.000.*

-*Construirea podului cu tăblie de beton pe șoseaua Jitaru-Văleni, lei 80.000.*

-*Aprovizionarea a 387 m.c. pietriș pe șoseaua Urluiasca-Topana lei 30.302.*

-*Aprovizionarea a 580 m.c. pietriș cernut pe șoseaua Slatina-Potcoava lei 140.000.*

-*Ajutoare pentru construirea primăriei Păroși lei 35.000.*

-*Pentru construirea postului de jandarmi Păroși lei 35.000.*

-*Repararea podului Teslui-Ibănești lei 15.000.¹⁶*

În 1939 este avansat la gradul de general de brigadă, iar pe 10 ianuarie 1941 a fost numit comandant al Brigăzii 1 Munte, una dintre formațiile de elită ale armatei române, care era subordonată Armatei a 3-a.

A participat la Bătălia de la Stalingrad de partea forțelor germane; a fost luat prizonier către Armata Roșie, la 22 noiembrie 1942. Pentru merite de război a fost decorat cu Frunze de Stejar la Crucea de Cavaler a Crucii de Fier (una dintre cele mai înalte distincții militare germane, primită de încă doi militari, generalii Corneliu Teodorini și Petre Dumitrescu) și cu Ordinul „Mihai Viteazul” clasa a II-a.

În timp ce era prizonier, a optat pentru trecerea de partea inamicului sovietic, încălcându-și astfel jurământul militar de credință față de țară și rege.

Prin această acțiune, a contribuit, în calitate de comandant și ofițer superior, la formarea Diviziei sovietice de voluntari „Horia, Cloșca și Crișan, ca parte a armatei sovietice.¹⁷

Mihail Lascăr a revenit în țară după 23 august 1944, contribuind alături de Valter Roman, care îndeplinea funcția de comandant politic al diviziei, la impunerea comunismului în România.

În perioada 1 octombrie 1945- 30 noiembrie 1946, generalul de armată Mihail Lascăr a condus Armata a IV-a, îndeplinind funcția de președinte al Comisiei electorale a armatei, contribuind la fraudarea alegerilor din 1946.

După alegerile din 1946 și venirea la putere oficială a comuniștilor, a fost numit ministru al Apărării Naționale, funcție pe care a îndeplinit-o până în 1947, fiind înlocuit de Emil Bodnăraș.

Gen. Mihail Lascăr
Sursa foto: forum.valka.cz

¹⁶ S.J.A.N. Olt, Fond Prefectura jud.Olt, dos.149 / 1949, pag.7-12.

¹⁷ Cea de-a doua divizie de voluntari (prima fiind „Tudor Vladimirescu”), cu o mult mai puternică educație politică, a luat naștere la 12 aprilie 1945 și a purtat numele liderilor transilvăneni ai Răscoalei de la 1784, Horea,Cloșca și Crișan.

Echipa Asociația Sportivă a Armatei (A.S.A.) și gen. Mihail Lascăr.

Generalul Mihail Lascăr a fost comandant al Academiei Militare din București (1949).

M. Lascăr și-a pus semnătura pe Ordinul de înființare a clubului Armatei Române (7 iunie 1947), Asociația Sportivă Armata, Clubul Central al Armatei (C.C.A.) și mai târziu „Steaua”.

DECORAȚII

*Ordinul Mihai Viteazul, cl. II prin D.R.3822 / 31.12.1942 (gen. de divizie, comandantul Diviziei 6 Infanterie).

*Ordinul Mihai Viteazul, cl. III- prin D.R. 2886 / 17. 10.1941 (gen de brigadă, comandantul Brigăzii 1 Mixtă Munte).

*Frunze de stejar la Crucea de Cavaler al Crucii de Fier- 26 noiembrie 1942.

*Crucea de Cavaler a Crucii de Fier-18 ianuarie 1942.

*Crucea de Fier cl. I- ianuarie 1942.

*Crucea de Fier cl. II-1 941.¹⁸

IULIAN, CONSTANTIN

*1938, decembrie 5 – 1939, martie 22, prefect de Olt.

Colonel. Delegat prefect prin D.R. 29072 din 1938, decembrie 5 [M.I., 1934, dos. 2, pag. 46 v]. Încetat delegație în 1939, martie 22 [M.I.,1934, dos. 2, pag. 46].

Prin adresa nr. 254, din 12 Ianuarie 1939, prefectul județului Olt, col. Constantin Iulian, informează pe rezidentul regal al Ținutului Olt de izbucnirea epizotiei de febră aftoasă în comunele Teslui, satul Cherlești și Perieți.

LISIEVICI, MIHAIL

*1939, martie 22 – aprilie 25, prefect de Olt.

Lt. col. Numit prin D. 3439-P din 1939, martie 22 [M.I., 1934, dos. 2, pag. 46 v]. -Încetat delegație în aprilie 25 [M.I., 1934, dos. 2, pag. 46 v].

¹⁸ https://ro.wikipedia.org/Mihail_Lascar

BROȘTEANU, EMIL G.

*1939, aprilie 25 – 1940, august 17, prefect de Olt.

Colonel. Numit prin D. 4864-P, din 1939, aprilie 25 [M.I., 1934, dos. 2, pag. 46 v]. -Încetat delegație în 1940, august 17 [M.I., 1934, dos. 2, pag. 46 v].

Colonelul Emil Broșteanu s-a născut în Costești-Argeș, la 13 octombrie 1886.

În numărul 27, din 27 iunie 1937, cotidianul „*Romanațul*”, care apărea la Caracal, prezenta următoarea știre:

Dl. col. Broșteanu Emil de la Inspectoratul Jandarmeriei Craiova a inspectat Legiunea și Centrul de instrucție al jandarmilor-Romanați, rămânând pe deplin mulțumit de cele constatate .

Pe 25 aprilie 1939, col. Emil Broșteanu, comandantul Inspectoratului 1 jandarmi Olt, a fost numit prefect al județului Olt, prefectoratul său durând până în 17 august 1940, dată la care i-a încetat delegația.

Com. Comani, jud.Olt. -Cununia religioasă a D-rei Sanda V. Leontopol cu D-I Maior Petru Petrovici din garda palatului. În asistență se remarcă și col. Emil Broșteanu, prefect al județului Olt.

Dintre realizările sale, în această perioadă notăm:

- **Așternerea de pietriș pe șos. Buicești-Poboru-Ciorâca, lei 15.000.*
- **Ajutor școalei mixte „Cuza Vodă” Spineni, lei 20.000.*
- **Ajutor școalei mixte Negreni, lei 10.000.*
- **Ajutor școalei mixte Dăneasa, lei 12.000.*
- **Ajutor școalei mixte Vâlcelele de jos, Bărcănești, lei 15.000.*
- **Reparare la parohia Turia-Frunzaru lei 5000.*
- **Reparațiuni la biserica Corbu-Vitânești din com. Sârbi-Măgura, lei 5000.*
- **Idem bisericii Șerbănești, lei 5000.*
- **Idem bisericii Văleni, lei 5000.*
- **Construcția pod de beton Drăgănești-Pesta, lei 80.000.*
- **Construcția podului de beton armat Buicești-Poboru-Ciorâca, lei 226.800*
- **Idem Brebeni-Șerbănești, km.9-960, lei 169.377.*
- **Subvenție pentru construirea Căminului Cultural Drăgănești, lei 299.609.*
- **Ajutor pentru construirea de școală primară Valea-Ungureni, lei 10.000.*

*Repararea bisericii Mănăstirii Clocociov lei 5000.

*Repararea bisericii Ciuciu-Ursoaia lei 5000.

*Repararea bisericii Sf. Nicolae din Coastă lei 10.000.

*Pentru terminarea localului judecătoreții Negreni lei 130.600.

*Ajutor pentru construirea localului de primărie Tătulești lei 20.000.

*Construirea podului de stejar

a) CONDAMNAT		Inmatriculat în ziua de		permiți de la			
Numele și prenumele	Data nașterii	Data începerii pedepsei	Data expirării pedepsei	Data începerii pedepsei		Data expirării pedepsei	
				Anul	Luna	Anul	Luna
Emil Broșteanu	1910	1949	1962	1949	12	1962	06
Descrierea pe scurt a faptului:							
Descrierea pe scurt a faptului:							
Descrierea pe scurt a faptului:							
Descrierea pe scurt a faptului:							
Descrierea pe scurt a faptului:							
Observații							
Echipa de lucru (transferați în afara locului de muncă, spitale, evadări)							
Reprimiri din egipt provizorii							
Transferări definitive							
Cămin muncii și meseria învățată							
Premii și distincții							
Soluții date în penitențiar							
Pedepse disciplinare							
Purtarea							
Echipa de lucru							
Plasați în câmpul muncii							
Impresionarea degetului arător stâng				Fișa a fost întocmită de			
Verificat și găsit în conformitate cu actele de depunere la dosar.				DIRECTOR			
				Secretar de Greșă			

În 1949, a fost condamnat la 12 ani și 6 luni, închisoare. Vina „Crimă contra umanității”.

Data începerii pedepsei-1949, XII 10.
Data expirării pedepsei-1962, 06, 04.

Înmatriculat la 12.X.1950, la Jilava. A ieșit definitiv la 23.I.1956.

BELLU, ION N.

*1940, august 17 – septembrie 20, prefect cu delegație.

Numit prin D. 9683-P din 1940 august, 17 [M.I.,1934, dos. 2, pag. 46]

PENITENCIARUL

Fișa MATRICOLĂ PENALĂ

1. NUMELE

2. Născut în anul

3. Data nașterii

4. Denumirea în Cămin

5. Categoriea

6. Avea în trecut

7. Denumirea

8. Avea în trecut

9. Categoriea

10. Avea în trecut

11. Originea

12. Categoriea

13. Serviciul

14. Agrementul

15. Situația

16. Situația

SITUAȚIA JURIDICĂ

a) ANTECEDENȚELE PENALE

b) PREZENT, după

Diagnoza pe scurt a faptului

Perioada de detenție

Fișa matricolă penală a lui Emil Broșteanu

Colonești-Râjlețu-Vieroși km.16+035, peste valea Vedeșoara lei 55.000.

*Pentru terminarea digului de beton Milcovul din Deal-Milcovul din Vale, lei 85.750.¹⁹

Ion N. Bellu

¹⁹ S.J.A.N. Olt, Fond Prefectura jud.Olt, dos.149 / 1949, pag.7-12.

Încetat delegație în 1940, septembrie 20 [M.I., dos. 2, pag. 46 v].

S-a născut în 18 ianuarie 1880, în comuna Oporelu, jud.Olt.²⁰ Fiul lui Nae și Ecaterina Bellu. Pe 1 iulie 1910 se căsătorește cu Lizica (Eliza), în vârstă de 16 ani, fiica avocatului Constantin Popoviceanu.

Licențiat al Facultății de drept din București, cu teza de licență: *„Puterea paternă asupra persoanei și bunurile copiilor legitimi în dreptul roman și român”*. *Susținută de Ioan N. Bellu, București (Tip. Voința Națională, 1904, 4 f., 75 p.)*.

În 1904, se înscrie în barou, iar în 29 ianuarie 1905 intră în magistratură ca ajutor –judecător la Ocolul Șerbănești, funcție în care îl găsim și la 1 ian. 1907.²¹

*„Prin Înaltul Decret nr. 931, din 23 martie a.c. (n.n. 1911) al Ministerului de Interne, Direcțiunea Administrațiunii județene și comunale, Domnul I. Bellu a fost confirmat în funcțiunea de primar, iar D. Dr. Istrățescu în aceea de ajutor de primar la comuna Urbană Slatina.”*²²

Cu adresa Primăriei nr. 755, din 20 martie 1911, **primarul I. N. Bellu** comunica Prefecturii *„că pentru ziua de 22 martie 1911, orele 3 d.a., a convocat Consiliul Comunal în sesiune extra-ordinară, spre a aviza contractarea unui împrumut de 800.000 lei, pentru alimentarea orașului cu apă potabilă, înzestrarea lui cu lumină electrică, cu canalizare și sistem potrivit orașului, pavagii și alte lucrări absolut necesare.”*²³

În sesiunea ordinară din mai 1912, s-a ținut licitație *„pentru darea în antrepriză a lucrărilor din prima fasă de canalizare a acestui oraș.”*

S-a ales oferta inginerilor Motzoi & C.Reschowsky din București pentru că *„este mai eftenă (136.500 lei) cu 18.690 față cu cea l’altă ofertă”* a inginerilor din București, G. S. Săpunaru și G. Roiu-155.190 lei.Verificarea a fost făcută de inginerii B. Giulini și M. Colleano (referatul nr.78).

Pe 28 octombrie 1912 a avut loc inaugurarea lucrărilor de alimentare a orașului cu apă. Cu această ocazie a avut loc și un banchet, care, *„împreună cu inaugurarea au costat 4000”*.²⁴

Introducerea apei era obligatorie *„pentru toate proprietățile atât publice cât și particulare pe stradelele prevăzute cu conducte de apă.”*²⁵ Aveau contor pentru apă.

Consiliul Comunal al orașului Slatina, între anii 1911-1914. În mijlocul fotografiei, primarul I.N. Bellu, iar în dreapta sa este ajutorul de primar, Dumitru Istrățescu. Ceilalți sunt consilieri (S.J.A.N. Olt).

²⁰ Anuarul Magistraturii la 1 ian.1906.State de serviciu, București, 1906.

²¹ Ibidem, 1907.

²² S.J.A.N. Olt, Fond Prefectura jud.Olt, dos. 4 / 1911, pag.51.

²³ Ibidem, pag.47.

²⁴ S.J.A.N. Olt, fond Primăria orașului Slatina, dos.99 / 1912, pag.62.

²⁵ Ibidem, pag.65.

Tot în timpul primariatului său, în anul 1912, se introduce iluminatul electric (în locul celui cu gaz). Recepția provizorie a lucrărilor de alimentare cu apă a orașului a fost declarată pe 1 ianuarie 1913, iar aceea pentru iluminatul cu electricitate, în luna aprilie 1913.

I.N. Bellu a fost inițiatorul înflăcărat al trecerii Gimnaziului Radu Greceanu la bugetul statului.

În numărul din 18 mai 1914, ziarul „*Opinia Oltului*”, anunța: „*I.N. Bellu-candidat al partidului Conservator la alegerile pentru Constituantă (Colegiul II, Camera)*”, iar același ziar, în numărul din 18 februarie 1922, îl prezenta astfel: „*Ioan N.Bellu-avocat, fost primar și deputat, candidatul Partidului Conservator Progresist, la Camera*”.

„*Gazeta Oltului*”, din 15 februarie 1923, anunța constituirea „Comitetului partidului Național din Olt”, din care făcea parte și „*I. Bellu, avocat, fost primar, vicepreședinte*”, iar în aprilie 1925 îl găsim ca președinte al acestui partid, pentru filiala din jud. Olt. A fost și membru P.N.L.

Pe 15 martie 1929, depune jurământul pentru un nou mandat ca primar, în locul „*demisionarului N.M. Bircii, care și-a prezentat demisia Consiliului Comunal*”.

A fost ales cu 18 voturi. Printre consilierii comunali îi găsim pe: „*C.Stavarache, d-ra Laura Zăgănescu, d-na dr. Maria Grigorescu Orleanu, Gh. Petri, A. Ghimpețeanu și d-na dr. Pinula Kițulescu*”.²⁶

Pentru o scurtă perioadă de timp (1940, august 17 – septembrie 1940), a fost prefectul județului Olt, având ca realizări: „*reparații de poduri, podețe și întreținerea șoselelor județene*”.

La 18 august 1940, în această calitate participă la instalarea doctorului Marin Soreanu, ca primar al orașului Slatina.

În listele electorale, elaborate de Primăria Slatina, în anul 1945, îl găsim figurând alături de ceilalți membri ai familiei:²⁷

***Bellu I. Eliza**, soția, (n. 10.06.1894 – † 05.05.1972),

***Bellu I. Grigore**, fiu, avocat (n. 23.05.1911). A fost deținut politic, arestat și condamnat la 5 ani pentru uneltire. A început executarea pedepsei pe 5.VII.1950.

La data condamnării, avea domiciliul în București și era căsătorit cu Mariana Leontopol („**Fișa matricolă penală**”).

Căsătoria a avut loc pe 17.04.1947, iar desfacerea acesteia s-a petrecut pe 15.01.1974.

La alegerile parlamentare din 1937 figura pe lista de candidați a partidului „Totul pentru Țară.”

***Bellu I. Constantin**, fiu, medic, n. 1914.

***Bellu I. Nicolae**, fiu, inginer, n. 1923. A fost condamnat de autoritățile comuniste, pentru „intenția trecerii frontierei”, la 10 ani închisoare corecțională.

Avea domiciliul în București. A început executarea pedepsei, pe 12 iunie 1950, dar la 05.06.1954, a fost eliberat cu decretul 421. A fost închis la Jilava și Poarta Albă („**Fișa matricolă penală**”).

În noiembrie 1946, avocatul, primarul și prefectul Ion N. Bellu, era membru al Comitetului organizației județene P.N.L.-Brătianu.

²⁶ S.J.A.N. Olt, Fond Primăria orașului Slatina, dos. 456 / 1929, pag. 17-18.

²⁷ Ibidem, dos. 1058 / 1945.

Răsfoind *Vitrina Literară*- revista lui Mircea Damian

Ion Tîlvănoiu

Ideea unei reviste literare gen *Nouvelle Litteraire*” i-a fost sugerată lui Mircea Damian de către editorul Ciornei într-un interviu pe problema cărții, apărut în *Adevărul literar și artistic* la 26 mai 1929²⁸.

Primul număr al revistei *Vitrina Literară*²⁹ apare la București la 21 octombrie 1929, avându-și redacția și administrația în str. N. Golescu nr. 16. Editorialul lui Mircea Damian intitulat „*Bună Ziua!*”... vorbește- în nota umoristică ce l-a consacrat- despre ideea apariției revistei și absența programului³⁰. Gazetarul amintește în context despre

²⁸ Reprodus de noi în *Memoria Oltului și Romanașilor* nr. 49/2016, p. 87;

²⁹ Subintitulată „*Artistică, Teatrală, Muzicală*”, Biblioteca Academiei Române, cota P IV 9657, format 42X62 cm.

³⁰ „*Simplu și românește. Program? N-avem! Ne-am străduit cu program, vreme îndelungată, să fixăm un program. Și lucrând cu program, n-am izbutit să facem un program. Am ajuns însă la concluzia că lucrurile făcute cu program ies de obicei anapoda. Afară de asta, nu vrem să ne luăm nici un angajament în public, fiindcă ne-am luat unele față de noi. Și e suficient. Pentru cititor se impun, totuși, unele lămuriri. Le dăm, încredințați că aceste lămuriri ne vor lămurii și pe noi... Mai întâi: scoatem o gazetă. Al doilea: o tipărim în opt pagini mari, ca să fie întreagă și variată. Gazeta este, întrucâtva, concluzia unei anchete cu titlul: „Problema cărții”, pe care autorul acestor rânduri a apublicat-o în *Adevărul Literar*. Aproape toți editorii principali din București au constatat în răspunsurile la ancheta cu pricina, lipsa unei gazete gen *Nouvelles Litteraires*. O gazetă care să facă adică reclama cărții, a scriitorului și a editorului. Fără să ne asemănăm întru totul pomenitei surate franceze, fiindcă nouă ne place să semănăm cu noi, am căutat, chiar de la numărul de față, să corespundem așteptărilor domnilor editori. Întru cât domniile editori vor corespunde așteptărilor noastre,- rămâne de văzut.*

*Acum scriitorii. Afișul nostru îi întrunește pe toți, aproape. Ni s-a spus: e un afiș contradictoriu. Este. Colaboratorii sunt din toate „școlile” și de toate vârstele. Intenția noastră n-a fost să-i încercăm apropiindu-le numele pe afiș, dar nici să-i împăcăm, fiindcă în cazul acesta ne-am alege noi cu oasele frânte, și le preferăm întregi. Cum însă personal nu facem parte din nicio școală literară și cum gazeta vrea să fie o gazetă a scriitorilor, a tuturor scriitorilor,- am crezut că întrunindu-i pe toți fără să întâlnim doi din două tabere adverse în același număr, orice primejdie este înlăturată. Gazeta nu are, ca să zic așa, nicio „culoare” literară. Nu suntem nici „moderniști”, nici „tradiționaliști”, nici cu d. Lovinescu, nici cu d. Ibrăileanu, nici cu Gândirea, nici cu *Viața Românească*. Într-un cuvânt: nu suntem cu nimeni și suntem cu toți.*

Dacă avem gând de viață lungă? Desigur. Suntem hotărâți să apărem un an întreg și pe urmă să începem cu nr. 53. Bani? N-avem! Dac-am avea bani,- n-am avea niciun merit. Avem însă energie și credem în noi. Fără să ne lăudăm, pretindem că nu cunoaștem uși închise, când pornim să facem un lucru, îl ducem la bun sfârșit, oricare ar fi împrejurările. Ne biziim, firește, și pe încrederea scriitorilor. Ne adresăm îndeosebi celor din generația noastră și îi vrem alături de noi; dar nu cu vorbe, ci cu fapte.

Știm: cei mai mulți,- ca să nu zic toți- nu cred în existența acestei gazete. Au eșuat până acum atâtea experiențe. Mai mult: două încercări au fost făcute de editori, adică de oameni cu bani, și au pierdut sume însemnate. Nu suntem nici atât de bogați ca ei, nici atât de negustori, iar experiențele de până acum, după părerile oamenilor cari ne vor cum s-ar zice binele, ar trebui să ne bage mințile în cap. Da' de unde! Tocmai aceste eșuări îndârjesc și întăresc în noi credința. Locul nostru e de mult vacant. Îl ocupăm și ne luăm angajamentul să-l umplem tot. N-avem concurenți și nu facem concurență nimănui. Nu ne facem drum cu coatele și nici cu picioarele. Ne plac vecinătățile, ori cari ar fi ele, foarte încredințați că cititori se pot descoperi pentru orice publicație.

Iată gândurile cu care pornim. Pașnice, precum vedeți, și modeste. Știm că lumea a început mai demult și nu se va sfârși odată cu noi. N-am tușit noi întâiași dată, și desigur că alții vor tuși după noi. Suntem, așadar, în linia normală.

Și-acum, la revedere, pe sâmbătă.”

interviurile sale³¹ cu editorii principali ai vremii din București, discuții din care a rezultat ideea apariției unei reviste literare după model francez.

Ținuta grafică a revistei este îmbogățită prin contribuția unor artiști de primă mărime, precum: Oscar Han³², Lucia Demetriade-Bălăcescu³³, Mircea Olarian³⁴, Olga Greceanu³⁵, Maria Brateș-Pillat³⁶, Leon Biju³⁷, Marcel Iancu³⁸, Milița Petrașcu³⁹ și caricaturistul Sell⁴⁰. O notă informează că la 11 martie 1934 a avut loc vernisajul expoziției de pictură și sculptură Marcel Iancu și Milița Petrașcu la Cartea Românească⁴¹.

Colaborează cu proză: Aureliu Cornea⁴², Mircea Damian⁴³, Camil Petrescu⁴⁴, Apostol Fulga⁴⁵, Paul Daniel⁴⁶, Maura Prigor⁴⁷, Ramiro Ortiz⁴⁸.

Apar poezii semnate de: George Gregorian⁴⁹, A. Pop Marțian⁵⁰, C. I. Șiclovanu⁵¹, Virgil Huzum⁵², Dumitru Cosma⁵³, V. Ciocâlteu⁵⁴, Radu Boureanu⁵⁵, Sandu Tudor⁵⁶, Ion Minulescu⁵⁷, G. Ivașcu⁵⁸, Ioan Georgescu⁵⁹, Ion Pogan⁶⁰, Radu Gyr⁶¹.

³¹ Vezi *Memoria Oltului și Romanașilor* nr. 62/2016

³² *Elegie; Eftimie Murgu*; An. I, nr. 1/21 octombrie 1929, p.1;

³³ *Portretul d-nei Malișefski*; An. I, nr.2/28 octombrie 1929, p.1; *Arap*, An. I, nr. 2/28 octombrie 1929;

³⁴ *Vechea biserică domnească din Craiova* (An. I, nr.2/28 octombrie 1929);

³⁵ *Panou decorativ; Fuga în Egipt; Maternitate*, An. I, nr.3/4 nov. 1929;

³⁶ *Portretul poetului Pillat; Poetul V. Voiculescu; La Sevilla*, An. I, nr. 4/11 nov. 1929; artista se bucură de atenția lui H. Blazian care îi dedică o cronică în același număr al revistei;

³⁷ *Peisaj egiptean*, An. II, nr. 5/11 martie 1934; o prezentare a artistului găsim în An. II, nr. 5/11 martie 1934, semnată D. Tristan, cu ocazia expoziției „*Egiptul*” de la sala Dalles;

³⁸ *Casa cu armonii*, An. II, nr. 6/ 18 martie 1934;

³⁹ *Portret (Gaby Dobrescu)*, An. II, nr. 6/18 martie 1934;

⁴⁰ O frescă a creatorilor ultimelor succese teatrale (An. I, nr. 3/4 nov. 1929);

⁴¹ An. II, nr. 5/11 martie 1929;

⁴² *Fărășul*, An I, nr. 1/21 octombrie 1929, p.3;

⁴³ *București*, (An. I, nr. 1/21 octombrie 1929; fragmente din viitorul volum cu același titlu din 1935); continuă și în nr. 2/28 octombrie 1929 („*Sergenții de stradă*”, „*Agenții de circulație*”, „*Tramvaele*”), și în nr. 3/4 nov. 1929 („*Publicul de pe Calea Victoriei*”); Mircea Damian se arată interesat și de viața politică, criticând alegerea ca regent a lui Sărățeanu, cumnat cu liderul țărănist Mihai Popovici („*Politica*”, An. I, nr. 2/28 octombrie 1929); continuă cronicile bucureștene în nr. 4/11 nov. 1929 cu „*Ceasornicele publice*” și „*Tot străzile*”; continuă în nr. 5/18 nov. 1929 cu „*Palatul Regal*”; este deosebit de dur cu scriitorii profitori: *Scriitorii-profitori*, An. II, nr. 6/ 18 martie 1934 (atac la adresa lui I. Al. Brătescu-Voinești); *Comitangiul cultural Em. Bucuță*, An. II, nr. 7/25 martie 1934, atac contra scriitorului care la Fundația „Principele Carol” a pus la cale editarea unei colecții intitulată „*Cartea vremii*” unde „*s-au tipărit 20 de volume dintre care 5 ale lui Bucuță*” și care mai este remunerat de la revista *Boabe de grâu*, ca membru în consiliul de administrație al Radioului, ca și corector la *Arhiva pentru știință și reformă socială*, ca secretar al secției românești a PEN-clubului și ca membru al comisiei pentru cenzurarea filmelor;

⁴⁴ *Rapid Constantinopol-Bioram*, An. I, nr. 2/ 28 octombrie 1929; se continuă cu un nou episod în nr. 4/11 nov. 1929, completat cu un portret al autorului executat de caricaturistul Sell;

⁴⁵ *Răsturnări*, An. I, nr. 3/4 nov. 1929, cu un portret al autorului;

⁴⁶ *Cișmișul*, An. I, nr.3/4 nov. 1929, imitând stilul lui Mircea Damian; *Gura lupului*, An. I, nr.4/11 nov. 1929, cu impresii dintr-un cartier bucureștean;

⁴⁷ *Carnaval*, An. I, nr. 4/11 nov. 1929, cu un portret al autoarei, originară din Slatina, și reprezentantă de frunte a mișcării feministe în epocă;

⁴⁸ *Deformarea unei idile în oglinda bărbierului*, An. I, nr.5/18 nov. 1929, cu un portret al autorului;

⁴⁹ *La gunoi*, (An. I, nr. 1/21 octombrie 1929, p.1); *Autobiografie*, An. I, nr. 5/18 nov. 1929;

⁵⁰ *Tristețe la apusul toamnei*, An. I, nr. 1/21 octombrie 1929;

⁵¹ *Cântec de pierzanie*, An. I, nr. 1/21 octombrie 1929;

⁵² *Ploaie de aur*, An. I, nr. 2/28 octombrie 1929;

⁵³ *Fragment*, An. I, nr. 2/28 octombrie 1929;

⁵⁴ *Din carnetul unui bolnav*, An. I, nr. 2/28 Octombrie 1929;

⁵⁵ *Ograda*, An. I, nr. 3/4 nov. 1929;

⁵⁶ *Spânzurătoarea cerului*, An. I, nr. 3/4 nov. 1929;

Apar traduceri semnate de Al. Zampa⁶² și G.M. Ivanov⁶³. Din literatura rusă este reprodusă o nuvelă a lui Mihail Zoșcenko⁶⁴.

Foarte interesant este interviul luat prozatorului Mihail Sadoveanu⁶⁵.

Cronica

plastică este semnată de H. Blazian⁶⁶ și Aurel Broșteanu⁶⁷ iar cronica muzicală de Ana Voileanu-Nicoară⁶⁸ și G. M. Ivanov⁶⁹.

Cu studii pe teme literare se remarcă: Vladimir Streinu⁷⁰, Șerban Cioculescu⁷¹, Al. Al. Leontescu⁷², Ion Marin Sadoveanu⁷³, Pompiliu Constantinescu⁷⁴, Lucian Blaga⁷⁵.

O revistă a revistelor franceze susține Emil Gulian⁷⁶, în vreme ce C. I. Șiclovanu și Emil Gulian se ocupă de revistele românești⁷⁷.

⁵⁷ *Rustică*, An. I, nr. 4/11 nov. 1929;

⁵⁸ *Clișee după Bărăgan*, An. I, nr. 4/11 nov. 1929;

⁵⁹ *La moara veche, părăsită...*, An. I, nr. 4/11 nov. 1929;

⁶⁰ *Prevestiri*, An. I, nr.5/18 nov. 1929;

⁶¹ *Celula din decembrie*, An. II, nr. 7/25 martie 1934;

⁶² *Iluminațiile*, de Arthur Rimbaud, An. I, nr. 2/28 octombrie 1929 și nr. 5/18 nov. 1929;

⁶³ *Omul fără degete*, de Mihail Zoșcenko, An. I, nr. 5/18 nov. 1929;

⁶⁴ *Omul fără degete*, An. I, nr. 5/18 nov. 1929;

⁶⁵ *Interview cu d. Mihail Sadoveanu, cu prilejul apariției ultimului său roman...*, An. I, nr. 5/18 noiembrie 1929, cu un portret de Sell. Interviul este realizat chiar la lansarea de la librăria Ciornei. Scriitorul amintește care scriitorii români îi plac, spune că lucrează oriunde și în orice condiții, amintește izvoarele istorice de care s-a servit și precizează că această carte face parte din seria începută cu *Neamul Șoimăreștilor* și care se termină cu *Venea o moară pe Siret*, între care se plasează *Șoimii*.

⁶⁶ *Sculptorul Han*, An. I, nr. 1/21 octombrie 1929, p. 4; *Lucia Demetriade-Bălăcescu*, 28 octombrie 1929; *Olga Greceanu*, An. I, nr. 3/4 nov. 1929; *Maria Brateș-Pillat*, An. I, nr.4/11 nov. 1929, socotită printre cei mai buni acuareliști;

⁶⁷ *Fritz Kimm*, An. I, nr.5/18 nov. 1929;

⁶⁸ Despre opera *Boris Godunov* la Opera Română din Cluj (An. I, nr. 1/21 octombrie 1929);

⁶⁹ *Sbucium primejdios*, An. I, nr.3/4 nov. 1929, despre numirea lui Ionel Perlea la Opera Română;

⁷⁰ *Pre-Text*, (An. I, nr.1/21 octombrie 1929; cu considerații asupra poeziei franceze și ruse contemporane); *Tudor Arghezi*, (An. I, nr. 2/28 octombrie 1929); *Tudor Arghezi, II*, (An. I, nr.3/4 nov. 1929); *G. Bacovia, I*, (An. I, nr. 4/11 nov. 1929); *Lucian Blaga*, An. I, nr. 5/18 nov. 1929;

⁷¹ *Cuvânt înainte...*, (An. I, nr. 1/21 octombrie 1929); dintr-o notă apărută în nr. 4/11 nov. 1929 aflăm că Șerban Cioculescu și-a retras colaborarea la *Vitrina Literară*;

⁷² *Atitudine*, An. I, nr. 2/28 octombrie 1929;

⁷³ *Laborator*, An. I, nr. 4/11 nov. 1929

⁷⁴ *Procesul criticeii*, An. I, nr. 4/11 nov. 1929, (cu aprecieri asupra remarcilor lui Vladimir Streinu dintr-un studiu anterior asupra poeziei lui Tudor Arghezi); *Tradiționalismul predicant*, An. I, nr.5/18 nov. 1929

⁷⁵ *Contemporani elvețieni. Hugo Marti*, An. I, nr. 5/18 noiembrie 1929;

⁷⁶ Remarcă sobrietatea din paginile revistei *Le nouvelle revue française*

⁷⁷ Cu picanterii din redacția *Vieții Literare*, și detalii despre conținutul *Adevărului literar și artistic, Gândirii, Contemporanului, Tiparniței Literare*;

În cadrul rubricii *Săptămâna ideilor*, Octav Șuluțiu se ocupă de probleme ale actualității, remarcând absența polemicii de idei, observând că atunci „când iluștrii nostri ideologi vor să polemizeze, fac o colecție de înjurături ordinare pe care pur și simplu le toarnă în capul adversarului. Balcanism iremediabil”⁷⁸. În alt loc critică atitudinea distructivă a lui Zarifopol față de Proust⁷⁹ sau intervine în polemica dintre Șerban Cioculescu și Ion Nestor de la *Gândirea* pe tema preponderenței latinismului sau elementului trac în spiritul românesc⁸⁰, conchizând: „Un lucru trebuie precizat odată pentru totdeauna: că în formația unui popor, rolul cel mare nu-l joacă nici strămoșii pe de o parte, nici influențele istorice pe de alta, ci întreg procesul de sinteză spirituală și interioară, proces de evoluție istorică [...]. A pretinde azi că suntem traci e absurd tot pe atât pe cât ar fi de absurd să ne declarăm latini neaoși. Nu suntem ce au fost strămoșii, ci suntem ce suntem noi, adică un popor încă neconformat pe deplin spiritualicește, din cauza prea tinerei noastre culturi”.

Rețin atenția recenziile cărților românești ori străine⁸¹ ca și recente apariții din editurile franceze.

Cronici literare semnează Mihai Sebastian⁸², Pompiliu Constantinescu⁸³, Vladimir Nicoară⁸⁴, Constantin Pâcle⁸⁵, B. Iordan⁸⁶, altele cu autor neidentificat.⁸⁷

⁷⁸ *Săptămâna ideilor*, în An. I, nr. 1/21 octombrie 1929, p.2; în context, remarcă lipsa de interes cu care a fost primită apariția revistei *Acțiune și reacțiune*, scoasă de Petru Comarnescu, Ionel Jianu, Mihail Polihroniade și C. Noica. De menționat că tânărul O. Șuluțiu a participat cu entuziasm la realizarea revistei, lucru care se desprinde și din jurnalul său. La 20 august 1929 nota: „Vorbesc cu M.D. care proiectează o revistă la care voi fi secretar de redacție eu. Bun! După masă la S.S.R. cu M. D.”; la 27 august: „Capșa. Azi am hotărât titlul revistei ce scot cu Damian, titlu sugerat de Alfons Adania și reluat de mine: VITRINA LITERARĂ. Azi am semnat planurile.” (Octav Șuluțiu- Jurnal, Ed. Dacia, 1975, p. 95);

⁷⁹ *Săptămâna ideilor*, An. I, nr. 2/28 octombrie 1929;

⁸⁰ *Săptămâna ideilor*, An. I, nr. 4/11 nov. 1929;

⁸¹ *Romanul etern. Romanul copilăriei*, de Cezar Petrescu (An. I, nr. 1/ 21 octombrie 1929, p.1; romancierul analizează romanul lui Jean Cocteau „*Les Enfants terribles*” notând că „[...] *Literatura sa intantă, de o francheță impusă până la mistificare, nestatornică și plină de contradicții, s-a bucurat până acum numai de sufragiile snobilor, care au adoptat-o ca pantalonii largi și pălăria cu borul pe-un ochi, suspinul de banjo și coctelul trăsnit în țara celui mai savuros vin, celei mai fine șampanii și celui mai autentic coniac străvechi. Cocteau merită ceva mai mult. Ultimul său roman sau mai exact primul său roman- a dovedit-o. [...] Romanul lui Cocteau e tragic prin sfârșit. E romanul copilăriei tragice care refuză să evadeze din copilărie și plătește acest refuz cu moartea. Copilăria- adică poezia. Fiindcă într-adevăr, spre deosebire de adolescență care este un tranzit, o criză, o epocă de pasagiu, copilăria nu e o vârstă, e o stare. E o lume magică. [...] Romanul de față e convertire la adevăratul sens al literaturii. La ceea ce este adânc și etern uman într-o operă de artă, în afară de timp și spațiu. Pus alături de o pildă cu romanul „*Thomas l'imposteur*” apărut acum vreo cinci ani, admirabilă jerbă de imagini, dar precară irizație de raze într-un balon de săpun, „*Les enfants terribles*” e o carte clasică. Clasică nu în sensul mort al cuvântului. Ci al raportului dintre intenție și realizare, dintre conținut și formă; clasică prin echilibrul acela rar, care face arta unui scriitor să coincidă cu subiectul și subiectul să coincidă cu rasa și cu epoca”.*

⁸² La volumele: *Craii de Curtea-Veche*, de Mateiu Caragiale (An. I, nr.1/21 octombrie 1929; fragmente din roman apăruseră în *Gândirea*. Autorul vorbește aici despre „*melodia lentă a vorbelor și cadența ei inegală de manea*”, ceea ce constituie prima folosire a termenului „*manea*”. Vezi despre aceasta studiul „*Lexiconul fleacurilor*”, de Ioana Pârvulescu, în *România Literară* nr. 37/2003, p. 19); *Leagăn de cântece*, versuri de N. Davidescu, Ed. Cartea Românească: „[...] o savantă utilizare și invenție de ritmuri, de rime, de expresii, un întreg laborator de poezie, atât de amplu și deosebit încât trebuind din capul locului să găsească un atribut esențial, m-am oprit la acesta: artizan. Artizan întrucât pentru autor poezia nu mai poate fi un val nedistinct de mișcări sufletești, care să se spună direct dincolo de cuvânt, ci o dăltuire de imagini și vocabular” (An. I, nr. 2/28 octombrie 1929); *Grădina cu amintiri*, nuvele, de Otilia Cazimir, ed. Cartea Românească, (An. I, nr. 4/11 nov.1929);

⁸³ La volumele: *Viața minunată a lui Anton Pann*, de Sergiu Dan și Romulus Dianu; *Romanul lui Mirel*, de Anton Holban (An.I, nr. 1/21 octombrie 1929);

Alți colaboratori: C. Pâcle⁸⁸, Valeriu Mardare⁸⁹, Constantin Noica⁹⁰, Radu Dragnea⁹¹, George Mihail-Zamfirescu⁹²

Sunt anunțate viitoarele apariții editoriale⁹³. Astfel, în cadrul rubricii „Editorii la lucru” sunt amintite aparițiile editurii Naționala a d-lui Ciornei⁹⁴: *Icoane de lemn* de T. Arghezi; *Roxana* de Gala Galaction iar în cadrul „Colecției pentru copii și tineret” sunt în lucru cărți semnate de N. Batzaria și Ion Pas. La editura „Cartea Românească” urmau să apară 13 noi titluri⁹⁵. De asemenea nu este ocolită nici

⁸⁴ La volumele: *Suflet de otaș*, de Ricard R. Tuffli; *Plante și animale*, de Ilarie Voronca, (An. I, nr. 2/28 octombrie 1929);

⁸⁵ La volumele: *Examen de bacalaureat*, de Ion Dongorozi (Ed. Ramuri, Craiova): „[...] o cronică satirică a vieții sociale din provincia noastră românească. Eroii nuvelor d-sale descind din Caragiale [...]”; *Monahul Damian*, roman de V. Demetrius, (An. I, nr. 3/4 nov. 1929, premiul C.A. Rosetti al S.S.R. pe 1929);

⁸⁶ Claude Anet, „*Ariane, jeune fille russe*”, An. I, nr. 5/18 nov. 1929;

⁸⁷ Recenzia la volumul *Un prânz de gală*, de D.D. Pătrășcanu, Ed. Naționala S. Ciornei (An. I, nr. 3/4 nov. 1929, semnat „A”);

⁸⁸ „*Cartea Românească*” (An. I, nr. 1/21 octombrie 1929, cu un istoric al editurii și planul editorial); *Ramuri* (An. I, nr.2/28 octombrie 1929; un istoric al revistei și editurii craiovene conduse de Șaban-Făgețel. Detalii despre debutul lui Pamfil Șeicaru la revista *Lumina* (1914) din Craiova.

⁸⁹ Acesta publică în maniera lui Mircea Damian schița *Din carnetul ...ăluia* (An. I, nr. 2/28 octombrie 1929);

⁹⁰ *Inutilism*, (An. I, nr. 2/28 octombrie 1929); eseu filosofic pe tema proprietății: „*Ideea pe care n-o însăsmânțez, aceea este a mea. Cea care îmi produce rod este și a dumatile. Eu, ca și dumneata, ca și vecinul nostru, suntem bogați nu prin cifra bunurilor utilizabile pe care le posedăm, ci prin cifra inutilităților*”; acesta este unul dintre primele eseuri filosofice ale lui C. Noica, la un an de la absolvirea liceului;

⁹¹ *Între negare și faptă*, An. I, nr. 3/4 nov. 1929;

⁹² *Davila*, An. I, nr. 3/4 nov. 1929, la moartea dramaturgului trece în revistă activitatea acestuia. Vlaicu Vodă s-a jucat la Teatrul Național prima oară la 12 februarie 1902;

⁹³ Mihai Eminescu- *Poezii* (text îngrijit de G. Ibrăileanu, desene și planșe Al. Brătescu-Voinești, la ed. Ramuri); Cezar Petrescu- *Întunecare*, ediția a II-a, Ed.Cartea Românească, în An. I, nr. 1/21 octombrie 1929; La 28 octombrie 1929 se anunță că a apărut volumul *O picătură de parfum*, de Tudor Măinescu; Mihail Sadoveanu va dăruii cititorilor la 8 noiembrie, volumul *Zodia Cancerului sau vremea Ducăi-Vodă* „care s-a anunțat prin fragmentele apărute în *Viața Românească* ca unul din cele mai viguroase romane ale maestrului Sadoveanu” (An. I, nr. 3/4 nov. 1929);

⁹⁴ La 11 noiembrie 1929 se anunță că a apărut noul roman al lui M. Sadoveanu *Zodia Cancerului sau vremea Ducăi-Vodă*, căruia i se face un rezumat împreună cu un medalion închinat autorului.

⁹⁵ Liviu Brebeanu- *Crăișorul*; Damian Stănoiu- *Duhovnicul maicilor*; Tudor Măinescu- *O picătură de parfum*; Otilia Cazimir- *Grădina cu amintiri*; Th.Speranția- *Început de viață*; Mihail Codreanu- *Turnul de fildes*; G. Ibrăileanu- *Critice*; Ionel Teodoreanu- *Bal mascat*; Al. O. Teodoreanu- *Mici satisfacții*; maior Gh.

librăria Alcalay⁹⁶. La editura Cultura Națională apăruseră: *Duiliu Zamfirescu*, de N. Petrașcu; *Albina Maia*, de W. Bonseis, traducere de I. Simionescu; *Viața minunată a lui Anton Pann*, de S. Dan și R. Dianu; *Caligraful Terțiu*, de G. Galaction; *Între da și nu*, de H. Streitman; *Corigent la limba română*, de Ion Minulescu; *Noul seminar*, de Leon Donici. De aceeași atenție se bucură Editurile Ancora⁹⁷, Socec⁹⁸, Vremea⁹⁹ și N. Steinberg.

Prin intermediul rubricii *Curier* suntem introduși în atelierul scriitorilor. Aflăm astfel că Ion Barbu pregătește volumul *Ocean* cuprinzând toate versurile sale; Mateiu Caragiale lucrează la un nou roman, intitulat *Soborul țățelor*; Liviu Rebreanu are gata pentru această toamnă *Crăișorul* și în stadiu avansat romanul *Răscoalele*; pentru luna noiembrie este anunțată apariția volumului de nuvele *Eu sau frate-meu*, de Mircea Damian; Carol Ardeleanu lucrează la noul său roman *Am ucis pe Dumnezeu*; F. Aderca va aduna în volumul *Mărturia unei generații* toate interviurile sale din revista *Mișcarea Literară*; G. Acsinteanu pregătește volumul de nuvele *Piatra Neagră*; Al. O. Teodoreanu a terminat piesa de teatru *Părul Colombinei* care va apărea cu ilustrațiile lui Ion Anestin; Sandu Tudor „care a făcut în vara aceasta o călătorie la Muntele Athos” va publica aceste impresii de călătorie; Agatha G. Bacovia va tipări în această toamnă volumul de poeme marine *Derose albe*; C. I. Șiclovanu va publica un volum de poezii intitulat *Ciclu*; Sm. M. Vizirescu va publica în volum poemele sale apărute prin diferite reviste; O. Șuluțiu lucrează la romanul *Lulu*, Mircea Pavelescu la volumul de versuri *Arabescuri*, B. Jordan va tipări la Ismail romanul *Vitrina cu păpuși de porțelan*; Radu Boureanu intenționa alcătuirea unui volum de poezii („*Printre poezii va figura și acel poem minunat Povestea Voievodului Mrejer*”); Adrian Maniu a scris în franțuzește volumul *La gravure en bois en XVIII-eme et XIX-eme siècle en Roumanie*, ilustrat cu cincizeci de planșe color; Lucian Blaga a terminat piesa *Cruciada copiilor*; Adrian Maniu va scoate volumul de nuvele *Jupânul care a găsit aur*; Ion Minulescu va tipări *Porumbița de porțelan*¹⁰⁰.

Din aceeași rubrică reținem că în noiembrie reapar *Kalendele* „conduse

Brăescu- *Clubul decavaților*; Cezar Petrescu- *La paradis general*; Mihai Tican- *La lacul elefanților*; Harry Trumpf- *Inelul fatal*;

⁹⁶ *Vitrina Librăriei Alcalay*, (An. I, nr. 1/21 octombrie 1929, p. 6);

⁹⁷ Cu interesante considerații despre *Micul tratat de estetică*, de Felix Aderca; *Romanul lui Mirel*, de Anton Holban; *Lucrătorul vioi și Pelerina verde*, de Vasile Savel;

⁹⁸ Au apărut aici *Personalismul energetic* de C. Rădulescu-Motru; *Principii de Literatură și Integralismul*, de M. Dragomirescu, ultimul reunind studiile apărute în revistele *Falanga* și *Ritmul Vremii*;

⁹⁹ În martie 1934 la Ed. Vremea apăruseră: *Critice*, de P. Constantinescu; *Cobai și felceri* (99 ilustrații), de I. Anestin; *Arta actorului*, de T. Vianu; *Tendențele evolutive ale societății omenești*, de N. C. Angelescu; *Mitif. D. Anghel-poetul florilor*; *Prezența Pegasului sau plimbări lirice în jurul poeziei*, de M. Moșandrei; *Revelație*, de Mircea Ștefănescu; *Imagini italiene*, de Tudor Vianu.

¹⁰⁰ An. I, nr. 1/21 octombrie 1929.

de d-nii Vladimir Streinu, Pompiliu Constantinescu, Șerban Cioculescu și Tudor Șoimaru”; Vladimir Streinu a terminat lucrarea *Digresiuni asupra conceptului de poezie*; Ana Luca lucrează la *Romanul unei Marii*; Radu Boureanu „*va publica în toamna aceasta un volum de versuri cu titlul Zarea cu năluci și un volum cu titlul Șarpele din ladă*”; la fel, Zaharia Stancu va scoate volumul de versuri *Păpuși de zăpadă*, George Dumitrescu va scoate al doilea volum de critică intitulat *Opinii Literare*, George Acsinteanu lucrează la romanul *Sufletul năucit*, Ilarie Voronca anunță volumele: *Zodiac* (poeme), *A doua lumină* (documente) și *Pictopoezii* (în colaborare cu Victor Brauner); Marcel Romanescu va scoate la sfârșitul lui noiembrie volumul de versuri *Ceasornicul de nisip* iar anul viitor *Vitralii* (balade medievale) și *Troița* (balade și cântece românești); Mircea Eliade „*care se află actualmente în India a terminat un nou roman care este acum în drum spre țară și va fi publicat în foileton la Vremea zilnică*”; Al. Leontescu va tipări în toamnă două volume: *Floarea din Memphis* și *Foi de papyrus*. O. Șuluțiu pregătește un studiu despre poezia lui Ilarie Voronca, parte dintr-o lucrare mai amplă intitulată *Contribuții la cunoașterea poeziei moderne*.

O notă din 18 noiembrie 1929 anunță plecarea la Paris a lui E. Lovinescu spre a-și scrie memoriile: „*Marele nostru critic, dl. E. Lovinescu, pleacă astăzi în străinătate pentru câteva luni. Toți membrii cenaclului îl vor însoți la gară, spre a-i ura drum bun. Lacrimile sunt interzise. Critica română nu va fi păgubită în timpul concediului d-lui Lovinescu, deoarece d-sa a avut grija de a institui o locotenentă compusă din următoarele personalități: D-ra Bebs, d-na Cantuniari, și dumneaei doamna jupâneasă de casă. Secretarul locotenenței: dl. G. Nichita. Valet de chambre: tot d. I. Valerian. Inspector general: d. G. Murnu*”¹⁰¹.

În pagina teatrală se dezbat probleme specifice, legate de regie, sunt prezentate spectacolele de la Teatrul Maria Ventura¹⁰², Teatrul Regina Maria¹⁰³, Teatrele Naționale din București¹⁰⁴ și Cluj¹⁰⁵ ori Teatrul Ostășesc¹⁰⁶ și semnează: Vladimir Nicoară¹⁰⁷, Mihai

¹⁰¹ În timpul acestui sejur parizian, E. Lovinescu se interesa într-o scrisoare către Camil Baltazar de apariția revistei: „*Scumpe domnule Baltazar, Am primit rândurile d-tale cordiale cu mulțumire. Ai omis să-mi comunicai dacă Vitrina mai apare; după cât se pare, nu [...]*”, (E. Lovinescu- *Scrisori și documente*, București, Ed. Minerva, 1981, p. 31); se pare că Lovinescu a apreciat revista deși, mare amator de cancanuri literare, nota în jurnal la 29 septembrie 1929: „*La urmă aflu vestea catastrofală că doamna Coralia Costescu [Maura Prigor, n.n.] a dat lui Mircea Damian 100 000 lei pentru revistă. Șnapanul! Cu acești bani fanfaronă! Sunt indignat și am impresia tripoului și a escrocheriei*” (E. Lovinescu- *Sburătorul. Agende literare*, vol. 2, Ed. Minerva, 1996, p.222);

¹⁰² Ovidiu Papadima se ocupă de comedia *Frați de cruce*, de Paul Prodan, direcția de scenă V.I. Popa, (An. I, nr. 4/11 nov. 1929);

¹⁰³ *Profesiunea Doamnei Warren*, de G. B. Shaw, traducere de V. Rodian, (An. I, nr.3/4 nov. 1929);

¹⁰⁴ La 11 noiembrie aflăm despre comedia *Pariziana*, de Henry Becque și *Satele lui Potemkin* de Aurel Dănescu; Emil Gulian face o cronică la comedia *Maior Barbara*, de G. Bernard Shaw, direcția de scenă Soare Z. Soare (An. I, nr. 5/18 nov. 1929);

¹⁰⁵ Despre piesa *Un optimist incorigibil (Când „Regele petrece”)*, de V. Papilian, găsim detalii în cronică lui Vladimir Nicoară din 11 nov. 1929; Vladimir Nicoară notează despre piesa *Vinovat*, de Richard Voss: „*D. Neamtzu-Ottonel în rolul titular și-a stilat personajul cu obișnuita sa conștiinciozitate. Pune atâta simțire, pe lângă pricepere și rutină încât a emoționat chiar pe cei cari nu pot înghiți melodrama*”, (An. I, nr. 5/18 nov. 1929);

¹⁰⁶ „*Într-o noapte de Crăciun*”, de cpt. George Nutzescu (An. I, nr. 5/18 nov. 1929, nesemnăt);

¹⁰⁷ *Sfârșitul Sodomei*, piesă în trei acte de H. Sudermann, la Teatrul Național din Cluj (An. I, nr. 3/4 nov. 1929);

Arțăreanu¹⁰⁸, C. Tavernier, N. N. Șerbănescu, I. Tamar. Reținem și interesantul medalion închinat lui A. Pop Marțian semnat de Alexe Robu¹⁰⁹.

O atenție deosebită se acordă *Mioarei* lui Camil Petrescu¹¹⁰, a cărei reprezentație pe scena Teatrului Național a provocat un scandal fiind scoasă de pe afiș după câteva zile. În acest caz „*direcția teatrului s-a lăsat intimidată de corul lătrăturilor din presă împotriva autorului Mioarei și s-a complăcut atitudinii generale de balcanism revoltător. „Floarea” criticii noastre teatrale, compusă aproape în întregime din autori dramatici care nu puteau ierta pe autorul „Sufletelor tari” de succesele sale din trecut, a venit spre teatru cu o ranchiunoasă sentință anticipată [...]”*.

Talentul polemic al lui Mircea Damian se dezlănțuie împotriva lui *Okeanos* (I. Valerian) de la *Viața Literară*, un „*căpitan cu creier de soldat reformat și cu apucături de ordonanță*” care „*întotdeauna a dat buzna ca un câine în jocul de popice, și de atâtea ori s-a întors cu coada între picioare și cu picioarele izbite într-o anumită parte anatomică a corpului, care la el se confundă foarte adesea cu capul*”¹¹¹. Nu este cruțat nici prințul regent Nicolae care bătuse un șofer, pe numele său Ion Damian- incident pentru care Mircea Damian va fi arestat mai târziu¹¹².

Din revista unui umorist nu putea lipsi anecdota. Așa, de pildă, citim în nr. 4/11 nov. 1929 următoarea discuție dintre două doamne amatoare de teatru:

„-*Ei, doamnă K, te-ai amuzat aseară la Iancovescu la teatru?*

-*Deloc! Când era să mă amuz? În cele 10 minute de pauză?*”

Și din același număr, o discuție între Camil Petrescu și Ion Vinea, ultimul cerând dramaturgului un articol pentru revista sa, primește următorul răspuns: „-*Dragă Vinea, lasă pentru altă dată; acum am parale.*” Sau această prezentare: „*Scriitorul Al. Cazaban ne-a anunțat că pleacă zilele acestea la vânatoare. Cu pușca. Iar mandarinul Al. Th. Maria-Stan-Stamatiad, cu traista.*”¹¹³

După cele cinci numere apărute în octombrie-noiembrie 1929, *Vitrina Literară* își încetează apariția. Cauza principală a acestei întreruperi este publicarea celor trei scrisori deschise ale lui Mircea Damian către prințul regent Nicolae. Gazetarul a fost nevoit să plece o vreme din București, a urmat procesul și detenția sa la Văcărești. După aceste evenimente, la 11 martie 1934 revista apare în serie nouă, lucru care trebuie bine precizat întrucât încă mai persistă în anumite lucrări- altminteri de valoare- eroarea conform căreia ar fi apărut între 1929-1934¹¹⁴ ori se menționează doar cele 5 numere apărute în 1929¹¹⁵. Numai că noua serie continuă cu nr. 5/11 martie 1934¹¹⁶, deși corect ar fi fost nr. 6.

¹⁰⁸ *Este Mary Dogan vinovată?*, regia Soare Z. Soare, la Teatrul Național; *Topaze*, piesă în patru acte de Marcel Pagnol, la Teatrul Regina Maria, An. I, nr.2/28 octombrie 1929; *Periferie*, de F. Langer, traducere de C. Tavernier, regia V.I. Popa, la Teatrul Maria Ventura (An. I, nr. 3/4 nov. 1929);

¹⁰⁹ An. I, nr.3/4 nov. 1929;

¹¹⁰ *Un proces dramatic, Mioara de Camil Petrescu*, de Sell, (An. I, nr.3/4 nov. 1929); sub același titlu se continuă în nr. 4/11 nov. 1929, 5/18 nov. 1929;

¹¹¹ *Peste umăr*, An. I, nr. 1/21 octombrie 1929, p. 8.

¹¹² *Politica*, An. I, nr. 3/4 nov. 1929 (despre scrisorile deschise publicate în *Cronica politică și parlamentară* de Mircea Damian, legate de acest incident, vezi *Memoria Oltului și Romanașilor* nr. 56/2016);

¹¹³ An. II, nr. 5/11 martie 1934;

¹¹⁴ Lucian Predescu- *Enciclopedia Cugetarea*, Ed. Saeculum I.O., București, 1999, p. 901.

¹¹⁵ Ion Hangiu- *Dicționarul presei literare românești 1790-1990*, Ed. Fundației Culturale Române, 1996, pp. 522-523;

¹¹⁶ În editorialul lui Mircea Damian intitulat „*Bun găsit!...*” se menționează că revista- care se voia „*un îndreptar și un fier roșu*”- este deschisă scriitorilor de talent, „*nu interesează dacă sunt începători sau maeștri, dacă sunt din capitală sau din provincie, dacă ne sunt prieteni sau dușmani*”.

Remarcăm printre colaboratorii acestei noi serii pe: Cezar Petrescu¹¹⁷, Sergiu Dan¹¹⁸, T.C. Stan¹¹⁹, Neagu Rădulescu¹²⁰, I. Peltz¹²¹, George Acșinteanu¹²², Camil Petrescu¹²³, Ludovic Dauș¹²⁴, Isaiia Răcăciuni¹²⁵, Nona Băltățeanu¹²⁶, Neagu Rădulescu¹²⁷.

Cu poezii: Mihail Dan¹²⁸, Radu Gheorghiu¹²⁹, Radu Miriade¹³⁰, Ion Pillat¹³¹, George Silviu¹³², N. Vladimir¹³³, Lucian Mănescu¹³⁴, George Gregorian¹³⁵, Numa Cartianu¹³⁶, Zaharia Stancu¹³⁷, Alexandru Baiculescu¹³⁸, Radu Gyr¹³⁹, Vera Tristianu¹⁴⁰, Constantin Salcia¹⁴¹, Ion Pogan¹⁴², Petre Vișineanu¹⁴³.

Cronici literare semnează: Emil Gulian¹⁴⁴, M. Werner¹⁴⁵, Traian Mateescu¹⁴⁶, M. Dan¹⁴⁷, Dan Petrașincu¹⁴⁸, Septimiu Bucur¹⁴⁹, Radu Gheorghiu¹⁵⁰, Traian Ionescu¹⁵¹, altele nesemnate¹⁵².

¹¹⁷ *Romanul cronică, romanul trăit*, (An. II, nr.5/11 martie 1934; scriitorul, pornind de la premisa că nu există istorie strict obiectivă, că aceeași realitate sau personalitate poate fi prezentată diferit de doi istorici, remarcă faptul că o epocă poate fi zugrăvită în toată amploarea ei nu doar de jurnale, memorii ori corespondență ci mai ales de opera română a vremii. În context, observă că la noi, după romanul *Ciocoii vechi și noi* al lui N. Filimon, epoca lui Cuza și primele decenii ale domniei lui Carol I n-au inspirat romancierii și nu a rămas un document romântat pe baza căruia să se reconstituie epoca. De aceea, autorul pledează pentru romanul cronică, romanul trăit „*chiar dacă el nu prea se bucură de prețuirea criticii*”); *O cină cu tainele sale* (fragment din „*Luceafărul sau romanul lui Eminescu*” care va apare în ed. Adevărul, An. II, nr. 10/22 apr. 1934);

¹¹⁸ *Scriitorii la gazeta zilnică*, An. II, nr. 5/11 martie 1934, (despre prezența scriitorilor francezi în presa zilnică

¹¹⁹ *Revederea*, An. II, nr.5/11 martie 1934, cu fotografia autorului;

¹²⁰ *Calicii lui Cristos*, An. II, nr.6/ 18 martie 1934, cu fotografia autorului;

¹²¹ *Plecare*, An. II, nr.7/25 martie 1934;

¹²² *Foame erotică*, An. II, nr. 8/1 apr. 1934;

¹²³ *Preliminarii despre munca intelectuală*, An. II, nr. 9/8 apr. 1934;

¹²⁴ *Scrisul nu-i o profesiune?*, An. II, nr. 9/8 apr. 1934;

¹²⁵ *Randez-vous*, An. II, nr. 9/8 apr. 1934;

¹²⁶ *Drumuri*, An. II, nr. 10/ 22 apr. 1934;

¹²⁷ *Coacăze*, An. II, nr. 10/22 apr. 1934; prezintă în notă umoristică primăvara bucureșteană, Cișmigiu cu văduve, guvernante și studenți: „*Sunt atâtea studente și atâtia studenți că nu știm dacă se mai găsește vreunul într-o sală de curs*”; laudă revista *Bloc* sosită de la Piatra Neamț și pe colaboratorii ei în frunte cu G. Demetru Pan care „*are talent cu carul*”;

¹²⁸ *Document*; *Clar*, An. II, nr. 5/11 martie 1934; *Fapt mărturisit*, An. II, nr. 9/8 apr. 1934;

¹²⁹ *Roman*, An. II, nr. 5/11 martie 1934; *Călătorie*, An. II, nr. 9/8 apr. 1934;

¹³⁰ *Peisaj închis*, An. II, nr. 5/11 martie 1934; *Invitație la bal*, An. II, nr. 9/8 apr. 1934;

¹³¹ *Inscripție votivă*, An. II, nr. 6/18 martie 1934;

¹³² *Stângăcie*, An. II, nr. 6/18 martie 1934; *Inscripție*, An. II, nr. 9/8 apr. 1934;

¹³³ *Incendiu*, An. II, nr. 6/18 martie 1934; *Întoarcere*, An. II, nr. 10/22 apr. 1934;

¹³⁴ *Vis la ora 24*, An. II, nr. 7/25 martie 1934;

¹³⁵ *La norocul norocel*, An. II, nr. 8/1 apr. 1934; *Cumplit*, An. II, nr. 10/22 apr. 1934;

¹³⁶ *Poveste minoră*, An. II, nr. 8/1 apr. 1934;

¹³⁷ *Cântec de leagăn*, An. II, nr. 9/8 apr. 1934;

¹³⁸ *Reportaj*, An. II, nr. 9/8 apr. 1934;

¹³⁹ *Mărțișor*, An. II, nr. 9/8 apr. 1934;

¹⁴⁰ *Mâinile*, An. II, nr. 9/8 apr. 1934;

¹⁴¹ *Descătușare*, An. II, nr. 9/8 apr. 1934;

¹⁴² *Noaptele tale*, An. II, nr. 10/22 apr. 1934;

¹⁴³ *Excelsior*, An. II, nr. 10/22 apr. 1934;

¹⁴⁴ La volumele: *Calea Văcărești*, de I. Peltz (An. II, nr. 5/11 martie 1934; „*o carte cuminte în care tragediile nu sunt sgomotoase ci adânci și ascunse, în care momentele epice nu se reliefează viguros cu ruperi, în detrimentul altora, o carte minoră deci prin atmosferă și conținut dar organică așa cum nu mai e alta între ultimele noastre cărți de proză, prin care d. Peltz și-a părăsit masca, iar literatura românească a câștigat un scriitor adevărat*”); *Golia*, de Ionel Teodoreanu, (An. II, nr. 6/18 martie 1934);

Din rubrica „*Editori, autori, cărți*” reținem că Editura Cultura Națională a acordat premiul Techirghiol-Movilă scriitorului Sergiu Dan¹⁵³ pentru romanul *Arsenic* care va apărea în curând la aceeași editură.

Anchetele literare sunt de asemenea de interes. La 11 martie 1934, P. Ghenizarie (pseudonimul lui Ilie Radu) și R. Gheorghiuță (pseudonimul lui Gh. Rădulescu) sunt autorii anchetei „*Există o cenzură a cărții literare? Ce credeți despre asta?*”. Dau răspunsuri: Octavian Goga, H. St. Streitman, Ion Vinea, Corneliu Moldovanu (președintele S.S.R), Romulus Dianu¹⁵⁴, Sergiu Dan, E. Lovinescu¹⁵⁵, Camil Petrescu, I. Minulescu,

¹⁴⁵ La volumul *Mi se pare că...*, de H. St. Streitman (An. II, nr. 5/11 martie 1934; remarcă deopotrivă „*calitățile formale excelente ale cărților sale, limba minunată în care sunt scrise*” conchizând că „*d. Streiman este un scriitor și încă bine dotat, un gazetar în nici un caz nu*”.);

¹⁴⁶ La volumele: *Apostol*, de Cezar Petrescu (An. II, nr. 5/ 11 martie 1934; spre deosebire de ceilalți scriitori. „*d-sa este dealtfel singurul care a scris și scrie cantitativ nu pentru cantitate, ci numai fiindcă descoperă conflicte, realități noi sociale, sufletești și românești. În plus, asemenea intuiiri au fost valorificate, suite la o treaptă de impresionabilitate, prin darul d-lui Cezar Petrescu de a scrie cu o extraordinară putere în concretizarea amănuntului caracteristic, deci de a fi pătrunzător până la transformarea lectorului- și de a ști să scrie românește*”. Romanul este „*povestea tragică a învățătorului care vrând să facă o școală copiilor va începe-o de la privată și va termina cu sacrificarea familiei sale, mai precis a copilei sale- Nina*”.); C. Nicolaescu-Plopșor- *Pământ și suflet oltenesc*, Craiova;

¹⁴⁷ Lew Gumilevsky- *Stradela câinilor*, traducere de M. Vavylina și Ion Minulescu, Ed. Cugetarea (An. II, nr.5/11 martie 1934); D. Nanu-*Poezii*, Ed. Cartea Românească; Ștefan Dima- *Lumini în interior*, Ed. Cartea Românească, (An. II, nr. 6/18 martie 1934); *Polca pe furate*, de Mihail Celarianu, Ed. Adevărul, An. II, nr. 7/25 martie 1934; *Arsenic*, roman de Sergiu Dan, Ed. Cultura Națională, premiul Techirghiol-Movilă 1934 (An. II, nr. 8/1 apr. 1934);

¹⁴⁸ *Unde ne sunt creatorii?*, (An. II, nr.5/11 martie 1934; despre romanul lui Mircea Eliade *Întoarcerea din rai*);

¹⁴⁹ La volumele: *Parada norocului*, de Damian Stănoiu, Ed. Alcalay, și *Prispa vaciului* de I. St. Ioachimescu, An. II, nr. 9/8 apr. 1934; *Pescarii*, de Carol Ardeleanu, Ed. Adevărul; *America văzută de un tânăr de azi*, de Petru Comarnescu, ed. Adevărul (An. II, nr. 10/22 apr. 1934);

¹⁵⁰ La volumul de poezii *Pasărea de lut*, de Ion Pillat, (An. II, nr. 10/22 apr. 1934);

¹⁵¹ La volumul *Cântece din umbră*, de Ion Georgescu, ed. Universul, (An. II, nr. 10/22 apr. 1934);

¹⁵² La volumele: *Dincolo de cotidian*, eseuri, de Gr. Tăușan; *Dragoste cu termen redus*, de N. Crevedia; *Papillons de Schumann*, de Eugeniu Sperația, (An. II, nr. 6/18 martie 1934); *România*, album, de Kurt Hielscher, prefată O. Goga, apărut la Leipzig în 1933, 304 p.; *Lângă schitul lui Tărăță*, de Puiu Cărcineanu; *Arta politică*, de Petre I. Ghiață; *Apostol*, de Cezar Petrescu, (An. II, nr. 7/25 martie 1934); *Fuche*, de Ștefan Sweig, traducere de Eugen Relgis, Ed. Cugetarea; *Dincolo de cotidian*, de Gr. Tăușan, Ed. Cugetarea, (An. II, nr. 8/1 apr. 1934); Virgil Carianopol este remarcat cu volumul omonim care „*s-a strecurat discret și timid printre tomurile groase și solide ale scrisului românesc actual*” (An. II, nr. 8/1 apr. 1934, *Curier*);

¹⁵³ An. II, nr. 5/11 martie 1934; Sergiu Dan „*este pentru noi scriitorul stăpânit de o chinuitoare conștiință profesională. Acuratețea ținutei sale literare îl situează calitativ pe un plan dominat de o anumită elită spirituală*”. Apare și portretul scriitorului.

¹⁵⁴ Răspunde sub forma unei scrisori adresate lui Mircea Damian: „*Dragă Mircea, în ordinea firească a lucrurilor, cred că literatura nu este pentru cenzură și nici cenzura pentru literatură. Practica lucrurilor arată însă că uneori literatura poate ascunde altceva, așa cum în dreptul războiului, templul Cariatidelor și marmorele Acropolei ascundeau muniție. De aceea acolo a bătut tunul, așa cum este astăzi cenzura în literatură. Sunt un spirit liber și am oroare de restricțiuni. Dar trebuie să spun că starea de lucruri actuală au provocat-o, pentru literatură, netalentul și găinăria periferică în care lăsăm să trăiască acest diavolesc meșteșug.*”

Al tău, Romulus Dianu”.

¹⁵⁵ Cenzura nu poate interveni decât pentru „*apărarea statului împotriva agitațiilor extremiste*” dar nu poate judeca estetic, nu își poate aroga misiunea de a salva gustul literar și morala publică;

Ludovic Dauș, Al. Cazaban, Georgescu- Delafras, Caton Teodorian, Sandu Tudor, George Silviu¹⁵⁶. Aceiași autori investighează viața mondenă bucureșteană¹⁵⁷.

Noile apariții ale editurilor sunt în atenția redacției¹⁵⁸ ca și revistele literare din provincie¹⁵⁹.

Cronica teatrală este semnată de N. N. Șerbănescu¹⁶⁰, Vladimir Nicoară¹⁶¹, cronica muzicală de Aurora Șotropa¹⁶², cronica plastică de N. Tristan¹⁶³ iar cronica cinematografică de Teofil Șerban.

George Acsinteanu prezintă conferințele radiofonice.

¹⁵⁶ „Cenzura operelor literare are a o face timpul. El alege, el suprimă, el condamnă și tot el consacrează opera de artă”;

¹⁵⁷ *Primăvara în cetate*, An. II, nr. 6/18 martie 1934; *Scritorii în adunare*, An. II, nr. 7/25 martie 1934, semnat Radu Gheorghii. Același R. Gheorghii intră în culisele Societății Scriitorilor Români prezentând în notă umoristică în rubrica *Scritorii în adunare*, aspecte de la întrunirile S.S.R. La 25 martie 1934 s-a ales comisia de premii a S.S.R. formată din: L. Dauș, Perpessiciu, Zaharia Stancu, Tudor Vianu și Ion Sân-Georgiu; Claudia Millian stăruie pentru acordarea unei pensii pentru văduva poetului Al. Macedonski; candidează pentru a deveni membri în S.S.R.: Lucreția Petrescu, Aida Vrioni, N. Crevedia, G. Dorul-Dumitrescu, Mircea Eliade, Horia Oprescu, C. Gane, Mihai Moșandrei, Mihail Sebastian și Ion Georgescu. Sunt admiși toți. Tot Pavel Ghenizarie descrie drama locuitorilor din Jigoreni-Vaslui, afectați de alunecările de teren (*Surpări, cutremure și politicieni*, An. II, nr. 9/8 apr. 1934); același, despre o conferință a lui I. Gr. Periețeanu la Fundația Carol (An. II, nr. 10/ 22 apr. 1934);

¹⁵⁸ La editura *Cugetarea* au apărut: Cezar Petrescu-*Apostol* (ediția a II-a); Lascarov-Moldovanu-*Mamina*; *Viețile sfinților*; N. Crevedia- *Dragoste cu termen redus*; Mircea Damian- *Două și-un cățel*; Marta Rădulescu-*Clasa VII-a*; Eug. Speranția- *Papillons de Schumann*; Ștefan Sweig- *Marie Antoinette*; Filip Orovan- *Cleopatra*; Leo Gumilevsky- *Stradela câinilor*; Casanova- *Memorii* (vol. I-V); Fraccaroli- *Fecioare americane*; erau în curs de apariție: Ștefan Sweig-*Fouche*; Iacob Wassermann-*Etzel Andergast*; la editura *Alcalay* urmau să apară: Teodor Rășcanu- *Ileana lupului*; Clifford Moore- *Al doilea amant al d-nei Chatterley*; Ury Benador- *Ghetto veac XX*; Jose Carretero- *Femeia bine plătită*; Damian Stănoiu- *Parada norocului*; D. H. Lawrence- *Fecioara și țiganul*; la editura *Cartea Românească* apăruseră: A. Regman (Z. Sandu)- *Siluețe filosofice*; Damian Stănoiu- *Ucenicii Sf. Antonie*; Grig. Teodosiu-*Ciripit de pășărele*; Ionel Teodoreanu- *Golia*; M. Sorbul- *O iubesti?*; Brătescu-Voinești- *Cu undița*; M. Sadoveanu- *Creanga de aur*; Profira Sadoveanu- *Mormolocul*; Panait Istrati- *Casa Thuringer*; la editura „*Cultura Poporului*” urma să apară *Cartea din San Michele*, de Axel Munthe, traducere de Felix Aderca; la 18 martie 1934 este anunțată viitoarea apariție a volumului „*Charmion*” sau *despre muzică*, de Dan Botta, cu elogii adresate autorului;

¹⁵⁹ De la Focșani, revista *Treisprezece* (nr.1/martie 1934) vine cu colaborarea lui B. Iordan și Apostol Fulga, „*veche cunoștință de la Universul Literar*”; de la Piatra-Neamț revista *Bloc- literar, critic, polemic* (nr. 1/martie 1934), unde „*proză semnează Vasile Dorneanu, camaradul dela Papagal, pe vremuri [...] Mircea Străinul- proză, George Demetru-Pan un substanțial fragment de roman*”. Dintre poeți, sunt amintiți: E. Ar. Zaharia, Ioan Vespremie, Aurel Putneanu, Traian Cherciu (cu o poezie amintind de *Nastratin Hoge*a a lui Ion Barbu) și Har. Mihăilescu cu *Rapsodie* din care se citează două strofe; în nr. 2-3 al aceleiași reviste este lăudat G. Demetru Pan, al cărui talent era cunoscut încă de la *Petrodava*, (*Revista revistelor*, An. II, nr. 10/22 apr. 1934); în revista *Frize* (An. I, nr. 1/1934) de la Brașov este remarcat poetul Ștefan Baciu cu *Elegie*; În revista *Cadran* (nr. 3/1934) de la Iași este remarcată nuvela *Fapt divers* a lui Bogdan Amaru

¹⁶⁰ *Catapeteasma ruptă-n două*, de N. Iorga, la Teatrul Național; *Crimă și pedeapsă*, de Gaston Batty, la Teatrul Ventura (An. II, nr. 6/18 martie 1934); *Iuda*, de I. Luca și G. Ciprian, la Teatrul Național (An. II, nr.7/25 martie 1934); *Conservatorul*, An. II, nr. 8/1 apr. 1934;

¹⁶¹ *Despre Teatrul Național din Cluj*, (An. II, nr. 6/18 martie 1934; a fost concesionat ceea ce „*anulează programul de culturalizare al unui teatru național de provincie*”);

¹⁶² *Filarmonica*, (An. II, nr. 6/18 martie 1934, lăudând pe Ionel Perlea și „*formidabila sa memorie care îi permite luxul de a se ști completamente emancipat de sclavia oricărei partituri*”);

¹⁶³ Despre expoziția lui Ștefan Popescu de la Sala Dalles și expoziția comună Marcel Iancu-Milița Petrașcu de la *Cartea Românească* (An. II, nr. 6/18 martie 1934); despre expozițiile Lucian Grigorescu- la sala Universul, și Lily Oțeleanu- la sala Mozart (An. II, nr. 7/25 martie 1934); *Caricaturile lui Neagu*, An. II, nr. 8/1 apr. 1934, vorbind despre expoziția sa de caricaturi, amintește despre revista X.Y. pe care o fondase Neagu și unde „*caldul nostru prieten Eugen Ionescu s-a convins că nasul lui mic are o bilă de sifon*” ;

Un pamflet semnat *Omega* în care E. Lovinescu era catalogat drept țuțerul literar al d-nei Hortensia Papadat Bengescu, iar N. Crevedia- țuțerul d-lui Mircea Damian, atrage nemulțumirea criticului¹⁶⁴. Criticul nu ține însă mult supărarea, și va colabora la revistă¹⁶⁵.

Mircea Damian, pornind de la acuzațiile aduse de N. Crevedia în *Viața Literară* scriitoarei Marta Rădulescu (toantă, nemariabilă și că îi scrie tatăl cărțile pe care ea doar le semnează) cere acuzatorului să aducă dovezi¹⁶⁶, mai ales că anul trecut tot N. Crevedia insista ca autoarea să fie primită în S.S.R. pentru că atunci i se părea „*un rai de fată*”.

Același Mircea Damian se arată sfătos și intransigent cu tineretul negativist¹⁶⁷.

O notă mărunță vorbește despre cele patru conferințele pe teme religioase pe care poeta Claudia Millian le-a susținut la fundația Carol¹⁶⁸.

Alți colaboratori: Radu Miriade¹⁶⁹, Mircea Eliade¹⁷⁰, Toma Vlădescu¹⁷¹, Iulian Vesper¹⁷², Henri Daniel¹⁷³, Const. Dogaru¹⁷⁴, Dragoș Vrânceanu¹⁷⁵, Paul Sterian¹⁷⁶, Lucian Lungu¹⁷⁷, Septimiu Bucur¹⁷⁸.

¹⁶⁴ *Țuțărul!*, An. II, nr. 5/11 martie 1934; E. Lovinescu notează nemulțumit în agende la 11 martie 1934: „*Mare conflict Crevedia-Mircea Damian și cu mine (chestia „țuțăr”). Scenele se înmulțesc*”, (E. Lovinescu-*Sburătorul*, *agende literare*, vol. 4, Ed. Minerva, 2000, p. 78);

¹⁶⁵ *Problema generației de azi*, An. II, nr. 8/1 aprilie 1934; la 25 martie 1934, criticul nota în jurnalul său: „*Maura Prigor [citește] din roman; eu art. Problema generației actuale (M. Damian)*”, de asemenea acum apare primul indiciu despre conflictul dintre N. Crevedia și Marta Rădulescu, (E. Lovinescu-*Sburătorul*, *agende literare*, vol. 4, Ed. Minerva, 2000, p. 81);

¹⁶⁶ *Un băiat iubea o fată*, An. II, nr. 8/1 apr. 1934; în loc de răspuns, N. Crevedia trimite la 4 aprilie 1934 o scrisoare lui Mircea Damian: „*Domnule Damian, Îmi vine să cred că mă iubești prea mult din moment ce ții ca în fiecare număr al Vitrinei să depui flori de stil lângă foarte puțin modestul meu nume. Deoarece nici eu nu mai am un „umăr omenesc pe care să oftez”, cum admirabil, inspirat, te-ai plâns și dumneata; deoarece florile zarzărilor mei au înghețat cu fiecare experiență de prietenie- mă gândeam să nu mai dau de-acum atenție niciunui fel de injoncțiuni venind din însuși sânul acestei blestemate tagme care suntem noi cei care împietăm în fiecare zi asupra violetului frumos al cernelii. Cum însă rana urâtă în care, și mai puțin abil decât mine, înfiți dumneata penița, este un caz de care am în fond o totală scârbă- te anunț, deocamdată că sincer și leal cum cred că am fost întotdeauna, îmi mențin opiniile pe care le-am semnat cândva despre niște cărți apărute și semnate de muza care te-a inspirat în ultima notă din Vitrina. Și, Doamne ferește, nu-mi retrag deloc iscălitura de sub rândurile apărute recent în *Viața Literară* și pe care dumneata mi le-ai amendat. Deoarece o operă pe care-o am în lucru mă silește să plec pentru câțva timp din țară, regret mult că trebuie să amân pentru moment explicațiunile mai amănunțite. Făgăduiesc însă să lămuresc în toată ignominia și adâncimile lui, spre satisfacția directorului Vitrinei, a iubitorilor dumitale cititori și a opiniei publice- un caz pe care eu, dealfel, cum ți-am explicat verbal într-un cerc serios de scriitori îl tranșasem mai demult, sub altă formă, în poesia „Sfârșit de toamnă” din volumul meu „Bulgări de stele”. Din acea poemă- repet, ți-am explicat anticipat articolului dumitale ultim- puteai deduce relațiile dintre mine și anumita damă, cum foarte plastic te exprimi dumneata- ca să nu mai fi fost nevoie să mai faci spirite pe socoteala mea- și să-mi fi lăsat mie, cum promisesem, să duc la capăt explicațiile în care, așa de puțin dibaci mă angajasem. M-am făcut de răs și față de Cluj, pentru care faptul era de mult... secretul lui Polichynelle! Cred că nu e nevoie să mai insist asupra unor aluzii pe care le faci privitor la câteva pogoane de barabule și castraveți, la o grădină de zarzavat pe care le-ar avea dama în chestie și la care eu n-am râvnii niciodată. Și dacă iubiții dumitale cititori mă iartă, ți-o spun că de voi solicita vreodată cuiva mâna- scriitor cum mă pretind că sunt declar că nu voi cere decât tot o mână care cu adevărat scrie și ea. Cel puțin această calitate s-o aibă! Cu amintirea zăpezilor de odinioară, N. Crevedia.” În nota finală, Mircea Damian notează că reține din scrisoare faptul că domnișoara Marta Rădulescu a semnat niște cărți pe care nu le-a scris și așteaptă precizările acesteia, (An. II, nr. 9/8 apr. 1934); în încercarea de a obține opinia Martei Rădulescu, Mircea Damian mai inserează o notă care însă nu va avea ecou (*Înc-odată: cine scrie cărțile d-șoarei Marta Rădulescu?*, An. II, nr. 10/22 apr. 1934); Marta Rădulescu declara într-un interviu ulterior că nu va răspunde insinuărilor lui N. Crevedia care susținea că i-a făcut unele corecturi la manuscrisul „*Sunt studentă*”, (Aurel Sasu, Mioara Vartic- *Romanul românesc în interviuri*, Ed. Minerva, 1988, p. 22);*

¹⁶⁷ *Generația de cînspe ani*, An. II, nr. 10/22 aprilie 1934;

¹⁶⁸ *Conferințele d-nei Claudia Millian*, An. II, nr. 9/8 apr. 1934;

¹⁶⁹ *Tineretul universitar*, An. II, nr. 6/18 martie 1934 - despre greutățile vieții de student, lipsa de burse, cămine, taxe, biblioteci; *Oltenui*, An. II, nr. 7/25 martie 1934 - despre viața grea a negustorilor

Pagini despre gimnaziul-liceu Radu Greceanu (I)

Ioan Smedescu

I.

Pentru un necunoscut, abia sosit în aceste locuri, Slatina se arăta privirilor ca un pui golaș ieșit din găoacea unui ou gigant, scăpat din brațe de Dumnezeu în cuibarul ascuns în văgăuna unor dealuri, *un fel de scorbură, înghesuită între două maluri preistorice*¹⁷⁹.

Slatina, pe valea Sopotului, are în centru forma unui amfiteatru în triunghi. E renumit pentru pozițiunea sa strategică între dealuri și pentru podul său de fer după apa Oltului.

*Prin frumoasa-i pozițiune, prin aerul său curat, prin zăvoaietele cele verzi și prin legendarul Olt, cu furioasa-i repeziciune, este un loc plăcut și de viețuit. Acest oraș e foarte vechi, și se crede că a fost capitala lui Simion, regele Româno-Bulgarilor și frate al lui Ionițiu (Ioniță) sau Craiul Ion, de la care derivă și numele dealului Caloianca. -Are o populație de 5361 locuitori*¹⁸⁰.

De sus, de pe platoul dealului Grădiște, care se ridică asemenea unei insule masive, de la Nord la Sud, între valea principală a orașului de azi și albia Oltului¹⁸¹, toamna începuse a-și scutura miresmele sale peste orașul ieșit din toropeala unei veri caniculare, și printre îndeletnicirile plăcute orașenilor la început de Septembrie, devenise de ceva vreme o obișnuință, pregătirea noului an școlar, mai ales, de când orașul căpătase o școală mai înaltă- visul lor de decenii- Gimnaziul real, de care erau mândri și de a cărei

---

ambulanți; *Biblioteci*, An. II, nr. 8/1 apr. 1934; *Uciगाșii*, An. II, nr. 19/22 apr. 1934, despre cei trei tineri elevi, uciगाși ai deputatului Popovici, și carențele educative din familie și societate;

¹⁷⁰ *Romanul oceanografic*, An. II, nr. 6/18 martie 1934;

¹⁷¹ *Despre o altă literatură*, An. II, nr.6/18 martie 1934;

¹⁷² *Semnele sincerității*, An. II, nr.6/18 martie 1934; *Etnism și creație*, An. II, nr. 7/25 martie 1934;

¹⁷³ *Spre noi zone tipografice: editorul*, An. II, nr.6/18 martie 1934;

¹⁷⁴ *Nepăsare românească*, An. II, nr.6/18 martie 1934; indignat pentru că mormântul lui Șt. O. Iosif de la Bellu este părăsit;

¹⁷⁵ *Literatura și ideile*, An. II, nr.7/25 martie 1934;

¹⁷⁶ *Femeia în tragedia lui Eugen O'Neill*, An. II, nr. 8/1 apr. 1934;

¹⁷⁷ *Congresul studențesc*, An. II, nr. 9/8 apr. 1934;

¹⁷⁸ *Berdiaeff- apologetul spiritualității*, An. II, nr. 10/22 apr. 1934;

¹⁷⁹ Vizirescu, Pann- *Scrisoare din scorbură*, în *Bilete de papagal*, august, 1928, (reprodus în *Memoria Oltului și Romanașilor* nr. 77/iulie 2018, pp.106-107).

¹⁸⁰ I. G. Sfințescu, *Geografia jud. Olt*, ed. IV, 1892.

¹⁸¹ D. Caracostea- *Oltul se întoarce la matcă*, în *Revista Fundațiilor Regale*, IX, No. 4, Aprilie 1942.

existență își legau toate dorințele și speranțele cu credința într-un viitor mai luminos al copiilor lor și al acestui oraș.

II.

Strajă permanentă și *semn către care se îndreaptă călătorii din șesul Olteniei, spre vadul Oltului, către Muntenia*¹⁸², dealul Grădiște a fost dintotdeauna în admirația locuitorilor acestui oraș, buricul micului lor Univers, în jurul căruia s-au țesut legende și povestiri înfricoșătoare, spuse seara copiilor, la lumina opaițelor fumegânde, în cămăruțele miciute ale caselor bătrânești, unele pitice, altele mai răsărite, ridicate după puterile fiecăruia, și înșirate ca mărgelile pe-o ață, de-a-ntregul poalelor sale, din ale căror curți urcau piepțiș către vârful lui, livezi de pomi fructiferi, răzoare cu brăuri de verdeață, semănate cu lucernă sau trifoi pentru păsările sau animalele gospodăriei-unele mai late, altele mai subțiri, altele în paragină, între mărcinișul crescut ca hotar între ele, sau plantate cu trupini de vii spânzurate pe araci de salcâm, purtând în ciorchini struguri parfumați, amirosind a tămâioasă, prin care se lăfăiau majestuos, din loc în loc, nuci seculari, cu o coroană uriașă, rotundă și întunecoasă, asemeni unor ciuperci aeriene, suspendate între cer și dealul gata oricând, să se prăvale, la cea mai slabă tresărire a Uriașului care sălășuia dormitând, în măruntaiele sale, sau lăstăriș sălbatec, prin care își făceau cuiburi păsările văzduhului și vizuini vulpile sau se ascundeau alte sălbaticii.

III.

Și odată urcat pe moțul lui, privind undeva, spre apus, vedeai Oltul înspumat, pe valurile căruia treceau poate, ultimele plute ale acestui an, cu lipăitul prăjinilor scufundate în apă, țintind direcția, în cântecele murmurate a dor de statornicie ale plutașilor, pe sub noul pod pe care acum, îl sprijină cu voinicie între cele două maluri ale sale. Cândva, erau două podurile- unite de un drum pietruit, printr-un zăvoi, cu o alee care devenise locul de promenadă al slătinenilor în serile de vară, străjuită de plopi cu trunchiurile lor zvelte, înainte a fi fost decojite până în miezul lor dulce-acrișor, de dinții cailor nesătuți ai muscalilor, priponiți de bieții copaci, semn al trecerii acestora și prin locurile noastre, în timpul campaniei din 1877, până când, râul Beica, măcinând cu nesupunere și mândrie, asemenea lui, alte două îndrăzneli ale vremurilor, și-a plătit curajul prin neîncrederea ce i s-a arătat de a mai purta povara unei noi treceri. Apoi, întinzându-i-se o mână frățească, și-a înfrânt orgoliul și patima de frate mai mic, și-a acceptat a se contopi cu el, cuibărindu-și apele la sânul lui ocrotitor, de frate mai mare, odată cu aducerea acestuia, prin tăierea unui nou vad, de sub buza orașului, unde mușca prin fiecare zvâcnire mai nervoasă, din malul dealului, loazde de pământ galben, cleios, vreo șase sute de metri, spre apus, și făcându-se prin aceasta, să devină o singură apă, cea a Oltului, cu cele două maluri ale sale... Beica, răușorul izvorât de undeva, de sub dealurile pietroase ale Vâlcei, din dealul Muierii, zona localității Măciuca, nemaifiind de acum, pentru noii trecători ai podului, decât începutul unor povești toarse din caierul vremilor viitoare.

IV.

Privind spre răsărit și făcându-ți privirea roată, vei avea panorama unui *oraș amfiteatru*, crescut între dealuri, *de fapt povârnișuri prăvălite din șesul Munteniei spre Olt*¹⁸³, în terase etajate; spre nord-est Strehareți, Sopot și Dealul Viilor iar spre sud-est Caloianca.

V.

De pe același platou, al Grădiștei, urcat de vei fi, privind spre nord, vei vedea la

¹⁸² *Idem,*

¹⁸³ *Idem,*

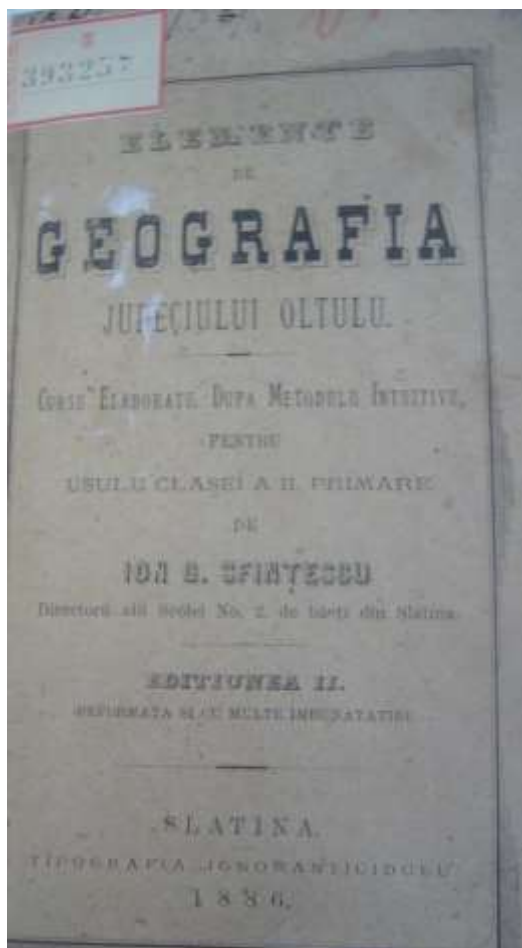
poalele lui o clădire nouă, care a prins viață în ultimii trei ani, și unde, de la 26 Octombrie 1891, ființează Gimnaziul real din Slatina, ale cărui prime cursuri s-au deschis la 20 Septembrie 1884, cu o singură clasă- *în clasă patru bănci lungi de câte cinci metri, o catedră și un scaun*¹⁸⁴- și doi profesori, Alexandru Proca și August Crainic, ultimul exercitând și funcția de director al Gimnaziului- *în cancelarie o masă, două scaune, o pendulă și alteva nimic*¹⁸⁵- în casa închiriată, din Strada Primăriei, proprietatea D-lui Ștefan Daniel, așa cum descria dotarea școlii, în primul Istoric al acestui gimnaziu întocmit în 1893, și înaintat ministerului, de întâiul său director mai sus amintit.

VI.

Despre înființarea gimnaziului real, un martor al acelor timpuri, institutorul I. G. Sfințescu, nume de referință al orașului și învățământului slătinean, în nota de la p. 68, a *Geografiei județului Olt*, din 1886, lucrare care stat la baza *Dicționarului geografic al județului Olt*, apărut în 1895, un inegalabil aport la zestrea culturală și spirituală a vieții și istoriei acestor locuri, nota succint: *Acest gimnaziu s-a înființat de stat, după dorința și stăruința orășenilor, prin aleșii lor deputați și senatori și prin bunăvoința neobositului Ministru al Instrucțiunii, ilustru bărbat de stat iubitoriu de lumină și marele Oltean George Kițu*¹⁸⁶... (e uitat, din păcate, slătineanul nostru, fostul ministru până în iulie, acel an, P. S. Aurelian!). *Acest gimnaziu a luat naștere în orașul nostru, într-un timp când nivelul cultural era aici puțin ridicat, în schimb însă escela bunul simț patriotic! Nu era în oraș decât două școli primare de băieți și două de fete. Nu erau nici librării și nici mai ales tipografii. Cărțile și rechizitele școlare se furnizau cu greutate de către un singur băcan, Stan Mărăcine, care mai făcea și pe cămătarul... cinstit scomptând cu mai mare greutate și sdrobitoare camăta mandatelor bieților funcționari*¹⁸⁷.

VII.

Slatina, la vremea anilor 1900, păstra încă din farmecul nu prea îndepărtatului trecut care îl fascinase și îl făcuse pe poetul Grigore Alexandrescu, să-l descrie, în urma călătoriei făcute alături de prietenul său, învățatul Ion Ghica, profesor de mineralogie la

¹⁸⁴ A. Crainic, *Istoricul gimnaziului real din Slatina* (vezi *Memoria Oltului și Romanaților*, nr. 80/octombrie 2018);

¹⁸⁵ *Idem*,

¹⁸⁶ *Anuar Liceul Radu Greceanu*, 1933-34; 1934-35.

¹⁸⁷ *Idem*,

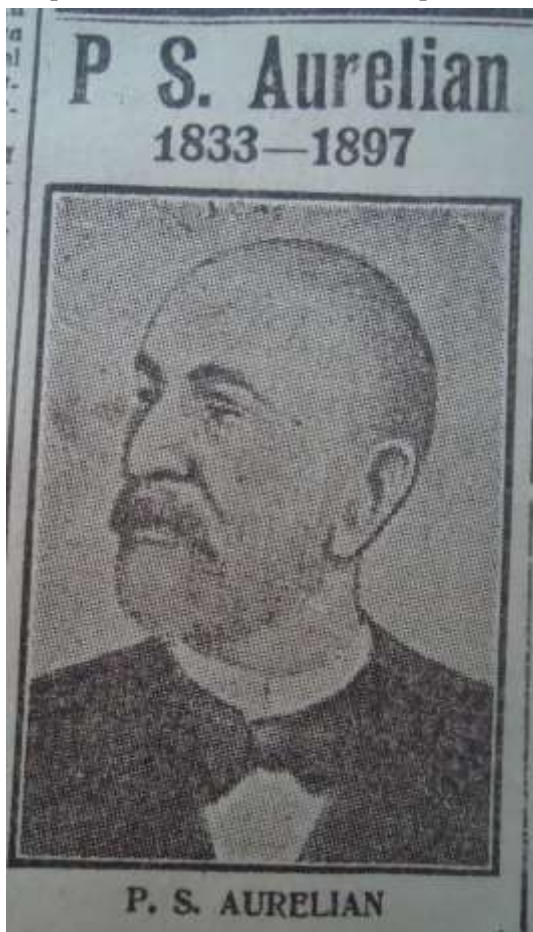
Iași, (pe vremea când, încă, Oltul se trecea pe un pod plimbător, prilej ca în așteptarea celui aflat pe celălalt mal, să admire și un superb apus de soare!), prin aceste locuri la 31 august 1842, ca pe „*un oraș vechi, dar cel mai anevoie de vizitat (pe) care (l-) am văzut vreodată. Un oraș risipit pe coastele dealurilor ce-l înconjoară și ale cărui case, cele mai multe, după poziția lor, sunt un fel de baterii, (pe) care trebuie să le iei cu asalt în pericol de a-ți frânge gâtul, dacă din întâmplare vei avea acolo vreun amic pe care să dorești a-l vedea*”. Nu uită poetul să amintească nici de faptul că Slatina e orașul unde „*pe la 1530 trăia un boier, anume Vintilă, ce ocupa postul de jude sau de judecător*” și care va deveni domn al țării.

VIII.

Într-un asemenea oraș, grație acestui Gimnaziu, înființat prin truda de câteva veacuri a celor mai luminate minți și înflăcărâte inimi ale urbei, devenit principala mândrie și preocuparea de bază, pentru bunul lui mers, în curgerea firească a lucrurilor aflate într-o continuă schimbare, încă de la sfârșitul secolului nouăsprezece, se perindaseră nume cunoscute ale învățământului românesc, profesori care prin activitatea depusă -chiar și în scurtele perioade de ședere- în slujba comunității locale, au dus la conturarea unui profil intelectual al orașului complăcut de secole, în marasmul provincial al unui târgușor, cândva, important punct de vamă și oraș domnesc.

IX.

Până în august 1884, când s-a înființat Gimnaziul, timp de doi ani, Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, a fost condus de un slătinean, P. S. Aurelian, ministru reformator și vizionar al învățământului românesc, căruia îi datorăm, pe lângă legile de înființare a gimnaziilor în fiecare capitală de județ, inclusiv, deci, a gimnaziului de la Slatina!, și înființarea -în 1883- a Școlii Practice de Agricultură de la Strehareți. Era fiul dascălului Gheorghe Ardeleanu, alias Ladislau Erdeli, una dintre cele mai luminoase figuri de dascăli ai începutului de secol XIX, adus în Slatina, la 1823, de vornicul Iordache Goleșcu, episcopul școlii Ionașcu, ca răspuns la cererea mai multor slătineni de vază, adresată Eforiei Școalelor, de a li se trimite un profesor de limba grecească. A ajuns el, *cel dintâi colaborator al lui Gh. Lazăr*, așa cum îl numește Gh. Bogdan Duică, biograful celui venit din Avrigul în care își va regăsi, destul de tânăr, odihna veșniciei (17 Septembrie 1823), în orașelul nostru ca dascăl, el care trecuse munții alături de sute de transilvăneni, emigrând în Țara Românească, încă din Octombrie 1804. În Slatina a venit drept Gheorghe Ardeleanu, dar în anii petrecuți la Academia greacă și la școala înaltă a lui Gh. Lazăr din București, unde

a predat din 1817, latina, franceza și logica, traducând, în acel timp, și *Avarul* lui Moliere, era profesorul Ladislau Erdeli, Erdeliotul, Herdelius, „fiul preotului român Ioan Erdeli din Mănăradele Blajului, -absolvent al seminarului teologic din Blaj în 1799 cu „magna cum laude” după ce absolvise „gimnaziul (școala latinească) din Blaj 5 cu clase”, după cum ne spune cercetătorul de la Blaj, Nicolae Albu (1910-1986), cel care a găsit în Arhiva Mitropoliei Blajului matricola școlară a elevului Ladislau Erdeli (N. Albu, *Un colaborator ardelean al lui Gh. Lazăr*, în *Unirea*, 27 septembrie 1973). Se oferise să predea și dreptul la fii de boieri (*nomica*, pravilele), existând dovezi că a făcut studii superioare la Cluj, avându-l de coleg pe Gh. Lazăr, așa cum susține juristul Iancu Stan Toma, un absolvent al Liceului Radu Greceanu, care și-a petrecut o bună perioadă de timp în Arhive, căutând date despre liceu și profesorii săi, o muncă extraordinară, neterminată, din păcate, și lăsată în manuscrisul cu titlul „*Liceul Radu Greceanu*”, și materializată neconvingător, doar prin publicarea în *Anuarul Muzeul Oltului*, Nr. 4/2014.

X.

Despre modul cum ajunsese Gheorghe Ardeleanu dascăl în Slatina, ne spune, prin 1845, după mai bine de douăzeci de ani, Petrance Poenaru, pe atunci directorul Eforiei școlilor: „În 1823 cei mai însemnați orășani din Slatina ceruseră la Eforia școlilor a le trimite un profesor de limba grecească la fonda ce fondase de mai mulți ani răposatul cupeț Ionașcu, iar Eforia l-a numit pe Gheorghe Ardeleanu, profesor de științe în limba românească. Se poate închipui primirea acestei idei cu totul nouă într-un loc unde cultura nu făcea excepție¹⁸⁸.” Și dascălul Gheorghe nu i-a dezamăgit pe cei care îi oferiseră o nouă casă¹⁸⁹ în acest oraș arzând în dorința de a-și vedea copiii cu minți mai luminate de tainele învățaturii.

La moartea sa¹⁹⁰, mare și neostoită a fost plângerea orășenilor săi pentru că dascălul Gheorghe devenise unul de-al lor, omul care le adusese încredere și mângâiere prin sfaturile și stăruințele sale: „Astfel, acest bărbat învățat știu să răspundă la voința Eforiei și la așteptarea tuturor orășanilor. Numai decît dobândi toată încrederea obștii și fu organul buneii înțelegeri între toți. Mulți își aflară mângâierea în sfaturile, stăruințele și mijlocirile acestui respectabil om, încât moartea sa cea timpurie se socoti o pierdere obștească. Faptele și numele lui nu se vor uita multă vreme într-acelel oraș¹⁹¹.”

XI.

Aici, în orașelul nostru, a ajuns în această toamnă a anului 1892, la 1 Septembrie, Niculae Dumitru Tintoreanu, un tânăr în vârstă de doar douăzeci de ani de ani, ca profesor (maistru), la catedra de Desemn și Caligrafie de la Gimnaziul real. Era născut la 1872 în Iași, orașul unde își făcuse atât studiile secundare cât și pe cele speciale, de artă, ca bursier al Școalei de Belle-Arte, unde se distinsese între colegii săi, fiind printre cei dintâi. S-a înscris, apoi, încrezător în talentul și forțele sale, la concursul pentru marele premiu de străinătate cu subiectul *Bătălia de la Baia*, prezentând juriului alcătuit la vremea aceea, din personalități artistice remarcabile ale Iașului, o superbă compoziție care îi va aduce și prima plecare la Paris. Au urmat apoi, alte două plecări și tot la Paris, pentru studii, unde

¹⁸⁸ *Invățătorul satului*, an II, 1845, nr. 21, aug. 1., apud, Iancu St. Toma, *Muzeul Oltului*, nr. 4/2014.

¹⁸⁹ Într-o convorbire, medicul slătinean Mircea Șerbu ne-a comunicat locul unde s-a aflat casa în care a locuit dascălul ardelean și unde s-a născut P.S. Aurelian. Aceasta era între primăria orașului și casa familiei Vizirescu.

¹⁹⁰ A murit în 1835 iar ca recunoaștere a meritelor sale, Marea Logofeție a Bisericilor a acordat soției sale o pensie de 80 lei (*Profesorul Gheorghe Ardeleanu*, de Gh. Mihai, în *Anotimp Magazin* din 19-25 august 1996). Catagrafia Slatinei din 1838 amintește printre locuitorii din Mahalaua Galbenă la nr. 100 pe „Ușa lui Dascălu Gheorghe, româncă, văduvă, de 22 ani, pă proprietatea sa, cu Pătru, fiu al său de 9 ani [?] și Voicu, slugă și Maria slujnică”.

¹⁹¹ *Invățătorul Satului*, an. II, 1845, nr. 21/1 august;

s-a distins printre cei mai buni elevi ai Academiei Julienne, apoi al Academiei Franceze, prin lucrări de merit, deosebit de apreciate ca realizări artistice, precum *La Icoană sau Domnița Valahă*¹⁹².

Asupra grafiei numelui său, există divergențe, fiind trecut în actele existente și găsite în arhive și în cronicile vremii, Tintoreanu, dar, și destul de des, Tintoreanu; prenumele său era Dumitru sau Dimitriu, tot un nume de familie, așa cum se chema fratele său, Vasile Dumitriu, mai mare cu câțiva ani, și el absolvent, prin 1896, al școlii de Belle-Arte, devenind profesor de desen la liceul din Ploiești, după cum îl întâlnim prin anul 1903, citat într-un articol dedicat lui Tintoreanu

Posibil ca cei doi să fi fost frați vitregi, mama fiind recăsătorită ulterior nașterii lui Vasile Dumitriu, și astfel Nicolae să fi luat numele celui de-al doilea soț al mamei sale, sau purtând ambele nume, de Dumitriu-Tintoreanu, uneori trecut Dumitru, ca prenume. Ca să-și poată continua studiile, a concurat pentru o catedră de Desemn și a obținut titlul la Gimnaziul de la Slatina de unde tocmai plecase, la cerere, începând cu 1 Martie 1892, alegând Gimnaziul din Târgu-Jiu, Rola Piekarski, un profesor de origine poloneză, venit în țară în 1887, și la Gimnaziul din Slatina, pe catedra de Caligrafie și Desemn, la 1 Martie 1890, remarcat în această scurtă perioadă de ședere în acest oraș, printr-o bogată activitate socio-culturală, materializată prin înființarea secției „Olt” a Ligii pentru unitatea culturală a Românilor, alături de profesorul ardelean Iuliu Moisiil, unchiul viitorului academician Grigore Moisiil, profesorul care a predat în timpul șederii sale, chimie, igienă, științele naturale și matematică, venit în Slatina la 1 Octombrie 1886, în anul când se înființase clasa a III-a a Gimnaziului, iar profesorul de științe fizico-naturale, C. D. Drugescu, demisionase, rămânând la Slatina până în 10 Februarie 1894 când s-a transferat la gimnaziul din Târgu-Jiu.

XII.

Legat de profesorul Iuliu Moisiil, vom aminti că e printre puținii despre care știm chiar din însemnările sale, că a legat o strânsă prietenie cu un important personaj al vieții slătinenne,

Volum de poezii de H.G. Lecca apărut la Ed. Minerva în 1904. Coperta este realizată de V. Rola Piekarski (vigneta din stânga conține inițialele V. R. P.)

¹⁹² Victor, *Gazeta Artelor*, Teatru, Muzică, Pictură, Sculptură, Arhitectură, Gimnastică, Dans, etc., an I, nr. 20, 16 martie 1903, p. 5, apud *Cronica de artă*; despre pictori și tablouri în paginile gazetelor românești din veacul al XIX-lea (1860-1900), editor Lidia Tăușan-Mara, vol. I, ed. Mega, Cluj-Napoca, 2017, p.330-331

Michail Deleanu¹⁹³, proprietar al caselor de sub poalele Grădiștei, din fața Catedralei Ionașcu, în care a fost găzduit în martie 1821, timp de o săptămână, Tudor Vladimirescu, și în curțile cărora și-a așezat tabăra, organizând depozitul de provizii al armatei sale. La vremea respectivă, casa aparținea serdarului Constantin Vulturescu, cel care fusese pe la 1811 ispravnic de Olt, dar, prin căsătoria fiicei sale Marița, cu Constantin Deleanu, casa a intrat după moartea serdarului Vulturescu, prin moștenire, în posesia familiei Marița și Constantin Deleanu, părinții lui Mihail Deleanu, viitorul primar al Slatinei din anii 1901-1905.

La căsătoria lui Michail Deleanu în 29 aprilie, 1878, cu Elena Munteanu, o *doamnă foarte deșteaptă și cultă*, născută în Târgoviște, în anul 1855, fiica maiorului Ion Munteanu și a Pulheriei, cu numele de fată Hiotu, Regele Carol I se afla în oraș, inspecta armata, încartiruit la Dr. Lapommeraye- poveștește G. Poboran- și mergând la biserica Ionașcu unde tocmai se celebra căsătoria, a binevoit a le fi naș de cununie.

XIII.

Carol I mai vizitase orașul nostru în anul 1872, când a fost încartiruit în casele Fântâneau; era prima lui venire în orașul prin care trecuse la aducerea lui în țară, în drumul spre București. Sigur n-a uitat acest oraș în care, după ce a trecut Oltul spumegând, pe o plută împodobită cu crengi verzi și covoare frumos țesute, *s-a ajuns la amiază și unde, ...încă de cu noapte fuseseră ridicate diferite arcuri de trimf și peste tot fluturau steaguri, peste tot se agitau năframe și de peste tot se arunca în principe cu flori iar uralele și bucuria fură nemărginite*¹⁹⁴.

XIV.

Și, ca un fapt mai puțin cunoscut, de la Slatina, principele Carol a transmis primul salut telegrafic tatălui său la Dusseldorf, iar Slatina a fost primul nume de oraș făcut public de viitorul rege, familiei sale, de când călcase pe pământ românesc: *Adineaori am fost primit cordial la SLATINA, mâine sosim în București.*” Iată și textul telegrafiat tatălui său de la telegraful Prefecturii din Slatina: *„Cu emoție, dar și cu bucurie, trimit scumpilor mei părinți, dragilor mei frați și dragii mele surori, primele calde salutări din noua mea patrie. Ei îi voi aparține cu tot sufletul, dar voi păstra mereu amintirile scumpe și sentimentele de cea mai mare recunoștință pentru locurile mele natale. Adineaori am fost primit cordial la SLATINA, mâine sosim în București*¹⁹⁵.”

A plecat apoi, din Slatina către Pitești, într-o căruță de poștă condusă de surugiul Radu Odobâc, la Mogoșești, fiind preluată grija deplasării, de către oficialitățile județului Argeș.

XV.

Proprietatea Delenilor era destul de întinsă și agonisită de-a lungul vremii, iar moștenirea adusă de Marița Deleanu, nu a făcut decât să întregească această proprietate. Micu (Mihail) Deleanu, fratele lui Constantin Deleanu, soțul Mariței, născută Vulturescu, a fost, în calitate de unchi al mirelui, martor la cununia lui Mihail Deleanu cu Elena Munteanu, având drept naș de cununie pe însuși Regele Carol, aflat în Slatina pentru a inspecta armata.

Dar, tot Micu Deleanu i se zicea și nepotului său, Mihai Deleanu, și poate că el deținea în acest oraș o grădină de vară care îi purta numele, *situată într-o pozițiune încântătoare, dar vizitată de lume puțină*¹⁹⁶, la poalele dealului Grădiște(ziarul *Vulturul*,

¹⁹³ Despre familia Deleanu a se vedea *Memoria Oltului* nr. 12/ februarie 2013

¹⁹⁴ Paul Lindenberg, *Memoriile Regelui Carol*.

¹⁹⁵ *idem*

¹⁹⁶ *Vulturul*, Caracal, 1888

Caracal, Iunie, 1888). Aici adusesse să cânte de mai multe ori pe săptămână, o bandă de lăutari *prea bine condusă de Bebe*, nimeni altul decât tatăl lui Nicolae Buică¹⁹⁷, virtuosul violonist slătinean de faimă europeană, crescut de la vârsta de cinci ani de către unchiul său, Gheorghe Buică, al cărui taraf cânta la berăria Basilescu, din Craiova. Tot în această grădină cânta și *muzica regimentului de Dorobanți condusă de Capel-maistoru Danilciu, așa că aici se oferă Slătinenilor cea mai frumoasă distracțiune în serile de vară*¹⁹⁸.

Totul bine și frumos, numai că un *lucru este însă supărător, căci muzica regimentului nu cântă decât manele turcești, valsuri, polci și diferite cântece nemțești, franțuzești, etc.* Iar dacă cineva dorea a se cânta și cântece românești, *Capel-maistoru de alt-fel prea delicat-răspunde că, nu poate, căci are ordin scris că să nu execute în grădină nici un cântec național*¹⁹⁹!!

Era sfârșit de secol, ideile naționaliste începuseră să se propage în toată Europa și nu ocoliseră nici țara noastră, iar în partea de est a țării, în Iași, orașul capitală a Moldovei aflată mai aproape de Rusia, se simțea suflul noilor idei ale socialismului rusesc, infestând mai ales tineretul studios, din mediul școlar și universitar. Erau, mai degrabă, măsuri de precauție pe care le luaseră autoritățile tocmai pentru a preîntâmpina nașterea unor manifestări de naționalism greu de controlat, în rândurile unor tineri pătrunși de asemenea idei, mai ales că aici, la Slatina, luase deja, ființă, secția „Olt” a Ligii pentru unitatea culturală a Românilor, un mare merit având și tinerii profesori Rola Piekarski și transilvăneanul Iuliu Moisil.

XVI

*Nu știm dacă acest ordin este dat de d-l ministru de resbel, sau de d-l comandant din localitate; de unde ar veni el însă, este de regretat ca muzica Dorobanților români, în țara Românească să nu-i fie permis a executa cântece naționale și publicul să fie silit ast-feliu să asculte numai cântece nemțești, franțuzești și manele turcești!! ast-feliu de lucruri cel puțin până astăzi nu s-a mai auzit, și dar rugăm pe cei în drept să ia măsuri de îndreptare, căci răd streinii de noi*²⁰⁰.

Și gazetarul își punea întrebări, pe când publicul, el își vedea de distracția lui, deocamdată, conform științei multora dintre cei care îl alcătuiau, bărbați pășiți ai vremii, că ordinul se execută și nu se discută, bucurându-se de câștile cu vin sau halbele cu bere, îmbiați la petrecere de ritmurile săltărețe sau duios-plângătoare, ale manelelor și învăluți de rotocoalele fumului îndulcit de miresmele ce le emanau grătarelor pe care sfârâiau micii sau flecile mustoase, sfințite de dangătul clopotului care bătea în clopotnița catedralei de-alături.

XVII.

Despre educația muzicală a slătinenilor noștri la acele

Catedrala Ionașcu din Slatina

¹⁹⁷ Despre violonistul slătinean Nicolae Buică, a se vedea *Memoria Oltului* nr. 9/ noiembrie 2012

¹⁹⁸ Idem,

¹⁹⁹ idem

²⁰⁰ idem

vremuri, profesorul Iuliu Moisil, ne spunea că în Slatina, la anii aceia, capitala unui județ, nu exista nici un profesor de muzică: *Eram în intime legături de prietenie cu familia lui Micu Deleanu, mare proprietar, care avea doi copii mici pe acea vreme, de vreo 4-7 ani. Mama lor, o doamnă foarte deșteaptă și cultă, mereu se exprima, că ar dori foarte mult ca amândoi copiii ei, în special însă cel mai mic Biți-Teodor, care are un auz foarte fin, auz muzical -spunea ea -să învețe vioara. Această dorință a exprimat-o de repetite ori în serile când petreceam la dâșii. Dar în Slatina, capitala județului Olt, nu exista nici un profesor de muzică, căci cântărețul de la catedra de muzică de la gimnaziu, era un bătrân rămas de pe vremurile lui Anton Pan- cu care spunea că era înrudit-habar n-avea de vre-un instrument muzical și prin urmare nici de vioară. El cunoștea numai vechea muzică bisericească. Doamna Deleanu n-avea cui să se-adreseze căci lăutarii din oraș erau, firește, țigani și habar n-aveau de note, ei cântau după ureche*²⁰¹.

XVIII.

Maistrul de muzică de la gimnaziu, care cunoștea mai bine muzica bisericească decât notele, și despre care ne vorbește profesorul Moisil, ca rămas din vremea lui Anton Pann, și a cărui „rudă” se lăuda a-i fi, este Oprea Dumitrescu, venit în gimnaziul din Slatina, în Octombrie 1888 de la Seminarul Episcopii Râmnicului, transferat „din motive nouă necunoscute”, cum scria directorul Crainic. Avea tipografie atât la Râmnicu-Vâlcea, cât și la Slatina, în localul librăriei „Societatea încurajarea comerțului român”, o presă primitivă de care se foloseau asociații în lucrările lor mărunte, specifice librăriei. Povestește Sfințescu de vremurile de pe la 1882-83 când în Slatina se instalase într-o dugheniță un mic librar evreu, Moritz Lobelshon, reprezentant al lui Filip Lazăr din Craiova, care mai desfăcea aici din vechiturile patronului său...

Atunci s-a hotărât înființarea acestei librării, în 1883, de către institutorii din oraș în asociațiune cu ing. M. Gemăneanu și Dr. I. Elian, și pusă sub prezidenția institutorului I. G. Sfințescu, autorul *Dicționarului geografic al județului Olt*, proprietar al tipografiei *Ignoranticidul*, cumpărată de la tipograful Alex. Grecescu din București, în care și-a lucrat și tipărit *Geografia județului Olt*, în 1886. Acest lucru i-a făcut -în1890- pe librării tipografi din oraș- Costică și Fane Constantinescu, să reclame la minister, contra „profesorilor negustori de librărie”. În urma acelei reclamații, ministrul însuși, cere

Iuliu Moisil

²⁰¹ Amintirile lui Iuliu Moisil, *Anuar Liceul Radu Greceanu*, 1933-34; 1934-35.

avizul domnului Crainic, directorul gimnaziului, care ia apărarea reclamanților. Această tipografie, *Ignoranticidul*, va trece în 1900 în posesia lui Fane Constantinescu.

Revenind la Oprea Dumitrescu, să amintim că a fost ucenicul lui Anton Pann, de la care a învățat această meserie, în tipografia pe care a cumpărat-o după moartea acestuia, de la fiul lui, preotul Lazăr, de la biserica Sf. Visarion din București. În *Spicuri din trecutul tipografiei*, din *Almanahul tipografilor, din 1899*, se vorbește despre faptul că una dintre mașinile de tipărit care a aparținut lui Anton Pann intrată în posesia lui Oprea Dumitrescu, ar fi fost strămutată de acesta de la București la Slatina, în perioada anilor 1864-1874, lucru dovedit ulterior, ca inexact; dacă s-ar fi dovedit adevărul, ar fi însemnat ca Slatina să fi avut tipografie din anii domniei lui Cuza.

Mai e de amintit că Oprea Dumitrescu povestea că l-ar fi văzut pe Anton Pann în Slatina, cântând în strana bisericii Ionașcu, lucru greu de înțeles, ținând cont că acesta a murit în 1854, el având, la acea dată, în jur de 15-17 ani, dar nu imposibil să se fi întâmplat, întrucât, se știe, Anton Pann cutreiera târgurile pentru a-și vinde cărțile pe care și le tipărea singur, și e puțin probabil, să nu fi bătut și târgul Slatinei, însoțit și de el, ca ucenic.

Ca profesor de muzică la gimnaziul din Slatina, a fost coleg de cancelarie cu profesorul Moisil, cunoscându-se, deci, destul de bine, de aici și caracterizarea pe care i-o face. De altfel, chiar între Oprea Dumitrescu și directorul gimnaziului, August Crainic, au existat mari divergențe de opinii, cu reclamații la minister, de-o parte și de alta, directorul acuzând slaba lui pregătire profesională, prin lipsa componentei educaționale în actul de predare, mai precis, învățarea de cântece patriotice și populare, atrăgând prin aceasta, nerespectarea noului ordin al ministrului, precum și absențele numeroase de la cursuri, implicând aglomerarea orarului elevilor, datorate deselor sale plecări la Râmnicu-Vâlcea, unde avea grija supravegherii tipografiei deținute. Părerea directorului Crainic la adresa profesorului de muzică, era tranșantă, din moment ce scria ministrului în 31 Ianuarie, 1893 „căci trebuie să notați bine domnule Ministru, căci persoana în chestiune, este tipul cel mai desăvârșit, al instigantului, de cea mai ordinară și rea specie²⁰²”.

Și tot Crainic aducea în discuție, în aceeași plângere înaintată ministrului, butada care îl avea ca personaj pe Oprea Dumitrescu, din vremea când preda la Seminarul episcopiei: *...dacă vom crede spusele foștilor săi elevi, spuse devenite proverbiale și în*

Protopsaltul Oprea Dumitrescu, elev al lui Anton Pann (după Mihail Gr. Poslușnicu-*Istoria muzicii la români*, București, 1929, p. 59)

²⁰² Arhivele Naționale București, fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 417/1893. filele 8-9.

gimnaziul de aici, n-a făcut mare progres. Spun adică foștii săi elevi, acum mulți preoți și oameni serioși, că ori de câte ori chema vre-unul la lecție și-l întreba: - „știi lecția”?, răspundeau „O-prea știe”! ; „ce-ai zis, mă ”?, „O-prea știe”! „nu ți-e rușine”? – „N-o prea știi, domnule”! era răspunsul și pacea era gata.

XIX.

În februarie 1894, venit de la Iași, în urma vacantării postului- prin transferul profesorului Iuliu Moisil, la gimnaziul din Târgu- Jiu, profesorul Grigore Mălinescu este numit ca profesor suplinitor de științe fizico-naturale și igienă, pe catedra rămasă liberă. În vârstă de patruzeci și patru ani; el va sta foarte puțin timp în oraș, doar până ce se vor încheia cursurile, după care se va întoarce acasă, la Iași, pentru a-și petrece vacanța. Numai că, în acea perioadă, se va derula finalul poveștii în care se implicase încă din primăvară, de la Slatina, atât el cât și soția sa, Olga; o poveste de adulter, care se va derula rapid, cu evenimente complexe, anchete și declarații la Parchet, scrisori și bilețele de justificare, plecări din țară cu pașapoarte pe nume false, etc. și, care, din nefericire, pentru el, se va încheia printr-o cerere de pensionare pe care va fi nevoit să o înainteze ministrului care o va și aproba, în toamna aceluși an, prin aceasta însemnând, totodată, și ieșirea sa, destul de timpurie, din sistemul educațional.

XX.

În 1887, tot un tânăr ieșean, Constantin Bucovineanu, vine la gimnaziu, ca maestru de gimnastică; e anul în care venise și profesorul Iuliu Moisil, cel care scria în amintirile sale, că *la gimnastică a fost C. Bucovineanu, care la insistența mea a introdus danțurile naționale, Bătuta și Călușeriul.*

Se pare că tânărul profesor simțindu-se destul de bine în acest oraș, s-a îndrăgostit, dar nu numai de aceste locuri, ci și de o fată, Ana Ionescu, astfel că, în anul următor, așa cum reiese din cererea adresată Domnului Ministru în 19 August 1894, prin care, o dată cu aducerea la cunoștință a faptelor ce i s-au întâmplat, cerea și pedepsirea colegului său, profesorul Grigore Mălinescu, confesându-se: *în 1888, în etate de 21 de ani, trecând peste sfatul prudent al părintelui meu, am contractat o căsătorie de inimă cu o fată din Slatina.*

(va urma)

Restituiri

Familia Constantin Neamțu, mărire și decădere (I)

Prof. dr. Jeana PĂTRU
Liceul Teoretic ”IONIȚĂ ASAN” Caracal

Dela un timp încoace, m’am învățat să confund Craiova cu „Ramurile” și cu D-I Neamțu, distinsul financiar și singura minte de specialitate clară din epoca lui Vintilă Brătianu. Mă grăbesc să spui că elogiul meu pentru acest considerabil om de Bancă și mare Oltean are un simplu substrat de simpatie admirativă și care țin, din sentiment, să-i facă plăcere într’un ceas, al vieții și al timpului, de melancolie. Întemeietorul Băncii Comerțului, a căreia reședință craioveană frumoasă e opera arhitectului Iotzu, mi-a spus odată, nu mai țin minte, la Craiova sau în București, pe stradă, că din nordul Olteniei a venit în Craiova, la primele studii, în opinci, pe la 12 ani, ca toți copiii Oltului porniți dintr’un cătun mic la o biruință vastă.

Tudor Arghezi, „Amintiri oltenesti din Oltenia”

De fiecare oară când m-am așezat la masa de lucru, am simțit că am pe umeri o mare responsabilitate, dată de personalitatea sau familia pe care urma să o cercetez. Cu cât

Familie de „ungureni” stabilită în zona Târgu-Jiului
<https://adevarul.ro/locale/targu-jiu/cum-ajuns-ungureni-Tara-romanesca>

aceasta a fost mai complexă, cu atât misiunea mea s-a dovedit a fi mai dificilă. Și cum să nu simți presiunea, ce apasă asupra ta, când în față ai de urcat un Everest? Familia pe care o voi ”restitui” prezentului este una care, în perioada ante- și interbelică, a fost foarte activă în viața politică, socială, economică, culturală, filantropică românească; mass media – partizană sau opozantă-i-a acordat spații

generoase. A avut puternice legături cu Romaniții, atât matrimonial, cât și de proprietate. A construit un arc de legătură între județele Gorj, Dolj, Romaniți. A reprezentat modelul reușitei în viață, plecând de jos și ajungând în vârf, prin muncă multă, seriozitate, inteligență.

Constantin Neamțu a fost etalonul, unei generații, care s-a ridicat dintr-o familie de țărani înstăriți, din localitatea gorjencească Iași, ajungând să domine viața politică și economică/bancară a Olteniei și, chiar, a României.

Înaintașii săi erau români transilvăneni, probabil din zona Albei sau, mai degrabă, din cea a Sibiului, gândind că ultima localitate este mai aproape de granițele Olteniei, în speță ale Gorjului, acolo unde au ”descălecat Nemții”, urmând sălbatica vale a Jiului, săpată între Munții Vâlcanului și Parângului.

Emigrarea românilor dinspre Ardeal spre Țara Românească a început spre sfârșitul secolului al XVIII-lea, determinată de viața deosebit de grea pe care o duceau, dar și de consolidarea autonomiei țărilor române extracarpătice, prin pacea de la Kuciuk-Kainargi (1774). Pe lângă alte prevederi, domnitorii au favorizat venirea coloniștilor, din Transilvania, printr-un sistem legislativ de care beneficiau 11 județe din Muntenia și 5 din Oltenia¹. Astfel, mulți români din Transilvania au fost atrași să treacă munții și să se așeze în satele olteneste. Localnicii i-au numit, în funcție de zona de unde veneau: „ungureni”, „sârbi”, „bulgari”, „germani”. Cei mai mulți au fost „ungureni”/ardelenii. Ei s-au stabilit în județele Gorj, Mehedinți, Vâlcea, Argeș, în sate deja existente sau au întemeiat altele noi.

Cercetările (L. F. Popa, 2012) arată că, din depresiunea Făgărașului, a emigrat un mare număr de populație - de la Avrig, Porumbacu, Corbi, Viștea, Arpașu, Ucea, Sâmbăta și Recea - care s-a stabilit, în principal, la est de Olt (Valea Mare - Pravăț, Mioarele, Lerești, Câmpulung Muscel, Albeștii de Muscel, Godeni; Poienari de Muscel, Berevoiești, Corbi, Domnești, Brăduleț, Arefu, Corbeni, Albești de Argeș; Cicănești, Sălătrucu, Șuici, Cepari, Sălătrucel, Berislăvești, Runcu și Băbeni).

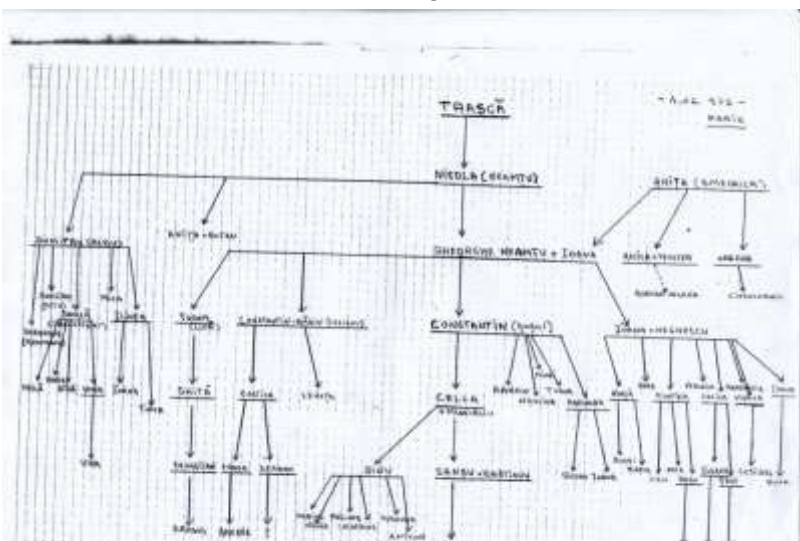

Dumul care lega Ardealul de Gorj (Vama)

Apoi, din depresiunea Sibiului, de la Jina, Poiana, Rod, Tilișca, Săliște, Sibiul, Gura Râului, Rășinari, Mohu, Veștem, Miercurea Sibiului, au emigrat și în vestul și în estul Oltului pentru că acest areal a fost un rezervor de populație, în majoritate păstori cu număr mare de animale, animale ce aveau nevoie de o suprafață

însemnată de pajiști alpine. La vest de Olt întâlnim satele *ungurene* Vaideeni, Polovragi, Baia de Fier și Bumbăști-Pițic, Novaci, Crasna, Bengești-Ciocadia și Săcelu, Schela, Bâlteni, Stănești, Runcu Peștișani, Tismana, Padeș, Dănești.

Strămutarea „ungurenilor” în satele din nordul Olteniei a continuat și în secolul al XIX-lea, numărul acestora fiind în creștere, așa cum se constată din analiza primului recensământ al „străinilor”, din 1819. Atunci s-au înregistrat, în Gorj, 16 lude (familii) la Novaci și 237 familii de „străini” în alte 15 sate ale județului, între care Tismana (87), Vânăta (3), Stănești (59), Călești (11), Preajba (27), Crasna (6), Bengești (25), Rovinari (7), Telești (2 familii) etc. Cei mai mulți *imigranți* au pătruns, în Oltenia, prin pasul Vâlcan; unii dintre ei au rămas în satele Gorjului, alții și-au continuat drumul, risipindu-se în toată Țara Românească. Dintr-o cercetare sumară, după „Catastiful sloboziilor”, întocmit între 1820-1831, pentru județul Gorj se poate observa că numărul *imigranților* a fost mereu în creștere, dublându-se în ultimul an, atingând numărul de 1000 familii (lude)². Satele de „ungureni” - care nu s-au destrămat - au devenit importante localități de păstori, îndeosebi crescători de turme de oi, cu renume și tradiții până astăzi: Tismana, Bâlta, Dobrița, Stănești, Crasna, Novaci, Baia de Fier, Polovragi ș.a., toate așezate la poalele munților Carpați, unde sunt condiții specifice pentru

Arborele genealogic al familiei Neamțu, întocmit de Cella Missirliu (Neamțu)

creșterea oilor. „Ungureni” din celelalte sate s-au integrat în rândurile agricultorilor, treptat, mai ales din 1864, când au fost împroprietăriți³.

Părinții

Plecând de la această realitate istorică, putem să credem că și familia Neamțu a descins de undeva din Ardeal, probabil din zona Brașovului sau din cea Făgărașului, așa după cum susțin urmașii. Primul din neamul „Nemților” a fost Trașcă. Era negustor și trecuse munții, la Iași-Gorjului, pentru a cumpăra vite. Era însoțit de fiul său, Nicola/Nicula. Umblau îmbrăcați *civil*, „nemțește”, diferit de portul popular al țăranilor gorjeni, atrăgându-le supranumele de „neamțu”, transformat, mai târziu, în nume. După moartea lui Trașcă, Nicola/Nicula nu s-a mai întors în Ardeal, a rămas în localitatea gorjeană, el fiind acela care a transformat porecla în nume. Spirit întreprinzător, a ajuns ispravnicul moșiei boierului Măldărescu⁴. S-a căsătorit, probabil, cu o localnică și a avut trei copii: Dumitru (Albu), Anița și Gheorghe. Gheorghe Neamțu (1830?⁵-1902) s-a căsătorit cu Ioana, una dintre fetele Aniței „Smeoaica”, din Urechești, o localitate aflată la aproape 5 km de Iași-Gorj.

Despre Anița s-au spus multe: a fost gazdă pentru haiduci, a umblat îmbrăcată cu haină lungă, albă, purtase curea peste haină și pistoale prinse în ea, la fel ca bărbații, călărea și multe alte vorbe... Agonisise ceva avere (pământ arabil, pădure, prund, casă arătoasă) și dorea să-și căsătorească fetele cu bărbați bogați. Pe Gheorghe Neamțu nu l-a dorit ca ginere, considerându-l sărac, de aceea s-a opus, cât a putut, unei alianțe matrimoniale.

Casa lui Gheorghe Neamțu, Iași-Gorj

Gheorghe Neamțu (1830-1902)

Ioana a înfruntat-o pe mama sa, refuzând să se căsătorească cu un altul. L-a așteptat pe Gheorghe timp de 7 ani, atât cât a durat armata, și, când acesta a fost lăsat la vatră, a fugit cu el. Anița nu a iertat-o mult timp!

Gheorghe Neamțu a făcut armata la Cavalerie. A participat la Războiul

Etajul casei din Iași-Gorj

Crimeei (1853-1856), întorcându-se cu decorație și pensie, din partea statului rus. Lunar, mergea la Târgu Jiu să-și ridice pensia - despre care spunea că îi ajunge doar „de pâine și sare”.

Gheorghe și Ioana au avut patru copii: Tudor/Luță (căsătorit cu Lina Stolojanca), Bădin/Constantin/Cezianu (căsătorit cu Lina lui Cocoș), Constantin (*Șoșoi*, căsătorit cu Eugenia Albeanu) și Ioana (căsătorită cu preotul Negrescu)⁶.

Ca și tatăl său, Gheorghe a administrat moșii boierești: la Iași, a ținut în arendă fosta moșie a boierului Măldărescu, cumpărată de Pleșoianu (600 pogoane), la Tâlvănești și Urechești, moșiile Cornea și Sever Pleniceanu. Reușise să agonisească și el o mică moșie, din zestrea soției, dar și prin cumpărare: avea vie la Chicioara-Urechești și Văcarea-Dănești, livadă de pruni la Urechești. Ascensiunea socială nu putea să nu cadă în „ispita” legendelor despre cei care descoperă bogății. Nici

Gheorghe Neamțu nu a fost ocolit. Despre el, „gura satului”, acea „opinie publică nestilizată”, a spus că, în perioada celor 7 ani de cătănie, ar fi descoperit aur: „ducându-se la râu să-și spele calul, a observat o creangă de salcie care părea trasă, spre adâncul apei, de ceva greu. Îndepărtând creanga, a scos la suprafață o găleată cu aur! Aceasta a fost ascunsă într-o butie, în pivnița casei din Iași. Vestea s-a răspândit printre sătenii ieșeni, dar și dincolo de hotarele satului, casa lui Gheorghe Neamțu fiind călcată de hoți⁷.” Indiferent de cale, familia a prosperat, ajungând una dintre familiile fruntașe ale localității. Odată cu ascensiunea, au crescut și pretențiile în privința înrudirilor matrimoniale, Ioana nemaifiind dispusă să-și mărite fata după oricine! Și-au ridicat o casă nouă, mare, arătoasă. Dar, cum necazurile se țin scari de capul omului, la fel s-a întâmplat și în situația de față: într-o noapte, casa a luat foc și a ars până la pământ. Aurul, ascuns în pivniță, s-a topit, pe el nu a mai obținut decât 2.000 lei. Aurul a fost cu blestem!

Și cum un rău nu vine niciodată singur, la scurt timp Ioana s-a stins din viață, la numai 46 de ani (1873), lăsându-l pe Gheorghe cu patru copii. Despre moartea Ioanei, au circulat două versiuni: după incendierea casei, de-abia ridicată, s-a îmbolnăvit de inimă rea (versiune susținută de Constantin Neamțu), cealaltă variantă, susținută de dascălul Popescu, spunea că Ioana s-a îmbolnăvit de tifos; nerefăcută complet, a mers să cunune un fin, boala s-a întors și, la numai o săptămână, s-a prăpădit.

La numai șase săptămâni de la moartea Ioanei, Gheorghe s-a recăsătorit, cu Maria lui Ieșeanu, zis *Piroi*, vecini. Era o femeie frumoasă, cu ochii albaștri, mai tânără, decât Gheorghe, cu 20 de ani; rămăsese orfană de mamă, iar Ioana, miloasă, a

Băile Săcelu în anul 1905

crescut-o, ca și pe fata ei. Mai târziu, Ioanei i-ar fi plăcut ca Maria să se căsătorească cu Luță, dar ea s-a dus după Smântânescu, din Romanești. Au făcut doi copii, dar bărbatul ei s-a prăpădit repede; i-au rămas, în urmă, doi copii, micuți. În casa lui Gheorghe Neamțu, cei doi copii erau ținuți la bucătărie, pentru a nu-l supăra; s-au îmbolnăvit și au murit, unul după altul. Viața cu Gheorghe nu a fost deloc ușoară, dar i-a făcut față. Nici unul nu a dat înapoi. Și cum să te dai bătut? Familia era o stâncă pe care vântul și ploaia nu o puteau eroda! Doar moartea! Cei doi nu au avut copii împreună, Maria devenind mamă pentru copiii lui Gheorghe. Constantin Neamțu își amintea că „Muica” era o femeie foarte frumoasă, iar Cella Neamțu concluziona: „iarna, când se ducea cu ea pe la nunți, la hramuri, auzea cum se mirau oamenii de frumusețea ei. El (Const. Neamțu, n.n.) se fălea cu soția tatălui său”⁸.

Crucea lui Gheorghe Neamțu din curtea bisericii „Schimbarea la Față” Iași-Gorj

După moartea lui Gheorghe, Maria a mai trăit încă 12 ani.

Avea lui Gheorghe Neamțu a sporit considerabil, transformându-l într-unul dintre fruntașii locali: avea pământ, administra alte câteva sute de pogoane, își deschisese cârciumă (adusesse bucătărese unguroaice, ardelence și nemțoaice), avea în arendă Băile Săcelu. Despre Băile Săcelu, oamenii locului spun că erau cunoscute de pe vremea dacilor. De efectul lor terapeutic a beneficiat însuși împăratul roman Domițian. Dar, transformarea lor în stațiune balneo a aparținut lui Dimitrie Seceleanu care a cumpărat terenurile, unde se aflau cele 84 de izvoare, în 1840. Momentul deschiderii – de sărbătoarea Sfinților Constantin și Elena - era serbat în toată zona prin organizarea unei serbări câmpenești, la care se mânca, se asculta muzică, se dansa.

După moartea boierului, care nu a avut urmași, stațiunea a trecut în proprietatea lui Ștefan Sadoveanu, revizor școlar, căsătorit cu o nepoată a lui Seceleanu (după alte surse, Sadoveanu ar fi fost ginerele boierului). Boierul Sadoveanu și-a adus propria contribuție la dezvoltarea stațiunii, modernizând și extinzând stabilimentul ridicat de predecesorul său. În 1884, a fost construit primul hotel, Hotelul „Sadoveanu”. Gheorghe Neamțu, împreună cu Pleșoianu, au luat Băile Săcelu în arendă, de la familia Sadoveanu. Întrucât Pleșoianu era un jucător, pasionat de cărți, cheltuind pe acest „hobby” mai mult decât câștiga din arenda Băilor, a fost decăzut din acest drept, rămânând ca singur arendaș Neamțu. În 1886, Săcelu a fost declarată stațiune de stat și a intrat în posesia Ministerului de Interne. Din 1925, înregistrăm trei proprietari, stațiunea aparținând „Doamnei Octavia, Colonelului Ion Leoveanu și lui Ștefan St. Sadoveanu”. Călătorul care venea la Săcelu, în perioada interbelică, putea alege, pe lângă tratament, serviciile hotelurilor „Sadoveanu” sau „dr. Alexandru Bădescu”⁹.

Despre Gheorghe Neamțu s-a spus că era de o curățenie exemplară: își schimba peșchirul (proșop, ștergar), de la brâu, și ciorapii în fiecare zi. Se purta cu

nădragi albi din dimie¹⁰ cu găitan¹¹, făcuți la croitor, la Târgu-Jiu. Purta cămăși din bumbac, cusute de Maria; erau simple, fără motive – râuri sau șabace-, doar cu platcă. Pe cap, purta căciulă sau pălărie de paie, lucrată în sat; în picioare, ciorapi albi, din lână, împlețiți cu cârlig gros, din os, iar peste - pantofi, ghete sau cisme, în funcție de anotimp. Îmbrăcămintea era completată cu un mintan¹² drept, de lungimea unui sacou. Când pleca la drum, își puneă o ipingea¹³ de dimie cafenie, cusută cu găitan cafeniu, împletit cu alb. Ipingea nu avea mâneci, venea ca o pelerină, prevăzută și cu glugă. Nu i-a plăcut, în schimb, să poarte giubea¹⁴.

Era un „om de lume”: se vizita cu oamenii de seamă ai județului, participa la cumetrii, nășea pe cei săraci din sat. În casa lui din Iași, i-a primit pe Titu Frumușanu¹⁵, Ștefan N. Dobroneanu¹⁶, Săftoiu, Săvoiu. Pe cât era de primitiv, pe atât era de expeditiv. La ora fixată de el, „îi pornea”, avea grajdurile peste drum de casă – trei perechi de cai, trăsura pe cauciucuri, toate fiind pregătite la semnalul: „gata caii!”.

Gheorghe Neamțu a fost un om dintr-o bucată! Când a trebuit să renunțe la ceva, a făcut-o fără regret. Astfel, într-un an, a făcut o criză puternică la ficat. Doctorul i-a interzis să mai bea și, din acel an, nu a mai pus băutura în gură! De asemenea, era omenos. La nunta lui Costică Schileru¹⁷, a dus plocon: 2 curcani, o damigeană cu vin, una cu țuică (fiecare avea 20 litri) și 5-6 azime de pâine. L-a luat pe ginere de la Bălteni și au plecat la socrii mici, la Sărdănești. „Aici era un umbrar mare; stăteau la masă numai fruntași, îmbrăcați frumos. Nevestele lor - numai sălbi de galbeni, pe piept. Era și lume de la oraș. *Taica* (Gheorghe Neamțu) ne îndemna să le dăm lor de mâncare, că sunt *nemâncații de la oraș*, iar el n-a mâncat nimic și nu ne-a lăsat nici pe noi să mâncăm. Am plecat flămânzi acasă. Avea dispreț mare pentru cei îmbrăcați în toale-orășenii”¹⁸.

Alții și-l amintesc ca fiind un om darnic. Împărțea bani copiilor săraci, din sat: „când îl întâlneam, îi sărutam mâna. El scotea punga și ne dădea bani: câte un franc. N-aveți bani, și voi, mă! Luați-vă covrigi!” (Dascălu’ Popescu).

(Va urma)

Note:

1. Domnitorul Mihail Șuțu a numit un ispravnic peste ungurenii din cele 5 județe, iar, mai târziu, Ioan Caragea a întemeiat, în fiecare dintre cele 5 județe, o isprăvnicie de ungureni, obligată să țină evidența/catagrafia ungurenilor.
1. Ion MOCIOI- *Agricultori și păstori imigranți în Oltenia subcarpatică*, (<http://samanatorul.blogspot.com/2015/09/agricultori-si-pastori-imigranti-in.html>).
2. *Ibid.*
- 3-4. În 1829, administrația rusească a hotărât realizarea unei catagrafii a „boierilor caftanlâi”, reluată în 1831. În rândul boierilor gorjeni erau trecuți Dumitrache Măldărescu – fiul lui Dumitrache pitar, venit 250 lei și Nicolae Măldărescu – fiul lui Dumitrache pitar, venit 150 lei.
  5. Potrivit actului de naștere a lui Constantin Neamțu, părinții acestuia – Gheorghe și Ioana - aveau vârsta de 40 ani în 1867, anul nașterii lui Constantin. În concluzie, Gheorghe s-a născut în 1827, și nu în 1830, an care este menționat în materialul oferit spre documentare de către urmașii familiei Neamțu, în speță domnul Alexandru Missirliu.
  6. Cella Neamțu, fiica lui Constantin și a Eugeniei Neamțu, a întocmit arborele genealogic al familiei, acoperind perioada cuprinsă între 1770-1970.
  7. Paraschiva lui Albu, crescută de Gheorghe Neamțu, povestea urmașilor că hoții nu au putut pătrunde în casă, deoarece ușile erau închise, pe dinăuntru, cu „droburi de lemn/droguri de lemn”.

8. Din amintirile Cellei Neamțu, fiica lui Constantin Neamțu.

9. <https://www.verticalonline.ro/sacelu-de-la-statiunea-antica-la-asezarea-medievala-si-evolutia-contemporana> .

10. Țesătură groasă de lână (albă), folosită la confecționarea hainelor țărănești; aba.

11. Fir de metal sau șiret (împletit ori răsucit) - de lână, mătase etc., cusut, ca ornament, la unele obiecte de îmbrăcăminte.

12. Un fel de haină scurtă, făcută din suman, vătuită sau nu, un fel de surtuc (zăbun) țărănesc ornat.

13. Manta bărbătească, făcută din dimie sau din postav, fără mâneci, cu glugă, împodobită cu găitane.

14. Haină de postav, lungă și largă, purtată în trecut de boieri și de alte categorii sociale.

15. Titu Frumușanu a fost magistrat în Târgu Jiu (1884); avocat în Baroul Gorj (1885); deputat (1895, 1901); primar la Târgu Jiu; procuror, la Târgu Jiu și Craiova. Decorat cu mai multe distincții, românești și străine; activități edilitare remarcabile. Strălucit orator. S-a bucurat de prețuirea lui N. Titulescu, N. Romanescu, J. Peretz, Leon Ghica, Octavian Goga, Vasile Lascăr, Al. Ștefulescu, G. Tătărescu. O parte dintre cărțile cu dedicații și autografe pentru el, cât și cele pentru Șerban Frumușanu, sunt în colecțiile Bibliotecii *Alexandru și Aristia Aman* din Craiova.

16. Ștefan Dobruneanu (1862-1910) a fost fiul lui Nicolae Dobruneanu și al Zincăi/Zoe/Zița, fiica lui Iancu Jianu. El a mai avut trei frați: Iancu, Mihai și Nicolae. Ștefan, după terminarea cursurilor primare, a urmat Facultatea de Drept din București, pe care a absolvit-o în anul 1884, lucrarea de licență având titlul: „*Despre libertatea provisorie în materie penală*”. A fost repartizat ca magistrat la Târgu-Jiu, unde a activat mai mult ca avocat. A reprezentat județul ca senator. În anul 1886, s-a căsătorit cu Ecaterina Caribolu, născută Frumușanu, văduva lui Grigore I. Caribolu. Întrucât părinții miresei erau morți la data căsătoriei cu Ștefan Dobruneanu, martori au fost: Titu D. Frumușanu, fratele miresei, în vârstă de 25 ani, de profesie funcționar, doctorul Dimitrie Culcer, în vârstă de 35 ani, Eugenie Părăianu, proprietar, în vârstă de 35 ani și fratele mirelui – locotenent pe atunci, Mihai Dobruneanu, în vârstă de 25 ani (Daniel Cismașu - *Ștefan Dobruneanu – O personalitate ce nu trebuie uitată*, în revista **LITUA. Studii și Cercetări**, XVII, Muzeul Județean Gorj „Alexandru Ștefulescu”, Târgu-Jiu, 2015, pp. 503-505).

17. Costică Schileru a fost băiatul lui Dincă Schileru (1846-1919). Dincă Schileru a reprezentat una dintre cele mai importante personalități ale Gorjului, remarcându-se, mai întâi, în viața economică, apoi, în cea politică. A fost ales în Parlamentul României de nouă ori, din partea liberalilor-radicali. Provenea din rândul țăranilor, fiind mândru de proveniența sa. A creat o modă a costumului oltenesc, cu piese bogat decorate, care a intrat în istorie sub numele de „costum schileresc”. A îmbrăcat, toată viața, cu mândrie, straiile populare, inclusiv în Parlamentul României. A fost un deschizător de drumuri în minierit și petrol.

18. Amintiri Filoreta (nepoata lui Gheorghe Neamțu).

19. Fig. 2 și 7 sunt luate de pe site-ul: <https://www.google.com/search?q=baile+sacelu-imagini+vechi>).

Aducem sincere mulțumiri domnului Alexandru Missirliu, fiul Cellei Neamțu-Missirliu și nepotul lui Constantin Neamțu, pentru materialele, biografice și fotografice, puse la dispoziție cu atâta generozitate.

Virgil Carianopol în corespondență cu profesorul Pătru Crăciun (I)

Floriana Tîlvănoiu

Scrisorile inedite trimise de poetul caracalean Virgil Carianopol profesorului Pătru Crăciun se păstrează la S.J.A.N. Olt în fondul personal Pătru Crăciun. La cererea profesorului, poetul face unele mărturii esențiale pentru parcursul său literar și aduce detalii biografice importante pentru istoria literară. Lăudabilă rămâne și inițiativa lui Pătru Crăciun de a aduna și păstra aceste mărturii provenind de la oamenii de seamă cu origini române.

[1]

28 II. 1968

Respectat domnule profesor,

Am primit scrisoarea dumneavoastră și sincer, m-am bucurat în mod deosebit.

Vă mulțumesc mult mai ales că aici, la Caracal, umpleți un gol care pentru mine se făcea simțit. Îmi cereți între altele unele informații despre viața și opera mea. Ce v-aș putea spune? Am publicat cărțile: *Virgil Carianopol*, poeme, 1933; *Un ocean, o frunte în exil*, poeme 1934; *Scrisori către plante*, 1937; *Carte pentru domnițe*, poezii, 1938; *Frunzișul toamnei mele*, poezii, 1939; *Scară la cer*, poezii, 1940 și *Poeme de pe front*, poezii 1943.

De atunci n-am mai publicat până în anul 1966, când am strâns într-un volum, o parte din toate volumele publicate, precum și multe inedite - bineînțeles, afară de *Poemele de pe front*. Volumul se cheamă *VERSURI* și vi-l trimit. Din volumele publicate înainte, nu mi-a mai rămas nimic pentru că în timpul războiului, casa mea a fost bombardată și totul a căzut pradă focului. Vă trimit însă câteva fracturi din revistele de acum, care cred că o să vă dea o imagine - deși palidă - despre cele ce vă interesează.

Despre mine s-a prăpădit multă cerneală, dar nu mai păstrez nimic. Așa cum v-am mai spus, focul le-a mistuit cu lăcomie. În același timp vă trimit și fotografia cerută, cea de pe volum fiind când aveam vârsta de 38 ani.

Casa în care m-am născut nu mai există. A dărâmat-o timpul. Pe vremea mea, era pe Str.

Poetul Virgil Carianopol și fratele său în fața Monumentului Eroilor de la Caracal (S.J.A.N. Olt)

Respectat domnule profesor

Am primit scrisoarea dumneavoastră și sincer, mi-am bucurat în mare măsură.

Vă mulțumesc mult. Mă aștept să vă scriu, la Căminul, singur, sau pe altă parte, în curând.

Am căutat între cărțile mele informații despre viața și opera mea. Cu ocazia puteți spune: Am publicat cărțile: Virgil Carianopol, poezii, 1933; Poezii, o frumusețe și o viață, 1934; Scrisori către plante, poezii, 1937; Cântec pentru domnița, poezii, 1938; Cântecul soarelui, poezii, 1939; Scări la cer, poezii, 1940 și Poeme de pe front, poezii, 1943.

TRAIAN, nr. 24.
Casa în care am copilărit, se află pe Str. Bulevardul Circului, Nr 52. Noi, moștenitorii, am vândut-o acum doi ani. Despre viața mea n-aș ști ce să vă spun. Nu este prea ușor de scris, ceea ce nu poți cuprinde în mii de

pagini. În prezent public la mai toate revistele din țară, vorbesc la radio, etc.

Mi-ar fi greu să vă spun alte amănunte. Sunt prea multe. Am transmis dorința dumneavoastră și lui Ion Potopin, v-a scris, sunt sigur că are să vă răspundă. În tot cazul vă trimit adresa lui: Ion Magnea Potopin, Str. Șerban Vodă, Nr. 41, București.

Primiți vă rog odată cu mulțumirile mele și calde urări de sănătate și fericire.

Virgil Carianopol, Str. Mierlei 15, raion 30 Decembrie, București

[2]

28 II. 1968

Respectat domnule Profesor,

Astăzi chiar am primit o a doua scrisoare de la dumneavoastră. Motivul pentru care am întârziat a fost Potopin. El mi-a spus că a venit și a vorbit cu dumneavoastră și m-a rugat să las să timitem amândoi odată materialul ce ne cereți. Văd că întârzie și de aceea nu-l mai aștept. Îmi pare rău că scriem separat.

Somația dată, de astă dată, mai oficială, mă obligă să răspund imediat. Nu este vorbă, am fost și ocupați cu Luna cărții la sate, dar oricum se găsea timp.

Totodată vă trimit și scrisoarea care v-o scriu și care aștepta pe Potopin.

Încă odată vă mulțumesc mult pentru tot și vă cer scuze pentru întârziere. Aaug că am în perspectivă apariția cărților:

- a) *Scriitori care au devenit amintiri* (amintiri despre scriitorii care au murit), vol[um] pentru literatură și b) vol[umul] de poezii *Cântece de dragoste* în aceeași aditură.

Potopin mi-a vorbit de o șezătoare la liceul de aici. Ar fi interesant.

Cu deosebit respect și calde urări de sănătate!

Virgil Carianopol,
22 Februarie 1968,
Buc[urești]

[3] Cu ocazia cunoștinței care am făcut-o cu revista

Cu ocazia cunoștinței care am făcut-o cu revista liceului pe lângă cărțile am înțeles și eu, transmit tuturor colaboratorilor și profesori ai elevi, un calduș salut și un sincer mulțumesc către tatăl meu și PATRIA.

Virgil Carianopol

7 Martie 1968
București

liceului²⁰³ pe băncile căruia am învățat și eu, transmit tuturor colaboratorilor ei, profesori și elevi, un călduros salut și un îndemn sufletesc către tot ce înalță OMUL și PATRIA.

Virgil Carianopol, 7 martie 1968, București

[4]

București, 19 septembrie 1968

Respectat tovarășe director,

Am primit misiva dumneavoastră, cu toate indicațiile, pentru care vă mulțumesc din toată inima. Sigur voi fi la Caracal la data stabilită de dumneavoastră. Este și pentru mine o mare bucurie să asist la această deosebită festivitate. Sunt amintiri care mă cheamă cu o putere care n-am cunoscut-o până acum.

Vă rog dacă aveți la îndemână trimiteți-mi urgent un exemplar sau două din revista liceului- exemplare recente, pentru că aș vrea să vorbesc la radio despre ea.

Respectele mele și ale soției mele pentru dumneavoastră, tov[arășul] Aristide Popescu²⁰⁴ și toți ceilalți cunoscuți.

Virgil Carianopol

[5]

16 octombrie 1968

Respectat tovarășe Director,

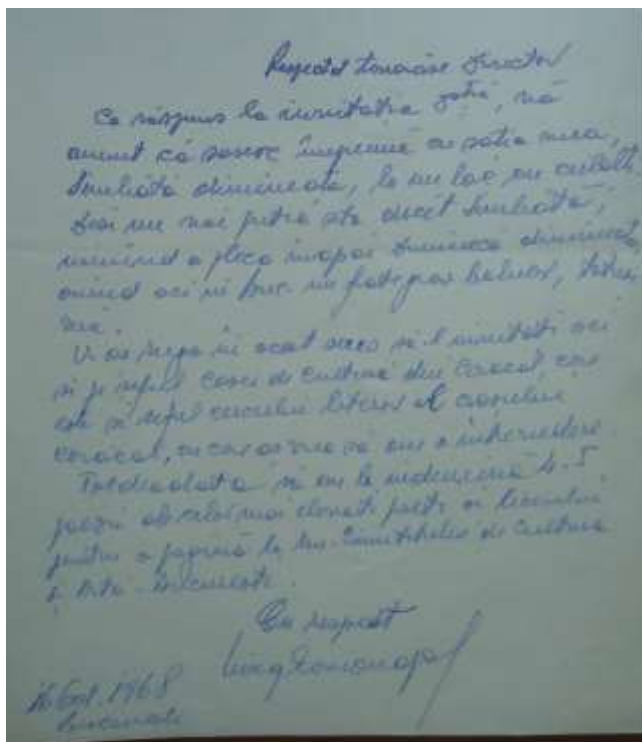
Ca răspuns la invitația D[umneavoa]stră²⁰⁵, vă anunț că sosesc cu soția mea, sâmbătă dimineața, la un loc cu ceilalți. Deși nu voi putea sta decât sâmbătă, urmând a pleca înapoi duminică dimineața, având aci în Buc[urești] un frate grav bolnav, totuși vin.

V-aș ruga în acest sens să-l invitați aci și pe șeful Casei de Cultură din Caracal, care este și șeful cercului literar al orașului Caracal, cu care aș vrea să am o întrevvedere.

Totodată să am la îndemână 4-5 poezii ale celor mai elevați poeți ai liceului pentru o pagină la rev[ista] Comitetului de Cultură și Artă București.

Cu respect,

Virgil Carianopol.

²⁰³ Poetul primise un exemplar al revistei Facla, revista elevilor Liceului nr. 1 din Caracal

²⁰⁴ Secretarul șef al Liceului Ioniță Asan din Caracal

²⁰⁵ Pătru Crăciun invitase foștii absolvenți ai liceului la sărbătoarea prilejuită de aniversarea a 80 de ani de la înființarea liceului (20 oct. 1968). Cu acest prilej au fost de față: Virgil Carianopol, Ion Potopin, Mihail Drumeș. S-a tipărit un număr special al revistei Facla și a apărut Monografia Liceului nr. 1 din Caracal. Au trimis mesaje de salut: compozitorul Radu Șerban, prof. univ. Petre Coteț, pictorul Gh. Teodorescu-Romanați, pictorița Hortensia Popescu, Ilariu Teodoru-pensionar Medgidia, prof. univ. Alfred Heinrich de la Timișoara ș.a.

[6]

București, 13 decembrie 1970

Respectat tovarășe DIRECTOR,

Pentru că pentru mine așa ați fost și veți rămâne mereu.

Nu v-am răspuns la scrisoare din lipsă de timp. Vă rog să mă iertați. V-am trimis noul meu volum. L-ați primit? Rămăsesem dator cu răspunsul privind volumul d[umneavo]astră de folclor.

În curând, cred că mă voi duce la Craiova, să vorbesc cu tov[arășul] Florea Firan, care este acolo presed[intele] Comitetului de Artă și Cultură, adică cel de care într-un fel depinde și noua editură. Ați așteptat atât, mai stați încă o leacă, pentru a putea face un lucru bun. Eu vă rog să mă iertați că nu pot face aceasta mai curând însă aceasta e situația. Vă mulțumesc pentru aprecierea copertei volumului. În adevăr pară-se că am găsit cuvintele cele mai nimerite pentru prezentarea celor ce cuprindea volumul și celor ce reprezintă inima mea.

Mai venim cumva la Caracal? De ce –dacă știți- n-au apărut poeziile în *Oltul*?

Sărut mâinile d[oam]nei și domnișoarei d[umneavoa]astră și multă, multă sănătate și prețuire pentru d[umneavoa]astră și ficiorul d[umneavoa]astră.

Dacă cumva – vă rog- găsiți pe la librării în Caracal câteva exemplare din volumul *Cântece românești*, rețineți-le pentru mine. Nu am nici unul. S-a vândut atât de repede, că nici nu am avut timp să cumpăr și eu.

Tovarășe Director, iertați-mă că vă scriu într-o fugă. Sunt între două trenuri și nu vreau să-mi scape dorința de a vă scrie.

Cu cele mai respectoase sentimente și cu rugămintea de a-mi răspunde la ceea ce v-am rugat, în privința volumului, vă urez toate cele bune!

Virgil Carianopol.

Virgil Carianopol și soția, Mihail Drumeș la masa festivă din 20 octombrie 1968 de la Caracal (după Dumitru Botar- Virgil Carianopol, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1997)

[7]

București, 16 noiembrie 1970

Respectat tovarășe Director,

(pentru că pentru mine , ați fost și veți rămâne mereu director²⁰⁶)

²⁰⁶ Pătru Crăciun nu mai era director și se pensionase.

Am citit și eu scrisoarea d[umneavoa]stră către fratele Ion Potopin, scrisoare plină de amărăciune pentru nerecunoștința oamenilor față de faptele mari care le-ați făcut cu urbea d[umneavoa]stră, pentru oameni și patrie. Este dureros ceea ce se întâmplă, însă cred și trebuie ca noi să punem lucrurile la punct, mai ales că aceasta este datoria noastră. În ceea ce privește pe confratele nostru Matei Alexandrescu²⁰⁷, nu trebuie să vă mire. Una din două: ori a fost oprit de cei care vorbeați, ori era prea obosit. Și noi îl condamnăm pentru purtarea lui și trebuie să-l punem la locul lui, pentru că oricum ar fi trebuit, cel puțin, să-și ia „Ziua bună”.

În curând să știți că mă duc la T. Jiu unde vă voi întâlni – cred- cumnatul.

Prin aceasta, vreau încă o dată să vă mulțumesc d[umneavoa]stră și d[oam]nei pentru ospitalitate și omenie. Celorlalți, în ceea ce mă privește le voi mulțumi când voi fi din nou aci, dar așa cum se cuvine.

Cu deosebit respect,

Virgil Carianopol,

P.S. Iertați-mă că am scris repede și pe un colț de masă.

[8]

București, 30 noiembrie 1971

Respectat domnule profesor Pătru Crăciun,

În primul rând vă cer scuze că n-am putut lua parte la expoziția lui Chirimbu²⁰⁸, cu care am auzit, așa cum vă știu, că v-ați străduit destul și în al doilea rând, vă mulțumesc pentru reușita acestei mici sărbători a talentelor de pe plaiurile noastre. N-am putut veni pentru că eram planificat de Universitatea populară cu o conferință: *S.M. Vlădescu, scriitorul și omul*, la Târgoviște, de la care nu puteam lipsi, pentru că o amânasem până acum de patru ori.

Mi-a părut imens de rău, dar n-am avut ce face, pentru că am și eu nevoie de ei.

Ceilalți nu știu cum se vor justifica, însă cred că ei au avut mai mult timp decât mine.

Ce mai faceți? Cum merge cu desfășurarea evenimentelor artistice pe aci? După cum vă cunosc cred că nu aveți timp de stat, mai ales acum când noile directive privind literatura, cer muncă și oameni competenți. Vă doresc în continuare cât mai multe succese și multă, multă sănătate.

Familiei d[umneavoa]stră urez cele de cuviință, atât din partea mea cât și a soției mele.

Cu deosebit respect,

Virgil Carianopol, 30 noiembrie 1971

---

²⁰⁷ Poet, prozator, originar din Târgoviște

²⁰⁸ La 28 noiembrie 1971 avusese loc la Caracal expoziția pictorului Sorin Chirimbu, membru fondator al Asociației Marius Bunescu. Au fost expuse 41 de lucrări inspirate din creația poezilor Virgil Carianopol, Ion Potopin și Octavian Paler. În cuvântarea sa, Pătru Crăciun a arătat că tânărul Sorin Chirimbu este al șaselea absolvent al Liceului nr. 1 din Caracal care a urmat arta plastică. Îi felicită pe părinții pictorului și pe bunicul său, col. Oană Paul care l-a crescut și ajutat în anii de liceu. Pictorul a mulțumit lui Pătru Crăciun care i-a dat o scrisoare de recomandare către Marius Bunescu, cu care a lucrat un timp (detalii extrase din procesul verbal dn 28 nov. 1971 al Asociației Marius Bunescu; S.J.A.N. Olt, fond personal Pătru Crăciun). Pictorul Sorin Chirimbu are și în prezent o afecțiune deosebită pentru Caracal, oferind anul ca premiu un tablou unei personalități locale.

IN MEMORIAM

GENIALUL TRAIAN ZORZOLIU- CONSTRUCTORUL CETĂȚII GETO-DACE DE LA DRĂGĂNEȘTI OLT SI FONDATOR DE MUZEE*Dr.ing. Zorzoliu Aristotel Cristian*

În orașul Drăgănești Olt omul de cultură, muzeograful de geniu Traian Zorzoliu în ultimii ani de viață a început proiectarea și construcția unei cetăți geto-dace după rezultatele săpăturilor arheologice efectuate de ACADEMIA ROMÂNĂ într-o așezare cetate geto-dacă de la Sprâncenata, județul Olt. Este prima reconstituire din România a unei cetăți geto-dace din lemn și pământ, tip palisadă, care este proiectată pentru locuire turistică și care să ofere vizitatorilor o imagine vie asupra culturii geto-dace din zona de sud a țării din perspectiva acelor timpuri antice, de un rar rafinament cultural și spiritual.

Traian Zorzoliu alegând locul cetății

Totodată, omul de cultură Traian Zorzoliu a gândit cetatea geto-dacă ca pe o școală de inițiere a celor doritori să cunoască meșteșugurile dacilor, religia și astronomia, activitățile de zi cu zi ale locuitorilor din cetate. Astfel cetatea trebuia să devină un amfiteatru al istoriei dacilor pentru turiști, tinerii elevi și studenți etc.

Cetatea este compusă dintr-un set de locuințe (casa comandantului, templu, sala

Cetatea dacică în timpul construcției

de consiliu, fierăria, anexe gospodărești, porțile și punctele de observație și pază) finalizate în proporție de 70% în anul dispariției profesorului Traian Zorzoliu în 26 ianuarie 2015. Înățimea la care este construită cetatea oferă o panoramă frumoasă a Văii

Oltului și împrejurimilor.

Stadiul lucrărilor a stagnat după dispariția lui Traian Zorzoliu iar autoritățile locale par depășite de amploarea proiectului, deși există soluțiile de finalizare lăsate chiar de către Traian Zorzoliu precum și oferta de voluntariat a mea fiul, Cristian Zorzoliu care, i-am fost permanent alături tatălui de la concepția construirii cetății și până la faza actuală.

Menționez că au fost alocate și fonduri pentru finalizarea lucrărilor la cetate de către Consiliul Județean Olt, dar pe care Traian

Zorzoliu nu a mai apucat să le administreze fiind în ultimele zile de viață, fonduri despre care s-a interesat până în ultima clipă cum s-au cheltuit dar administrația locală nu i-a mai dat niciun răspuns.

Acum, la aproape 4 ani de la dispariția lui Traian Zorzoliu, cetatea este în continuă degradare fiind interzisă vizitatorilor din motive pe care numai lipsa de responsabilitate și timpul le va mai justifica. Sper, totuși, că va exista un miracol ca acest edificiu unic să fie reabilitat și finalizat pentru că Traian Zorzoliu își dorea ca orașul Drăgănești Olt să devină oraș turistic al Câmpiei Boianului alături de celelalte obiective

istorice la care a ținut atât de mult.

TRAIAN ZORZOLIU- date biografice

Traian Zorzoliu s-a născut în comuna Stoicânești județul Olt la 15 decembrie 1936 și a trecut la cele veșnice la 26 ianuarie 2015 .

Studii: Școala Postliceală de contabilitate din Lugoj; Facultatea de Desen din cadrul Universității Timișoara: Facultatea de

Furor Getorum, parte din Asociația culturală Geto-Dacii din Moldova, la filmările serialului de televiziune Getae, în cetatea dacică de la Drăgănești-Olt.

Cetatea în vara anului 2018

Muzeologie din cadrul Institutului de Arte Plastice Nicolae Grigorescu București.

Activitate profesională:

Fondatorul Muzeului Câmpiei Boianului la 5 iulie 1980, data la care s-a inaugurat această instituție pe baza colecțiilor donate Primăriei orașului Drăgănești- Olt de către Traian Zorzoliu în valoare de 1.120.000 lei.

A lucrat 22 ani în învățământ, ca profesor de desen gradul I didactic, având rezultate deosebite privind educația plastică a elevilor, cea mai mare perioadă fiind la Liceul teoretic Tudor Vladimirescu din Drăgănești Olt. A activat în rețeaua de cultură a județului Olt din anul 1964.

Lucrări științifice de specialitate : Șantierul arheologic din comuna Nicolae Titulescu în 1981, publicat în anuarul Muzeului Național de Istorie București; Șantierele arheologice de pe tellul gumelnițean de la Drăgănești Olt, coordonate două campanii de prof. M. Butoi și susținute la sesiunile de rapoarte arheologice la Ploiești 1983-1984. Patru șantiere arheologice pe tellul gumelnițean și așezarea Dudești de la Drăgănești Olt, coordonate de arheologii dr. Nica Marin, dr. Cristian Schușter, și dr. Aurelia Grosu între anii 1993-1997. Șantierul arheologic din Coanda Stoicânești 1990, coordonat de prof. dr. Constantin Preda.

Comunicării științifice selective: *O necropolă din secolul IV în Cercetări arheologice* Muzeul Național de Istorie București 1982 , p. 209-223 ; *Date despre așezarea Dudești de la Drăgănești-Olt* publicate în *Arhivele Olteniei* din 1998 pg. 5-18; *Arta civilizațiilor neolitice din Câmpia Română*, Universitatea Craiova 1994, tema 1 etc.

Cărți publicate : *Casa de la țară* – 1993; *Biserica Adormirea Maicii Domnului* 1994; *Liceul Teoretic Tudor Vladimirescu* – 1996; *Drăgănești-Olt – Pagini de monografie* -1998; *Generalul Aldea Aurel* - 1998; *Tănase Constantin* -1999; *Cronica neamului Zorzoliu* 1999; *Bisericile orașului Drăgănești-Olt* - 2000; *File de calendar drăgăneștean* 2003; *Calendar drăgăneștean* -

Interiorul cetății

2004; *Fântânile Drăgăneștenilor*- 2005; *Strada Teiului* 2005; *Comuna N. Titulescu- pagini de monografie* - 2006; *Bisericile Comunei Stoicănești*- 2006; *Zănoaga pagini de monografie*- 2007; *Biserica parohială Comanii de Sus*- 2007; *Generali drăgăneșteni*- 2010.

Proiecte culturale:

Reconstituirea cetății getice din com. Sprâncenata la Drăgănești Olt ; Aniversarea a 50 de ani de la prima revoltă anticomunistă din Izvoarele; Casa tradițională la români (în fiecare comună din județ să se reconstituie o gospodărie specifică locului) Complexul muzeal Izbiceni ; Troițele și crucile de hotar, rolul și semnificațiile acestora în viața locuitorilor din așezările din județul Olt; Concursul de toacă de la Stoicănești – prima ediție.

Ctitor de muzee : Muzeul Câmpiei Boianului 1980; Muzeul Memorial N. Titulescu 1982; Muzeul Mănăstirii Brâncoveni 1995; Muzeul Mănăstirii Curtea de Argeș 1996; Pinacoteca N. Titulescu Ialoveni Republica Moldova 1997; Secția muzeală a pompierilor din județul Olt 1998; Reorganizarea expoziției de bază a muzeului Mănăstirii Cozia 1998; Muzeul cărții bisericești de la Episcopia Râmnicului 2002; Complexul etnofolcloric Boianu Stoicănești 2006; Aheoparcu Gumelnița de la Muzeul Câmpiei Boianului 2009; Muzeul Mănăstirii Arnota 2011.

Însemne heraldice : Medalia localității **Scornicești 400**; Medalia **Liceul Industrial nr.1 Caracal (L:I:A)** la 100 ani; Medalia jubiliară **N. Titulescu**; Medalia jubiliară **Municipiul Caracal**; **Steagul localităților Stoicănești și Nicolae Titulescu** ; Steagul liceului **Ioniță Asan** Caracal; Stemele localităților Brâncoveni, Stoicănești, Nicolae Titulescu și Drăgănești-Olt.

Expoziții de pictură de grup în țară (35) în orașele: Cluj, Timișoara, Alba Iulia, Deva, Craiova , Scornicești, Drăgănești , Caracal, București, Slatina, Corabia, Reșița,

Expoziții de pictură personale în țară (20): Timișoara, Craiova, Slatina, București, Ploiești , Drăgănești, Roșiorii de Vede și Slobozia.

Expoziții de grup în străinătate : Elveția, Bulgaria Republica Moldova.

Expoziții personale în străinătate : Belgia 2 expoziții, Olanda, Franța, Macedonia Republica Moldova 2 expoziții.

Sculptură busturi : N. Titulescu- Ploiești, Matei Basarab - 2 busturi Mănăstirea Arnota, N. Titulescu, Ionel Brătianu și Dumitru Popovici la Drăgănești-Olt.

Lucrări de pictură aflate în colecții particulare și de stat : Muzeul Național de Istorie București, Radio Craiova, Universitatea din Craiova, Liceul Industrial N. Titulescu Craiova, Șc. N. Titulescu Ploiești, Muzeul Memorial N. Titulescu, Muzeul Câmpiei Boianului, Muzeul de Istorie Caracal, Muzeul Mănăstirii Brâncoveni , Episcopia Slatinei, Muzeul Mănăstirii Arnota, Muzeul județean Olt , Muzeul Agriculturii Slobozia, Roșiorii de Vede 80 lucrări în col. particulare, Biblioteca Gala Galaction Roșiorii de vede, Muzeul Național Republica Moldova, Muzeul Sant Lambert Bruxelles, Liceul Pedagogic Bourje Franța, Amsterdam (25 de lucrări) , Ministerul de Externe al României pentru

Satul neolitic Gumelnițean reconstituit la Muzeul Câmpiei Boianului „Traian Zorzolii”

ambasade 8 lucrări,
Elveția col. particulare,
în S.U.A col.
particulară, Bulgaria
col. particulară, Israel
15 sculpturi în lemn
col. particulară

**Monumente de cult
eroic:**

Comunele:
Mărunței, Stoicănești,
Izvoarele și
Drăgănești-Olt

**Membri fondatori al
următoarelor**

**asociații și fundații
culturale și științifice**

: Fundația Europeană
N. Titulescu,

Asociația N. Titulescu Ialoveni Moldova, Societatea de Istorie și Retrologie Agrară din
România, filiala Olt

DISTINCTII Brevet cu distincția Excelența în Cultură 2005 oferit de Direcția
Județeană pentru Cultură;

Medalia Prieteniei oferită de Muzeul de Artă Bruxelles 1990 ;

Trofeul Eugen Ionescu 2001;

Medalia Meritul Cultural cls. a II-a 2004 ;

Diploma Primăriei Ialoveni Republica Moldova 2004;

Medalia jubiliară a Episcopiei Râmnicului 2005;

Medalia Jubiliară a Fundației Europene N. Titulescu 2006:

Diplomă de Excelență A Fundației Europene N. Titulescu 2006

Cetățean de Onoare al Comunei N. Titulescu 2006;

Cetățean de Onoare al Orașului Drăgănești Olt 2010;

Cetățean de Onoare al județului Olt 2013;

Trofeul Omul de Cultură
al Anului oferit de ziarul
Gazeta Oltului 2006 ;

Diplomă Membru de
onoare al Asociației
Naționale Cultul Eroilor
1999 ;

Diplomă de Excelență al
Asociației Culturale
Eugen Ionescu 1990 ,

Diplomă de Onoare a
Corpului de Pompieri
militari Slatina ;

Diplomă și medalia
jubiliară Ștefan cel
Mare;

**Laurențiu Guțică-Florescu, Gabriel Zorzolui, Cristian Zorzolui,
Mihaela Lala prezenți la festivitatea acordării numelui
„Traian Zorzolui” muzeului din Drăgănești-Olt (2015)**

**Expoziția „Traian Zorzolui la 75 de ani” la galeria „Artis”
din Slatina. Invitați: Florin Rogneanu, Laurențiu Guțică-
Florescu, Dan Dimulescu**

Diplomă de excelență pentru anul 2005 a Centrului Județean pentru Promovare a Culturii Tradiționale;

Diplomă de Excelență acordată de Centrul Județean pentru Cultură Tradițională 2011(Alte 40 de diplome).

- Expert autorizat de Ministerul Culturii în domeniul bunurilor istorice și istorico -documentare – istorie memorialistică.

Din partea ACADEMIEI

DACOROMÂNE conferirea diplomei de doctor în dacologie.

Bustul lui Traian Zorzoliu din curtea muzeului din Drăgănești-Olt. Autor- Marcel Duțu, ucenic al lui Traian Zorzoliu.

Redau aici câteva rânduri din meditația tatălui meu, Traian Zorzoliu, asupra hazardului vieții: *„Marea dragoste de a trăi pentru faptele mari se înfăptuește prin muncă. De fapt prin humă trece poemul vieții noastre și pământul ne cerșește cu fiecare pas și atunci marea dragoste se naște în cupa împlinirii.*

Oamenii care vor să se scalde într-un nou răsărit țipă de dorul împlinirii; restul, plăcerile mărunte, se scurg în neant. Pentru oamenii mânați de un ideal mareț, distanțele despletite ale împlinirii nu stau în cale, fiindcă în toate anotimpurile vieții lor plouă cu iubiri. Pământul ne-a crescut pe fiecare la fel doar că, la fiecare pas, pentru unii, aura capătă tot mai multe nuațe de albastru. Cât albastru ți-a dăruit pământul în vibrația vieții tale, atât rod vei căpăta în timpul existenței tale. Marea dragoste de viață se măsoară prin ceea ce faci, ce lași, ce urzești și ce destin clădești urmașilor tăi. Atunci lumea care se naște se va scărda într-un nou răsărit, fără orgolii suprapuse. Cei ce se vor lăsa tăiați de sabia malefică a întunericului se vor pierde în praful vânturilor sterpe. Gândește-te că omul care are un crez are o viață rostuită și viața lui va lăsa o vibrație eternă.”

Cu Traian Zorzoliu în fața muzeului din Drăgănești-Olt (vara 2012).

„Bădica Traian a preferat să se stingă ultimul, în buchetul marilor înțelepți, cu îngeri în sânge.” (citat din cartea „Anotimpurile lui Traian Zorzoliu” scrisă de către Dumitru Sârghie, Editura Arena Artelor 2018, carte ce evocă personalitatea multiplă a profesorului, istoricului, muzeografului, pictorului, scriitorului și omului de știință Traian Zorzoliu de o rară modestie, cel care și-a dăruit toată munca semenilor).

Patrimoniul arheologic, urbanismul și erori materiale din lista monumentelor istorice

Prof. Florin Laurențiu Comănescu
(consilier superior D.J.C. Olt)

Extrem de bogat în vestigii arheologice de importanță națională și locală, în județul Olt s-au efectuat de-a lungul anilor campanii arheologice, sub forma cercetărilor arheologice sistematice, preventive sau simple diagnostice, prilejuite de diverse lucrări de investiții și nu numai, toate soldându-se cu nesperate rezultate științifice, care au îmbogățit patrimoniul cultural național.

La nivelul județului Olt există un număr total de 758 de monumente istorice, publicate în *Monitorul Oficial*, dintre care 125 îl reprezintă siturile arheologice împreună cu perioadele și epocile istorice identificate, dintre acestea 32 sunt de importanță națională, respectiv categoria A, răspândite în 19 locații distincte pe teritoriul localităților rurale și urbane, completate însă permanent de înregistrările în Repertoriul Arheologic Național (R.A.N.) care cuprinde între altele și zone al căror potențial arheologic devine cunoscut întâmplător sau ca urmare a cercetărilor arheologice preventive.

Periodic se desfășoară acțiuni de actualizare privind identificarea, localizarea și perimetrarea zonelor cu patrimoniu arheologic care să fie în concordanță cu Planurile Urbanistice Generale (P.U.G.) ale unităților administrativ-teritoriale, pentru a căror valabilitate este necesar și avizul specific emis de către Ministerul Culturii sau direcțiile deconcentrate ale acestuia.

Începând cu anul 1991 a fost publicată o primă listă cu monumente istorice incluzând și siturile arheologice pentru județul Olt, însă în ceea ce privește localizarea și poziționarea lor, aceasta s-a făcut defectuos pe baza unor descrieri sau denumiri, deseori destul de inexacte, astfel că unele dintre aceste situri menționate în această listă, conțin informații eronate, din cauza surselor și datelor folosite, care nu au fost analizate și verificate pe teren, poate și pentru că dezvoltarea tehnologică de atunci nu permitea acest lucru.

Direcțiile Județene pentru Cultură, între altele, se ocupă și cu identificarea acestor situri arheologice și delimitarea lor în format GPS Stereo 70 acțiune începută în cadrul instituției, după un curs de perfecționare în anul 2006, urmare a programului eGISPAT derulat de către Ministerul Culturii prin direcțiile sale deconcentrate, ajungându-se astfel ca în baza de date a instituției să fie localizate/identificate aproximativ 80 de situri arheologice cu precizie oscilând de la ± 5 m la ± 10 m. În vederea introducerii în circuitul urbanistic datele spațiale sunt transmise la nevoie către instituțiile interesate pentru instituirea unor zone protejate și evitarea distrugerii voluntare sau involuntare, iar din anul 2014 odată cu apariția Legii 17 privind unele măsuri de reglementare a vânzării-cumpărării terenurilor agricole situate în extravilan este necesară emiterea avizului specific de către direcțiile deconcentrate pentru vânzarea terenurilor extravilane, în vederea exercitării sau nu a dreptului de preemțiune al statului asupra terenurilor pe care se află situri arheologice.

Patrimoniul arheologic este reglementat prin legislația în vigoare, respectiv Ordonanța 43/2001 *privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național* reprezentând actul juridic prin care s-au pus în practică în România prevederile Convenției Europene pentru protecția patrimoniului

arheologic de la La Valetta din 1992, ordonanță unde există menționate sarcini și responsabilități pentru toți factorii implicați în acest proces de protejare a patrimoniului arheologic, de la primar până la alte autorități din cadrul administrației publice locale.

Ca și definiție, așa cum bine se știe, patrimoniul arheologic reprezentat de ansamblul bunurilor arheologice este format din situri arheologice înscrise în R.A.N., siturile arheologice clasate în Lista Monumentelor Istorice (L.M.I.) pentru fiecare județ în parte, precum și din bunurile mobile, obiecte și urme ale manifestărilor umane împreună cu terenul în care acestea au fost descoperite.

Având în vedere tot acest context legislativ, trebuie spus că alăturat documentației specifice Planului Urbanistic General al unităților administrativ teritoriale, este necesar ca aceasta să fie completată cu un *Studiu arheologic și istoric* în care să fie consemnate toate zonele cu potențial arheologic, lucrare care nu se poate elabora decât de instituții specializate, respectiv muzee/universități cu specializare în domeniu, care au specialiști pregătiți și atestați în acest scop înscrși în Registrul Arheologilor din România, pe baza standardelor și autorizațiilor, emise de Ministerul Culturii. Aceste studii conțin nu numai siturile deja cunoscute (reperate) sau amintite în literatura de specialitate, inițiindu-se acțiuni de identificare de noi situri arheologice pe teritoriul localității respective, prin cercetări de diagnostic în vederea clarificării existenței potențialului arheologic în cazul demarării unor proiecte de investiții în aceste zone. Diagnosticul arheologic presupune parcurgerea terenurilor intra și extravilane ale localităților, uneori cu activități intruzive, pe baza informațiilor existente și nu numai dar și pe baza analizei morfologice a terenului, în vederea identificării și delimitării zonelor cu potențial arheologic, acest lucru putându-se face ținând cont și de perioadele din timpul anului când vegetația nu împiedică desfășurarea unor astfel de acțiuni.

Erorile materiale în lista monumentelor istorice a județului Olt sunt în general minore, însă există și obiective care figurează fără să poată fi localizate în teren și mai ales despre care nu există o bază materială editorial-științifică pe baza căreia specialistul sau orice pasionat de istorie să se poată documenta și aici mă refer nu numai la siturile arheologice ci și la case-imobile civile sau religioase.

O situație aparte, mai bine zis, o anomalie care este prezentă în lista monumentelor de patrimoniu arheologic din județul Olt îl reprezintă înregistrarea eronată a unui obiectiv pe traseul *Limesului Transalutan*, ce a reprezentat una din frontierele fortificate ale Imperiului Roman, care traversează comuna

Limesul Transalutan (după *Oltenia Romană*, de D. Tudor)

Crâmpoia, situată în partea de est a județului.

Pe teritoriul acestei localități este consemnată în L.M.I. existența unui *castru roman*, obiectiv care a fost studiat îndeaproape de către Muzeul Național de Istorie a României printr-un proiect de identificare și localizare a întregului *Limes Transalutan*. Ca și în alte situații documentația specifică pentru P.U.G., respectiv *Studiul arheologic*, inițial nu a cuprins și perimetrarea zonelor cu patrimoniu arheologic în coordonate Stereo 70, așa cum este prevăzut în legislația în vigoare, motiv pentru care această documentație, a fost inițial respinsă pentru completări, la o primă analiză în cadrul Comisiei Zonale a Monumentelor Istorice.

Totuși aici avem de a face cu un caz fericit, pentru că era cunoscută amplasarea în teren a acestui obiectiv spre deosebire de altele, ulterior făcându-se corecturile și completările de rigoare, respectiv perimetrul sitului arheologic (castru) dar și zona de protecție a acestuia, care au fost încadrate în coordonate Stereo 70.

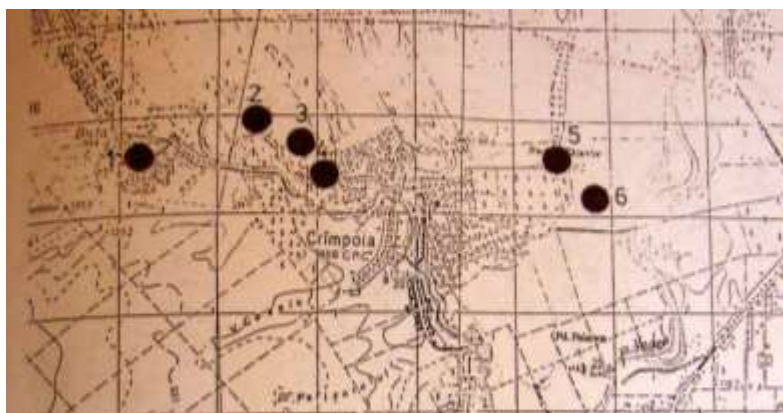

Amplasarea castrului roman Ghioca, conform hărților austriece (sec.XVIII-XIX)

Problema delicată întâmpinată în legătură cu patrimoniul arheologic existent pe teritoriul acestei comune, este legată de faptul că în L.M.I. a județului Olt este consemnat aici un al doilea *castru de la Ghioca* (datare *sec. II-III, epocă romană*) care are poziție distinctă și care nu poate fi decât o eroare în această listă, având în vedere cercetările de specialitate care s-au făcut până în prezent și care nu au menționat două castru, cel puțin în această zonă a Limesului Transalutan.

Un semn de întrebare însă ridică un P.U.G. mai vechi al comunei realizat în anul 1991 care consemnează referitor la cele două castru următoarele: „*CASTRU DE PĂMÂNT-este situat în extravilan pe malul râului Vedea la 1 km est de satul Crîmpoia. Acest sit are ca vecini – teren arabil, proprietate particulară pe latura de nord-vest și sud-est și vii pe latura de sud-vest. Terenul pe care este amplsat situl istoric este în folosință arabilă*” iar pentru al doilea avem „*CASTRU ROMAN PE LIMES TRANSALUTANUS, sec. III-este situat în extravilan pe valea râului Vedea, lângă drumul spre Stoborăști, în satul Crîmpoia. Terenul pe care este amplsat situl istoric este în folosință arabilă. Acest sit are ca vecini la nord și sud terenuri arabile proprietate particulară, la vest vii proprietate particulară iar la est pășune*”. Ce ar fi de reținut în aceste descrieri este faptul că unul dintre castru se află **pe valea** râului Vedea, iar altul **pe malul** aceluiași râu. Așa cum reiese

și din planul de încadrare în zonă, unul dintre castre este amplasat exact pe locul unde astăzi avem localizarea sigură a primul castru respectiv „Măgura (Reduta) Tătarilor” iar cel de-al doilea este la sud est de primul probabil la acea vreme chiar pe malul văii râului Vedea, însă așa cum știm bine, efectele devastatoare ale naturii, în special ale inundațiilor care au fost destul de puternice în acele zone, este foarte probabil ca acest castru, dacă a existat vreodată să fi fost șters la propriu din acel loc. Însă cum la nivelul anului 1991 aceste detalii istorico-arheologice nu aveau rigurozitatea de astăzi și la întocmirea lor nu era obligatorie și o părere avizată din partea unui cercetător sau

Localizare monumente istorice și situri arheologice, comuna Crimpoia, jud. Olt, S.C. OLTPROIECT S.A. 1991

specialitate, acest lucru nefiind dovedit de nici o semnătură sau ștampilă care să ateste acestu lucru, înclin să cred că această lucrare nu ar avea suficiente motive de a fi considerată de referință în această situație.

Totuși această problemă poate fi rezolvată, însă uneori destul de greu iar un

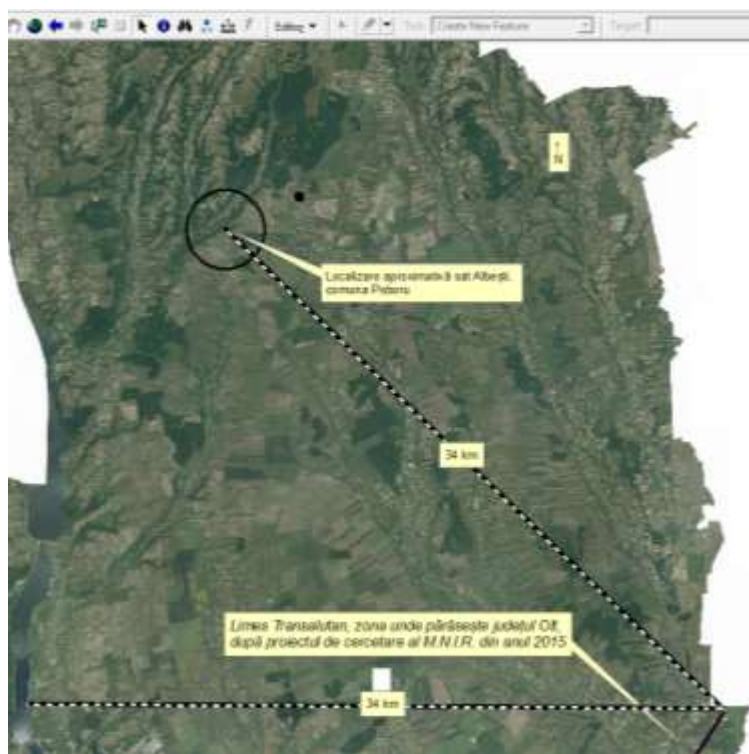
prim pas se pare că este deja făcut în sensul că *Studiul arheologic* la care s-a lucrat în vederea avizării, a clarificat unele aspecte în ceea ce privește existența acestui sit arheologic, în sensul că pentru acest obiectiv se poate lua în calcul existența unei așezări civile la castrul roman existent, deși nu prea există cazuri similare pentru un astfel de tip de obiectiv, iar în viitor vor trebui făcute demersurile necesare în ceea ce privește corectarea listei monumentelor istorice urmând a fi întocmită dacă este necesară și o documentație de declasare la baza căreia să stea cel puțin un raport de diagnostic arheologic.

În același context al erorilor materiale se poate înscrie și faptul că în aceeași L.M.I. a județului Olt este menționat la poziția a 10-a un *Castru Roman pe Limes Transalutanus, sat Albești, comuna Poboru, sec. III, p. Chr., Epoca Romană*, care este de categoria A fiind de importanță națională. Ca localizare satul Albești se află la câțiva kilometri față de comuna Albota, jud. Argeș, cu care se învecinează, unde știm clar că este consemnat și identificat un alt obiectiv pe linia *Limesului Transalutan*. Din deplasările pe care l-am avut în teren și discuțiile cu diverse persoane implicate în actul administrativ și nu numai, nu a reieșit faptul că pe teritoriul acelei comune s-ar cunoaște ceva despre

existența unui astfel de obiectiv sau dacă în trecut ar fi fost efectuate cercetări arheologice de către diverse instituții, precum Muzeul Județean Olt. Singura mărturie până în prezent cu privire la existența patrimoniului arheologic în această comună fiind consemnată în satul Cornățelu, unde este identificat ca sit arheologic în baza unor cercetări de suprafață făcute înainte de anul 1989, constatându-se existența unei așezări dacice deschise, în care a fost descoperit un tezaur constituit din denari romani republicani, pierdut în cea mai mare parte, păstrându-se doar două piese: *Cornelius Scipio Asiagenus*, anul 91 î.H. și *Quintus Antonius Balbus*, anul 87 î.H.

Pentru a argumenta încă o dată această eroare materială, poate fi invocat același proiect de identificare și localizare a întregului

Limes Transalutan desfășurat de către Muzeul Național de Istorie a României în anul 2015, când în urma cercetărilor de teren desfășurate, s-a reușit identificarea clară a perimetrelor de teren pe unde acest *limes* străbate teritoriul județelor Teleorman și Olt, aici

fiind amplasat în mare parte paralel și la vest de râul *Vedea* și județul Argeș. Astfel, cum se poate observa după introducerea datelor repertoriare în teren (inventarul de coordonate Stereo 70) s-a putut stabili o distanță de aproximativ 20 km între situl arheologic de la Poboru și *Limesul Transalutan*, adică extremitatea estică a județului Olt, în condițiile în care acesta părăsește teritoriul județului Olt aproximativ în dreptul comunei Tufeni.

Desigur că și acest obiectiv poate fi interpretat așa cum am spus ca o eroare materială în lista monumentelor istorice, publicată în *Monitorul Oficial*, însă, având în vedere că din lucrările de specialitate precum și alte informații recente indirecte legate de acest obiectiv, nu reiese că aici ar fi existat un astfel de castru, cel puțin în prezent concluzia ar fi una singură.

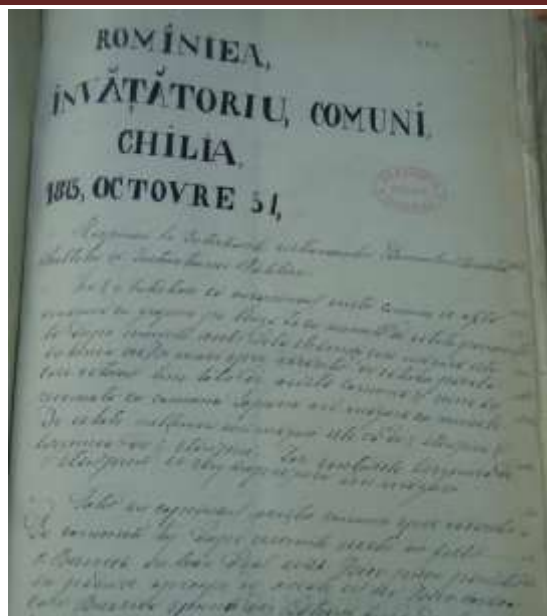
Totuși, consider că asemenea situații se pot clarifica fie printr-o cercetare autorizată în teren, care este mai greu de realizat din cauza efortului financiar necesar, dar nu imposibilă, fie cu ocazia realizării acelor *Studii arheologice* de care am vorbit, prin intermediul instituțiilor specializate, aceasta fiind singura modalitate de a crea o imagine a vieții materiale și spirituale a comunităților omenești străvechi și pentru a se identifica și clarifica statutul acestor zone cu potențial arheologic incert. Singura presupunere care mai poate fi luată în considerare este că dacă există totuși o astfel de -sa-i zicem- *așezare romană*, localizată pe teritoriul comunei Poboru, ar putea fi un punct de avanpost militar sau o *villa rustica*, între cele două limesuri romane, *Alutan* și *Transalutan*.

În ceea ce privește ideea de conservare integrată a patrimoniului arheologic, formulat în *Convenția de la La Valetta*, transmiterea într-o formă cât mai intactă, nealterată, în context original, către generațiile viitoare a patrimoniului arheologic, pentru ca protejarea acestuia să nu îngreuneze amenajările publice sau private, și mai cu seamă pentru evitarea distrugerii patrimoniului arheologic, elaborarea unor documentații de urbanism fără consultări sistematice între arheologi, urbanisti și specialiști în amenajarea teritoriului este o practică dăunătoare, nedorită și ilegală.

Însă așa cum reiese și din textul *Convenției* europene menționate, statele membre, inclusiv România confirmă faptul că patrimoniul arheologic este esențial pentru cunoașterea civilizațiilor trecutului, dar că este în tot mai mare măsură amenințat iar politicile de amenajare a teritoriului. Dezvoltarea culturală trebuie să ia în considerare cât mai serios necesitatea de a proteja acest patrimoniu arheologic.

Bibliografie:

- Mihail Butoi, *Descoperiri arheologice din județul Olt*, Inspectoratul pentru Cultură Olt, Slatina 1999;
- http://www.prefecturahr.ro/dbimg/documente_stiri/256/djcpn.pdf;
- Direcția Județeană pentru Cultură Olt, *documente arhivă*;
- www.charta1864.ro/chartax.html
- Dumitru Tudor, *Oltenia romană*, editia IV, 1978;
- <http://www.limes-transalutanus.ro/files/Documentare/SZATHMARI.pdf>.

În 1873, răspunzând la chestionarul lui Odobescu, învățătorul din Chilia raporta despre o măgură numită „cetate” în lunca Vezii și despre biserica de lemn „Piscu pârlit”, lângă care era o chilie de la care se trage numele satului (Biblioteca Academiei Române, MSS 228, fila 486).

Cu Grigore Vieru la Slatina

Ioan Smedescu, Ion Tîlvănoiu

Un eveniment cultural deosebit pentru orașul Slatina l-a constituit prezența poetului basarabean Grigore Vieru. Acesta, însoțit de poetul George Țârnea, a participat la ediția a XI-a a Zilelor Ion Minulescu care a avut loc pe 19-20 aprilie 2002. În prima zi a manifestărilor, Grigore Vieru și George Țârnea au depus flori la bustul poetului simbolist din curtea liceului care îi poartă numele. Au fost prezenți oameni de cultură, oficialități, elevi și cadre didactice care au aplaudat discursurile înflăcărâte ale celor doi poeți. A doua parte a manifestării s-a desfășurat la Biblioteca Județeană „Ion Minulescu” din Slatina, cu o prezență numeroasă: Dumitru Ilie- directorul instituției, oamni de cultură craioveni Alexandru Firescu, Ilarie Hinoveanu, Mircea Moisa, Virgil Dumitrescu ș.a. S-a lansat volumul „Poteci de suflet”, cuprinzând poezii ale celor 21 de poeți premiați la ediția precedentă. Cu acest prilej Grigore Vieru a lansat volumul de versuri „Rădăcina de foc” și a adresat un mesaj emoționant slătinenilor, păstrat în arhiva noastră pe o casetă video.

Scrisoare din Basarabia

Cu vorba-mi strâmbă și rănită
Eu știu că te-am rănit spunând
Că mi-ai luat și grai și pită
Și-ai năvălit pe-al meu pământ

În vremea putredă și goală
Pe mine frate, cum să-ți spun
Pe mine m-au mințit la școală
Că mi-ești dușman, nu frate bun

Din Basarabia vă scriu
Dulci frați de dincolo de Prut
Vă scriu cum pot, și prea târziu
Mi-e dor de voi și vă sărut

Credeam că un noroc e plaga
Un bine traiul cel sluțit
Citesc azi pe-Arghezi, Blaga
Ce tare, Doamne, am fost mințit!

Cu pocăință nesfârșită
Mă rog iubitelui Iisus

Să-mi ierte vorba rătăcită
Ce despre tine frate-am spus

Din Basarabia vă scriu
Dulci frați de dincolo de Prut
Vă scriu cum pot și prea târziu
Mi-e dor de voi și vă sărut

Aflând că frate-mi ești, odată
Scăpai o lacrimă-n priviri
Ce-a fost pe loc și arestată
Și dusă-n ocnă, la Sibir.

Acolo-n friguroasa zare
Din drobul mut al lacrimiei
Ocnășii scot și astăzi sare
Și nu mai dau de fundul ei

Din Basarabia vă scriu
Dulci frați de dincolo de Prut
Vă scriu cum pot și prea târziu
Mi-e dor de voi și vă sărut

Este o lacrimă sinceră, nu pentru că m-ați elogiat dar au coincis vorbele dumneavoastră atât de sincere și de frumoase cu nenorocirea noastră, venim de pe baricade, mirosim a praf de pușcă, și armele noastre au fost și sunt: cântecul, poezia. Sunt și tineri aici, și mă bucur foarte mult să mă adresez lor. Dragi copii să știți că noi în Basarabia avem un tineret extraordinar de frumos. Eu credeam că tinerii de-acum s-au înstrăinat de țară, de istoria noastră, așa credeam eu, că am momente așa de slăbiciune, de

prăbușire
sufletească, și m-
am convins că nu
numai că nu s-au
înstrăinat dar ei
sunt mai atașați,
tinerii noștri de
acolo față de tot
ce este românesc
decât chiar
părinții lor. Și eu
nu-i condamn pe
părinții lor.
Dealtfel George a
vorbit foarte
frumos, ca despre
fiii rătăciți ei nu
au nici o vină-

Poetul Grigore Vieru adresându-se publicului slătinean

sunt printre ei și ticăloși- dar foarte multe lume rătăcită și care nu are nici o vină . Nu uitați că eu, Grigore Vieru, viitorul poet, în copilăria mea, în adolescența mea, și chiar în tinerețea mea, nu uitați că și eu am fost un om rătăcit. Eu credeam în școală, bunăoară, că vorbesc altă limbă, că vorbesc limba moldovenească, așa mi se spunea. În satul meu, un sat de pe malul Prutului, de unde pleaseră toți, pentru că erau la o azvârlitură de băț de țară. În celelalte sate mai îndepărtate de Prut, au mai rămas așa de sămânță, câte un profesor sau învățător, dar la noi au plecat toți. Și altceva în școală nu ni s-a spus decât: tu, aici, ești moldovean, ăilalți, peste gărlă, din Miorcani, pe malul drept al Prutului sunt dușmanii tăi, burgheji, boieri, exploataori, și în copilăria mea, și în adolescența mea și chiar o parte din tinerețea mea, n-o să credeți dragi copii, așa am trăit.

Cărți nu am citit, decât cele cu pionierii eroi, de spionii români care trec, în orice clipă pot trece peste Prut să ne bată... Alte filme nu am văzut, decât cele cu jandarmii români. Alte manuale nu am avut, decât cele cu jandarmii români care vin, năvălesc, ocupă, ne iau pita- cum spun în acest poem- ne fură găinile, ne scuipe, ne înjosec, și eu, copil fiind, așa credeam. Și nu uitați că otrava asta ni s-a picurat din grădiniță timp de 50 de ani. Nu este o glumă că în fiecare zi, de dimineață ne cânta imnul U.R.S.S., și al Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești, cum era, și de la imn până la miezul nopții, asta ți se spunea: ești fericit că trăiești în Uniunea Sovietică, și ai scăpat de români, de exploataorii români. Nu este o glumă.

Eu mă duceam cu văcuța și credeam că vorbesc moldovenește iar nu românește- și mă duceam cu văcuța pe malul Prutului. În fundul grădinii curgea Prutul, nici nu mai aveam gard, nu era nevoie, la ce să mai pui gard dacă era sârma ghimpată, era gărla, și mă duceam cu văcuța, creștea iarbă mare, grănicerii nu prea săpau, și la Miorcani, pe malul celălalt, erau la muncile câmpului românașii noștri, toți, cu un cal, și probabil câte un cal mai năvășug fugea, și câte un miorcănean mai supărat striga la el „-Ho, nebunule!”. Și eu cu văcuța l-auzeam cum zicea „Măi nebunule!” și-mi frământam mintea mea de copil și ziceam: „Măi, ce dracului...” Eu știam că vorbesc moldovenește și că ăia, acolo în Miorcani vorbesc românește. Și cum, atunci, că și la mine în sat tot așa se spune: „Ho, nebunule!” Nu pricepeam eu cum ne-au încurcat mintea și sufletul păgânii la generații întregi.

Ioan Smedescu, George Țărnea împreună cu ceilalți invitați ieșind din curtea Liceului „Ion Minulescu” din Slatina

Cei care mai știau săracii, unii dintre cei mai în vârstă, care cunoșteau istoria, erau speriați. Frica nici azi n-a ieșit din dânșii, duși prin Siberia, colhoz, toate... Eu chiar am spus într-un interviu, și azi mi-am reamintit ascultându-l pe George Țărnea, pe fratele George, am fost întrebat când cred că se va face reunirea. Eu cred că nu trebuie

forțată nota, ea vine cu înțelepciune și răbdare și ziceam și zic și azi, se va face atunci când ne vom dezmetici noi românii din Basarabia- eu vorbesc de cei rătăciți- și am început să ne dezmetecim- cei înfricoșați sau cei rătăciți pleacă din viață- nu mă bucur că plec și eu, eu fac parte tot din generațiile vechi, dar vin acești tineri care opun o rezistență nemaipomenită, sub teroare, prin teroarea aceasta că pot să fie răpiți din Piața Unirii, poți fi omorât în fiecare clipă, stau copiii, pe frigurile astea, la noi era mai frig în Basarabia, în corturile astea pe frig, le duce lumea câte o ciorbă caldă, nu se mișcă de acolo: Unirea cu Tara, Europa, limba română, istoria românilor, ei ne vor salva.

Nu am nici o îndoială, nu pentru că am inima mea de poet dar mersul istoriei nu poate fi oprit, fiecare român din Basarabia sau din țară trebuie să știe un lucru: imperiul nu mai poate să reînvie, au fost imperii și mai puternice pentru timpurile acelea, Imperiul Roman, au căzut toate și au căzut pentru totdeauna. Asta e ultima zvârcolire a lor, cuibul ăsta l-au găsit, în Basarabia, oameni rătăciți. Chiar Rusia se leapădă acum de satana, vin generațiile astea noi... chiar Putin se leapădă... Și conducerea de azi a Republicii Moldova, care este așa cum o știți că este, păgână, dușmănoasă, agresivă și care urăște de moarte tot ce este românesc acolo și urăște de moarte România, și este învinuită în mod oficial în presa bolșevică de acolo că românii, statul român se amestecă în treburile interne ale statului Moldovenesc. Eu spun așa: dacă este să ne luăm după logica lor, apoi suntem spioni români, ambasada- spioni români care plătesc copiii aceștia care ies în piață; dacă este să ne luăm după logica conducerii Republicii Moldova, atunci și Putin este un spion român, care luptă și el cu bolșevicii, și el i-a scos pe toți supporterii lui Ziuganov care ocupau posturi în Duma de stat și i-a izgonit. Dacă și Putin s-a săturat de bolșevici- și eu când spun bolșevici nu amestec, și cei tineri să nu confundați bolșevicii cu membrii de partid și să nu-i puneți pe toți în aceeași oală. Eu urăsc de moarte bolșevicii- numai noi știm cât rău ne-au făcut nouă, limbii, istoriei, eu nu pot să pun în aceeași oală bolșevicii și membrii de partid. Între ei au fost și oameni cumsecade. Și au fost profesori, medici, care au crescut generații întregi de copii normali.

Au fost scriitori.... dar ce facem cu Nicolae Labiș? Iertați-mă, dar eu sunt revoltat pe Ministerul Învățământului care scoate din programa școlară pe Labiș pentru că- vezi Doamne- Labiș ar fi fost comunist, nu știu ce... dar poate Labiș la vârsta aceea- ca și mine- nu știa multe încă, poate el credea cu adevărat ... dar se uită că Labiș a scris o capodoperă.

A scris „*Moartea căprioarei*”. Ei bine, cum să scoți din manuale o operă de geniu ca aceasta. Acum am un argument zdrobitor. Avem ce avem cu rușii dar literatura rusă este colosală. Noi nu ne luptăm cu literatura rusă și cu poporul rus care a stat acasă la el, noi ne luptăm cu scursura care a venit în Basarabia.

Rușii au nu un geniu, au o mulțime de genii, și în literatură și în muzică: Lermontov, Dostoievski, Tolstoi, Pasternak, Esenin. Esenin a scris un poem kilometric închinat lui Lenin, altul închinat comsomolului. Ei bine, aflați că rușii având atâtea genii, nu îl aruncă numaidecât din manuale pe Esenin, ci îl țin acolo, alături de icoane. Iar noi, românii, care nu suntem chiar atât de bogați să recunoaștem, aruncăm pe Labiș, pe Sorescu săracul... Sorescu a avut geniu- eu l-am cunoscut pe patul de moarte- și a fost oltean, și eu îl consider cel mai mare scriitor al sfârșitului de veac, al veacului trecut care va să zică, și ca poet, și ca dramaturgie, cât de original, care a scris „*La liliaci*”, și care a fost în ultima parte a vieții batjocorit, și nici pe patul de moarte nu-i dădeau pace. Și nu îl batjocorea rusul, sau ungurul sau altcineva, ci îl batjocoream tot noi.

Iertați-mă, eu vorbesc ca român, sunt român. Credeți-mă, sunt fecior de plugar, și spun toate acestea cu durere. Și s-ar putea ca această minune a lui Dumnezeu care este țara aceasta, Țara Românească, într-o zi- nu spun într-o bună zi- s-ar putea ca această țară să fie distrusă nu de dușmanul din afară, ci de dușmanul din interior, adică de gâlceava dintre noi, gâlceava dintre români, aceasta ne poate distruge. Am mai spus-o odată într-un interviu pe care apoi l-am și publicat, ne-ar putea distruge cei trei „P” naționali: pizma, pâra și ploconirea în fața străinilor. Am mai vorbit despre lucrurile acestea și prin alte părți și mi s-a ripostat: „Dumneata domnule Vieru nu ai dreptul să vorbești așa despre noi, românii, dumneata nu cunoști realitățile românești. Ne-a făcut așa comunismul, ne-a făcut așa Ceaușescu etc”. Iar eu am răspuns: „Iar dumneata nu cunoști cărțile mele, cântecele mele; citește întâi cărțile mele, ascultă cântecele mele, și vei vedea că n-am apărut și nu apăr comunismul, deși ideea era frumoasă, dar aplicată în practică s-a văzut ce-a ieșit; deci nu mă poți învinui pe mine că apăr comuniștii, dar mă întreb și vă întreb: oare tot comuniștii sau Ceaușescu au omorât pe Tudor Vladimirescu? Tot Ceaușescu a rețezat capul lui Mihai Viteazul?”

Eu știu că poate și printre dumneavoastră sunt unii care nu pot fi de acord cu mine. Nu uitați că eu vin din Basarabia, vin de dincolo, și acolo dacă întârziți uneori în Piața Marii Adunări Naționale, nu știu dacă voi mai ajunge acasă. Să nu uitați vă rog lucrul acesta. Și nu sunt singurul care nu știe dacă voi ajunge acasă, așa cum n-a ajuns Vlad Cubriakov.

Deci lucrurile astea să fie clare; dar nu putem da fraților la nesfârșit vina numai pe străini, și numai pe comuniști. Să ne mai uităm și în inima noastră și să recunoaștem că avem și noi greșeli.

Eu am vorbit cu durere despre lucrurile acestea, dar să știți că în ultimă instanță tot neamul meu este mai frumos- așa cum este el cu vicii și cu nu știu ce- și tot țara mea este mai frumoasă- așa cum este ea, sărăcuță- aș cita un fost membru al cenaclului „Flacăra” care a spus niște lucruri, o frază extraordinară și îmi face plăcere să-l citez: „Mi-e atât de dragă țara asta, că dacă n-aș fi român, aș fugi în România!”

Ce să vă mai spun... am multe să vă spun și s-a vorbit atât de frumos aici. Vă mulțumesc pentru că m-ați invitat, am avut o zi minunată, am avut prilejul să mă întâlnesc cu fratele George Țărnea cu care am discutat două ore pe drum, pentru că nu ne mai văzusem de mult. Mulțumesc publicului din Slatina... eu am și zăcut câteva zile, am fost pe marginea prăpastiei, o criză de tensiune arterială pe bază de stres, 24 cu 12, cine cunoaște lucrurile astea își dă seama, am fost pe marginea prăpastiei, cu ajutorul lui

Dumnezeu mi-am revenit. Să știi frate George că discuția noastră m-a ajutat și m-a întărit ca o perfuzie, m-a înzdrăvenit. Ai vorbit și în fața tinerilor de la Liceul Ion Minulescu, atât de frumos, despre Basarabia, despre necazurile noastre dar Ion Minulescu este cel care ne-a adunat astăzi aici.

Eu nu sunt un critic literar și deci nu pot să vorbesc adânc și profund despre poezie.... atât pot însă să spun: mi-a plăcut ce am văzut și blestemam în gândul meu și mai mult păgânii care m-au lipsit în tinerețe de cultura românească.

Ceea ce vă pot spune eu, am și trimis la editură, în mai va intra la tipar o carte dragă sufletului meu, o carte excepțională, iertați-mi nemodestia, o antologie, pe care eu am intitulat-o „*Atâta de frumoasă*”, primul volum, cu cele mai frumoase poezii, închinată mamei, limbii române și dragostei. Deci am unit aceste trei teme. Separat au ieșit, dar toate aceste teme împreună cred că nu au ieșit aici în țară. Am lucrat la ea doi ani și ceva, am restudiat folclorul nostru și poezia clasică; volumul 2 va cuprinde poezia modernă românească din Țară și din Basarabia și trebuie să vă spun că în primul volum Ion Minulescu ocupă un loc de seamă alături de Eminescu, Arghezi, Blaga, un loc foarte important atât valoric cât și ca spațiu.

Asta vă pot spune pe scurt despre Minulescu, și dacă îmi permiteți am să vă citez un poem mai vechi pe care l-am scris în ziua morții mamei mele. În ziua când a murit maică-mea dragi copii, mă adresez vouă, în ziua aceea pentru mine murise întregul univers. Și din acea zi din '82, eu la vârsta de 66 de ani mă simt orfan. Atunci când a murit maică-mea, am scris un epitaf pe piatra de mormânt, epitaf care sună astfel: „*Pierzând pe mama, îți rămâne patria dar nu mai ești copil*”. Și mi-am scris și epitaful pentru mine- frate George, nu ți-am spus toate lucrurile astea. Eu mă tot gândeam ce să scriu pentru maică-mea, și atunci, când a murit maică-mea, le-am spus copiilor mei și autorităților din sat: „*Să mă înmormântați aici, alături de mama, în satul meu, pe malul Prutului, nu la Chișinău, aici*”. Și tot gândindu-mă ce monument să fac pentru mama, am zis hai să fac un monument pentru amândoi, din piatră, nu din marmură sau altceva, ceva simplu. Și atunci m-a gândit: „*Eu știu ce or să-mi scrie pe mormânt?*” Eu, dragi copii, eu în viața mea am scris și prostii. Și m-am gândit că poate or să aleagă să scrie vreo prostie din aia pe mormânt și ce, o să mă mai scol eu din mormânt carevasăzică să zic că nu-s de acord, dar fiecare om greșește... Și atunci am zis: Ia să-mi fac eu piatra de mormânt și așa am făcut. Deci la mine în sat, în partea stângă este piatra de mormânt a mamei: „*Pierzând pe mama...*” și așa mai departe, și alături numele Grigore Vieru, anul nașterii și nu știu ce și am scris următorul epitaf: „*Sunt iarbă, mai simplu nu pot fi!*” Ei în sat mare zarvă! S-a dus zvonul, sculptorul lucra cu o săptămână înainte, cioplea acolo, nu știu ce, s-a aflat și vuia satul. Îmi telefonează o verișoară din Chișinău de la mine cu glasul înlăcrimat, plângând la receptor : „*-Dar ești acasă?*”, „*-D-apăi unde?*”, „*-Apăi prin sat grăiesc că ești la casa de nebuni*”. Că în satul meu așa ceva nu s-a mai pomenit: omul n-a murit dar și-a pus cruce și-a pus numele... Și când s-a făcut sfințirea, duminica, școala a venit încolonată ca la 7 Noiembrie, cu elevii, satul tot s-a adunat, și-o mătușă de-a mea, mai în vârstă de-acuma, plângea la cruce, dar nu la piatră la mama, ci dincolo la mine, mă bocea pe mine. Eu i-am zis: „*Mătușă Tudoră, eu am mai umblat prin lume, și prin alte părți așa e, omul n-a murit dar își ocupă loc alături de părinți. Așa e în lumea civilizată. Dar și noi, că eu știu că mama mea își pune deoparte de la 50 de ani, pentru moarte: șervete, băsmăli- de la 50 de ani- și așa și eu, nu-mi pun băsmăli dar mă pregătesc și eu*”. M-a înțeles și s-a pototlit mătușă, s-au împăcat și oamenii, au plecat și elevii acasă. Le-am explicat- este drept- cei mici n-au înțeles și mă întrebau ce înseamnă- au înțeles epitaful pentru mamă, dar pentru mine nu l-au înțeles- și mă-ntrebau ce-nseamnă asta: „*Sunt iarbă,*

mai simplu nu pot fi!” Eu le puneam: „-Măi copii, să fii simplu, e o treabă foarte grea! Eu nu dorm, de la 64 de ani, dacă dorm trei ore sunt fericit. Nu dorm gândindu-mă la o carte pentru voi, la un abecedar, la un cântec, și mi-am stricat somnul; când m-ați chemat în satele din Basarabia eu am venit cu plăcere- și e o muncă grea asta, e o ardere, eu în fiecare noapte nu dorm, și câte puțin mor- cum ar fi spus Sorescu- în fiecare noapte.

Și într-o zi am să mor și eu ca toată lumea, și am să mă preschimb într-un fir de iarbă”.

Ascultau cei mici care veniseră ca la 7 Noiembrie... Iar mai simplu ca firul de iarbă ce poate fi? Și așa au plecat copiii lămurii acasă, împăcați...

Și iacă așa ne zbatem noi acolo dragilor, am mai vorbit despre lucrul acesta, îl citez pe un filosof antic, Seneca mi se pare, sau Platon, care clasifica profesiile omenești în funcție de importanța lor socială. Pe primul loc așeza preotul. Pe locul doi venea oșteanul, pe locul trei filosoful pare-mi-se, pe locul patru învățătorul și abia pe ultimul loc poetul. Dar- zicea Platon- sunt timpuri când lipsește și preotul, lipsește și oșteanul, și filosoful, și învățătorul, și atunci rămâne poetul care trebuie să-i înlocuiască pe toți. Din păcate noi, mai ales noi cei din Basarabia, am avut acest rol, și îl mai avem și azi, în timpurile alea de stanism noi a trebuit să-i înlocuim pe toți. A lipsit și preotul, preotul a fost izgonit din cetate- la noi biserica a fost rasă de pe fața pământului. O mănăstire a fost transformată în mod sfidător în spital de boli venertice, alte mănăstiri în spitale de alienați, altă mănăstire în temniță pentru pușcăriași. Vă dați seama... Învățătorii, unii au trecut Prutul, alții care au rămas, au fost duși în Siberia. Filosofi n-am avut cum nu avem nici astăzi, din păcate, și a rămas poetul să lupte așa cum poate. Nu ne dăm eroi, dar așa a fost.

Dar să vă spun poema:

*„Nu am moarte cu tine nimic.
Eu nici măcar nu te urăsc
Cum te blestemă unii vreau să zic
La fel cum lumina părăsc
Dar ce-ai face tu, și cum ar fi
De-ai avea mamă, și ar muri?
Ce-ai face tu, și cum ar fi
De-ai avea copii, și ar muri?”*

*Nu am moarte cu tine nimic.
Eu nici măcar nu te urăsc
Vei fi mare tu, eu voi fi mic...
Dar numai din propria-mi viață trăiesc,
Nu frică, nu teamă, milă de tine mi-i:
Că n-ai avut niciodată mamă
Că n-ai avut niciodată copii.”*

Dacă îmi îngăduiți, un cântec foarte nou, care încă n-a apărut, este un fel de samizdat, este un cântec dintre acelea cu care noi acolo ieșim în piața Marii Adunări Naționale. Căci noi cu asta luptăm acolo: cu cântecul și cu poezia. Și pentru cântecele și poeziile noastre, noi cei de acolo suntem numiți fasciști, naționaliști, și eu repet, cu riscul de a-mi fi răstălmăcite cuvintele în partea cealaltă: dacă a ține la limba ta, la istoria neamului tău, la istoria română, la biserica strămoșească- dacă toate acestea se numesc naționalism, atunci eu repet, sunt mândru să fiu numit naționalist. Căci nici ei nu țin mai puțin la limba și istoria lor, decât țin eu la limba și istoria neamului meu românesc. Și atunci de ce eu sunt naționalist iar ei nu? Și în afară de asta: eu mă duc în piață cu cântecul iar ei vin cu arma, răpesc oameni, răpesc deputații noștri pe care îi numesc naționaliști sau fasciști, interoghează copii de 7-8 ani, poeții sunt așteptați cu bâta, le bagă copiilor cu forța din clasa a doua limba rusă- repet, am tot respectul pentru limba și cultura rusă- iar copiii noștri nu știu bine limba română, ori o învață de la televizor. Este bine să știi alte limbi- eu citesc în original pe Dostoievski- dar nu obliga copiii, au timp mai târziu....

Iată cu cine ne luptăm noi. Nu ne luptăm cu poporul rus, ne luptăm cu scursura, și străină dar și a noastră, care este mai rea.

Noi suntem mai răi decât străinii să știți. Eu vorbesc de păgânii noștri de acolo. Cine a fost în Basarabia cunoaște că noi am împrumutat un obicei de la georgieni, pe care și rușii l-au împrumutat la fel și care nu-i rău carevasăzică, dacă ne-ntâlnim, vorbim și lucruri bune și frumoase...

Să vă spun o întâmplare cu Nichita. Eu stăteam acolo și președintele Uniunii Scriitorilor se ridică și zice: „*Trăiască prietenia sovieto-română!*” Și Nichita se ridică, mare, înalt cum era, cu paharul în mână și zice: „*Trăiască Vladimir Ilici Lenin!*” Eu, care îl știam pe Nichita căci fusesem la București, am pus capul în jos, așa, și mă gândeam: „*Oare așa îi lingușește?*” ori nu vrea să ne facă nouă rău, vrea să ne apere, nu știam ce vrea de fapt. Nichita ridicând paharul și mai sus, continuă: „*...care a săvârșit Marea Revoluție din Octombrie...*” . Eu am lăsat capul și mai jos. El: „*...care Revoluție a speriat-o pe maică-mea, burghezoiacă, care a fugit în România, după care taică-meu, român, s-a căsătorit cu maică-mea, după care s-a născut Nichita Stănescu. Trăiască Vladimir Ilici Lenin!*” Credeți-mă, așa a fost , n-am adăugat nimic eu.

Vă mulțumesc.

O VIAȚĂ ÎNCHINATĂ ȘCOLII

Dumitru Nica

Motto:

„ *Cultivi un petec de grădină și te interesezi de creșterea roadelor lui; atunci cum să nu te interesezi de creșterea spirituală a elevilor tăi*”.

Titu Maiorescu.

Liceul Radu Greceanu Slatina, înființat în toamna anului 1884, a avut în fruntea sa, ca directori, 31 de profesori, de la înființare până azi. Unii dintre ei au funcționat ca director în mai multe perioade. Într- o statistică făcută, privind vechimea în funcția de director la acest liceu, am constatat, făcând un clasament, următoarele:

1. Traian Biju-13,5 ani-în patru perioade, director.

2. August Crainic- 13 ani în două perioade, director

3. Ioan Georgescu- 12 ani- în două perioade, director.

4. Elena Achimescu- 11 ani- în două perioade, director; 11 ani- în două perioade, director adjunct.

5. Ion Câciu - 11 ani- în două perioade, director.

6. Ion Țecu- 8 ani - în două perioade, director.

7. Ilie Rădulescu- 6 ani

Corul Căminului Cultural Slătioara premiat la Pitești în 1951. Elena Achimescu a patra din stânga.

și 8 luni- o singură perioadă, director.

8.I. Lăzărescu- 6 ani- în două perioade, director.

9.Ilie Tudor- 5 ani și 7 luni- o singură perioadă, director.

10.Gheorghe Ungureanu- 5 ani și 6 luni -o singură perioadă,director.

Restul directorilor au îndeplinit această funcție o perioadă de patru ani sau mai mică, chiar mai puțin, ajungând și la câteva luni.

Fiind absolvent al liceului, promoție 1959, fiind titularul unei catedre de matematică din acest liceu, ocupând și funcția de director adjunct între 1970 -1978, am fost preocupat permanent de istoria tumultuoasă a acestui „mereu tânăr așezământ de cultură și civilizație” (8). Am scris mai întâi despre profesorul Theodor Georgescu²⁰⁹, directorul meu la absolvire (1), apoi am considerat că este de datoria mea să scriu despre profesoara Elena Achimescu, căreia i-am fost director adjunct în perioada amintită.

Elena Achimescu (1962)

Cine este profesoara Elena Achimescu? Cine este directoarea Elena Achimescu,

Soții Elena și Radu Achimescu (1974)

cea care a rezistat vremurilor unsprezece ani în funcția de director și unsprezece ani în cea de director adjunct? S-a născut la 27 ianuarie 1929, în comuna Slătioara, la nici doi kilometri de Slatina, așezată pe „Oltu-Mare”, cum îi spuneau râului pandurii, când Tudor Vladimirescu a poposit la Slatina (4).

Părinții săi, Ștefan și Filofteia Bonciu, au trăit până la adânci bătrâneți, tatăl- 90 de ani, mama- 92 de ani. A copilărit în Slătioara, a urmat clasele primare și gimnaziale la școala din comuna natală, apoi cursurile Liceului de Fete din Slatina (la acea vreme existau în Slatina numai doua licee: Liceul de Băieți și Liceul de Fete). A absolvit acest liceu în 1949. Pentru că tatăl dânzei a fost un recunoscut cântăreț bisericesc, fiica Elena a participat la corul bisericesc de la vârsta de șapte ani,

²⁰⁹ Memoria Oltului și Romanaților, nr. 79/septembrie 2018

apoi la corul Căminului Cultural Slătioara, cu care a obținut numeroase premii la diferite concursuri. Odată cu numirea în învățământ a devenit o membră importantă, până aproape de pensionare, a Corului „Ciprian Porumbescu” (mai apoi Corul Sindicatului Învățământ Slatina), participând la numeroase acțiuni culturale.

În toamna anului 1949 a promovat examenul de admitere la Facultatea de biologie a Universității din București. A absolvit cu rezultate deosebite această facultate în vara anului 1953. La 1 septembrie 1953 a ocupat catedra de biologie la Școala Pedagogică din Slatina, dar și funcția de director la această școală, până la 31 august 1954, când se transferă la Școala Medie nr.1(fostul Liceu de Băieți), post pe care stă până la 31 august 1955. La 1 septembrie 1955 a fost transferată la Liceul nr. 2 Slatina (fostul Liceu de fete), ocupând și funcția de director, până la 31 august 1957, pentru ca până la 1 sept.1960 să fie numai profesoară.

La 1 sept. 1960 ocupă prin transfer catedra de biologie de la Școala Medie „Tudor Vladimirescu” (fostul Liceu de Băieți), până la 15 ianuarie 1962, ca începând cu

**Familia Achimescu și cei doi copii
(1974)**

Promoția 1957, la întâlnirea după 20 de ani- 04.06.1977. În primul rând de la dreapta la stânga: Ionel Nicolescu, absolvent, Dumitru Tinu, absolvent, fost director la Adevărul, prof. Elena Achimescu, prof. Ion Marinescu, Prof. Gh. Ungureanu, prof. Dorel Georgescu, prof. Maria Ungureanu, prof. Elena Ungureanu, prof. George Jitaru și Ion Trandafir, absolvent.

această dată să fie numită director adjunct la aceeași școală, până la 15 noiembrie 1963. De la 15 noiembrie 1963, până la 12 august 1970 a fost transferată la Liceul nr. 2 Slatina, funcționând în calitate de director adjunct și profesor de biologie. La 12 august 1970, până la 1 septembrie 1978, a fost numită director la Liceul

„Radu Greceanu” Slatina, conform Dispoziției nr. 57/1970 a Inspectoratului Școlar Județean Olt. La 13 sept. 1978 a trecut profesora de biologie și dirigintă la Liceul nr. 2 Slatina (actual Liceul „Ion Minulescu”), unde a funcționat până la 31 august 1986, când s-a pensionat.

Fără să greșim, putem spune că profesora Elena Achimescu a desfășurat

o bogată activitate, atât ca profesoară de biologie și ca director, dar și ca soție, mamă și nu în ultimul rând, ca politician.

Orice profesie impune un anumit tip de personalitate ce presupune atât un bagaj absolut necesar de cunoștințe, priceperi și deprinderi, cât și anumite trăsături psihice, morale și chiar fizice. Ar fi de neconceput, spre exemplu, un muzician afon, un pilot lipsit

Promoția 1975-1976, anul IV E.

de voință și curaj ori un actor fără talent și dăruire. În virtutea aceleiași normalități, societatea a asociat profesia de cadru didactic cu calitatea de „om luminat”, cinstit, onest, respectat, responsabil. „Deontologia noastră profesională ne cere cinste, corectitudine, respectarea legilor”, susținea doamna Elena Achimescu (2) și adăuga: „Vocația vieții mele a fost să mă înrolez la munca cea mai grea” (2).

Caracterizând-o modestia și o severă exigență față de sine însuși, a obținut definitivatul, gradul doi și gradul întâi, cu note maxime. Spicuim din procesul verbal întocmit de profesorul universitar, președintele comisiei în urma inspecției de specialitate, pentru obținerea gradului întâi: „Ca profesor de biologie, lecțiile tovarășei profesoare se remarcă printr-o expunere clară, sobră, cu o bogată exemplificare, apropiate de mintea elevilor. Își pregătește lecțiile cu o rară meticulozitate, așa încât elevii să înțeleagă conținutul lor din clasă”.

Îi plăcea simplitatea, modestia, buna cuviință, ordinea, munca, pe care dorea să le cultive și la elevii săi. Ca profesor a fost nu numai un îndrumător, dar și un exemplu. A

Colectivul de profesori, Școala Medie „Tudor Vladimirescu” (actual „Radu Greceanu”) - 11 iunie 1963. În primul rând, a cincea din stânga prof. Elena Achimescu, apoi prof. Nicolae Ștefănuț, prof. Gh. Ungureanu, prof. Alecu Popescu, prof. Dorel Georgescu.

Anul IV C, 25 mai 1977. În centru, Elena Achimescu- director, Dumitru Nica- dir. adj.

„creat” numeroși profesori de biologie pentru școlile slătinene și din alte orașe, alții care lucrează în domeniul cercetării, în unități sanitare- laboranți, medici etc. În sufletul fiecărui elev, profesoara a lăsat câte ceva din tot ce a caracterizat-o în întreaga sa carieră: bucuria de a trăi, neliniștea cunoașterii,

sentimentul datoriei, dragostea față de locurile natale, față de muncă și față de tot ceea ce este frumos în viață.

Există o categorie de părinți- și nu puțini la număr- pentru care această funcție socială (de părinte) se realizează permanent, pe două planuri: într-un plan ce decurge din legăturile biologice și răspunderile pe care le au față de propriii lor copii, iar în cel de al doilea, funcția respectivă apare ca o componentă firească a exercitării profesiei de dascăl. Și într-un caz și în altul, funcția de părinte presupune dăruire, dragoste și înțelegere, grijă și exigență pentru ca propriii copii și în același timp toți copiii care îți sunt încredințați spre instrucție și educație, să se formeze ca viitori cetățeni activi, cu o înaltă ținută morală și o temeinică pregătire generală.

De curând, doamna Elena Achimescu mi- se destăinuia: „Ca dascăl, indiferent cu care vârstă lucrezi, simți nevoia să ocrotești, să te apropii cu înțelegere și căldură de copii și tineri, îndrumându- i sau dojenindu- i, dacă- i nevoie, bucurându- te de succesele lor sau întristându- te atunci când ei nu reușesc să obțină realizările dorite”.

Întotdeauna, profesoara Elena Achimescu considera că fiecare serie de elevi, cu toate necazurile și frământările pricinuite, în final îi dădea sentimentul datoriei împlinite, dar și grija pentru ce avea să devină fiecare dintre ei în viață. Legătura dintre astfel de dascăli și elevii lor se păstrează toată viața. „Ne- a crescut cu grijă, în cultul muncii, al dragostei de locul unde ne- am născut și am crescut, al demnității și

Promoția 1929- revedere- 1 noiembrie 1970. În mijlocul absolvenților, Elena Achimescu director și Traian Biju, fostul director.

omeniei, cum de fapt a crescut și format toate generațiile de elevi în cei peste 35 de ani de activitate la clasă. Foștii elevi vorbesc în așa fel despre mama, încât înțelegi cu ușurință că și lor le-a fost un adevărat părinte, că și-a făcut datoria așa cum trebuia”- spunea acum câteva zile Victor, fiul cel mic al doamnei profesoare, absolvent al Liceului” Radu Greceanu” , pe când

Absolvenții liceului „Radu Greceanu”- promoție 1973, anul IV D.

dânsa era directoare, azi un recunoscut avocat, fost Deputat în Parlamentul României.

Pot spune că în activitatea desfășurată în calitate de director adjunct (unsprezece ani, dintre care aproape patru la „Radu Greceanu”) și director plin (unsprezece ani, dintre care opt la „Radu Greceanu”) dintre ultimii opt fiindu-i eu director adjunct, doamna Elena Achimescu a demonstrat răspundere pentru calitatea muncii instructiv-educative din unitățile școlare coordonate. Cu ocazia instalării ca director la Liceul „Radu Greceanu”, în august-1970, printre altele spunea: „Mi-am început ucenicia profesională ca profesor, dar și ca director, încă din prima zi de după absolvirea facultății, la Școala Pedagogică, acolo unde am început să pun cărămidă lângă cărămidă, la construirea experienței mele profesionale și de conducere”.

Încă de la 1 septembrie 1970, de la prima întâlnire cu cadrele didactice și nedidactice, în calitate de director, a accentuat câteva direcții în care „vom acționa cu toții” (2), printre care amintesc: preocuparea pentru asigurarea spațiilor de școlarizare; diversificarea planului de școlarizare; dezvoltarea, dotarea și modernizarea laboratoarelor și cabinetelor școlare; calitatea muncii instructiv-educative; activitatea diriginților;

Grup de profesori ai liceului „Radu Greceanu”- sfârșit de an școlar- 1974. În primul rând, de la stânga a- 5- a, prof. Silvia Mihai- dir. adj. ,prof.Elena Achimescu -director și prof. Dumitru Nica- dir. adj.

continuarea formării și închegării colectivului profesoral; disciplina elevilor și a cadrelor didactice; renovarea amfiteatrului liceului; îmbunătățirea condițiilor de trai ale elevilor interni etc.

Chiar la această întâlnire a propus construirea unui nou internat, în curtea liceului, obiectiv pentru care s-a zbatut întreaga echipă de conducere, așa încât

ridicat, amenajat și pregătit să fie dat în folosință în toamna lui 1978. S-a dat însă în folosință în primăvara lui 1979, la conducerea liceului fiind o altă echipă. A urmărit darea în folosință a acestui internat, pentru că pe la jumătatea secolului trecut, ani la rând a crescut cu insistență sintagma că liceul „Radu Greceanu” este „al fiilor de țărani” (3), de aceea și numărul elevilor interni era mare și trebuiau asigurate condiții mult mai bune.

În calitate de director adj. (director plin Gh. Ungureanu), doamna Elena Achimescu a sprijinit crearea unei orchestre semisimfonice care venea în sensul unei „continuități didactice” (3). Aceasta a susținut programul serbării la sfârșit de an școlar 1961-1962. Unii dintre elevii membri ai orchestrei semisimfonice au obținut după absolvirea liceului diplome universitare, multi atingând „performanțe universitare remarcabile” (3).

Cu ocazia întâlnirilor de promoție, absolvenți ca: Antonius Nicolescu- solist, tenor, Ana Iov- cadru universitar, Florin Florescu- cercetător științific și alții, au elogiat interesul conducerii de atunci a liceului privind „angajarea eforturilor elevilor într-o activitate de excepție în afara clasei” (3). Păcat însă că după plecarea acestei echipe de la conducerea liceului în anul 1964, „acest model a căzut victimă unui trist abandon didactic” (3).

Pasionată de natură, profesoara Elena Achimescu a organizat an de an excursii și drumeții pentru o cunoaștere directă a mediului natural, pentru a-i ajuta pe elevi să înțeleagă fenomenele biologice și pentru a le dezvolta sensibilitatea și grija pentru ocrotirea naturii. Merită evidențiată aici excursia din perioada 25 august-9 septembrie 1962. A fost ca o noutate în liceu, excursie gratuită ca mijloc didactic de recompensă a elevilor merituosi, „..... fiind excursia cu cel mai lung traseu, cu cea mai lungă durată și cu cea mai numeroasă participare” (3). Excursia, susținută financiar numai de școală, „a

Doamna Elena Achimescu, cu cele două strănepoate: Rucsandra Maria și Sofia Ecaterina.

„Niște bunici fericiți”. Familia Achimescu cu fiul cel mare și soția, împreună cu cei trei nepoți, din partea celor doi copii (1987).

avut menirea să recompenseze eforturile și dăruirea ireproșabile ale membrilor orchestrei semisimfonice, precum și eforturile premianților liceului. Supravegherea excursiei și îndrumarea ei didactică au fost asigurate de prof. Elena Achimescu (dir.adj.) și prof. Emil Constantinescu (ed.fizică)” (3).

Faptul că ținea foarte mult la activitatea dirigenților, la colaborarea

școală- familie, rezultă și din cuvintele spuse de doamna Achimescu Elena la Comisia diriginților, învățământ de zi, trim. I, 1973: „... atragerea și participarea familiei la înfăptuirea învățământului este o necesitate. Un climat familial armonios, colaborarea permanentă, sinceră și interesată între familie și școală, stimularea intereselor și aptitudinilor, cunoașterea temeinică a elevului, converg spre formarea unei personalități conforme cu cerințele actuale” (4). De aceea susținea că: „dirigintele este al doilea părinte al elevului” (4). „Șansa noastră în lume- este Munca. Eminescu zicea: „Libertatea care se câștigă prin muncă”. Așa și este. Și libertatea și fericirea și demnitatea se câștigă prin muncă”, spunea doamna Elena Achimescu, la ultima întâlnire cu absolvenții clasei a XII a ai promoției 1976, în calitate de director.

Cu câtă bucurie, acum când se apropie de 90 de ani, își amintea anumite aspecte. Faptul că elevul dânsi, Gheorghe Bălănescu, căpitanul echipei de handbal din timpul perioadei când dânsa era dir. adj. la Liceul „Radu Greceanu”, fie o vizitează, fie îi dă telefon, aproape săptămânal.

Nu pot trece mai departe, fără să amintesc spusele profesorului Gh.Ungureanu despre această echipă: „Perioada de activitate sportivă cu cea mai mare semnificație în istoria Liceului „Radu Greceanu” se situează între 1955- 1960, când echipele noastre de handbal ocupă cu regularitate locul întâi la fazele zonale. Se cuvine să menționăm numele- intrate parcă în legendă- ale elevilor de atunci, componenți ai acestei echipe: Irimescu, Chirițescu, Grigore, frații Bălănescu, frații Trandafir și alții”(3). Cu aceeași bucurie spunea de asemenea că domnișoara profesoară Elena Mandă, antrenora de atunci a acestei echipe, dar și colegă și prietenă a dânsi, o vizitează aproape săptămânal, discutând minute în șir despre amintiri plăcute.

Dar, cu cea mai mare bucurie și-a amintit și acum de Marea Sărbătoare „60 de ani de existență a Corului Ciprian Porumbescu” (1972), dar mai ales de primirea făcută dirigiorului și compozitorului Marin Constantin, împreună cu corul „Madrigal”, în amfiteatrul liceului- de curând modernizat- unde au susținut un spectacol de excepție, în fața unei săli arhipline. Cu lacrimi de bucurie în ochi, îmi arăta invitația primită la acea vreme, din partea promoției 1975, din care a ținut să-mi citească și versurile scrise pe ea:

De- aceea noi vă mulțumim
Iar acum la despărțire
Multă sănătate vă dorim ,,
Cu inimi vibrânde

Elevii anului IV D,1975.

Cu mare emoție mi- a prezentat această invitație, acum, după 43 de ani, în care sunt cuprinse toate cele șase clase, nominal toți elevii, cu dirigintele lor, la început fiind prezentat colectivul didactic al liceului. Nu pot descrie în cuvinte ce a simțit dânsa când a citit la sfârșit: „Tovarășei profesor Elena Achimescu” !!! Cu aceeași plăcere am ascultat- o citindu- mi mesajele promoțiilor cărora le a fost profesoară sau directoare, de pe spatele fotografiilor.

Profesoara,directoarea Elina Achimescu nu a stat departe de politică. A fost membră a P.C.R., o perioadă a fost membră a Biroului Județean al P.C.R.. Dânsa a făcut parte din „a patra generație de profesori, care și-au început activitatea în jurul anilor 1950, singurii care din prima zi de activitate și până în ultima zi- pensionarea, au lucrat exclusiv sub regimul totalitar” (3). De aceea, cea dintâi grijă a fiecărui profesor care a făcut parte din aceste generații a fost „să- i învețe pe elevi cum și de ce să îndrăgească lucrul cu cartea și să le pretindă zilnic să fie cu lecțiile învățate, pornind tocmai de la adevărul că motivația

muncii este prima motivație specific umană, însăși esența ființei noastre. Când în școală se pierde această motivație, totul este pierdut” (3). Trebuie însă apreciat că relația dintre profesorii liceului „Radu Greceanu” și totalitarism, așa cum s-a întâmplat în mai toate școlile din România, s-a manifestat în spiritul ideii lui Taleyrand: „A sluji fără a te servi” (3). Putem trage concluzia că activitatea ideologică impusă de regimul comunist s-a desfășurat mai mult formal, accentul în procesul de învățământ punându-se în primul rând pe activitatea instructivă și educativă, promovându-se în rândul elevilor valorile morale dintotdeauna.

Pe lângă activitatea desfășurată la catedră, ca profesor sau ca director, la același nivel a fost soție și mamă. A fost căsătorită cu Radu Achimescu, absolvent de Drept, un procuror desăvârșit, o lungă perioadă procuror șef adjunct al Procuraturii Județene Olt, plecat dintre noi acum câțiva ani, în urma unui infarct. Împreună cu soțul, au crescut și educat doi copii minunați: Răducu- azi medic și Victor- recunoscut avocat în Slatina și fost deputat în Parlamentul României. Citeam o bucurie imensă în ochii dânzei acum câteva zile când îmi spunea: „Sunt foarte mândră că am trei strănepoți de la cei doi nepoți ai mei, copiii lui Răducu și Victoraș”. A avut doi frați- ambii ofițeri de rang superior în armata română- cel mare la Oradea, cel mic la Sibiu.

Cu aceeași bucurie mi se destăinuia că a participat la sărbătorirea a 125 de ani de existență a Liceului „Radu Greceanu” la care a fost invitată, când și-a dat seama că mulți elevi ai dânzei nu au uitat-o, că mulți colegi și-au adus aminte de perioada petrecută împreună. Cu ocazia discuției noastre, mi-a citit o mulțime de vederi, de felicitări (cu diferite ocazii), primite de la foști absolvenți. Pe lângă aceste amintiri plăcute, merită prezentate câteva cuvinte spuse de un coleg al dânzei în iunie 1986, cu ocazia pensionării, de această dată la Liceul „Ion Minulescu”: „Profesoară cu o experiență bogată, cu o deosebită pregătire de specialitate, colega noastră Elena Achimescu s-a bucurat de prestigiu în oraș și în județ, fiind cunoscută și pe plan național. Cu talent și pricepere a îndrumat procesul instructiv educativ, indiferent de locul de muncă, imprimându-i un stil de muncă sobru. Deosebit de ordonată în muncă, riguroasă în tot ceea ce a întreprins, meticuloasă în organizarea activităților în școli, își petrecea o mare parte a zilei pe baricadele unităților școlare. A avut un cult pentru școală, un respect aparte pentru această muncă deosebită- de dascăl - pe care a îndeplinit-o ca un adevărat arhitect”.

Cuvinte frumoase scria și profesorul de filosofie Ilie Catană, azi pensionar, care în anul școlar 1973- 1974 a luat primul contact cu atmosfera din liceul „Radu Greceanu”: „ .... că la liceul „Radu Greceanu” au existat întotdeauna anume cerințe care, întrunind atitudinea de apreciere din partea comunității, au conturat valorile ce aduc nota distinctivă, identitară și inconfundabilă a acestui liceu. Am în vedere înalta ținută științifică a activităților de predare a lecțiilor..... Am fost asistat atât de directorul școlii, în persoana distinselor doamne Elena Achimescu cât și a directorului adjunct, pe atunci foarte tânărul profesor de matematică, Dumitru Nica” (5).

„*Cinste profesorilor pe care i-ai avut!*- acestea au fost cuvintele profesorului meu la primul examen la facultate” (5), își amintește Georgeta Bucșan, absolventă în acea perioadă, (fiica familiei Iustin și Elena Coman, ambii profesori, fizică și franceză, la liceul Radu Greceanu întreaga perioadă didactică), ce a și înființat Fundația „Prof. Coman” în amintirea unei generații de profesori care și-au dăruit întreaga lor viață activității de la școală și mai apoi vieții de familie (5). Antonius Nicolescu este „un om împlinit, un om care a învățat ce înseamnă excelența, la Greceanu!” (5). Iar Nicolae Păun, prof. univ. dr. Universitatea Babeș Bolyai, Cluj Napoca, își amintește: „Liceul „Radu Greceanu” a însemnat totodată și un climat, o stare afectivă, o stare de spirit, amestec sensibil de

seriozitate și fantezie, de exigență și de generozitate. Cei care am studiat acolo știm secretul. Este ceea ce ne adună, ceea ce ne reunește pe noi, absolvenții, și ne face amintirea pe cât de dragă, pe-atât de prețioasă” (5). La fel, prof. Raluca Ivănuș, absolventă, directoare în perioada 2009- 2013, își amintește: „Școala sufletului meu....în care am petrecut patru ani intenși, motivați și captivanți alături de profesori dăruțiți și colegi deosebiți care îmi stăruie în memoria afectivă dincolo de cuvinte” (5).

Pentru întreaga activitate desfășurată de a lungul celor aproape 35 de ani de învățământ, doamna Elena Achimescu a fost recompensată cu numeroase diplome, premii, medalii și ordine. Printre acestea amintim: Titlul de profesor fruntaș- 1969; Medalia Muncii, cls.I – 1971; Medalia 25 ani de la Proclamarea Republicii- 1972; Ordinul Muncii, cls a III a- 1974; Medalia 30 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă- 1974 și altele. Dar cele mai importante distincții, așa cum recunoștea și dânsa, sunt cuvintele frumoase spuse de mulți absolvenți, diferite promoții, de foști colegi, mai tineri sau mai în vârstă la acea vreme, despre munca și truda depuse în întreaga activitate de doamna Elena Achimescu.

Sunt aproape 90 de ani de bucurii, de realizări și de multe griji, neajunsuri și câte nedreptăți cu care ați fost încercată în tumultoasa

Dumneavoastră viață!
În aceste zile,
premergătoare
împlinirii a 90 de ani de
viață și activitate în
domeniul
învățământului,
nădăjduim să fiți
fericită acum când
familia, rudele, prietenii
și atâția foști elevi și
profesori colegi, se
bucură pentru ziua
DUMNEAVOASTRĂ.
Vă urăm sănătate, ani
buni, frumoși și plini de
bucuria rezultatelor
obținute de-a lungul
vieții.

Decupaj din ziarul *Oltul* din 11 iulie 1969

LA MULTI ANI!

B I B L I O G R A F I E

1. *Memoria Oltului și Romanaților*, nr. 9 (79) /septembrie 2018.
2. Arhiva personală, Dumitru Nica.
3. Gh. Ungureanu- *Liceul „Radu Greceanu”- 110 ani de la înființare*, 1994.
4. „*Oltul*”, Slatina, 20 ianuarie 1972.
5. *130 de ani de la înființarea Colegiului Național” Radu Greceanu”*, Slatina, 2014.
6. „*Oltul*”, Slatina, 25 februarie 1974.
7. „*Oltul*”, Slatina, 28 noiembrie 1969.
8. „*Oltul*”, Slatina, 19 mai 1971.

Teatrul Nostru. Contribuții la istoricul Teatrului Național din Caracal (1940)

Ion Tîlvănoiu, Floriana Tîlvănoiu, Dumitru Botar

La 4 ianuarie 1940, V. Brezeanu se adresa primăriei orașului Caracal²¹⁰ solicitând sala teatrului național pentru data de 11 ianuarie 1940, fiind în turneu cu piesa **Extemporalul**, comedie în trei acte de Sturm și Weber.

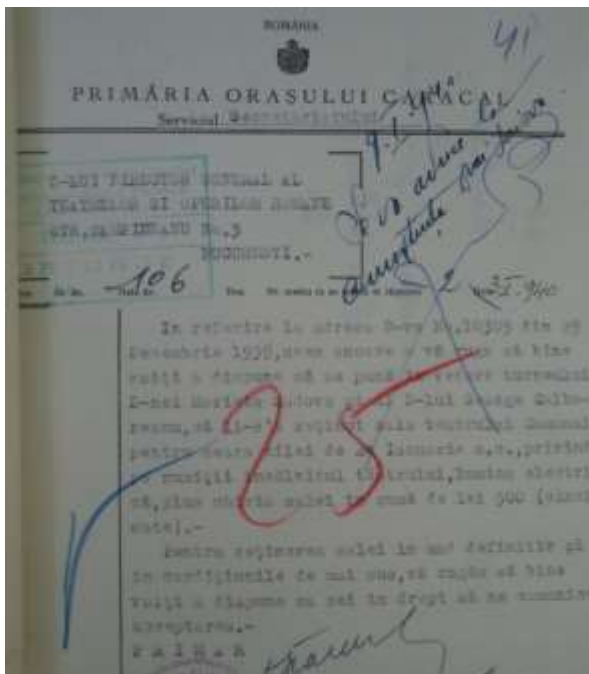
Peste două zile, sala teatrului găzduia un bal²¹¹ dar nu avem alte amănunte.

Dintr-o adresă a primăriei orașului Caracal către Direcția Generală a Teatrelor și Operelor rezultă că la 24 ianuarie 1940 era programat un turneu cu Marieta Sadova și George Calboreanu. Primăria atrăgea atenția că s-a reținut sala teatrului dar organizatorii turneului erau responsabili de încălzire, iluminat și plata chiriei²¹². Nu rezultă numele spectacolului care s-a reprezentat, dar știm din altă parte²¹³ că este vorba despre piesa **Medalionul** cu care actorii cer permisiunea Ministerului de a porni în turneu între 8 ianuarie- 8 februarie 1940. Notăm că din trupă mai făceau parte: Antoanette Vriside, Maria Anastasiad, Stroe Atanasiu și Emil Botta.

Foarte interesant este faptul că la aceeași data primăria aproba și organizarea unei serbări dedicate Unirii Principatelor în organizarea Căminului Cultural Preda Buzescu²¹⁴, între orele 4-6,30. Foarte posibil ca ambele manifestări să fi avut loc în aceeași zi, succesiv.

La 20 februarie 1940, un cronicar anonim nota în ziarul *Romanașul*: „Nu de puține ori am auzit pe intelectualii orașului nostru

plângându-se că turneele teatrale ne ocolesc, parcă am fi ciuমাți. Da, este adevărat, turneele teatrale mai serioase ocolesc orașul nostru. Joacă mai bucuros la T. Măgurele sau Corabia decât la Caracal. Și aceasta din cauza a două motive: Primul: publicul caracalean iubește teatrul numai pe afiș. Când e vorba să dea bani și să ia parte la spectacol, se lasă greu. Protipendada orașului nostru mai cu plăcere pierde o noapte (și ceva bani mari) la o partidă de bridge sau pocher decât să meargă la teatru. Agentul teatral trebuie să-i bată la poartă cetățeanului nostru de 4-5 ori, să-l latre câinii și să

Primăria orașului Caracal aprobă sala teatrului pentru Marieta Sadova și G. Calboreanu

²¹⁰ S.J.A.N. Olt, Fond Primăria Caracal, Dosar 11/1940

²¹¹ S.J.A.N. Olt, Fond Primăria Caracal, Dosar 11/1940

²¹² Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 28/1940, fila 41.

²¹³ S.J.A.N. Olt, Fond Primăria Caracal, Dosar 11/1940

²¹⁴ idem

rupă o pereche de pingele până vinde un bilet și acesta de multe ori pe datorie. Rezultatul, în seara spectacolului lume puțină care mai vine și târziu, public indiferent la munca și talentul artiștilor iar rezultatul material nu acoperă nici pe jumătate cheltuielile. Aceste constatări privesc turneele serioase, cum a fost al d-nei Marieta Sadova și Calboreanu dela Teatrul Național din București. Al doilea motiv pentru care ne ocolesc turneele teatrale este că sala Teatrului Național, iarna este aproape inutilizabilă. În concluzie, se anunță câteva turnee ale fruntașilor teatrului nostru. Aceste turnee vor juca și la Caracal. Publicul caracalean să dea cu drag concursul, să nu mai fie așa indiferent la munca și talentul artiștilor ci să răspundă cu căldură și entuziasm, astfel ca artiștii ce joacă la Caracal să plece cu impresii frumoase de orașul nostru și să revie cu drag în mijlocul nostru chiar dacă beneficiul material ar fi nul.

P.S. Acest articol a fost scris înaintea spectacolului „Titanic Vals”. Această minunată comedie de moravuri a cunoscutului autor Tudor Mușatescu s-a jucat într-o atmosferă glacială și la propriu și la figurat. Ansamblu strălucit alcătuit din artiști cu renume ai teatrului românesc, în frunte cu Victor Antonescu, Cluceru, Victoria Corciiov, Keiș Gheorghiu, toți de la Teatrul Național din București, nu au putut juca din cauza frigului puternic ce domnea în sală, tremurând gros ca și publicul care a fost nevoit să stea în paltoane și cu căciulile pe cap. Nu știm cine

Marieta Sadova (caricatură din presa vremii)

sunt vinovații, dar primăria orașului e datoare să lămurească această penibilă chestiune, ce cu siguranță ne va compromite în fața tuturor turneele serioase care în viitor ne vor ocoli și mai mult, făcându-ne astfel un prost renume²¹⁵”.

N. Rabega solicită primăriei Caracal sala Teatrului pentru un spectacol

Pe cererea lui N. Rabega este specificat: „Ziua de 20 februarie 1940 este ocupată de turneul Teatrului din Săringdar-București”

²¹⁵ *Romanațul*, An. V, nr. 7-8/20 februarie 1940;

de operă. Primăria fixează data de 19 februarie pentru acest spectacol de operă cu condiția ca organizatorii să se ocupe de iluminat, încălzire și să plătească 1000 lei chirie²¹⁶. N. Rabega acceptă data și condițiile precizând că va juca spectacolul **Camarazii**.

Un document emis de primăria Caracal²¹⁷ menționează că s-a reținut pentru data de 20 februarie 1940 sala teatrului pentru turneul Teatrului din Sărindar, încălzitul și iluminatul precum și chiria de 500 lei căzând în sarcina organizatorilor. Un document menționează că s-a jucat acum piesa **Titanic Vals**²¹⁸ și s-a reținut chiria aferentă.

A avut loc încă un spectacol al acestei trupe la 4 martie după cum aflăm din altă adresă²¹⁹ care precizează: „[...] s-a reținut sala Teatrului Comunal pentru ziua de 4 martie 1940, pentru turneul Teatrului din Sărindar de sub conducerea d-lui Tudor Mușatescu cu piesa **Figurantul**”.

La 24 februarie a avut loc o serbare a Asociației funcționarilor financiari din Romanași pentru strângerea de fonduri în scop de binefacere, în special pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor²²⁰.

La 7 martie s-a desfășurat la teatrul din Caracal o conferință de apărare pasivă. Nu știm cât de pasivă a fost conferința însă cu acest prilej au fost sparte două geamuri iar intententul teatrului se adresa poliției locale în vederea recuperării prejudiciului²²¹.

Tot din presa locală aflăm despre un bal caritabil organizat la 9 martie 1940: „La Teatrul Național din Caracal, în seara zilei de sâmbătă 9 martie a.c., orele 9, cele două societăți „Mărăști- Mărășești” și „Subofițerii pensionari” dau un mare bal cu o frumoasă tombolă în scopul ajutorării copiilor săraci ai concentrațiilor și pentru înzestrarea armatei. Ambele societăți fac un călduros apel la onor public să dea cel mai mare concurs pentru ca scopul să fie cu prisosință atins”²²².

Un document de arhivă²²³ amintește prezența la Caracal a Teatrului Religios din București (înființat în noiembrie 1938) pentru data de 12 martie 1940, fără a se preciza numele piesei jucate. Precizări găsim în alt document²²⁴ din care aflăm că s-a jucat piesa **Maica Paisia**, o piesă „în care se biciuiesc viciile și moravurile de azi”.

Inițial era programată pe 16 martie 1940 serbarea Gărzii Naționale F.R.N. Romanași. Din cauză că Administrația Financiară n-a putut asigura hârtia filigranată pentru bilete, acțiunea s-a amânat pentru 23 martie²²⁵.

Tudor Mușatescu și ...Titanicul

²¹⁶ S.J.A.N. Olt, Fond Primăria Caracal, Dosar 11/1940;

²¹⁷ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 10/1939, fila 434

²¹⁸ S.J.A.N. Olt, Fond Primăria Caracal, Dosar 11/1940;

²¹⁹ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 10/1939, fila 440

²²⁰ S.J.A.N. Olt, Fond Primăria Caracal, Dosar 11/1940;

²²¹ idem

²²² *Romanașul*, An. V, nr. 9/4 martie 1940;

²²³ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 28/1940, filele 57 și 142;

²²⁴ S.J.A.N. Olt, Fond Primăria Caracal, Dosar 11/1940

²²⁵ S.J.A.N. Olt, Fond Primăria Caracal, Dosar 11/1940

Știm cu exactitate că la 19 martie 1940 a cântat pe scena teatrului din Caracal artista Mia Braia, un document emis de primăria locală insistând pentru încasarea chiriei²²⁶.

Tot în cursul lunii martie are loc un spectacol susținut de un colectiv de actori ai teatrului Regina Maria din București, după cum informa tiarul *Romanașul*: „Teatrale. Miercuri 27 martie 1940 are loc la Teatrul Național un mare spectacol cu **Nuca de cocos**, comedie în trei acte de Marcel Achard. Ansamblul de elită al Teatrului Regina Maria din București în frunte cu marele comediant V. Maximilian, Ion Talianu, Tantzi Căpățână etc. Publicul caracalean va avea prilejul de a gusta o seară de adevărat rafinament artistic. Costume și decoruri originale dela premieră. Puținele bilete rămase se mai pot reține până în seara spectacolului la redacția ziarului nostru.

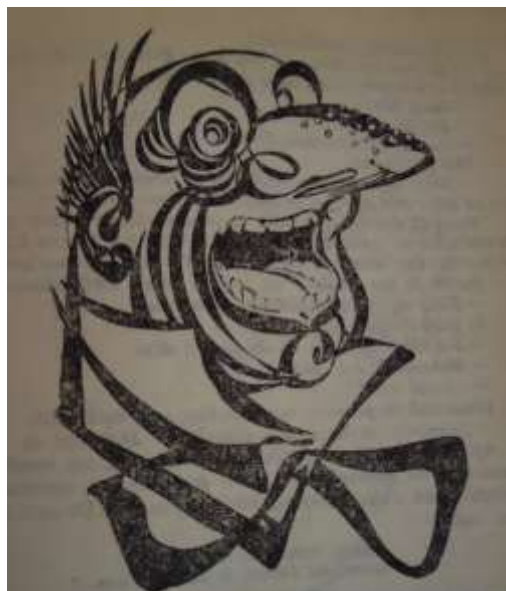
P. S. Sunt rare prilejurile când amatorii și cunoscătorii de teatru au puțința de a asista la un spectacol minunat interpretat de artiști de elită. Rețineți bilete din timp²²⁷.”

Primăria orașului informa Ministerul Cultelor și Artelor că a reținut sala pentru data de 27 martie, cu obligația pentru organizatori „să încălzească sala cu 3500 kg. lemne de foc, să plătească comunei o sumă de 800 ce reprezintă întreținerea și curățirea sălei cu personal, plus iluminatul sălei dupe contorul electric. Totodată comunicăm că afișajul public este concesionat d-lui Ștefan Oprescu, ziarist din Caracal²²⁸”.

Turneul lui N. Kirîțescu cu piesa **Fata de la mansardă** ocolește Caracalul dar ajunge la Slatina la 4 aprilie 1940, venind de la Rm. Vâlcea și după ce trecuse prin Craiova la 2 aprilie.

În cursul lunii aprilie este prezent la Caracal marele artist Constantin Tănase. Un anunț din ziarul *Romanașul* preciza:

„Sâmbătă 6 aprilie orașul nostru adăpostește pentru o seară minunatul ansamblu de

Constantin Tănase văzut de Gion

²²⁶ idem

²²⁷ *Romanașul*, An. V, nr. 10-11/20 martie 1940;

²²⁸ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 28/1940, fila 124

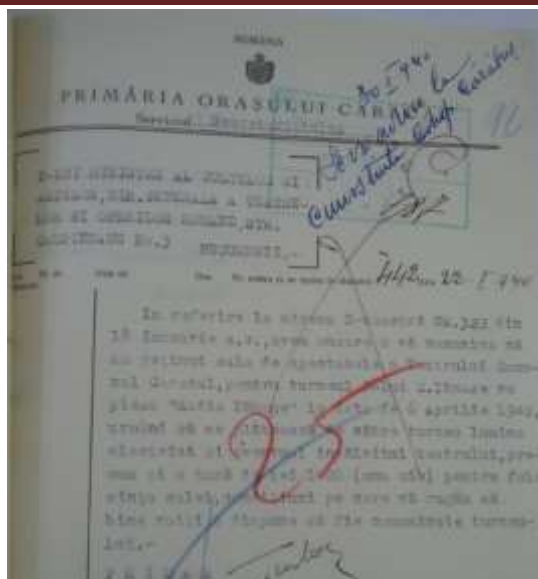

revistă de sub direcția marelui și iubitului artist C. Tănase. Orașul nostru este unul din orașele privilegiate de trupa d-lui Tănase, care a cunoscut totdeauna aci mari succese de public. Ansamblul are în frunte pe Stroe și Vasilache, cunoscutul cuplu de comici, Mia Apostolescu etc. Balet, decoruri, costume, lux, așa cum ne-a obișnuit totdeauna trupa d-lui Tănase. Orchestra este condusă de compozitorul G. Dendrino. O seară de vis, muzică, dans și fast. Biletele (puține câte au mai rămas) la d. Liodorică Florescu și la redacția noastră²²⁹. Informația este în concordanță cu itinerariul anexat de organizatori²³⁰, care mai prevedea spectacole și la Craiova (7 aprilie), Slatina (8 aprilie) și în alte orașe. Aici se precizează numele spectacolului de revistă („Radio Tănase”) și cei 55 membri ai trupei, între care: C. Tănase, Virginia Tănase, Mia Apostolescu, Valerica Cevie, Elena Burmaz, N. Stroe, V. Vasilache, N. Roman, Al. Maican, Radu Zaharescu ș.a. Orchestra condusă de G. Dendrino era compusă din 11 persoane la care se adăugau 6 persoane din personalul tehnic.

Același anunț făcea cunoscut spectacolul din 12 aprilie același an: „În ziua de 12 aprilie, turneul Tetarului Național din București reprezintă în orașul nostru admirabila comedie **Capul de Rățoi**. Autorul, d. G. Ciprian, va interpreta și rolul principal. Această comedie a întrunit aprecierile unanime ale criticei, ca cea mai bună comedie românească a anului 1939. Din ansamblul numeros mai fac parte: d. I. Morșun, Rene Anie etc. Biletele la d. Roman Bălănescu²³¹”. Conform itinerariului anexat²³², spectacolul s-a jucat și la Rm. Vâlcea (13 aprilie), Craiova (14 aprilie), Slatina (15 aprilie) etc. O adresă a primăriei confirma că s-a reținut sala pentru această dată și stabilea obligațiile organizatorilor²³³.

Un vânt puternic a dezvelit la 6 aprilie 1940 o porțiune de 50 m.p. din acoperișul clădirii iar la 25 aprilie, șeful Serviciului Tehnic de pe lângă primăria orașului solicita aprobarea sumei de 2500 lei pentru învelirea în mod provizoriu a acestei porțiuni cu carton asfaltat²³⁴. În document se preciza: „Întrucât momentan nu se găsește tablă în oraș și nici la Craiova, nu putem întocmi un deviz, lipsindu-ne prețurile, iar Teatrul nu poate rămâne descoperit mai mult timp, expunându-se la mari stricăciuni interioare și prin aceasta la pagube mari”. Primăria a solicitat mai multor firme de fierărie din Craiova să trimită ofertele lor de prețuri la tabla galvanizată, însă acestea au răspuns că nu au de mai multe luni acest material.

Se pare că nici până la 1 iulie nu se remediaseră aceste probleme de vreme ce intendentul teatrului îi scria primarului: „Domnule primar, am respectul a vă raporta că în

Primăria Caracal aprobă sala teatrului pentru spectacolul „Radio Tănase” la 6 aprilie 1940

²²⁹ *Romanașul*, An. V, nr. 12/31 martie 1940;

²³⁰ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 28/1940, fila 62;

²³¹ *Romanașul*, An. V, nr. 12/31 martie 1940;

²³² Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 28/1940, fila 150;

²³³ Idem, fila 165

²³⁴ S.J.A.N.. Olt, Fond Primăria Caracal, Dosar 11/1940

urma unei ploii căzute în ziua de 1 iulie a.c. ducându-mă la Teatrul Caracal am constatat că în partea stângă coridorul de la lojile de sus și deasupra cabinelor în partea dreaptă tabla fiind găurită în mai multe locuri pică pe tavan cauzându-i stricăciuni. Pentru cele de mai sus vă rog domnule primar a da ordin serv. Tehnic Caracal pentru reparații²³⁵”. Tot în aceeași perioadă s-a apelat la tapițerul Oprea Victor din Caracal pentru a repara scaunele teatrului. Abia la 4 octombrie se face recepția lucrărilor de învelire provizorie cu carton asfaltat, manopera a fost executată de N. Pișculescu, tinichigiu din Caracal iar materialul lemnos s-a cumpărat de la Ion Dulamă din Caracal.

Un proiect pentru refacerea acoperișului Teatrului Comunal și refacerea învelitoarei de tablă a caselor donate de Th. Vlădescu a fost gata abia la 4 septembrie 1940 și s-au alocat 207 000 lei.

Ca în fiecare an, ziua de 10 Mai s-a sărbătorit la Caracal cu mare fast, la ceremonia de la Monumentul Eroilor participând oficialitățile locale, elevii, numeros public. După oficierea unui *Te Deum* la Catedrala „Maica Domnului” a urmat defilarea cohortei de străjeri după care a urmat recepția de la prefectură și o festivitate la Teatrul Național pe care ziarul local o descrie astfel: „La ora 4 p.m. a avut loc în sala teatrului național o serbare organizată de cohortele de străjere și străjeri. Dl. profesor D. Eftimescu a vorbit despre însemnătatea zilei. A urmat un bogat și variat program de jocuri naționale, coruri executate de corul mixt, o clacă etc. Străjerul Sorin Preda a declamat cu mult talent vibrantele versuri patriotice „A noastră-i glia” de d. Ștefan G. Boțoi, publicate în ziarul *Romanașul* nr. 1 din ianuarie a.c. În general, serbarea a avut o reușită deplină. Seara la ora 9 s-a făcut retragerea cu torțe de către străjeri, premilitari și armata sub comanda d-lui lt. Cristescu. D. prefect Dobriceanu, ieșind în balconul prefecturii, a spus următoarele: -Străjeri, premilitari și ostași, să strigați odată cu mine: Trăiască marele nostru rege Carol II, trăiască marele voievod Mihai (vii urale)²³⁶”.

La 15 mai 1940, conform itinerariului²³⁷, poposește la Caracal o trupă a Teatrului Ligii Culturale „de sub conducerea domnului Consilier Regal profesor Nicolae Iorga”, care pornise în turneu prin țară cu piesele **Revoluția generalului Schnaps**, de Goethe (traducere de N. Iorga) și **Căsătoria**- comedie în trei acte de Gogol. Primăria orașului fixează într-o adresă²³⁸ obligațiile ce revin organizatorilor. Un alt document precizează că la Caracal s-a jucat dintre cele două piese- **Căsătoria**.

Alex. Iotta, directorul Liceului de Băieți „Ioniță Asan” cerea printr-o adresă primăriei sala teatrului național pentru datele de 18 și 20 mai pentru a da o serbare întrucât amfiteatrul liceului nu avea scena amenajată pentru decoruri. Venitul obținut urma a se împărți: 50% pentru înzestrarea poligonului de tragere al tineretului străjeresc și 50% pentru excursii școlare²³⁹.

Profesoara Natalia Enescu în calitate de comandant Străjer solicita primăriei sala teatrului „pentru seara de 25 mai 1940, orele 21-23 când cu un grup de comandante străjere organizez o șezătoare închinată memoriei Reginei Maria. Beneficiul șezătoarei va fi vărsat în întregime pentru înzestrarea armatei și Crucea Roșie locală²⁴⁰”.

În cursul lunii mai are loc o serbare organizată de grădinița de copii din oraș: „La 26 mai, grădinița de copii de sub direcțiunea d-rei Maria Ștefănescu dă în sala Teatrului Național o frumoasă serbare. Această serbare este pusă sub patronajul d-lui colonel M.

²³⁵ S.J.A.N. Olt, Fond Primăria Caracal, Dosar 11/1940;

²³⁶ *Romanașul*, An. V, nr. 18 /16 mai 1940

²³⁷ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 28/1940, fila 26;

²³⁸ Idem, fila 144

²³⁹ S.J.A.N. Olt, Fond Primăria Caracal, Dosar 11/1940

²⁴⁰ S.J.A.N. Olt, Fond Primăria Caracal, Dosar 11/1940

Dobriceanu prefectul județului, iar beneficiul va fi dat pentru înzestrarea armatei. Uriașii (!) de la grădinița de copii au pregătit un program frumos și așteaptă încurajarea și concursul publicului caracalean²⁴¹. Inițiativa a aparținut Inspectoratului Școlar Primar al Ținutului Olt.

Un eveniment deosebit pentru orașul Caracal și pentru județul Romanați l-a constituit prima vizită canonică efectuată de mitropolitul Nifon Criveanu, fiu al județului Romanați, născut în comuna Slătioara. Despre acest eveniment s-a scris mult în presa locală. Î.P.S. Mitropolit Nifon fusese ales mitropolit al Olteniei la sfârșitul anului 1939. Se împlineau atunci 100 de ani de la nașterea regelui Carol I și un grup de oameni politici din Oltenia- între care se remarcă Constantin

Argetoianu- au insistat pe lângă regele Carol II să ridice la rangul de Mitropolie istorica eparhie a Olteniei. Suveranul a fost de acord iar în urma alegerilor, Nifon Criveanu a fost ales primul mitropolit al Olteniei.

Înaltul ierarh a sosit la Caracal în vizită canonică la 26 mai 1940 venind dinspre Craiova, a fost întâmpinat de autorități la hotarul județului, fiind însoțit prin localitățile Leu, Zănoaga, Radomir și Dioști unde a vizitat satul model reclădit cu ajutor regal după incendiul din 1938. Ajuns la Caracal, înaltul ierarh a fost primit la Primărie cu pâine și sare, apoi însoțit de un impunător cortegiu, a mers la Catedrala Maica Domnului unde s-a săvârșit o slujbă religioasă. Mitropolitul Olteniei a prezidat adunarea societății preoțești „Renașterea” și a participat la o frumoasă recepție la Teatrul Național²⁴².

Un document²⁴³ amintește despre turneul organizat de Ion Tâlvan, societar al Teatrului Național din Cluj cu piesele **Româncuța**, **Medalionul** și **Moartea civilă**. La Caracal trupa ajunge la 28 mai 1940, venind de la Rm. Vâlcea (27 mai) și înainte de Tg. Jiu (30 mai) și Slatina (31 mai).

Artistul dramatic I. Niculescu Brumă solicită primăriei sala teatrului pentru data de 22 iunie 1940 cu spectacolul **Pentru Patrie**. Întrucât artistul solicita să fie scutit de orice taxe și solicita un ajutor material din partea autorităților locale, e de presupus că spectacolul n-a mai avut loc.

Evenimentele tragice din vara anului 1940 începute prin smulgerea Basarabiei de către U.R.S.S. au afectat puternic starea de spirit din țară. În acest climat are loc la 29

²⁴¹ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 28/1940, fila 144

²⁴² Vezi *Județul Romanați în sărbătoare. Prima vizită canonică a Î.P.S.S. Mitropolit Nifon al Olteniei la Caracal*, în *Romanațul*, An. V, nr. 20-22/30 mai 1940;

²⁴³ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 28/1940, filele 201-205;

ianie 1940 concertul Corului Regionalei Cântarea Olteniei la Teatrul Național din oraș despre care scrie presa locală²⁴⁴. La primăria orașului s-a primit un ordin al Ministerului de Interne nr. 195 K/1940 prin care se aducea la cunoștință că „*în dorința de a ajuta pe refugiații din Basarabia și Bucovina, civili și militari*” se dorea organizarea unor concerte în orașele mari ale țării. Autoritățile locale erau invitate să-și dea concursul pentru ca încasările să fie cât mai mari. Tot pentru ajutorarea refugiaților, Societatea Subofițerilor pensionari prin cpt. Cernăianu cerea încuviințare de la primărie pentru organizarea unei serbări în parc la 15 septembrie 1940

La 29 iulie 1940 ajunge la Corabia turneul organizat de Toma Dimitriu de la Teatrul Național din București²⁴⁵.

La 30 august 1940 România este silită să accepte Diktatul dela Viena prin care o mare parte a Ardealului este cedată Ungariei. Profesorul caracalean Pătru Crăciun a reținut o întâmplare care a avut loc imediat după acest trist eveniment. La Caracal a fost prezentă Maria Tănase care a susținut un spectacol memorabil pe scena Teatrului Național. Între alte cântece, a interpretat și „*Clujule, măi Clujule/ Nu plânge băiatule!...*”, la care spectatorii au ovaționat îndelung, iar câteva voci chiar au propus să meargă la Cluj, în Ardealul din care Goga coborâse în 1915 spre a candida la Romaniți.

La 8 septembrie a avut loc o serbare cultural-artistică organizată de Căminul Cultural județean.

Natalița Pavelescu adresează o cerere primăriei orașului la 22 august 1940, în care spunea: „*Subsemnata Natalița Pavelescu directoarea teatrului cu același nume, organizând un turneu în toată țara vă rog să binevoiți a dispune ca sala Teatrului Național să-mi fie pusă la dispoziție în mod gratuit așa cum mi s-a dat și în trecutele turnee, pentru ziua de duminică 19 septembrie a.c. când voi reprezenta comedia muzicală **Femeia e dracul gol**, spectacol foarte amuzant, care poate fi văzut de toată lumea. Fiind convinsă că cererea mea va fi satisfăcută, vă rog să primiți asigurarea considerației mele*”²⁴⁶.

Schimbările politice din septembrie 1940, abdicarea regelui Carol II și venirea la putere a generalului Antonescu susținut de legionari, au adus între alte schimbări și pe aceea de a interzice artiștii și muzicanții evrei. În ordinul adresat primăriei orașului Caracal se spunea: „*Conform ordinului Ministerului de Interne nr. 14675 A/1940 veți lua măsuri ca tot personalul evreesc dela Teatrele Naționale, Operele Române, Teatrele particulare, subvenționate sau nu de stat, precum și orice formațiuni sau înjghebări cu caracter artistic sau teatral să fie îndepărtați imediat din posturile lor, funcțiunile, demnitățile sau calitățile ce dețin. Nu se admite nici un fel de excepție în această direcție. Dispoziția să se aducă la cunoștința tuturor întreprinzătorilor de spectacole (directori și antreprenori de formații teatrale și artistice de orice fel), precum și patronilor de localuri care au program artistic și orchestră*”²⁴⁷.

În octombrie 1940 trece prin Caracal trupa condusă de Ion Aurel Maican care făcea un turneu prin toată țara. Presa locală ne anunță că „*În seara zilei de 21 octombrie d. Tudor Mușatescu cu un strălucit ansamblu va reprezenta pe scena teatrului național din localitate ultimul său mare succes „**Domnișoara Butterfly**”. Biletele sunt de vânzare la depozitul de ziare al d-lui Roman Bălănescu*”²⁴⁸. Informația se confirmă și din altă sursă,

²⁴⁴ *Romanațul*, An. V, nr. 27-28/30 iulie 1940

²⁴⁵ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 28/1940, fila 228;

²⁴⁶ S.J.A.N. Olt, Fond Primăria Caracal, Dosar 11/1940

²⁴⁷ idem

²⁴⁸ *Romanațul*, An. V, nr. 37-38/10 octombrie 1940;

este vorba despre itinerariul turneului²⁴⁹ din care vedem clar că la 21 octombrie trupa era programată să joace la Caracal după ce pe 14 octombrie fusese la Slatina, pe 19 octombrie la Craiova iar pe 20 octombrie la Rm. Vâlcea.

Pentru ziua de sâmbătă 26 octombrie 1940, sala Teatrului Național era rezervată pentru un spectacol al d-lui Lică Theodorescu.

Pentru data de 3 noiembrie era anunțat spectacolul Natalei Pavelescu: „*Duminică 3 noiembrie seara, tot la teatrul național din Caracal, trupa în frunte cu reputata noastră artistă Natalea Pavelescu va juca comedia muzicală „Femeia e dracul gol” cu muzici originale de Nell Martini acompaniată de orchestra jazz, cuplete, dansuri, toalete, montare și ansamblu numeros. Biletele la redacția ziarului nostru*²⁵⁰”.

În amintirea poetului Vasile Alecsandri a avut loc un spectacol festiv la 2 noiembrie 1940. Ziarul local informa: „*În seara zilei de sâmbătă 2 noiembrie a.c. orele 9 precis, în sala teatrului Național din Caracal se dă un spectacol festiv pentru comemorarea marelui poet V. Alecsandri, cântărețul eroismului nostru național. Se va reprezenta marele succes al Teatrului Național din București „Șarlatanul”, celebra comedie în trei acte de Landay, în frunte cu marele artist d. Victor Antonescu, societar clasa I în rolul titular și d-na Maria Giurgea, de asemenea societară cl. I care va declama „Miorița” și „Steluța” acompaniată de orchestră. Spectacolul se va începe cu „Barbu Lăutarul” interpretat de d. Mișu Ștefănescu de la Teatrul Național din Cluj. Rețineți ultimele locuri la depozitul de ziare al d-lui Roman Bălănescu*²⁵¹”.

Se pare că au fost mai multe manifestări dedicate lui Alecsandri căci și un afiș care ni s-a păstrat²⁵² vorbește despre comemorarea de la 8 septembrie 1940: „*Fundația Culturală Regală „Principele Carol”, Căminul Cultural Județean Romanați. Teatrul*

²⁴⁹ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 28/1940, fila 261;

²⁵⁰ *idem*

²⁵¹ *Romanațul*, An. V, nr. 40-41/25 octombrie 1940;

²⁵² S.J.A.N. Olt,

Național Caracal. Duminică 8 septembrie 1940, orele 9 seara precis, comemorarea marelui poet V. Alecsandri. În program: „Vasile Alecsandri, poet național”- conferință de dl. Ilie Constantinescu. Recitări din opera poetului- de dl. Nellu Cristescu. Cetatea Neamțului- dramă istorică în trei acte de V. Alecsandri jucată de echipa de teatru a Căminului Cultural Județean Romanați. Jocuri Oltenești. Intrarea lei 280 loja jos; 150 loja sus; 50 rezervat; 30 stal; balcon 15; elevi 10; galerie 10”.

Un turneu organizat de Ion Aurel Maican cu comedia în trei acte **Domnișoara Butterfly** de Tudor Mușatescu, ajunge și la Caracal la 21 octombrie 1940, după ce trecuse și prin Slatina la 14 octombrie, Craiova la 19 octombrie și Rm. Vâlcea la 20 octombrie²⁵³.

Pentru 9 noiembrie 1940 primește autorizația de a da un spectacol la Caracal Ștefan Florea, artist de operă din București împreună cu alți asociați.

În noaptea de 10-11 noiembrie 1940 a avut loc cutremurul de pământ care a afectat numeroase clădiri din Caracal și județul Romanați²⁵⁴, între acestea și Teatrul Național din Caracal.

Conform unui document de arhivă²⁵⁵, Natalița Pavelescu a organizat un turneu prin țară care trebuia să ajungă și la Caracal la 19 noiembrie 1940, după ce cu o zi înainte era programat la Slatina- sala Ivanovici. Actrița cerea să i se pună la dispoziție sălile de spectacol din orașele indicate dar nu este sigur dacă a mai ajuns în capitala Romanaților căci unele date nu corespundeau cu cele oficiale ale Teatrului Național. Nu se precizează ce spectacol urma a se juca. Din personalul artistic remarcăm pe: Natalița Pavelescu, Stumbea Adina, Ștefan Corabin, Lupu Ioan ș.a. Dacă va fi fost vorba despre spectacolul **Luna de miere** cu care fusese la Oradea pe 24 ianuarie 1940²⁵⁶, bănuim că impresia la selectul public caracalean nu va fi fost tocmai bună.

²⁵³ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 28/1940, fila 261;

²⁵⁴ În articolul *Cutremurul de pământ în Caracal și jud. Romanați (Romanațul, An. V, nr. 45-46/13 nov. 1940)* se amintește despre pagubele de la prefectură și tribunal unde zidurile au suferit crăpături. La Corabia au fost grav avariate biserica Catedrală, școala primară nr. 2 de fete, școala primară nr. 1 de băieți și localul primăriei. La Balș au avut de suferit catedrala Sf. Apostoli, școala primară Corbeni, bisericile Cuvioasa Parascheva, Sf. Dumitru și Sf. Voievozi, spitalul și școlile primare de fete și băieți. În județ de asemenea distrugerii au fost la Școala primară Brastavățu, bisericile din Dobrosloveni și Frâsinet, clădirea institutului de experimentare agricolă Devesel. La Pietra Olt a suferit avarii clădirea palatului administrativ iar la Bârza, Braneți și Olari s-au dărâmat clădirile primăriilor.

²⁵⁵ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 28/1940, fila 302, verso;

²⁵⁶ Într-o adresă a primăriei Oradea din 27 ianuarie 1940 se aducea la cunoștință Ministerului Cultelor că: „*Avem onoarea a vă aduce la cunoștință că în baza recomandății dvs. am rezervat sala teatrului „Regina Maria” în ziua de 24 ianuarie 1940 pentru spectacolul d-nei Natalița Pavelescu, ceea ce ne-a produs o deziluzie și o profundă indignare. Raportăm că acest spectacol a provocat un adevărat scandal și a desgustat publicul orașului prin faptele ce s-au petrecut pe scenă. În afară de faptul că piesa nu avea nimica de căutat în orașul nostru, la o distanță de 16 km. de frontieră, în ziua de 24 ianuarie, când toată suflarea românească a sărbătorit cu fastul convenit aniversarea unirii Principatelor Române, dar chiar și executarea rolurilor a fost de așa natură încât a provocat revolta spectatorilor, părăsind unii sala încă în cursul reprezentațiunii. Astfel reculegerea noastră sufletească în ziua de 24 ianuarie 1940 a fost complet anihilată, ba chiar profanată de spectacolul abject, desgustător și de bălci. Pentru a vă orienta de felul cum a decurs acest spectacol, vă trimitem alăturat un exemplar din Noua Gazetă de Vest din 27 ianuarie 1940 care relatează desfășurarea acțiunii de pe scenă, precum și felul cum a debutat la noi d-na Natalița Pavelescu”.* În articolul citat, din ziarul condus de George A. Petre, sub titlul „Un scandal: Natalița Pavelescu” citim: „*Miercuri seara- într-o sărbătoare națională ca cea dela 24 ianuarie- s-a petrecut pe scena Teatrului „Regina Maria” din Oradea un adevărat scandal. E vorba de Luna de miere, reprezentația turneului așa zisului „teatru” al așa zisei artiste Natalița Pavelescu. Căci ceea ce s-a petrecut pe scena orădeană a fost o rușine de care ne-a pleznit obrazul nouă, nu Nataliței Pavelescu. Luna de miere e o piesă indecentă și obscenă. Bănuim că ea nu a fost scrisă în stilul în care se joacă, și nici cuvintele nerușinate debitate de actori nu au existat în intenția autorului. Dar să trecem peste piesă și să ne oprim la jocul actorilor. O piesă este obscenă în măsura pe care i-o dau actorii. Iar Natalița Pavelescu a făcut tot posibilul ca să-și bată joc – nu de artă, de care habar n-are- de orice bun simț. Pentru ea nu există cuvinte mai alese decât „tâmpit”, „idiot” și așa mai departe. A sberiat ca o vacă, a nechezat și a dat din picioare ca o iapă, însă n-a găsit nimic omenesc și onorabil pentru scenă și pentru calitatea de „artistă” cu care se împăunează. Lumea a crezut să merge la o comedie care s-o amuze iar nu s-o scârbească. Sala rămânea încremenită de atâtea neobrăzări. O*

Se pare că spectacolul s-a amânat pentru 23 noiembrie.

O altă sursă amintește despre un spectacol al aceiași artiste care a avut loc și la Caracal dar la 1 ianuarie 1940²⁵⁷, conform itinerariului care mai arată că la Oradea ajunge pe 24 ianuarie 1940. La 4 ianuarie trupa ajunge la Slatina.

Pentru 25 noiembrie sala Teatrului Național este cerută de artistul Ștefan Iulian.

Un turneu teatral deosebit este cel al lui N. Kiriteșcu cu spectacolele **Ion al vădanei** și **Fata de la mansardă**. Conform itinerariului²⁵⁸, a ajuns și la Caracal la 29 noiembrie 1940 (la Slatina pe 26 noiembrie și la Corabia pe 30 noiembrie).

Tot către sfârșitul anului 1940 a avut loc și turneul Regionalei Oltenia a Fundației Culturale Regale „Regele Mihai I”, sub conducerea lui R. Comăneanu. Între localitățile menționate în itinerariu²⁵⁹ se numără Caracalul, Slatina, Corabia și Dioști.

Un anunț din ziarul local amintește că „*Sub auspiciile Căminului Cultural „Preda Buzescu” din Caracal se va ține în sala teatrului național, duminică 1 Decembrie ora 6 o șezătoare literară pentru mărirea fondului de ajutoare a sinistraților. Marele romancier d. Ionel Teodoreanu va trata subiectul „Cum am scris Medelenii*”²⁶⁰”.

Notăm că în această perioadă Căminul Cultural „Preda Buzescu” din Caracal, condus de profesorul Ilie Constantinescu, a organizat multe activități culturale. În ciuda greutăților²⁶¹, Căminul Cultural fiind susținut de băncile din oraș, de Camera de Comerț locală și de Primărie a reușit organizarea unui ciclu de conferințe²⁶²,

Ionel Teodoreanu văzut de caricaturistul romanașean Silvan Ionescu

mare parte dintre puținii spectatori au plecat indignați după actul întâi și al doilea. Mulți dintre ei ne-au rugat să atragem atenția autorităților respective ca să nu mai permită astfel de reprezentații care constituiesc un nepermis atentat la morala publică. Iar primăria să nu mai acorde sala. De ce nu se exercită și asupra teatrului aceeași cenzură ca asupra presei de pildă? Sub un regim de renaștere națională nu trebuie să se permită nimănui a-și face de cap cu spectacole imorale și decăzute. Într-o epocă în care vrem să dăm societății idei cât mai sănătoase, face o crimă odioasă acela care nu suprimă din capul locului germelel desagregării și desmățul. Ori, ceea ce face adunătura aceea de oameni fără talent, care și-au ales ca șef de bandă o dezământată tot fără talent, este cel mai cras desmăț și aduce cea mai mare insultă ideii de artă, prestigiului teatrului românesc [...]”.

²⁵⁷ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 10/1939, fila 385;

²⁵⁸ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 28/1940, fila 297;

²⁵⁹ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar 28/1940, fila 341;

²⁶⁰ *Romanașul*, An. V, nr. 47-48/24 nov. 1940

²⁶¹ În cursul anului 1940 au încetat din viață și dr. George Dragomirescu, unul dintre cei mai aprigi susținători ai căminului cât și Florica Ionescu (Doina Bucur), prezentă la toate manifestările căminului. Plecaseră din oraș: dl. Stănculescu, fost primar, Alex. Iota care nu mai era director la Gimnaziul Ioniță Asan, Eugenia Lioveanu care se transferase în altă localitate; (Arhivele Naționale București, Fond. Mihai Bălăianu. Pachet II, dosar 207)

²⁶² S-a sărbătorit ziua de 24 ianuarie, cu care ocazie a conferențiat profesorul Gh. Constantinescu. S-au ținut două festivaluri artistice dedicate lui Ion Creangă (3 februarie 1940) și Titu Maiorescu (10 februarie

care bănuim că s-au desfășurat tot la Teatrul Național din localitate, s-au cumpărat cărți pentru bibliotecă. Din 1941, Căminul Cultural „Preda Buzescu” va fi condus de profesorul Pătru Crăciun.

La 14 decembrie 1940 sala Teatrului Național a fost gazda unui spectacol organizat de mișcarea legionară din Caracal²⁶³ după cum anunța presa locală: „*În seara zilei de sâmbătă 14 decembrie, la orele 8, Mișcarea Legionară din Caracal, organizația Frățiilor de Cruce, dă o serbare în sala Teatrului Național cu un program frumos și variat iar la sfârșit se va juca piesa în 4 acte „Vremuri de restriște” de Corneliu Georgescu. Biletele la librăria F.D.C.*”²⁶⁴

Dosarele Pan M. Vizirescu (IV)

Ioan Smedescu, Ion Tîlvănoiu

Între alte documente provenite din arhiva poetului românean Pan M. Vizirescu ajunse în posesia noastră, sunt și mai multe cereri, memorii, scrisori, cronicile literare, mărturii și poezii inedite. În anul 2002, sub titlul „*Tabletă de scriitor*” începusem publicarea unora dintre ele în revista *Caietele Agora*,²⁶⁵ care din păcate a avut o existență scurtă. Continuăm în paginile *Memoriei Oltului și Romanașilor* prezentarea lor, pătrunzând astfel în laboratorul de creație al ultimului *Gândirist* încercând să-i cunoaștem mai bine preocupările, prietenii, suferințele și bucuriile.

După autoclastrarea sa, scriitorul încearcă fără succes să devină membru al Uniunii Scriitorilor Români. Va reuși acest lucru abia după 1990, în timpul când această uniune era condusă de Mircea Dinescu.

În fragmentul de memoriu care s-a păstrat, adresat președintelui Uniunii Scriitorilor, Pan M. Vizirescu spune:

Tovarășe președinte,

Subsemnatul scriitor Pan. M. Vizirescu, membru al Fondului Literar al Uniunii Scriitorilor din anul 1968, vă înaintez dosarul activității mele literare care începe din anul 1922 și continua până în prezent, rugându-vă să binevoiți a sprijini intrarea mea ca membru titular în Uniunea Scriitorilor din R.S.R.

În susținerea cererii mele prezint o notă autobiografică precum și un memoriu asupra activității mele literare desfășurată în cursul a șase decenii, cu o prezență binecunoscută în publicistica noastră de prestigiu ca și sub formă de conferințe și studii superioare.

Dintr-un spirit de exigență exagerat, nu m-am grăbit să-mi strâng scrierile în volume, deși la timpul potrivit am fost solicitat de marile edituri. M-am bucurat însă de o largă circulație și simpatie în rândul scriitorilor și cititorilor și am făcut parte ca membru

1940). A conferențiat dl. Zaman la 10 martie 1940 despre Chopin; dl. Ștefan Mardaloescu la 24 martie despre „Echilibrul social”; Dl. magistrat Gh. Giugiuc în serile de 30 și 31 martie 1940 despre Rafael; M. Fontin la 12 mai 1940 a ținut o conferință în limba franceză. La 18 decembrie 1940 s-a făcut sărbătoarea datinilor cu care ocazie a conferențiat prof. Gh. Constantinescu.

²⁶³ Între septembrie 1940- ianuarie 1941 România a fost declarată „stat național-legionar” cu generalul Antonescu „conducător al statului”. În urma rebeliunii legionare din ianuarie 1941, mișcarea legionară a fost îndepărtată de la putere.

²⁶⁴ *Romanașul*, An. V, nr. 47-48/24 nov. 1940;

²⁶⁵ Pan M. Vizirescu- *Tabletă de scriitor*, în *Caietele Agora*, An. II, nr. 4 (10)/aprilie 2002, director Ioan Smedescu;

titular în cadrul fostei Societăți a Scriitorilor Români²⁶⁶. Numele meu și al fratelui meu, de curând decedat, Sm. M. Vizirescu, au fost în continuă prețuire de Tudor Arghezi la „Bilete de papagal”, alături de Geo Bogza, Eugen Jebeleanu, Eugen Ionescu, Radu Boureanu, Cicerone Teodorescu și alte personalități de frunte ale scrisului nostru de azi. De asemenea am publicat alături de Lucian Blaga, V. Voiculescu, Ion Pillat, Cezar Petrescu, Liviu Rebreanu, Gib I. Mihăescu și alte nume ilustre de a căror stimă m-am bucurat.

Am publicat în anul 1943, la Cluj, un volum intitulat „Poezia noastră religioasă”- studiu analitic cu exemplificări antologice, iar în curând volumul „Poeme”, la Editura Eminescu²⁶⁷, ceea ce îmi dau dreptul de a intra în Uniunea Scriitorilor din R.S.R., conform prevederilor statutare.

Îm afară de materialele publicate, dispun de numeroase opere de poezie, proză, eseuri, critică și lucrări dramatice, aflate în manuscris în formă definitivă, alături de care amintesc și participarea mea la diferite activități literare și culturale prin comunicări, discuții și conferințe, unele chiar la Academia R.S.R. În sprijinul cererii mele, aduc și recomandările unor personalități de renume, precum: academician Al. Dima, Al. Piru, Nicolae Balotă și poetul Ion Potopin, ca și un tablou cu numeroase dedicații de la scriitori pe operele lor. [...]

Pan M. Vizirescu

La fel de interesantă prin conținut este fișa personală a scriitorului din care redăm:

Subsemnatul Vizirescu M. Pantelimon, pseudonim Pan M. Vizirescu, născut în ziua 16 luna august, anul 1903, în localitatea Branș, județul Olt, România, de naționalitate română, cu domiciliul în București, str. Pitar Moș, nr. 8;

Studii: Școala Primară Branș, apoi Slatina (1910-1915), clase absolvite 5;

Liceul Militar Craiova apoi Liceul Carol- Craiova (1915-1925), întreruptă în anii 1916-1918, clase absolvite 8;

Facultatea de Litere București (1925-1929; 1938 doctorat); clase absolvite 4, doctor în litere și filosofie, Magna cum laudae;

Facultatea de Drept, începută 1925, întreruptă în ultimul an;

Decorări: Meritul Cultural Coroana României și altele;

Limbi străine cunoscute: Franceza

Profesia de bază: Profesor; în prezent pensionat

Activitatea profesională:

1927-1930 lucrător corector la Monitorul Oficial cu domiciliul în str. Aurel Vlaicu 83, Buc.; 1930-1937 profesor Liceul Militar Cernăuți cu domiciliul în str. Zece Mai nr. 8, Cernăuți; 1937-1941 profesor Liceul Comercial [?] Carol București cu domiciliul în str

²⁶⁶ Pan M. Vizirescu era membru al S.S.R din anul 1941.

²⁶⁷ Apărut în 1982, deci și memoriul este aproximativ din aceeași perioadă

Amiral Urseanu 10 Buc.; 1941-1944 Direcția Presei, redactor²⁶⁸, același domiciliu; 1939-1940 Serviciul Social, redactor, același domiciliu;

Situația militară: Fruntaș, Infanterie, cu carnet de identitate eliberat de Reg. 8 Vânători la data de 1 nov. 1931;

Apartenența politică:-

Starea civilă: Necăsătorit;

Date despre părinții, frații și socrii solicitantului: tatăl, Vizirescu Marin, agricultor, decedat la 74 de ani; mama, Vizirescu Maria, menajeră, decedată la 78 de ani; sora Nicolae Joița²⁶⁹, menajeră, decedată la 77 de ani; frați: Vizirescu M. Ion; Vizirescu M. Smarand, 76 de ani, pensionar; Vizirescu Marian.

Debutul literar: la revista „Universul Literar” în 1922 cu schița „Sfârșit duios”, sub pseudonimul DelaBârsa;

Lucrări editate: *Poezia noastră religioasă* (1943, Editura Cărțile Vieții, Cluj);

Poeme (1982, Editura Eminescu);

Lucrări personale traduse în alte limbi: -

Călătorii efectuate în străinătate: -

Seria și nr. Buletinului de identitate: Serie N nr. 811067

Macheta unor reviste proiectate de Pan M. Vizirescu și Traian Mateescu în 1929

Semnătura: Pan M. Vizirescu

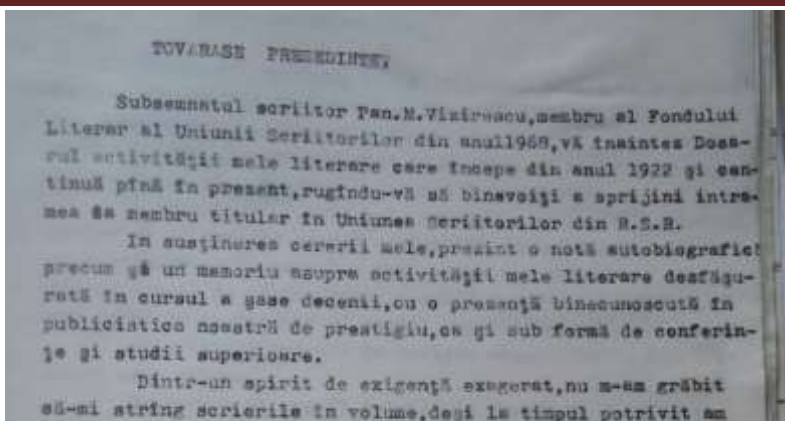
Aceste date de interes pentru istoria literară, sunt completate cu alte precizări dintr-o cerere datată 7 ianuarie 1982:

Pan M. Vizirescu [...] Buletin de identitate seria N nr. 811067, emis de Miliția Slatina la data de 25 septembrie 1967 [...] Am tipărit următoarele titluri: „Poezia noastră

²⁶⁸ Pan M. Vizirescu nu precizează că a fost directorul revistei *Curierul Serviciului Social*;

²⁶⁹ Sora sa a fost căsătorită Cosmulescu, este mama lui Dan Cosmulescu.

religioasă”, tipărită la Cluj, editura „Cărțile Vieții” în anul 1943²⁷⁰. Cartea a fost cerută de conducerea spirituală a fraților noștri în frunte cu cărturarul Mitropolitul Colan, în anii de vitregie ai ocupației străine în urma odiosului dictat de la Viena. A fost considerată un

Pan Vizirescu cere să fie primit în Uniunea Scriitorilor

Nicolae Vizirescu, fratele scriitorului

eveniment literar de mare răsunet. Coperta se află la dosarul Fondului Literar.

Am colaborat la următoarele publicații: *Universul Literar*, *Bilete de papagal*- pe toată durata apariției, *Viața Literară*, *Făt-Frumos*, *Gândirea*, *Secolul*, *Ramuri*, *Orizonturi Noi* de sub direcția lui Bacovia, *Familia*, *Albina*, *Revista de Pedagogie*, *Revista Fundațiilor Regale*, *Dacia Rediviva*, *Curierul Serviciului Social* aflat sub conducerea mea, *ziarele Universul*, *Calendarul*, *Neamul Românesc*, *Țara Noastră* și altele²⁷¹.

În prezent se află sub tipar la editura *Eminescu* volumul „*Poeme*” a cărui apariție se așteaptă dela o zi la alta. *Poemele* sunt închinată lui *Eminescu*. Depun la dosar o dubletă a volumului aflat sub tipar.

Despre mine au dat recomandări următorii membri titulari ai Uniunii Scriitorilor: Acad. Prof. univ. Al. Dima; prof. univ. Nicolae Balotă; prof. univ. Al. Piru; I. Potopin- ale căror

recomandări se află la dosar, precum și ale altor scriitori, depuse la dosarul Fondului Literar.

Despre lucrările mele au scris: în *Bilete de papagal* (31 mai 1929, F. Aderca), revista *Viața Ilustrată*, nr. 3/martie 1944, An. XI-Cluj; *Gândirea*, aprilie-mai 1944; Z. Ornea- *Tradiționalism și modernitate*; D. Micu- *Gândirea și gândirismul*; Gh. Vrabie- *Gândirismul*; Victor Crăciun- *Confesiuni sonore*; *Enciclopedia Cugetarea și altele*.

Sunt pensioner al Fondului Literar din anul 1968 cu pensia 1800 lei lunar.

Domiciliul actual: str. Pitar Moș, nr. 8, etaj I, Sector 1, București, telefon 127004.

²⁷⁰ Este foarte ciudat, Clujul era cedat Ungariei prin Diktatul de la Viena, eliberarea Ardealului s-a făcut în toamna anului 1944;

²⁷¹ Scriitorul nu amintește colaborarea sa la *Porunca Vremii* sau *Sfarmă Piatră*- publicații de extremă dreapta sau antisemite.

Profesorul universitar Onisifor Ghibu în lagărul de la Caracal pentru deținuții politici

Colonel r. Dumitru Matei

Multe glume s-au făcut – și încă se mai fac – pe seama orașului *minunilor*, Caracal, astăzi municipiu. Unele au un sâmbure de adevăr, multe sunt creații care vor să fie hazlii, dar fără legătură cu realitatea. Între cele mai cunoscute *minuni* este cea cu *pușcăria de pe strada Libertății*.

Această stradă – în fapt o porțiune a șoselei Craiova-Roșiori-București care traversa orașul, numită astfel fiindcă în anul 1848 a fost parcursă de alaiul revoluționarilor veniți de la Islaz în capitala județului Romanați – a devenit una dintre cele mai mari și mai importante străzi ale orașului, având amplasate aci nu doar imobile dintre cele mai frumoase ale unor personalități locale, ci și instituții ale județului Romanați, între care și Tribunalul județului Romanați. Iată un motiv pentru care făcătorii de *minuni* au plasat acolo și pușcăria, instituție care nu a existat ca atare. În cadrul clădirilor anexă ale palatului Justiției erau două camere în care împricinații proceselor penale așteptau până le venea rândul să apară în fața completului de judecată, după care plecau acasă ori la locul de detenție, care nu era în Caracal.

În anul 1980 a fost dislocat în Caracal Batalionul 135 Disciplinar²⁷², numit din 1992 *Închisoarea Militară nr. 5* (altă *minune*: avea numărul 5, dar era singura Închisoare militară din țară).

În Caracal a existat însă un *Lagăr pentru deținuții politici*, despre care nu se vorbește și despre care puțini își amintesc astăzi.

Detalii despre acest lagăr reproducem din cartea *ZIAR DE LAGĂR*²⁷³. Ediția este îngrijită de Romeo Rădulescu, care semnează un *Cuvânt înainte* și de Octavian Ghibu, care semnează un *Tabel cronologic, Postfața și Note*.

Cartea cu 217 pagini are 12 *Anexe* (96 pagini) cuprinzând documentele pe care autorul le-a adresat autorităților artătând că este nevinovat și a fost arestat abuziv.

În rândurile care urmează vom prezenta câteva detalii despre lagărul din Caracal și despre intenția profesorului universitar Onisifor Ghibu de a înființa în lagărul cu deținuți politici de la Caracal (și nu numai pe acesta) universități libere în care omul să nu trândăvească, ci să folosească timpul petrecut acolo pentru a-și însuși cunoștințe folositoare lui și societății, *astfel ca la sfârșitul timpului de detențiune deținuții să iasă cu altă orientare, mai sănătoși, mai puternici, mai luminați, mai pricepuți, mai harnici, mai*

Onisifor Ghibu

²⁷²Colectiv de autori, *DESTINE SUB DRAPTEL*, Editura SITECH, Craiova, 2008, pag 137.

²⁷³Onisifor GHIBU;: *Ziar de lagăr*, Editura Albatros, București, 1991.

*nemți, pline de păduchi*²⁷⁶

*buni, mai optimiști și mai patrioți*²⁷⁴.

Situat în partea de nord a orașului, lângă Cimitirul nr. 1, în timpul războiului acesta a fost lagăr înființat în timpul războiului pentru prizonierii de război sovietici. Din 1945 au fost internați aici prizonieri germani și unguri, iar din anul 1945 aceștia fiind preluați de sovietici, au fost internați în lagărul de la Caracal deținuți politici.

După 9 mai 1945, când în Caracal a fost stabilită o garnizoană a armatei sovietice, constatând că lagărul a fost construit de nemți, o comisiune: *trei ofițeri, în frunte cu un colonel, însoțiți de căpitanul nostru și ajutoarele lui, cunoscând faptul că aceste cabane au fost construite de nemți, conform armistițiului, le revin rușilor. Se pare că e vorba ca statul român să le răscumpere de la ruși, dacă vrea să le folosească*²⁷⁵.

La 23 iunie 1945 circulau în lagăr *vești fantastice despre eliberări care nu mai vin, despre desființarea lagărului din Caracal și mutarea lui la Deveselu, în bordeie de*

*

Încă de la 22 decembrie 1944 cei interesați să-l înlăture pe profesorul Onisifor Ghibu din funcțiile pe care le deținea pentru a-i lua locul, au publicat în ziarul *România Viitoare* un articol calomnios prin care îi aduceau numeroase învinuiri: *că este un trădător de neam, că trebuie curățat din învățământ, că trebuie șters din viața publică și socială a României democratice, etc.*, motiv pentru care, în replică, profesorul s-a adresat cu cerere către prim-procurorul Tribunalului Sibiu pentru cercetarea cazului și în baza cercetării să deschidă și să susțină acțiune publică pentru calomnie, cerând pedepsirea inculpatului.

Urmarea a fost alta decât cea la care se aștepta profesorul Ghibu: În noaptea de 22/23 martie 1945, la orele 23.45 a fost ridicat de acasă și dus la închisoarea chesturei locale.

S-a hotărât să-și demonstreze nevinovăția adresându-se în scris autorităților: primului-ministru la 23 martie; rectorului universității la 24 martie; la 26 martie din nou primului ministru Petru Groza (text ce trebuia depus la cabinetul primului ministru de către fiul său, Octavian O. Ghibu), căruia i se adresa cu formula *FRATE PETRE*; la 27 martie a trimis scrisoare Ministrului Educației Naționale Ștefan Voitec²⁷⁷, arătând cum a fost ridicat de acasă fără a fi vinovat și cerând să se cerceteze și să se constate adevărul; la 30 martie arăta în scris chestorului poliției Sibiu că s-a îmbolnăvit de gripă și cerea *să fiu ascultat imediat în legătură cu învinuirile absolut neîntemeiate ce mi se aduc și drept*

²⁷⁴Op. cit., pag. 238

²⁷⁵Op. cit., pag. 49

²⁷⁶Op. cit., pag. 110

²⁷⁷Originar de la Corabia-Romanați

consecință punerea mea în libertate spre a-mi putea vedea și de sănătate și de îndeplinirea obligațiilor mele ca profesor universitar și ca director al Seminarului pedagogic universitar. Dacă această măsură nu ar putea avea loc imediat, vă rog să dispuneți internarea mea în Clinică, încă în cursul zilei de astăzi.

Abia la 11 aprilie 1945 a fost cercetat de subinspectorul dr. Cornel Brădeanu, care în referatul către Inspectoratul poliției arăta că *nu i s-a găsit nici o vină și că, în consecință, cazul Ghibu urmează să fie clasat.*

La 12 aprilie Onisifor Ghibu a semnat o *declarație* în care protesta *în modul cel mai energic contra arestării mele, fără îndeplinirea măcar a formelor legale și în contra deținerii mele în acest timp de 20 de zile, pe baza unor afirmațiuni lipsite de orice temei, fără a fi audiat până astăzi*²⁷⁸. În continuarea declarației arăta că anterior arestării *acuzările au fost ventilate* în presă și în comisia de epurare, că în memoriul său a dovedit completa sa nevinovăție, apoi arată adevăratele cauze ale arestării sale și adevărații vinovați care trebuie arestați pe baza probelor certe, dacă el a putut fi arestat și fără probe.

Arestatul nu a fost pus în libertate, ci a fost trimis în lagărul de la Caracal după detenția de o lună la Sibiu și în loc să fie pedepsiți calomniatorii săi – foști legionari, convertiți ca susținători ai noului regim: Constantin Daicoviciu, Silviu Dragomir, Dimitrie Tudoran, Emil Petrovici și Tiberiu Moșoiu – a fost pedepsit subinspectorul de poliție, arestat și el după câțeva vreme și trimis tot în lagărul de la Caracal pentru că nu l-a găsit vinovat pe profesor.

Sosit în lagărul de la Caracal la 23 aprilie, Onisifor Ghibu a început să-și noteze aproape zilnic observații, activități și gânduri cu privire la situația sa și a altor deținuți, dar și evenimente interne sau externe despre care lua cunoștință din ziarele care soseau în lagăr, din scrisorile primite ori de la radio.

*Mă gândesc că, în adevăr, n-ar fi o pierdere de vreme să fac o carte despre viața de lagăr. (...) S-o scriu aici? Aici nu știi dacă poți păstra ce scrii. Și ce poți scrie între împrejmuirile de sârmă ghimpată? Mircea Damian a publicat o carte, „Rogojina”, roman trăit la Jilava, Malmaison, Văcărești*²⁷⁹. A scris, totuși, și a scos din lagăr 5 caiete: *3 sânt la Tavi, 1 la Nana, 1 la Emil*²⁸⁰. Cel în care scria la 8 septembrie 1945 este al 6-lea.

A notat evenimente petrecute în lagăr sau în oraș, evenimente politice interne și externe care a se păreau mai importante, aprecieri privitoare la persoanele internate.

*Miercuri, 9 mai ora 2 d.a. au tras clopotele la toate bisericile din Caracal și au sunat și sirenele tuturor fabricelor: a încetat războiul în Europa!*²⁸¹ (...) *Dar pentru noi se pun acum probleme noi. Va trebui să luptăm pentru obținerea acestei păci drepte.*

Vineri, 11 mai 1945 unii credeau că se va da o amnistie pentru deținuții politici, fapt ce părea verosimil după încetarea războiului. Alții credeau că li se va drumul tuturor țăranilor și muncitorilor, în schimb intelectualii vor mai fi ținuți 5 luni. Așteptările nu s-au realizat.

Reținem că *Tribunalul Poporului a condamnat la pedepsele cele mai aspre pe ziariștii trădători: la moarte pe Pamfil Șecaru și Grigore Manoilescu, Stelian Popescu*

²⁷⁸Op. cit., pag. 229-234

²⁷⁹Op. cit., pag. 108; Mircea Damian, arestat pentru un conflict cu ministrul Nichifor Crainic în 1942, a putut scoate pe porțile închisorii manuscrisul volumului *Rogojina* care s-a publicat în decembrie 1944. Din detenție trimitea și articole la ziarul *Informația Zilei* condus de caracaleanul Grigore Malciu, semnate cu pseudonimul Ion Voicu.

²⁸⁰Op. cit., pag. 208; Onisifor Ghibu urmează și el exemplul lui Mircea Damian care încredințase manuscrisul *Rogojinei* unor oameni de încredere: un exemplar maestrului Jean Valjean, altul lui Florin Tărăbuță (procuror la Tribunalul Ilfov) și al treilea lui Paul Teodorescu (vezi articolul „Nu vă plecați în afară”, din *Fapta*, An. IV, nr. 517/31 mai 1946; vezi și în *Memoria Oltului și Romanașilor*, nr. 60/februarie 2017, p. 26, nota subsol 86);

²⁸¹Op. cit., pag. 34

ș.a. la muncă silnică pe viață. (...) Pe neașteptate, la ora 5 d.a. ediția specială a anunțat comutarea pedepsei²⁸². Acest fapt i-a dat speranța că dacă va face un memoriu către rege, ar avea șanse să iasă din lagăr.

În ciorna memoriului nota: (...) de la 1919 -1940. Ne-am devorat unii pe alții, uitând, din pricina ambițiilor și intereselor noastre personale, patria eternă. Am fost „liberali”, „țărăniști”, „averescani”, „cuziști”, „legionari”, „comuniști”, dar n-am fost nici români, nici creștini, nici oameni. La 1941 am ajuns la scadență. Ori ne învățăm minte, ori pierim! (...) Sânt pentru lagăre. Să fie duși în lagăre și reeducați timp îndelungat, toți paraziții societății și ai statului, care n-au muncit nimic, ci numai au speculat și exploatat statul și poporul. (...) Iar lagărele să fie institute de reeducare.

I s-a cerut lui Onisifor Ghibu, ca și celorlați deținuți, să dea o declarație cu privire la atitudinea sa politică din viitor și la 20 mai 1945 a dat declarația în care scrie că *un om de caracter nu se poate schimba la 62 de ani. Un om cu trecutul și experiența mea, dovedită prin fapte, va fi și în viitor ce a fost întotdeauna: un luptător pentru idealurile imperioase ale umanității, mai întâi în cadrul și spre progresul neamului său și al țării sale. (...) Eu voi fi și în viitor ceea ce am fost cu adevărat în întreaga mea viață: un om care-mi voi iubi mai înainte de orice neamul meu și țara mea, pe care le voi apăra și de aici înainte cu puterile mele tot mai slabe și voi respecta toate celelalte popoare care vor voi să aibă cu noi legături de orice fel.*

În declarație precizează că față de ruși nu s-a manifestat niciodată ca dușman: în cărțile sale a vorbit totdeauna cu respectul cuvenit față de acest popor și atitudinea lui nu este determinată de actul de la 23 august, ca a atâtor *democrați de dată nouă*. În seminariile de la cursurile universitare a tratat între anii 1942-1945 pedagogia sovietică și a cerut prin adresă oficială Ministerului Educației să-i aprobe tipărirea acestei lucrări și s-ar fi tipărit până acum la editura ARLUS-ului dacă nu ar fi fost internat în lagăr. Cei interesați îl prezintă astăzi prin delatăuni, ca dușman al democrației și al aliaților noștri ruși, dar acest fapt nu-l caracterizează.

Profesorul universitar Onisifor Ghibu admite necesitatea lagărelor: *conducătorii de oricând ai statului au dreptul de a izola anumite elemente a căror atitudine și activitate sînt într-adevăr dăunătoare bunului mers al țării*. Nu poate admite ca lagărele să fie ceva *improvizat și determinat de capriciile sau de interesele conducătorilor vremelnici ai țării*, motiv pentru care critică modul în care funcționează și arată cum ar trebui să fie pentru a-și îndeplini menirea.

La 16 mai avea deja un Memoriu de 16 pagini pe care voia să-l înmâneze căpitanului Popovici, comandantul lagărului și i-a trimis prin intermediar un bilet prin care solicita să fie primit la raport *spre a-i supune aprecierii un anteproiect cu privire la organizarea vieții și activității în lagăr*²⁸³. În calitatea sa de *profesor universitar de pedagogie* își impunea datoria de a se ocupa mai deaproape de o foarte importantă *problemă de educație și reeducație a societății românești de astăzi*, fapt pentru care prezintă un *proiect de organizare a acestei probleme*, căci *dacă nu sunt concepute și realizate astfel, ele nu numai că nu-și îndeplinesc rolul pentru care au fost create, ci pot să fie chiar profund vătămătoare, (...) pot deveni pepiniere de tot felul de rătăcirii, de vicii și de adâncire tocmai a metehnelor din cauza cărora internații au fost aduși în lagăr*.

Se baza pe experiența sa *în domeniul vieții publice, culturale și educative*, *suficient de bogată și variată*, care îi permitea să se pronunțe *cu oarecare competență*

²⁸²Op. cit., pag. 84; în acest lot a fost condamnat și Pan M. Vizirescu dar a stat ascuns 23 de ani la Slatina evitând detenția;

²⁸³Op. cit., pag. 49

asupra rostului educativ pe care trebuie să-l aibă o instituție ca aceea a lagărelor.

I-a vorbit comandantului lagărului despre proiectul său și i-a înmănat propunerea ca această instituție să se înființeze mai întâi experimental în lagărul de la Caracal²⁸⁴. Acest lagăr trebuie transformat pentru început, într-o adevărată „Universitate Liberă” în cadrul căreia fiecare deținut să îndeplinească o anumită funcțiune, nu numai receptivă, ci și productivă.

Fiindcă experiența în acest domeniu lipsește și fiindcă această operă trebuie să fie realizată de un număr mai mare de reprezentanți ai tuturor categoriilor sociale din lagăr, consideră că este suficientă o schiță de organizare provizorie pe care o prezintă, arătând scopurile Universității Libere experimentale a lagărului din Caracal, mijloacele de care se va servi aceasta, modul de organizare și secțiunile acesteia.

În Anteproiectul înaintat comandantului erau stabilite scopurile, activitățile și secțiunile pe care le va avea aceasta.

Scopul este acela de a oferi deținuților *posibilitatea întrebuițării optime a timpului petrecut de ei aici și să valorifice aptitudinile lor native, biologice, fizice și psihice spre binele și fericirea lor proprie și a societății; să răspândească printre deținuți cunoștințe vaste și temeinice cu privire la toate ramurile științei și vieții, spre a putea contribui cu ajutorul lor la refacerea morală și materială a țării; să cerceteze în mood critic și obiectiv toate aspectele vieții naționale, materiale și spirituale din trecut pentru a trage concluzii și a stabili noi directive mai sănătoase și mai solide pentru viitor.*

Nu e permis să se neglijeze în nici o privință capitalul biologic, fizic, spiritual și economic al națiunii. Nu se poate admite ca sute și mii de oameni – dintre care cei mai mulți se socotesc nevinovați – să fie luați de la rosturile și de la ocupațiile lor din cadrul vieții sociale și lăsați să huzurească fără nici o socoteală. Lagărul nu e permis să fie un loc de trândăvie și de degradare umană.

În concepția sa lagărul trebuie să fie o adevărată uzină de muncă din care țara să continue a trage foloase; să fie o adevărată coșniță de albine lucrătoare, nu de trântori și de paraziți; să fie o veritabilă școală de reeducație și educație a gândirii, a voinței, puterii și dragostei de muncă. (...) Să fie străbătut de o anumită doctrină etică și socială superioară, care să fie în stare de a îndrepta și înlocui ideile pentru care au fost izolați de societate și internați în lagăr²⁸⁵.

Altfel răul va continua și va lua proporții și mai mari, cum a dovedit experiența ultimilor 10 ani. Avea în vedere faptul că mișcarea legionară și mișcarea comunistă – cele două mișcări mai puternice care au agitat masele românești în ultimele două decenii – n-au fost câtuși de puțin slăbite prin acțiunea lagărelor. Dimpotrivă, ambele mișcări au fost bogat alimentate tocmai prin viața lor în lagăr.

În urma acestei experiențe lagărele să devină institute de educare, reeducare și luminare a elementelor intrate în cadrul lor. Fără o îndrumare conștientă și precisă în sensul scopului lor educativ, ele pot deveni pepiniere de tot felul de rătăcirii, de vicii și adâncire a tuturor metehnelor din cauza cărora internații au fost aduși în lagăr²⁸⁶.

Dacă lagărele de concentrare, care au luat ființă în România în 1936 ar fi fost într-adevăr ceea ce ar fi trebuit să fie, România n-ar fi ajuns nici la nenorocirea din 1940, nici la stările mai mult decât jalnice de la 1944-1945.

În încheierea Anteproiectului arată că nu a scris paginile precedente cu scopul ca acestea să-i asigure eliberarea din lagăr, unde a fost adus din setea de răzbunare a unor

²⁸⁴Op. cit., pag. 238

²⁸⁵Op. cit., pag. 238

²⁸⁶Op. cit., pag. 236

oameni care vor să-i ia locul în care timp de 4 decenii și-a îndeplinit datoria față de neam și țară.

Afirmă că s-a simțit dator să prezinte anteproiectul *indiferent dacă el se va îndeplini sau nu*, fiind convins că *trebuie să-și devoteze, în orice împrejurare, întreaga sa putere de muncă și întreaga sa pricepere, pentru binele altora și pentru progresul neamului, al țării și al umanității*.

Anteproiectul adresat comandantului lagărului se încheie cu precizarea: *Caracal, 16 mai 1945. LAGĂRUL DE DEȚINUȚI POLITICI* și poartă semnătura: *ONISIFOR GHIBU*.

Știa că nu comandantul lagărului are drept de dispoziție în privința propunerilor și că acestea vor ajunge la ministrul de interne, Teohari Georgescu, iar de la acesta la primul ministru, dar nici aceștia nu puteau lua hotărârea fără aprobarea Comisiei Aliate, respectiv fără aprobarea reprezentanților sovietici. În ce-i privește pe aceștia, știa la ce se poate aștepta.

Nu era singurul care gândea că timpul petrecut în lagăr ar trebui folosit pentru instruirea și educarea celor internați. La 22 mai *țaranul Sofronea din Drăgușul Făgărașului – om deștept, deși are numai 4 clase primare – îmi spune: „de ce nu se face aici în lagăr o școală, unde să învățăm și noi una-alta? Luați fără nici o vină de la plug, măcar să nu ne pierdem degeaba vremea pe aici”*.

Timpul trecea și zvonurile cu privire la eliberarea deținuților nu se confirmau, astfel că autorul *Ziarului* devine mai puțin încrezător în posibilitatea eliberării sale: *Eu aici trăiesc aproape fără nici o grijă materială. Mă vor epura, mă vor pensiona, mă vor ține până cine știe când în lagăr – asta începe să mă intereseze din ce în ce mai puțin*²⁸⁷.

Se hotărăște să apeleze la cele din urmă resurse ale sale: la 15 iunie 1945 adresează un Memoriu M.S. Regele Mihai²⁸⁸, arătând că în lagărul de la Caracal erau internați aproximativ 1600 deținuți politici arestați fără respectarea oricăror forme legale, fără să fi fost audiați și fără să li se comunice motivele arestării, astfel că nu aveau posibilitatea de a se apăra. Cei mai mulți au fost arestați pe baza unor simple denunțuri calomnioase, făcute din sentimente de răzbunare de către simpli dușmani personali sau de către rivali neloiali²⁸⁹.

Foarte mulți din adevărații vinovați pentru dezastrul țării au fost cruțați de detenție, în timp ce au fost foarte mulți oameni împotriva cărora nu se poate ridica, în mod obiectiv, nici o învinuire serioasă.

Asupra unor oameni care și-au jertfit întreaga viață pentru înaintarea și biruința neamului li se aruncă cu ușurință condamnabilă epitetul de „fascist” epitet cu care au ajuns să fie stigmatizați aproape toți cei care au făurit România Mare de la 1918.

Autorul notează că din cei 1600 deținuți, cel puțin 1000 făceau parte din categoria legionarilor, deși în realitate aproape toți aceștia nu mai puteau fi socotiți ca aparținând mișcării legionare în sensul autentic al cuvântului.

Acestora le ia apărarea pe baza unor considerente juridice, arătând că unii au simpatizat cu această mișcare, dar la timpul convenit au fost condamnați de organele statului și au ispășit pedeapsa în regulă, apoi n-au mai avut legătură cu mișcarea, deci nimeni nu mai e în drept să-i molesteze pentru o activitate definitiv încheiată.

²⁸⁷Op. cit., pag. 729j

²⁸⁸Op. cit., pag. 247-254

²⁸⁹Din presa audiovizuală aflăm că și astăzi se mai practică metoda arestării pe baza unor denunțuri calomnioase făcute de infractori notorii, numite *indicii rezonabile* sau a denunțurilor care au beneficiat de reducerea consistentă a pedepsei sau chiar de scutirea de pedeapsă, dacă au denunțat un complice sau un alt presupus făptuitor cu rang social mai înalt.

Arestarea ar fi justificată pentru delikte comise efectiv și rămase nepedepsite. Pe eventualii recidiviști organele statului, constatând recidiva, să-i condamne cu ajutorul justiției, nu să-i aresteze și să-i țină luni de zile arestați fără nici-o motivare avuabilă. Procedura aflată în uz la acea dată este antisocială, ilegală și profund primejdioasă pentru ordinea publică, făcând din cei persecutați pe nedrept dușmani ai regimului și dușmani ai statului însuși, fapt ce trebuie remediat, căci nu poate fi în intenția guvernului.

Se referă și la legionarism, care – în opinia sa – este un fapt istoric ce nu poate fi contestat și a fost socotit de multă lume anostă și patriotă ca o formă de salvare a însuși destinului românesc. În clipele grele ale toamnei anului 1940 s-a instituit la cârma țării un guvern în majoritatea sa din elemente legionare și s-a schimbat însăși axa statului român, declarându-se *stat legionar*. În acel timp, de 4 luni, *toți funcționarii și armata au depus jurământul de credință ordonat de statul național-legionar. Într-o astfel de situație nimeni dintre cei ce au ocupat funcții publice sau au activat în spirit legionar – indiferent dacă au făcut parte sau nu dintr-o organizație legionară – nimeni nu putea fi pedepsit pentru o astfel de activitate. Numai cei ce au înscenat sau au luat parte la rebeliunea din 21-22 ianuarie 1941 și cei care au comis fărădelegi sau crime constatate de organele competente ale statului, numai aceia puteau fi pedepsiți, evident și ei numai o singură dată*²⁹⁰.

În memoriul adresat regelui Mihai la 15 iunie 1945 mai scrie că *repetarea pedepsei (...) s-ar putea înțelege numai în cazul când între timp structura statului ar fi suferit ea însăși o schimbare de structură, fie prin abolirea monarhiei, fie prin schimbarea persoanei monarhului, dar de la 6 septembrie 1940 încoace, în România asemenea schimbări, din fericire, n-au avut loc. Același rege este și astăzi Capul statului*²⁹¹.

În ceea ce-l privește, profesorul Onisifor Ghibu afirmă că n-a fost și nu este legionar, după cum n-a fost și nu este fascist, cum îl prezintă elementele subversive care au reușit să-l interneze în lagăr prin cele mai detestabile mijloace.

Pentru normalizarea definitivă a stării de lucruri atât de grave din acel moment, create de oamenii politici în ultimele două decenii, și-a luat permisiunea de a prezenta în Memoriul adresat M.S. Regelui 10 propuneri, sperând că vor fi luate în seamă. El propunea:

- Să se legitimeze existența lagărelor pe temeiuri obiective;
- Lagărele să fie organizate ca instituții de reeducare a tuturor elementelor subversive și parazitare din stat;
- Arestarea oamenilor politici să se facă numai cu respectarea prevederilor legale; să nu fie arestați fără a se fi emis un mandat în baza unor acuzații precise și socotite întemeiate de justiție;
- Deținuții politici să nu fie ținuți în arest mai mult de 48 de ore fără să fie ascultați în legătură cu acuzațiile ce li se aduc și fără să li se adreseze proces-verbal cu privire la toate capetele de acuzare;
- Nici un arestat politic să nu fie ținut mai mult de 8 zile fără a fi deferit justiției, dacă instrucția l-ar fi găsit vinovat;
- Deținuții politici care se află de mai mult de 15 zile în lagăr, la data punerii în aplicare a prezentelor instrucțiuni, să fie triați în cel mult 8 zile și cei nevinovați să fie puși imediat în libertate;
- Deținuții care până la 23 ianuarie 1941 au aparținut mișcării legionare și care, de la acea dată, au încetat a mai aparține, să fie imediat puși în libertate, inclusiv cei care au

²⁹⁰Op. cit. pag. 250

²⁹¹Op. cit. pag. 251

participat la rebeliune, au fost judecați și au executat pedeapsa;

-Cei care au aparținut mișcării legionare sub orice formă și cei bănuiți de aceasta – pe drept sau pe nedrept – să fie obligați ca în 15 zile să depună la autoritatea indicată o declarație că nu mai au nimic în comun cu acea mișcare, sub orice nume ar fi camuflată, declarație ce va fi înnoită 2 ani, din 3 în 3 luni. Funcționarii publici vor face această declarație în fața șefilor lor ierarhici;

-Cei ce au părăsit țara și acționează în străinătate ca legionari, vor fi dați în judecată și pedepsiți în conformitate cu prevederile legii;

-Pentru combaterea curentelor sociale nesănătoase și periculoase, e nevoie de asigurarea posibilității de exprimare liberă a opiniilor cu ajutorul unei prese temeinice și sănătoase, precum și de reforme solide, care să justifice superioritatea ideilor și curentelor opuse celor detestate. În consecință se impune restabilirea libertății presei prin înlăturarea cenzurii, eventualele delikte de presă fiind sancționate ulterior pe calea justiției.

La aceeași dată – 15 iunie 1945 – adresează o scrisoare confidențială și primului ministru, trimisă prin fiul său Octavian Ghibu, lui Petru Groza, la 15 iulie 1945, dar nu are confirmarea că a ajuns la destinatar. Din scrisoare aflăm că și Petru Groza a fost arestat pentru relațiile sale cu comuniștii, iar în 1945 a publicat cartea *În umbra celulei*. Cartea a ajuns și în mâna lui Onisifor Ghibu, care scrie cu reproș „fratelui” Petre:

Frate Petre (...)

Ai plâns soarta prietenilor tăi polonezi, care stau aici de 7 luni, nejudecați. Dar aici, la Caracal stăm de 4-9 luni 1500 de români nejudecați – asta nu te emoționează.

Te mângâi cu faptul că Cristescu²⁹², la Siguranță ți-a spus că Mareșalul nu-ți contestă patriotismul, dimpotrivă, te socotește un mare patriot.

La rândul ei, „poliția poporului” de astăzi, pe mine mă stigmatizează, fără nici o rezervă, drept trădător de țară, deși, după cum tu bine știi, de la 1907 până astăzi eu am fost mereu pe baricade (...). Tu nu-mi dai astăzi nici măcar posibilitatea să mă explic. Toate memoriile mele vaste și documentate sunt aruncate la coș. De ce nu mă chemi la tine, spre a mă asculta?

Din paginile cărții tale se desprinde, peste tot, o caldă simpatie pentru luptătorii îndrăzneți pentru țară și o ură nepotolită față de silnicia exercitată de organele statului în contra lor. Dar, vai, ce distanță uriașă între Petru Groza – autorul cărții în chestiune – și Petru Groza, primul ministru de astăzi al țării.

Mai departe: Sub guvernarea ta – și trebuie să presupun că și cu aprobarea ta? – (...) Cetățeni pașnici au fost ridicați cu miile, în miez de noapte, din sânul familiei și trimiși în lagăr, fără respectarea celor mai elementare prevederi ale legii și ținută acolo nu zile și săptămâni, ci luni întregi, fără să fie audiați de cineva, fără să li se arate vinovăția care li se atribuie, fără să li se deschidă cea mai mică perspectivă spre sfânta libertate de care au fost frustrați.

După dojana de „frate” mai în vârstă cu un an, îi scrie în încheiere:

FRATE PETRE,

Și eu sânt dac ca și tine!

Și eu cred în biruința finală a dreptății. Dar, de ce să acoperi tu, cu numele tău, imensa nedreptate care mi se face de atâta vreme și care, sânt încredințat, că „strigă la cer”, unde se va auzi odată, fără îndoială.

Aștept cuvântul tău.

În Ziar notează: Am slăbit mult și ca forță fizică și am îmbătrânit în aceste trei

²⁹²Șeful Serviciului secret în timpul regimului Antonescu.

*luni ca-n trei ani. Slavă ție, Petre, care patronezi un asemenea curs de maturizare!*²⁹³

Cartea lui Petru Groza, *În umbra celulei*, este analizată în detaliu de către profesorul universitar Ghibu care afirmă că *autorul face istorie fără să fi citit o singură carte de istorie, fără să fi cercetat nimic. Se întreabă cum se poate ca un prim-ministru să publice în asemenea chip date statistice luate de la un polonez oarecare, când există statistici oficiale ușor de consultat?* În mod fals cartea arăta că din 150000 locuitori ai orașului Cernăuți sunt români numai 10000, ucraineni 13000, polonezi 17000, evrei 70000, etc. Petru Groza scriind despre *exemplara armonie* dintre profesorii liceelor cu clase paralele: *române, polone, ucrainene, germane, etc.*, sugerează că același lucru ar trebui să fie și între români și maghiari, însă o *greșită educație și bestiala pornire de dominație asupra celui mai slab au semănat buruiiana urii de rasă, care distruge răsadurile de flori ale dragostei de aproapele, făcând ca grădina unui rai să devină un iad*²⁹⁴

Cartea lui Petru Groza nu este singura pe care a citit-o și analizat-o autorul Ziarului. Aflăm detalii despre cartea lui Petre Pandeia *Portrete și controverse*, despre *Istoria filozofiei*, 3 volume, a lui P.P. Negulescu aflat și el în lagăr, despre cartea *Scrisori din lagăr* a lui Ion Puțuri, *șeful comuniștilor din Caracal*, scrisori adresate din lagărul de la Târgu Jiu²⁹⁵. Consideră că este *foarte interesantă* cartea lui Zaharia Stancu *Zile de lagăr*²⁹⁶. *Ea trebuie socotită ca un document al vieții sociale și politice contemporane și ar trebui citită și studiată cu atenție de organele de stat.(...) Cartea este un film al vieții noastre politice din ultimii 7-8 ani.(...) [Lagărele] au ajuns niște mijloace de chinuire stupidă a oamenilor; o oglindă a lipsei de cap și de inimă a conducătorilor. „În lagăr e ușor să vii și greu să pleci. De multe ori autoritățile uită și pentru ce te-au trimis. Ba te uită cu totul. Dacă te-au trimis fără să ai vre-o vină, cu atât mai greu îți vor da drumul. Cei ce ți-au făcut acte de trimitere, nu pot să facă alte acte, că nu ești vinovat. Atunci inventează. Cine să stea pe vremurile astea să aleagă adevărul din minciună?”* Autorul citează mult din cartea lui Zaharia Stancu, făcând dese aprecieri (*Teribilul cameleonism al lui Radu Gyr*) și crede că multe din cele spuse de Zaharia Stancu sunt, *ca fapte, inventate. ex.: întâlnirea cu Emil Cioran la București, în 1940. Or, din 1939 și până azi Emil Cioran n-a mai fost în țară*²⁹⁷.

La 5 iulie a citit în ziarul *Drapelul* discursul lui Tătăărăscu la congresul Partidului Liberal și-l apreciază atât pe autor, cât și programul partidului *pe care-l poate accepta și trebuie să-l accepte orice român*²⁹⁸, reținând din acesta că *„liberalismul român este o școală unde se aplică principiul pedagogiei naționale. A fi liberal înseamnă în primul rând a fi român”*.

La 10 iulie scrie că *Războiul nu s-a terminat. Bolșevismul va trebui să cadă.(...) Bolșevismul de azi va evolua, desigur, dar cred că el nu va mai putea fi înlocuit cu o formulă veche, ci tot numai cu una nouă*²⁹⁹.

La 15 iulie află de la comandantul lagărului că în legătură cu Universitatea Liberă din lagăr *nu se poate face nimic. De la Minister i s-a spus că se vor trimite din afară conferențieri și educatori. Totuși, i s-a îngăduit profesorului să țină 20 de lecții de pedagogie cu cei 31 învățători activi și 3 învățători pensionari până la desființarea*

²⁹³Op. cit., pag. 159

²⁹⁴Ziar de lagăr, pag. 138-139

²⁹⁵Op. cit., pag. 147

²⁹⁶Op. cit., pag. 159

²⁹⁷Op. cit., pag. 166

²⁹⁸Op. cit., pag. 141

²⁹⁹Op. cit., pag. 153

lagărului, desființare care poate fi urmarea intervenției acestuia la „fratele” Petru Groza.

La 30 iulie în lagăr *s-a organizat pe neașteptate de tineretul progresist și partidul comunist un festival, deși un asemenea festival se mai organizase cu două zile înainte. Tribuna era capitonată cu covoare roșii, iar deasupra ei erau fixate tablourile M.S. Regelui, mareșalului Stalin și al lui Gheorghiu-Dej.*

Ziarul nu trece cu vederea evenimentele politice internaționale din acea perioadă. Aflăm astfel că la 6 august 1945 *Scânteia a publicat în întregime hotărârile de la Potsdam*³⁰⁰; *că Rusia a declarat război Japoniei!*³⁰¹; *că sâmbătă, 11 august 1945, radioul aduce știrea că Japonia a capitulat, cu condiția ca Micadoul să nu fie detronat.*

La 22 octombrie 1945 șefii de cabană și delegații internaționale au adresat comandantului lagărului de la Caracal o scrisoare în care arătau că prin Jurnalul Consiliului de Miniștrii din 27 septembrie 1945 s-a hotărât desființarea lagărelor și trierea internaționale, dar că până la acea dată nu s-a procedat la trierea și lichidarea lagărului, situația agravându-se prin pericolul iminent al tifosului exantematic care face ravagii în rândurile internaționale.

În final roagă să se facă demersurile necesare pentru a înștiința Ministerul Afacerilor Interne că aceasta este ultima lor intervenție ale cărei rezultate le așteaptă până la 25 octombrie a.c. după care dată internații sunt hotărâți să înceapă greva foamei, ceea ce semnatarii doresc din tot dinadinsul să evite.

După 222 zile de suferință morală și fizică am ieșit din lagăr, ieri 30 octombrie.

*

Oare ideea *reeducării* instituită la penitenciarul Pitești a fost preluată de la memoriul adresat de profesorul Onisifor Ghibu comandantului lagărului de deținuți politici din Caracal? Dacă da, ea nu a fost preluată așa cum a plecat de la autor.

În ultimii ani s-a vorbit mult despre faptul că în lagărul de la Pitești³⁰² deținuții politici erau supuși *reeducării*, fapt prezentat pe larg în serialul de televiziune *Memorialul durerii*, precum și în lucrări publicate privitoare la *fenomenul Pitești*. Așa-zisul program de *reeducare* urmărea în fapt exterminarea fizică a celor internați, considerați *dușmani ai poporului*.

Scriitorul Virgil Ierunca, în recenzia cărții lui Dumitru Baciu „*Fenomenul Pitești*”, arată că *reeducarea* se făcea în 4 faze:

În prima fază educatorii – și ei deținuți, dar deja *reeducați* – cereau deținuților să procedeze la **demascarea externă**, care implica denunțarea legăturilor externe ale deținutului și complicitățile avute, denunțare care se făcea sub schingiuire greu de suportat.

A doua fază, **demascarea internă**, implica demascarea celor care l-au îmbărbătat și l-au ajutat să reziste.

În fazele următoare se urmărea anihilarea morală a deținutului, distrugerea personalității sale.

Faza a treia urmărea **demascarea morală publică**, în care se călca în picioare ce avea mai sfânt deținutul: să demaște părinții, frații, surorile, prietenii cei mai apropiați.

În faza a patra **reeducatul devenea educator** și trebuia să reeduce pe cel mai bun prieten al său prin schingiuire. Cheia succesului era tortura.

Opinia lui Virgil Ierunca este că ideea *reeducării* este de sorginte sovietică.

³⁰⁰Op. cit., pag. 191

³⁰¹Op. cit., pag. 196

³⁰²Serialul TV *Memorialul Durerii*, cartea *Fenomenul Pitești*, Virgil IERUNCA, Ed. Humanitas, București, 1990, etc.

Deși a trecut mult timp de la evenimentele despre care vorbim, recent s-a făcut proces unui fost comandant de penitenciar, considerat răspunzător pentru crimele săvârșite în penitenciarul pe care-l comanda și în care *reeducarea* a fost asimilată cu *crime împotriva umanității*. A fost condamnat să execute pedeapsa în închisoare, cu toată vârsta sa înaintată.

Credem că ar fi utilă reeditarea *Ziarului de lagăr* de Onisifor Ghibu, ca și cărțile lui Zaharia Stancu ori Mircea Damian, acestea *trebuie socotite ca un document al vieții sociale și politice contemporane și ar trebui citite și studiate cu atenție de organele de stat*, căci ar putea prezenta interes și astăzi, pentru a preveni abuzurile săvârșite împotriva unor oameni arestați pentru *suspiciuni rezonabile*, existând atâtea exemple în care cei acuzați pe nedrept au reușit să-și dovedească nevinovăția.

Două documente despre pășunea comunei Vlădila

Marin Petran-Vlădila

Un document interesant pentru istoria comunei Vlădila este cel referitor la izlazul din localitate. Terenul respectiv a fost vândut de către Ministerul Agriculturii și Domeniilor în anul 1916 după cum rezultă din acest act:

Contract de Vânzare-Cumpărare
Între subsemnații : Ministrul Agriculturii și al Domeniilor, proprietarul moșiei Frăsinet și Studina, situată în comuna Vlădila plasa Redea județul Romanași, reprezentat prin dl. Avocat al statului Sebastian Radovici, autorizat prin adresa nr. 67360/din 1915 și Domnul Primar P. Ulmamei al comunei Vlădila din județul Romanași a intervenit următorul contract :

Art. 1-În conformitate cu legea pentru învoieli agricole și cu regulamentul special pentru măsurătoarea și hotărnicia islazurile, publicat în Monitorul Oficial nr.267 din februarie 1909, subsemnatul Sebastian Radovici declar că vând de veci în numele Ministrului Agriculturii și Domeniilor comunei Vlădila pentru islazul satului Vlădila, o întindere de 93 hectare 8215 m.p.din moșia sus numită, în două trupuri având fiecare din ele pe moșia situația și vecinătățile următoare :

Planul izlazului comunei Vlădila

Porțiunea I, în suprafață de 17 ha 8634 m.p. se învecinește la N cu balta Frăsinetul și cu restul propr. statului; la E cu șoseaua Vlădila-Deveselu, locul cantonului, locul Petre Ulmamei și locul lui Mihail Postelnicu; la S cu șoseaua comunală Vlădila ; la V cu satul Vlădila de la 1864.

Porțiunea II, în suprafață de 75 ha 9581 m.p. se învecinește la N cu restul proprietății statului ; la E cu loturile vândute de stat din moșia Frăsinetu și cu delimitarea de la 1864 a locuitorilor din Vlădila; la S și la V cu restul proprietății statului.

Acest islaz se va măsura de Institutul Geografic al Armatei și dacă, în limitele arătate mai sus nu se va găsi întinderea de 93 hectare 8215 m.p. Ministerul și în lipsa sa, ofițerul topograf, însărcinat cu măsurătoarea, o va împlini din restul moșiei.

Planul ridicat de Institutul Geografic al Armatei, după ce se va viza de Tribunalul județului Romanași, în conformitate cu art.12 din regulament, va face parte integrantă din acest contract.

Art. 2-Prețul cu care am vândut acest islaz comunal cu întindere de 93 8215 m.p. este de lei 77 402,74, anume socotit prețul hectarului cu 825 lei.

Acest preț de lei 77 402, 74 va rămâne definitiv numai după măsurătoare și hotărnicia islazului vândut și prin derogare art.1334 c.civ. se lămurește că măsurătoarea se va putea face și peste termenul de un an.

Acest preț se va plăti și încasa conform art.21din lege în termen de 40 ani prin rate anuale care vor cuprinde dobânda legală de 5% și amortizare. Această..... va fi de lei 4510 bani 89, care se va plăti de comună la 14 decembrie al fiecărui an, socotindu-se anul de la 1 aprilie 1912. Pentru orice întârzieri la plata acestor rate se va plăti o dobândă de 5%.

Art. 3-Subsemnatul P.Ulmamei, primar al comunei Vlădila, lucrând în această calitate conform art.77 alin.10 din legea pentru organizarea comunelor rurale din 29 aprilie 1908 și în urma aprobării Ministerului de Interne, comunicată cu ordinul nr.67 111 din 29 sept.1915, conform art. 16 din legea învoielilor agricole, declar că cumpăr pentru comuna Vlădila de la Ministerul Agriculturii și al Domeniilor întinderea de 93 ha 8215 m.p. în două trupuri având limitele specificate mai sus și care vor fi definitive și se vor prevedea în planul ce se va ridica de Institutul Geografic al Armatei conform regulamentului citat cu prețul și condițiunile aci stipulate și pe care mă oblig a le exercita întocmai. Drept care am format prezentul contract în trei exemplare, semnat de ambele

Avocatul Sebastian Radovici, deputat de Romanași în 1919, 1926 și 1927, vice-președinte al Camerei în 1931, s-a născut la Caracal în 1886. A fost frate cu fostul ministru Al. Radovici, mort de 57 ani la 2 iunie 1918 în refugiu în Moldova.

părți și care se vor supune la Tribunal spre autentificare și transcriere, liberându-se fiecăruia câte unul, iar al treilea exemplar se va libera Domnului Primar al Comunei Vlădila spre a-l depune la Ministerul de Interne.

*Făcut în Caracal azi 4 martie 1916. S.Radovici
P.Ulamei.*

La fel de important este și cel de-al doilea document, din 1937, care aduce și informații utile asupra efectivelor de animale ale comunei și condițiilor de pășunat:

*Ministerul Agriculturii și Domeniilor
Direcțiunea Pășunilor*

Amenajament pentru exploatarea pășunii comunale Vlădila, Județul Romanași

Întocmit pe baza art.44 din legea și regulamentul ei pentru organizarea și încurajarea agriculturii publicată în M.O.nr.67 din 22 martie 1937 și nr.236 din 12 dec. 1937.

I- *Situația juridică, administrativă și financiară a pășunii*

Reședința administrativă este comuna Vlădila județul Romanași.

Satele ce o compun sunt : Vlădila Veche și Vlădila Nouă, pășunea nu este împărțită pe sate ci se folosește deopotrivă de ambele sate, a fost constituită ca pășune comună pentru comuna Vlădila în baza legii învoielilor agricole din 1907.

Administrarea pășunii se face de către Eforia comunală de pășuni, constituită în baza Deciziei Ministerului de Interne nr.1248 publicată în M.O.nr. 65 din 18 martie 1935. Comuna posedă act de proprietate a pășunii, contractul de vindere și cumpărare încheiat la 4 martie 1916. Comuna a și plătit până în prezent ratele la curent. Pășunea a fost măsurată în întregime de către Institutul Geografic al Armatei prin dl. Ofițer topografic căpitan Negoescu în 1913.

Situația financiară : în anul trecut s-au învoit la pășune 322 vite mari, 1613 vite mici cu prețul de 50 lei pe cap de vită mare și 15 lei pe cap de vită mică. În finele anului 1938 situația financiară a pășunii se prezintă astfel :

Sold – lei 9. 057

Rămășiță de încasat din anii trecuți -17. 876

Venituri din învoieli cu locuitorii pentru pășunat – 40. 295

Venituri neprevăzute..... 500

Venituri lei 67.728

Cheltuieli 62.590

Fond pentru deschiderea de credit 5.138

Total general lei 67.728.

Tripul I, de lângă șoseaua Corabia-Caracal, este situat în partea de Est în imediata apropiere a satelor iar trupul II, este situat în partea de Vest tot în imediata apropiere a satelor. Prin ambele trupuri trece pârâul Frăsinet care servește ca adăpătoare naturală pentru vite. Acest pârâu izvorăște dinspre comuna Redea pe valea Ungureanului, care desparte în două pădurea Frăsinet-Cozia, atinge pășunea din trupul II înspre hotarul de Nord, trece prin comună despărțind satele Vlădila Veche de Vlădila Nouă și iese pe trupul I al pășunii în partea de Nord pe care o străbate pe o distanță de 250 metri.

Solul în trupul I are grosimea de 1-3 metri, foarte bogat în materii nutritive aduse de ape în decursul timpului pe valea pârâului Frăsinet și de aceea produce o pășune abundentă și de bună calitate.

Solul în trupul II, are grosimea de 0,50- 1 metru, mai puțin bogat în materii nutritive decât cel din trupul I, însă destul de prielnic pentru pășune în cultura plantelor furajere.

Trupul I este format din valea pârâului Frâsinet care la ieșirea dintre satele Vlădila Veche și Vlădila Nouă, se lărgeste întinzându-se aproape pe întreaga suprafață a pășunii. În partea de Sud pășunea se termină pe coasta văii care are o pantă nu tocmai repede, astfel că și pe coastă crește iarbă de pășunat. Sub această coastă se află construită cișmeaua iar pe lângă cișmea în partea de Vest se găsesc și alte izvoare de apă care se scurg pe pășune înspre pârâul Frâsinet.

Pășunea fiind situată pe valea pârâului Frâsinet, primăvara în timpul topirii zăpezilor mari și atunci când sunt ploii multe, este supusă inundațiilor. Pentru a feri pășunea de inundații și pentru scurgerea bălților de pe pășune, ce se formează din izvoare și primăvara din topirea zăpezii, este nevoie să se construiască șanțuri de scurgere.

Trupul II de lângă perimetrul pădurii, are în partea de Nord valea pârâului Frâsinet care ocupă o suprafață cu ambele coaste de 10 ha. Coastele văii nu sunt repezi și de aceea sunt ierbate. Această suprafață de 10 ha care cuprinde pârâul și ambele coaste, poate fi folosită pentru pășunatul vitelor mici, porci și oi.

Calendarul MEMORIEI OLTULUI ȘI ROMANAȚILOR- Decembrie

- 10 dec. 1505, prima atestare documentară a localității Șuici – Scornicești.
- 7 dec. 1612, m. Preda Buzescu după o boală de 4 ani. În mormântat la m-reă Căluu.
- 25 dec. 1744, Dumitrașcu Pleșoianu închină M-rii Bistrița biserica sa din Pleșoiu- R-ți.
- 13 dec. 1833, n. la Slatina P.S.Aurelian, economist, ministru, fost președinte al Academiei Române, fost prim-ministru.
- 14 dec. 1842, m. Iancu Jianu haiducul. În mormântat la Caracal.
- 7 dec. 1857, deputatul țăran Constantin Tănase din Izvoarele- Olt (*Memoria Oltului* 16/2013) ține o cuvântare memorabilă în Divanul Ad- Hoc al Țării Românești luând partea țăranilor clăcași.
- 20 dec. 1869, n. la Orlea gazetarul și folcloristul Nicolae Păsculescu (m. 1942, București).
- 13 dec. 1870, n. Gh. Popescu-Bragadiru, profesor de muzică la Liceul „Radu Greceanu” din Slatina.
- 6 dec. 1871, apare revista „*Dreptul*” . Va fi condusă o vreme de C-tin Dissescu.
- dec. 1872, ia ființă primul serviciu poștal rural din județul Romanați.
- 2 dec. 1876, ia ființă la Slatina Regimentul 3 Olt.
- 1 dec. 1878, m. Răducanu Simonide, ctitor al bisericii din Brebeni (*Memoria Oltului* nr.7/sept. 2012).
- 12/25 dec.1883, n. Traian Biju (director al Gimnaziului *Radu Greceanu*), la Caransebeș.
- 25 dec.1883, n. la Zănoaga-Romanați g-ral Pion Georgescu (*Memoria Oltului* nr. 8/oct. 2012).
- 17 dec. 1884, n. C. Șaban Făgețel, publicist , dir. Editurii *Ramuri*, în Făgețel , jud. Olt.
- 13 dec. 1886 se dă în folosință linia ferată Piatra Olt-Drăgășani (34,1 Km), lucrare executată de inginerul Mihai Râmnicănu.
- ante 22 dec. 1887, apare, la Caracal, ziarul „*Romanații*”, organ P.N.L. condus de I. Brabețianu.
- 15 dec. 1892, n. la Caracal profesorul D. C. Eftimescu.
- 5 dec. 1896, apare ziarul „*Țărăncuța*” la Găvănești Romanați, scos de pr. I. Pretorian.
- 30 dec. 1904, n. la Caracal istoricul și academicianul Vasile Maciu.
- 5 dec. 1905, C. Șaban Făgețel înființează revista „*Ramuri*” la Craiova.

- 10 dec. 1905, n. la Craiova Hortensia Popescu, pictor. A trăit la Caracal peste 25 de ani.
- 20 dec. 1907, apare la Caracal „*Romanațul Conservator*”.
- 18 dec. 1908, n. la Corabia actrița Paula Iliescu (Pola Illery, m. în S.U.A. oct. 1994).
- 23 dec. 1911, n. la Slatina medicul Șerban Milcoveanu.
- 17 dec. 1912, m. Spiru Haret (*Memoria Oltului* nr. 10/2012) , om al școlii, întemeietorul multor școli rurale inclusiv în Olt și Romanați.
- 11 dec. 1913, m. I. Kalinderu, administrator al Domeniilor Coroanei, fost proprietar al moșiei Greci- Olt.
- 13 dec. 1913, la sala Martinescu din Slatina s-a jucat piesa „*O scrisoare pierdută*” .
- 14 dec. 1914, apare la Caracal ziarul „*Romanațul*” (total 20 numere).
- 9 dec. 1915, apare la Caracal ziarul „*Ardealul*” susținând candidatura lui O. Goga la Colegiul I Romanați (*Memoria Oltului* nr. 3/mai 2012).
- dec. 1915, apare la Caracal „*Patriotul*”, organ conservator susținând candidatura lui Radu Ivănescu .
- 20 dec. 1916, m. la Iași Gh. Nicolaescu, învățător la Caracal și revizor școlar al județului Romanați.
- 26 dec. 1916, n. poetul Ion Țolescu la Izvoarele (m. 1988, Franța).
- dec. 1917. m. de tifos la Iași în refugiu D-tru Șuculescu, fost deputat, senator și prefect de Romanați.
- 2 dec. 1918, apare la Slatina până la 15 oct. 1922 „*Democrația Oltului*” (*Memoria Oltului* 6/2012).
- 28 dec. 1919, apare la Caracal „*Voința Romanațului*”.
- 25 dec. 1920 , apare la Caracal publicația „*Comerțul Romanațean*” (*Memoria Oltului* nr. 4/2012).
- 15 dec. 1924, apare la Balș „*Ordinea*”, organ al Partidului Naționalist al Poporului.
- 8 dec. 1926, n. la Redea actorul Gh. Pătru.
- 12 dec. 1926, Șt. Oprescu scoate la Caracal ziarul „*Romanațitul*” ce apare cu întreruperi până în 1945.
- 1 dec. 1927, n. la Caracal compozitorul Radu Șerban.
- 9-16 dec. 1932, se fac săpături la Biserica „Sf. Gheorghe Nou” din București care confirmă că aici se găsește mormântul domnitorului Constantin Brâncoveanu.
- 5 dec. 1933 apare la Caracal „*Stindardul*”, organul P. N. Agrar din Romanați.
- 13 dec. 1934, m. Demetru D. Stoenescu, jurist, n. la Slatina în 1881.
- 30 dec. 1934, n. la Valea Mare lingvistul Ion Ionică.
- 1 dec. 1936, apare la Caracal revista „*Domnul de rouă*” (*Memoria Oltului* nr. 6/2012).
- 12 dec. 1936 ia ființă „Societatea Scriitorilor Olteni”. Printre fondatori sunt scriitorii romanațeni: Mircea Damian, Șt. Braborescu, I. Dacianu, Șt. Mardaloescu , Scarlat Preajbă și olteanul C. Șaban Făgețel.
- 15 dec. 1936, n. la Drăgănești- Olt Traian Zorzoliu, artist plastic și om de cultură.
- dec. 1937, m. Anton Ionescu Andreas (n. Slatina 1881), scriitor , avocat, directorul ziarului „*Progresul*”, deputat în 1924.
- 11 dec. 1937, N. Titulescu candidează la alegeri în Olt din partea P.N.Ț. Câștigând, renunță la mandatul de deputat în favoarea liderului local D. Căpățineanu.
- 25 dec. 1937, n. la Slatina poetul și gazetarul Aurel Gagiu. -
- 4 dec. 1939, n. istoricul Paul Barbu în com. Praporu-Romanați.
- 12 dec. 1939, Nifon Criveanu (n. Slătioara Romanați) devine mitropolit al Olteniei (*Memoria Oltului* 1,7/2012; 13, 18/2013; 52/2016).

- 27 dec. 1941, n. la Seaca- Olt poetul Grigore Albu- Gral.
- 5 dec. 1943, la Pleșoiu Romanați se inaugurează Troița eroilor (*Memoria Oltului* 2/2012).
- 11 dec. 1944 n. la Zănoaga publicistul Gabriel Eliescu.
- 22 dec. 1944 n. la Slatina poetul Dan Mutașcu.
- 25 dec. 1944, g-ral. Al. Petrescu (n. 1893, Cireașov-Olt) scoate revista „*Gând Tineresc*” la Radna.
- dec. 1944, Mircea Damian (n. Izvoru R-ți) publică volumul „*Rogojina*” cuprinzând o descriere a vieții de detenție.
- 12 dec. 1945, n. istoricul și muzeograful Otilia Gherghe la Amărăștii de Sus.
- 5 dec. 1947, m. C. Șaban Făgețel.
- 21 dec. 1947, scriitorul Eugen Barbu debutează publicând tablete în „Fapta”, ziar condus de Mircea Damian.
- 2 dec. 1950, m. Dinu Lipatti. A copilărit la Slatina, mama sa fiind din familia Racoviceanu.
- 2 dec. 1953, m. în detenție g-ral Radu Băldescu (n. 1888 la Mihăiești- Olt).
- 5 dec. 1955, s-a înființat la Caracal Casa de cultură „Radu Șerban”.
- dec. 1957, m. la Jilava în arest g-ral Ion Mihăescu (n. 1891 Amărăștii de Jos).
- 5 dec. 1984, m. Ștefan Voitec, fost lider P.S.D. apoi P.C.R. (n. Corabia 19 iun. 1900).
- 7 dec. 1987, m. poeta Ioana Bantaș (n. la Slatina în 1937).
- 25 dec. 1989, este executat în urma unui simulacru de proces Nicolae Ceaușescu (n. la Scornicești Olt la 26 ian. 1918).
- 12 dec. 1991 m. medicul emerit Oreste Alexiu (n. Caracal 1922).
- dec. 1993, Biblioteca Județeană de la Slatina se mută în noul sediu.
- 17 dec. 1994, m. Georgeta Rădulescu-Dulgheru, editor și traducător (n. 1924 la Bălănești).
- 25 dec. 2003, m. la Slatina N. Popescu Optași, istoric, fost elev al lui N. Iorga.
- 4 dec. 2009, m. Marin Mincu, scriitor, critic literar, directorul revistei „*Paradigma*” (n.26 aug. 1944 la Slatina).

O scrisoare necunoscută a dramaturgului Eugen Ionescu

Ioan Smedescu, Ion Tîlvănoiu

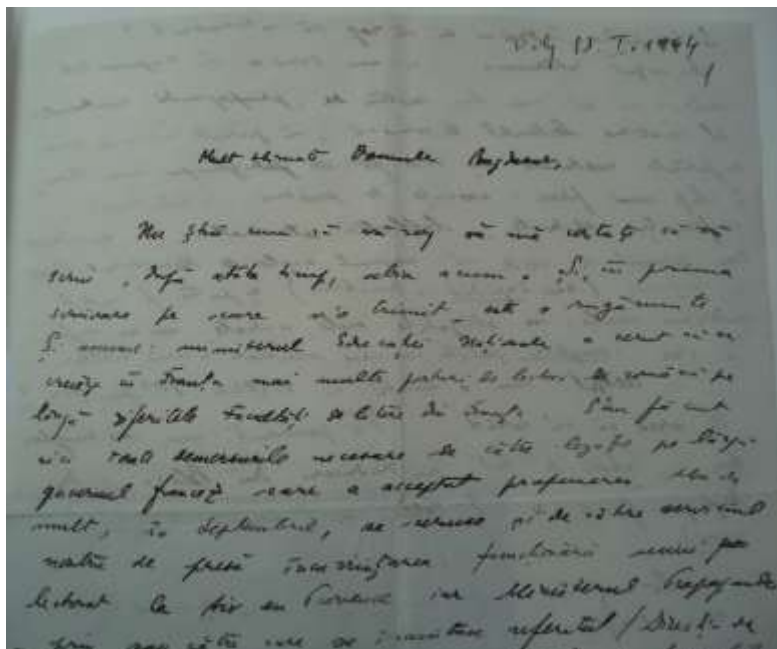
Scrisoarea pe care o reproducem mai jos face parte din Fondul documentar prof. N. Bagdasar de la Arhivele Naționale din București (Administrator al Casei Școalelor la vremea respective), și ne prezintă un Eugen Ionescu tânăr, detașat de Ministerul Propagandei ca secretar cultural la Legația din Vichy, dar, preocupat tot timpul, de modul în care ar putea fi cât mai folositor țării sale. Existența unor lectorate, idee pe care a susținut-o și în rapoartele trimise în țară, ar fi, scrie el, cel mai bun sistem de propagandă culturală, pentru țara sa. Nu uită să amintească de actul cultural, traducerea și publicarea într-o prestigioasă revistă, *Cahiers du Sud*, în numărul din noiembrie 1943, a unor poeme de T. Arghezi și L. Blaga, traduse în limba franceză de către E. Valla, pseudonim sub care ascunde pe Ilarie Voronca, poetul român cu origini evreiești, naturalizat francez în [1938](#).

Mulțumesc neobositului și mereu vrednicului scormonitor în ale trecutului, prof. Ion Tîlvănoiu, directorul revistei *Memoria Oltului și a Romanașului*, datorită căruia am intrat în posesia acestor materiale.

13 Ianuarie 1944, Vichy

Mult stimat Domnule Bagdasar,

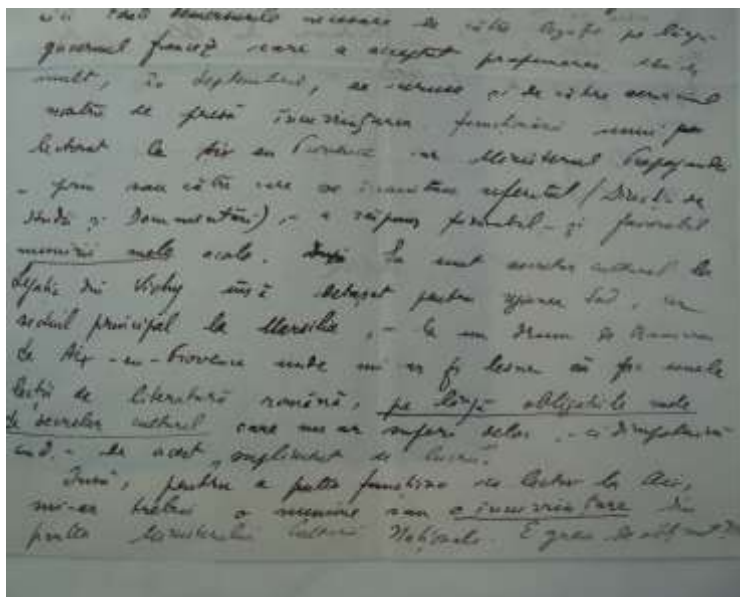
Nu știu cum să vă rog să mă iertați că vă scriu, după atâta timp, abia acum, și în prima scrisoare pe care v-o trimit, este o rugămintă, și anume: ministerul educației Naționale a cerut să ne creeze în Franța mai multe posturi de lectori de română pe lângă diferitele facultăți de litere din Franța. S-au făcut aici toate demersurile necesare de către legație pe lângă guvernul francez, care a acceptat propunerea. Mai de mult, în septembrie, se ceruse și de către serviciul nostru de presă încuviințarea funcționării unui lectorat la Aix-en-Provence, iar Ministerul Propagandei prin- sau către care se înaintase referatul (direcția de Studii și Documentări), a răspuns favorabil – și favorabil numirii mele acolo. Eu sunt secretar cultural la Legația din Vichy, însă atașat pentru regiunea Sud, cu sediul principal la Marsilia, -un drum de tramvai de Aix-en-Provence unde mi-ar fi lesne să fac unele lecții de literatură

română, pe lângă obligațiile mele de secretar cultural care nu ar suferi deloc -ci dimpotrivă cred – de acest supliment de lucru”.

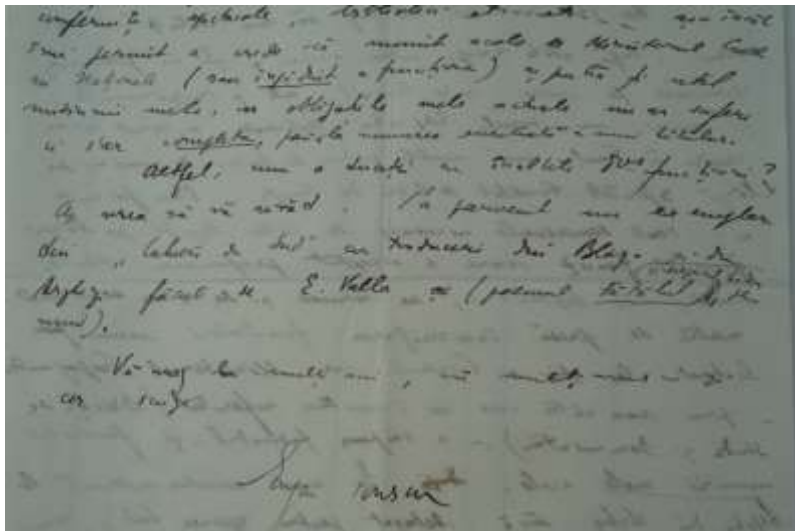
Însă pentru a putea funcționa ca lector la Aix-en-Provence unde mi-ar trebui o numire sau o încuviințare din partea Ministerului Culturii naționale. E greu de obținut?

Și aş putea îndrăzni să vă rog să intermediați?

Am crezut totdeauna -și am și scris-o în rapoartele mele, că cel mai bun sistem de propagandă culturală îl constituie lectoratul de română, în jurul căruia manifestările culturale de orice fel, se pot grupa mai lesne, în chip mai firesc; asociațiile de prieteni, „intelectualii,, conferințe, spectacole, biblioteci, etc., etc. așa încât îmi permit a crede că numit acolo de Ministerul Culturii Naționale (sau îngăduit a funcționa), aș putea fi util națiunii mele, iar obligațiile mele actuale nu ar suferi ci s-ar completa, până la numirea eventuală a unui titular.

Altfel, cum o duceți cu înaltele Dumneavoastră funcții; aș vrea să vă revăd. V-a parvenit un exemplar din *Cahiers du Sud*,³⁰³ cu traduceri din Blaga și din Arghezi făcute de E. Valla (poemul „Fătălăul” e singurul tradus de mine).

Vă urez la mulți ani, vă mulțumesc, vă cer scuze.

Eugen Ionescu

-Revista franceză *Cahiers du Sud*, era una dintre cele mai apreciate reviste de literatură, artă și teatru, în care se publica literatură, critică și filozofie, înființată în anii 1925, cu apariție bimensuală, în care publicau cele mai prestigioase nume ale vremii.

Inscripții

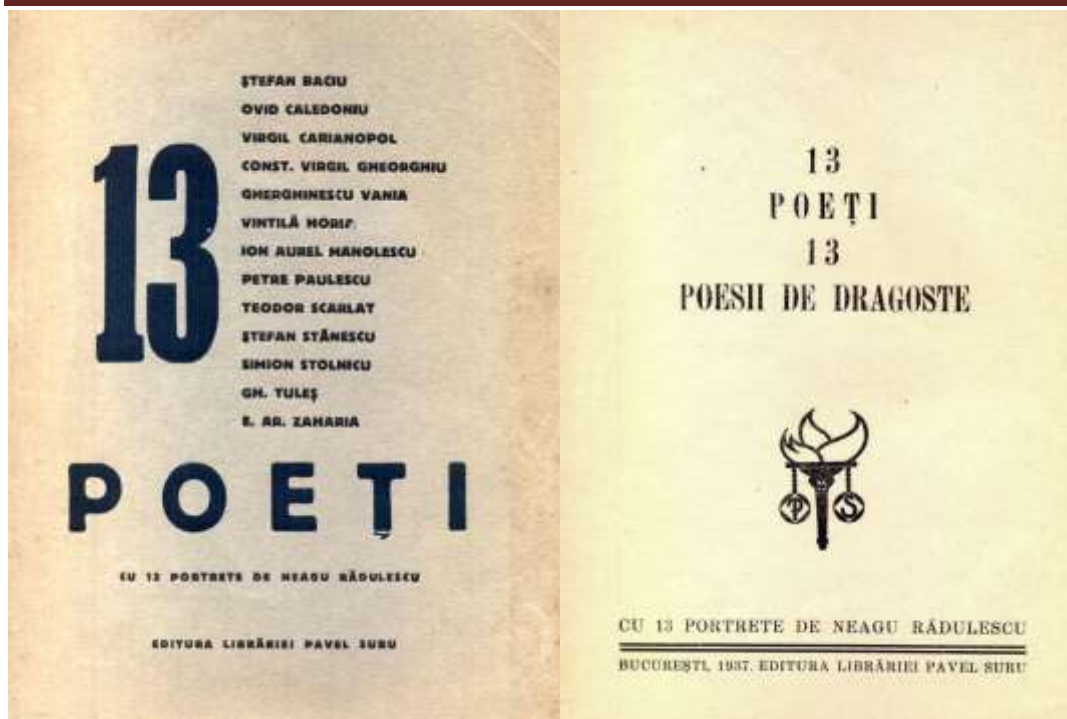
POETUL VIRGIL CARIANOPOL ÎNTR-O ANTOLOGIE RARISIMĂ (II)

NICOLAE SCURTU

Bibliografia poetului, eseistului, publicistului și memorialistului Virgil Carianopol (29 martie 1908 – 6 aprilie 1984) continuă să se întregească cu noi și revelatoare contribuții.

O biobibliografie a poetului Virgil Carianopol, elaborată cu pasiune și pricepere de istoricul literar Dumitru Botar (n. 1945, Caracal), a relevat, acum un deceniu și ceva, dimensiunile operei și a receptării critice a acesteia.

³⁰³ -Revista franceză *Cahiers du Sud*, era una dintre cele mai apreciate reviste de literatură, artă și teatru, în care se publica literatură, critică și filozofie, înființată în anii 1925, cu apariție bimensuală, în care publicau cele mai prestigioase nume ale vremii.

Cercetările de istorie literară întreprinse în plan local, dar și în cel național, au demonstrat existența unor noi colaborări ale poetului din Caracal.

Existența sa și a operei în unele dicționare, enciclopedii, antologii rarissime, crestomații și alte lucrări de referință, ne indică valoarea intrinsecă a creației sale și, în același timp, dorința imperioasă de a se impune atenției specialiștilor.

Așa cum am mai semnalat, în paginile acestei prestigioase reviste de *istorie locală*, unele contribuții și precizări la biografia fizică și spirituală a lui Virgil Carianopol, transcriu, și acum, o poezie de o reală valoare artistică.

Poezia *Cântec pentru dragostea mea* a fost inclusă în antologia *13 poeți, 13 poezii de dragoste*¹ gândită și coordonată de Vintilă Horia, Ștefan Baciu și Ovid Caledoniu, la care se adaugă și un inspirat portret al autorului în viziunea lui Neagu Rădulescu.

*

Cântec pentru dragostea mea

Pe care drumuri ne-om întoarce oare
Spre-același lung destin, spre-același pas
Pe unde soarele îți caută condurul
Și eu tristețea care-a mai rămas?

La ce durere nouă o s-aprindem
Lumina tinereții noastre de izvoare
Când liniștea va crește pân-la frunte
O apă putrezită, stătătoare?...

Nu poți să pleci, suntem legați de toate,
Mi te-ar aduce toamna înpoi,
Te-ar bate vânturi, ți s-ar stinge luna
Și gândurile ți-ar cădea ca niște foi.

Nu ai putea să-ți târâi anii grei
Legăți de mine, ferecați cu plumburi,
Ai plânge când pe câmpurile triste
Ai auzi strigându-te porumburi.

N-ai unde să-ți mai duci sărmana viață
Cioplită, tremurând de-atâta chin.
Cine-ar putea să-ți ierte și s-adune
Atâtea lacrimi prefăcute-n vin?

Rămâi iubirea mea, până la capăt,
Mai sunt destule căi de mers în vânt...
Prin tine doar, prin tinerețea frântă
Mă leg de suferință și pământ.

Virgil Carianopol

Note

• Exemplarul, bibliofilic, al acestei antologii se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

1. *13 poeți, 13 poezii de dragoste. Cu 13 portrete de Neagu Rădulescu.* București, Editura Librăriei Pavel Suru, 1937, 63 pagini. Portretul și poezia lui Virgil Carianopol sunt la paginile 17-19.

CÂTEVA COMPLETĂRI LA BIOBIBLIOGRAFIA LUI DAMIAN STĂNOIU

Unul dintre cei mai citați și receptați prozatori români a fost, cum se știe, și Damian Stănoiu (1893–1956) care, în cărțile sale a evocat, cu talent și măiestrie artistică, tainele vieții monahale. Debutând în paginile prestigioasei publicații literare „*Viața Românească*” din Iași și impus vieții culturale naționale de aceeași revistă, Damian Stănoiu a fost întâmpinat cu simpatie și luciditate de critica literară. Orice proză, povestire sau roman, pe care le-a publicat în perioada interbelică, a stimulat atenția comentatorilor și criticilor literari din cele mai diverse școli și grupări literare.

Unul dintre cei ce au comentat romanul *Duhovnicul maicilor* (1929) este și prozatorul și publicistul Nicolae Cantonieru (1899–1935), care, în revista *Ritmuri* din Brașov, publică o excelentă recenzie. Autorul remarcă talentul, farmecul narațiunii, portretizarea unor fețe bisericesti, fie maici, fie călugări și selectează, cu pricepere, câteva intervenții ale Cuviosului Macarie, duhovnicul înțelept și luminat. Nicolae Cantonieru, el însuși prozator de scurtă respirație epică, subliniază complexitatea vieții monahale care și-a găsit în Damian Stănoiu un autentic interpret și inteligent narator. Întâlnim în aceeași revistă, din Brașov, un elegant portret al lui Damian Stănoiu, aparținând lui Luciu Marian, probabil un pseudonim, în care se relevă noutatea prozei de evocare monahală.

Cele două completări la biobibliografia lui Damian Stănoiu contribuie, esențial, la cunoașterea itinerarului operei și a autorului, atât de puțin cunoscuți azi.

*

Damian Stănoiu: *Duhovnicul maicilor*. București, Editura „Cartea Românească”, 1929.

Domnul Damian Stănoiu a ajuns la al treilea volum al d[omniei] sale, în care eroii săi sunt slujitori ai credinței, fiind cu toate acestea departe de a-și epuiza vigurosul talent, care după *Călugări și ispite* și *Necazurile părintelui Ghedeon*, abia în *Duhovnicul maicilor* începe să-și arate adevăratele-i posibilități. *Duhovnicul maicilor* nu este propriu-zis un roman, mai ales că și interiorizarea eroului principal, ieroschimonahul Macarie, un suflet necăjit ca și părintele Ghedeon, este făcută mai mult spre a reliefa zădărnicia zbuciumării lui de a îndrepta moravurile, decât pentru a-i analiza stările sufletești care îl animă.

Într-adevăr Cuviosul Macarie vine tocmai de la Muntele Athos și este numit de către „părintele Mitropolit”, duhovnic al maicilor din mănăstirea Ibănești, cărora predecesorul le cam trecuse cu vederea greșelile contra celor Dumnezești, îngăduindu-le să se apropie mai mult de cele „lumești”. Și tocmai Macarie care venise să îndrepte lucrurile și să readucă „oile rătăcite” la dreapta credință și la respectarea canoanelor se vede silit să părăsească Ibăneștii din cauza unui idealism prea stringent depărtat de realitate, fie acea realitate, ruptă chiar din lumea unei mănăstiri de maici. Și așa a plecat cel ce venise să aducă îndreptare, condus până dincolo de porțile mănăstirii de sora Nița și Ana, singurele care în lipsa lor de ipocrită cucernicie, putuseră înțelege cu adevărat frământările acestui suflet adânc omenesc, acestui bătrân chinuit.

Ceea ce ne-ncăntă mai mult în *Duhovnicul maicilor*, este varietatea aceasta de sentimente: patimi, răzvrătiri, dureri; sentimente ce s-ar părea că nu pot naște cu destulă putere în singurătatea și monotonia unor ziduri de mănăstire, și mai ales limba aceasta adecvată și plină de mlădieri și dulceață, reușind să ne ducă cu atâția ani înapoi, când viața acestui popor, se reducea numai la moșie și la Dumnezeu:

„Atunci eu am zis: – Prea cuvioasă maică stariță, fiindcă rânduiala Lui Dumnezeu și judecata cea după această rânduială a Înalt Prea Sfințitului Mitropolit carele este în scaunul din București, m-au găsit pre mine păcătosul vrednic a duhovnici pre maicile și pre surorile acestei sfinte mănăstiri; eu, care vasăzică, nu m-am înălțat cu mintea să grăesc cum că nu se cuvine unui monah din Sfântul Munte să se amestece cu muerile, ci am cugetat întru inima mea că, fiind voia Domnului, cele plăcute Lui voiu face. Dator însă sunt, Prea Cuvioasă Maică stariță, să vă spun dintru început, că eu n-am venit aici să mă lenevesc întru rânduiala Sfinților Părinți, ci s-o plinesc întocmai cum se scrie. Că ați grăit Sfinția Voastră, cum că au intrat în mănăstiri cele lumești și au gonit pre cele călugărești. Până acuma eu n-am de unde să știu întrucât obiceiurile mirenești au stricat pravila călugărească, dar atâta cât am putut să văz, de când cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunile sfințiilor voastre am sosit aici, – foarte m-au scârbit întru cele dinlăuntru ale mele. Și mintea mi-au spus fără zăbavă, că mai mari decât acestea voiu vedea.”

Ceea ce am citat mai sus este o pagină – și regret de a nu putea să citez mai mult – din cuvântarea pe care Cuviosul Macarie o ține maicilor la sosirea sa în mănăstire, pagină demnă de cei mai mari prozatori ai noștri: Creangă, Sadoveanu și Slavici. Când însă de-a lungul frazelor cu această mulcomă arhitectonică bisericească, intervine și umorul plin de vervă, dar reținut ca expresie, recunoaștem un stil cu totul original, cu totul necunoscut în literatura noastră de până acum:

„Iar maicii Varsanufiei, maicii Neonilei, fiindcă le-a pus păcatele de-au dormit în mănăstire de călugări, le-am dat să facă pe puțin câte trei mii de metanii, doi ani să nu se împărtaşască, iar patruzeci de zile să mănânce numai pâine uscată cu apă, – după canonul 47 al sinodului al 6-lea ecumenic și după a mea chibzuință.”

Iată bogatele resurse ale d[omnu]lui Damian Stănoiu cu ajutorul cărora, afară de sincera emoție ce ne prilejuiește, ne introduce pe nesimțite în ritmul unei lumi necunoscute, în frământarea acelor, a căror viață o credeam stinsă de mult, departe de zgomot și ispite, între zidurile sfintelor locașe, ascunse-n coturi pustii de pădure sau în creștete de munți încărunțiți.

Damian Stănoiu este departe de a epuiza seria romanelor sale călugărești. Mie mi se pare că abia a început. Răuvoitori, sunt destui în tagma celor pentru care orice succes al altuia, este un insucces al său. Și aceștia au făcut să se audă unele nemulțumiri contra lipsei de varietate a romanelor d[omnu]lui Stănoiu. Nimic mai fals. D[omnia] sa trebuie să continue cu aceiași măiestrie seria începută spre a dezvălui o lume, care pentru noi românii a avut o însemnătate covârșitoare, și străduințele nu-i vor fi zadarnice. În curând vom auzi că romanele sale au trecut cu vrednicie hotarele.

Nicolae Cantonieru

*

DAMIAN STĂNOIU

Un umorist. Apă de izvor amestecată cu mâl și buruieni, și totuș[i] clară. În cele trei volume apărute până acum sunt o înșiruire de povestiri din viața călugărilor. Neadaptări la mediu, nemulțumiri, ori poate dorințe, vin să turbure odihna cucernicilor care, intrând în văltoarea lumii, dau de o mulțime de pozne de care, spre bucuria lor și în acelaș[i] timp și spre bucuria cititorilor, scapă. Viață desfășurată în lumina realității, de un spiritual, iscoditor și sfătuitor. Stăpânind o manieră originală de a scrie, senin și fără obscurități, Damian Stănoiu ne dă cărți înveselitoare ca o cupă de șampanie după un ospăț copios. Ocupându-se exclusiv cu mediul acesta monahicesc, și-a făcut un merit prin aceea că a contribuit și contribuie la cunoașterea acestuia, într-un mod interesant și atrăgător.

La apariția cărților lui Damian Stănoiu nu aplaudă frenetic un balet de hetaire, ci oamenii serioși și oamenii neserioși. Și călugării.

Note

• Aceste contribuții de istorie literară se transcriu din publicația brașoveană: Nicolae Cantonieru ~ *Damian Stănoiu* ~ *Duhovnicul maicilor în Ritmuri*, 1, nr. 4-5, decembrie 1929 – ianuarie 1930, p. 26. (*Recenzie*) și Luciu Marian ~ *Damian Stănoiu în Ritmuri*, nr. 7, martie 1930, p. 7, col. 2, jos (*Creionări*).

DAMIAN STĂNOIU

Un umorist. Apă de izvor amestecată cu mâl și buruieni, și totuș clară.

În cele trei volume apărute până acum sunt o înșiruire de povestiri din viața călugărilor.

Neadaptări la mediu, nemulțumiri, ori poate dorințe, vin să turbure odihna cucernicilor cari, intrând în văltoarea lumii, dau de o mulțime de pozne de care, spre bucuria lor și în acelaș timp și spre bucuria cititorilor, scapă.

Viață desfășurată în lumina realității, de un spiritual, iscoditor și sfătuitor.

Stăpânind o manieră originală de a scrie, senin și fără obscurități, Damian Stănoiu ne dă cărți înveselitoare ca o cupă de șampanie după un ospăț copios.

Ocupându-se exclusiv cu mediul acesta monahicesc, și-a făcut un merit prin aceea că a contribuit și contribuie la cunoașterea acestuia, într-un mod interesant și atrăgător.

La apariția cărților lui Damian Stănoiu nu aplaudă frenetic un balet de hetaire, ci oamenii serioși și oamenii neserioși.

Și călugării.

Puteți redirecționa 2% din impozitul anual către Asociația Culturală „Memoria Oltului”, cont RO02CECEOT0130RON0581998, sucursala C.E.C. Slatina, C.I.F. 28429585. Detalii pe www.memoriaoltului.ro, secțiunea 2%.

Asociația Culturală „Memoria Oltului”, loc. Izvoru, com. Găneasa, jud. Olt, str. Libertății, nr. 96, tel. 0724219925; e-mail tilvanoiu.ionel@yahoo.com

